۱۰۹

ترجمہ

بحار الانوار

الجامعۃ لدرر اخبار الائمۃ الاطہار

از محدث کبیر شیخ علامہ محمد باقر مجلسی رحمۃ اللہ علیہ

ناشر: انصاریان پبلشرز

ترجمه بحارالانوار جلد 109

مشخصات کتاب

سرشناسه : مجلسی، محمد باقربن محمدتقی، 1037 - 1111ق.

عنوان قراردادی : بحار الانوار .فارسی .برگزیده

عنوان و نام پدیدآور : ترجمه بحارالانوار/ مترجم گروه مترجمان؛ [برای] نهاد کتابخانه های عمومی کشور.

مشخصات نشر : تهران: نهاد کتابخانه های عمومی کشور، موسسه انتشارات کتاب نشر، 1392 -

مشخصات ظاهری : ج.

شابک : دوره : 978-600-7150-66-5 ؛ ج.1 : 978-600-7150-67-2 ؛ ج.2 : 978-600-7150-68-9 ؛ ج.3 : 978-600-7150-69-6 ؛ ج.4 : 978-600-715070-2 ؛ ج.5 978-600-7150-71-9 : ؛ ج.6 978-600-7150-72-6 : ؛ ج.7 978-600-7150-73-3 : ؛ ج.8 : 978-600-7150-74-0 ؛ ج.10 978-600-7150-76-4 : ؛ ج.11 978-600-7150-83-2 : ؛ ج.12 978-600-7150-66-5 : ؛ ج.13 978-600-7150-85-6 : ؛ ج.14 978-600-7150-86-3 : ؛ ج.15 978-600-7150-87-0 : ؛ ج.16:978-600-7150-88-7 ؛ ج.17:978-600-7150-89-4 ؛ ج.18: 978-600-7150-90-0 ؛ ج.19:978-600-7150-91-7 ؛ ج.20:978-600-7150-92-4 ؛ ج.21: 978-600-7150-93-1 ؛ ج.22:978-600-7150-94-8 ؛ ج.23:978-600-7150-95-5

مندرجات : ج.1. کتاب عقل و علم و جهل.- ج.2. کتاب توحید.- ج.3. کتاب عدل و معاد.- ج.4. کتاب احتجاج و مناظره.- ج. 5. تاریخ پیامبران.- ج.6. تاریخ حضرت محمد صلی الله علیه وآله.- ج.7. کتاب امامت.- ج.8. تاریخ امیرالمومنین.- ج.9. تاریخ حضرت زهرا و امامان والامقام حسن و حسین و سجاد و باقر علیهم السلام.- ج.10. تاریخ امامان والامقام حضرات صادق، کاظم، رضا، جواد، هادی و عسکری علیهم السلام.- ج.11. تاریخ امام مهدی علیه السلام.- ج.12. کتاب آسمان و جهان - 1.- ج.13. آسمان و جهان - 2.- ج.14. کتاب ایمان و کفر.- ج.15. کتاب معاشرت، آداب و سنت ها و معاصی و کبائر.- ج.16. کتاب مواعظ و حکم.- ج.17. کتاب قرآن، ذکر، دعا و زیارت.- ج.18. کتاب ادعیه.- ج.19. کتاب طهارت و نماز و روزه.- ج.20.

کتاب خمس، زکات، حج، جهاد، امر به معروف و نهی از منکر، عقود و معاملات و قضاوت

وضعیت فهرست نویسی : فیپا

ناشر دیجیتالی : مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان

یادداشت : ج.2 - 8 و 10 - 16 (چاپ اول: 1392) (فیپا).

موضوع : احادیث شیعه -- قرن 11ق.

شناسه افزوده : نهاد کتابخانه های عمومی کشور، مجری پژوهش

شناسه افزوده : نهاد کتابخانه های عمومی کشور. موسسه انتشارات کتاب نشر

رده بندی کنگره : BP135/م3ب3042167 1392

رده بندی دیویی : 297/212

شماره کتابشناسی ملی : 3348985

ص: 1

مقدّمه الناشر

بسمه تعالى الحمد للّه ربّ العالمين، و الصّلاه و السلام على رسوله و نجيّه محمّد و آله الطاهرين.

و بعد: فقد منّ اللّه علينا لاحياء تراث العلم و الدّين و نشر آثار علمائنا الأخيار حماه الدّين و الشريعه و حمله الحديث و الفقه، و منها: الموسوعه الكبرى، دائره معارف المذهب: بحار الأنوار، الجامعه لدرر أخبار الأئمّه الاطهار

فقد عزمنا بإكمال طبعها- تلک الرائقه النفيسه- قبل سنين، فقمنا بأعباء هذه العزمه القويمه، و شمّرنا عن ساق الجد مستمدّا من اللّه عزّ و جلّ، حتّى يسّر اللّه لنا بمنّه و كرمه حمل هذا العب ء الثقيل، فخرج أجزاء الكتاب متتابعا بصوره بديعه و صحّه و إتقان يستحسنها كلّ ناظر ثقافىّ.

و ليس فى وسعنا أن نشكر مساعى الفضلاء المحقّقين الّذين وازرونا فى إنجاز هذا المشروع المقدّس، و تحمّلوا المشاقّ فى سبيل هذه الفكره القيّمه، و أتعبوا أنفسهم فى إحقاق هذه الأمنيّه الصالحه.

و منهم الفاضل المحقق الشريف السّماحه الحجّه السيّد هدايه اللّه المسترحمىّ الجرقوئى الأصبهانىّ شكر اللّه سعيه حيث رتّب هذا

الفهرس القويم لكتاب بحار الأنوار مرتبا على أجزاء هذه الطبعه الحديثه، و هو فهرس عام شامل لتمام مواضيع الكتاب، و يقع هذا الفهرس الشريف فى ثلاثه أجزاء (الجزء: الثامن بعد المائه و التاسع بعد المائه، و العاشر بعد المائه) ليترادف بذلک أجزاء طبعتنا هذه الرّائقه البديعه، و يشغل الفراغ الّذى كان حصل بين الجزء: 53- آخر المجلّد الثالث عشر فى تاريخ الإمام الثانى عشر المهدىّ المنتظر- عجّل اللّه تعالى فرجه الشريف- و الجزء: 57- أوّل المجلّد الرّابع عشر، كتاب السماء و العالم- نرجو من اللّه العزيز الحكيم أن يوفّقنا بمنّه و كرمه، إنّه خير معين.

مدير المكتبه الإسلاميه بطهران الحاجّ السيّد إسماعيل الكتابچى و إخوانه

تقديم

بسم اللّه الرّحمن الرّحيم الحمد للّه الّذى ليس لقضائه دافع، و لا لعطائه مانع، و هو الجواد الواسع، و لا تضيع عنده الودائع، و للكربات دافع و للدرجات رافع.

و الصلاه و السلام على جدّنا و سيّدنا سيّد المرسلين، و خاتم النّبيّين، محمّد المصطفى صلّى اللّه عليه و آله، صاحب الآيات و البيّنات، المكمّل بشريعته سائر الكمالات، و بعث بخير الأديان، و اعزز به الايمان، و رحم به العباد، و دفع به الشقاء، و كشف به الغمّاء، و على جميع الأنبياء و المرسلين.

و على ابن عمّه أمير المؤمنين، علىّ بن أبى طالب، أبى الأئمّه، و المخصوص بالاخوّه.

و على خير الأخيار، و أمّ الأنوار، البتول العذراء، فاطمه الزهراء.

و على آله الّذين هم: كانوا محالّ معرفه اللّه، و مساكن بركته، و الدّعاه إليه، و الأدلّاء على مرضاته، القوّامون بأمره، و العاملون بإرادته، و الّذين هم كانوا عادتهم الإحسان و سجيّتهم الكرم.

سيّما على الإمام المنتظر، و الحجّه الثّانى عشر، الغائب عن الأبصار و الحاضر فى الأمصار عليه السّلام. اللّهمّ عجّل فرجهم، و سهّل مخرجهم، و اسلك بنا منهجهم، و امتنا على ولايتهم، و احشرنا فى زمرتهم، و اسقنا بكأسهم، و لا تفرّق بيننا و بينهم، و لا تحرمنا شفاعتهم، و العن أعدائهم،

و بعد: يقول خويدم علوم أئمّه الطّاهرين عليهم السّلام الحاجّ السيّد هدايه اللّه المسترحمىّ الحسينى بن العلم الحجّه الحاجّ السيّد رضا بن العلم الحجّه الحاجّ السيّد حسين الشهير بحاج آقا بزرگ بن السيّد محمّد الشهير بسيّد آقا جان بن السيّد أبى طالب بن السيّد سليمان بن المير أبى طالب بن المير فتوح (المدفون بجوار أبيه فى بقعه سلطان، بندرآباد- يزد) بن المير فتّاح (المدفون فى بقعه سلطان- بندرآباد- يزد) الحسن آبادىّ الجرقوئى الأصبهانىّ، انّه غير خفىّ على اولى البصائر النافذه و الأنظار الثاقبه أنّ كتاب بحار الأنوار، الجامعه لدرر أخبار الأئمّه الاطهار عليهم السّلام دائره معارف، تحوى من الفنون و العلوم، الفيّاضه بطرائف، و نوادر الفرائد الغوالى، بحيث: لا يستغنى عنها كلّ ذى فنّ، يصمد إلى تقصى الأطراف فى فنّه، و جمع الطرف اللازمه له.

فمثل هذا الكتاب لا يهدى إلى جميع موضوعاته إلّا بفهرس عامّ يرشد المراجعين، و يسهل التناول، فمن هنا: ألّفنا و جمعنا فهرسا حاويا و دليلا رشيقا للكتاب، و كما أشرنا فى المجلّد الثامن بعد المائه، و العاشر بعد المائه، مع كونه فهرسا جامعا بديعا، كتاب مستقلّ فى ثلاثه أجزاء.

و أبرأ اللّه تبارک و تعالى باتمام هذا الجزء ذمّتى و عهدتى عن هذا الخطب الفادح مع كثره أشغالى، و خفّف كاهلى عن أعباء هذا الحمل الّذى بهظنى و ملک اعنّه نفسى ثلاث سنين، فآدنى و قطع مطاى.

فلله الحمد على يسّر لى اهبته، و أتاح لى الفرصه حتّى حبئت على آخره.

و لا يسعنا أن نجرى قلمنا بكليمات حتّى تبلغ بحدّ الشكر و التقدير إلى بعض المراجع الدّينى مدّ ظلّهم، و العلماء، و الوعاظ،

و الأساتيذ و الطلاب حفظهم اللّه الّذين اثنوا علينا كلمات الثّناء و كتبوا رسالات و جمل التقريظ حول كتابنا (هدايه الأخيار إلى فهرس بحار الأنوار) من شتّى النّواحى و أقاصى البلاد و أدانيها، و لا نذكر أسمائهم الشريفه لمصلحه، و لا نشير إلى رسالاتهم خوفا للإطاله.

و وقعت اخطاء و اغيلاط مطبعيه بسيطه غير مهمّه فى كلّ واحد من ثلاث مجلّدات، نأمل أن يفطن إليها القارئ الكريم و ينبّهنا و يصحّحها و يصلحها ما فيه من القصور و التقصير، و مظانّ المؤاخذه و التعيير، فانّ قلّه بضاعتى لائحه، و إضاعه وقتى فى الشواغل الدّنيويّه واضحه.

و المرجوّ من كلّ من ينظر إلى كتابنا الدّعاء فى المظانّ فانّى محتاج إليه فى حياتى و بعد الممات، حشرنى اللّه و إيّاهم فى زمره الموالين لال الرّسول، و التّابعين لهم فى الفروع و الأصول، و نسأله العفو عن الزّلل و الخطل فى القول و العمل، و الصفح عن الخطاء و التقصير، انه هو الغفور الرّحيم.

طهران- 2 رجب الاصب 1394 من الهجره القمريه

الحاجّ السيّد هدايه اللّه المسترحمىّ

ص: 6

بسم اللّه الرّحمن الرّحيم العنوان الصفحه

فهرس الجزء الخامس و الثلاثين

اشاره

خطبه الكتاب، و انه المجلد التاسع فى فضائل أمير المؤمنين على بن أبى طالب عليه السّلام وتواريخ أحواله1

[أبواب فى فضائل أمير المؤمنين علىّ بن أبى طالب عليه السّلام و تواريخ أحواله 1]

الباب الأوّل تاريخ ولادته و حليته و شمائله صلوات اللّه عليه 2

فى يوم ولادته و شهر ولادته و وفاته عليه السّلام 5

فيما رواه جابر فى ولادته عليه السّلام و قصّه المثرم الراهب 10

فى أنّه عليه السّلام قرء سوره «قد أفلح المؤمنون» يوم ولادته 37

الباب الثانى أسمائه عليه السّلام و عللها 45

الخطبه الّتى خطبها عليه السّلام بالكوفه بعد منصرفه من النهروان و ذكر فيها ما أنعم اللّه عليه، و أسمائه فى الإنجيل و التوراه و الزبور، و عند الهند و الروم و الفرس و الترک و الزنج و الكهنه و الحبشه و العرب و أمّه و ظئره و أبيه 45

العنوان الصفحه

العلّه الّتی من أجلها کنی علیّ علیه السّلام بأبی تراب، و فیها بیان 50

الآیات الّتی کانت فیها اسم علیّ علیه السّلام و ولایته 57

أسمائه علیه السّلام فی الکتب و الأقوام 62

فی صفاته و أسمائه علیه السّلام علی حروف الهجاء 63

الباب الثالث نسبه و أحوال والدیه علیه و علیهما السلام 68

فی أنّ نور أبی طالب یطفئ أنوار الخلائق فی یوم القیامه 69

فی أنّ رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله کان باکیا فی موت فاطمه بنت أسد 70

فی أنّ أبا طالب رضی اللّه عنه لیس حجه علی رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله و فیه بیان و فی الذیل ما یناسب و تحقیق 73

فی أنّ أبا طالب رضی اللّه عنه آمن بحساب الجمل، و فیه بحث و تحقیق و بیان، و ما قیل فی حلّ الخبر 77

فیما قالته قریش لأبی طالب رضی اللّه عنه فی رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله و سلّم، و ما انشده أبو طالب فیه صلّی اللّه علیه و آله، و قصّه دار الندوه 87

فیما قاله رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله لجابر فی میلاد علیّ علیه السّلام و قصّه المثرم و أبی طالب 99

فی ایمان أبی طالب رضی اللّه عنه و من شکّ فی ایمانه کان مصیره إلی النار 111

فی أنّ أبا طالب رضی اللّه عنه لا یغیب عن النبیّ صلّی اللّه علیه و آله و سلّم و یحرسه و ما فعله بقریش بعد فقده 223

فی أنّ أبا طالب و خدیجه رضی اللّه عنهما ما تا قبل فرض الصلاه علی المیّت 127

فی إثبات إیمان أبی طالب رضی اللّه تعالی عنه و عنّا 138

فیما قاله علیّ علیه السّلام من الأبیات فی مرثیّه أبیه و خدیجه رضی اللّه تعالی عنهما 142

معنی قوله تعالی: «إِنَّکَ لا تَهْدِی مَنْ أَحْبَبْتَ» 152

العنوان الصفحه

فيما نقله ابن أبى الحديد فى إسلام أبى طالب و إثباته من أشعاره 155

فيما نقله السيّد المرتضى عن شيخه المفيد قدّس سرهما فى إيمان أبى طالب (رض) 173

فى سبب نزول قوله تعالى: «إِنَّکَ لا تَهْدِی مَنْ أَحْبَبْتَ» 177

فى أحوال أمّه عليه و عليها السلام و نسبها 179

أبواب الآيات النازله فى شأنه عليه السّلام الداله على فضله و امامته

الباب الرابع فى نزول آيه: «إِنَّما وَلِيُّكُمُ اللَّهُ» فى شأنه عليه السّلام 183

فى سبب نزول قوله تعالى: «إِنَّما وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ وَ الَّذِينَ آمَنُوا» 183

فى أنّ عليّا عليه السّلام تصدّق بخاتمه و هو راكع فنزل: «إِنَّما وَلِيُّكُمُ اللَّهُ» 185

فيما رواه العامّه فى نزول: «إِنَّما وَلِيُّكُمُ اللَّهُ» فى علىّ عليه السّلام 199

فى بيان الاستدلال بالآيه الكريمه على إمامته عليه السّلام 203

الباب الخامس آيه التطهير 206

فى أنّ قوله تعالى: «إِنَّما يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ» نزل فى رسول- اللّه صلّى اللّه عليه و آله و علىّ و فاطمه و الحسن و الحسين عليهم السّلام 206

فيما رواه العامّه فى نزول قوله تعالى: «إِنَّما يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ» 217

بحث و تحقيق و بيان فى أنّ الآيه الكريمه ممّا تدلّ على عصمه أصحاب الكساء عليهم السّلام و تأييدات من أخبار الخاصّه و العامّه، و معنى: أهل البيت،

العنوان الصفحه

و المراد منهم 225

فی بطلان القول بأنّ أزواج النبیّ صلّی اللّه علیه و آله و سلّم داخله فی الآیه 233

الباب السادس نزول: هل أتی 237

سبب نزول سوره هل أتی، و أبیات من علیّ و فاطمه علیهما السّلام 237

فی أنّ علیّا و فاطمه و الحسن و الحسین علیهم السّلام تصدّقوا فی لیله خمس و عشرین من ذی الحجّه و فی الیوم الخامس و العشرین نزلت سوره هل أتی 255

الباب السابع آیه المباهله 257

فی أنّ أکبر فضیله کانت لعلیّ علیه السّلام و یدلّ علیها القرآن: آیه المباهله 257

فیما رواه العامّه فی المباهله 261

بحث و تحقیق حول آیه المباهله، و فی الذیل ما یناسب المقام 267

الباب الثامن قوله تعالی: «وَ النَّجْمِ إِذا هَوی و نزول الکوکب فی داره علیه السّلام 272

فی قول رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله و سلّم: من سقط کوکب فی داره فهو وصیّی و خلیفتی 272

فی قول رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله: إنّ من شأن الأنبیاء ان یدلّوا علی وصیّ من بعدهم یقوم بأمرهم 274

فی قول عمر بن الخطّاب: اعطی علی خمس خصال لو کان لی واحده 275

فیما نسب عمر و أبو بکر و عثمان و طلحه و الزبیر و سعد بن أبی وقّاص و

العنوان الصفحه

عبد الرحمن بن عوف و أبو عبيده بن الجرّاح إلى النّبىّ صلّى اللّه عليه و آله و سلّم بالغوايه فى علىّ عليه السّلام 276

فى تكلّم الشمس معه عليه السّلام 278

الباب التاسع نزول سوره براءه و قراءه أمير المؤمنين عليه السّلام على أهل مكّه

و ردّ أبى بكر، و أن عليا هو الاذان يوم الحجّ الأكبر 284 العلّه الّتى من أجلها كانت العرب فى الجاهليّه تطوف بالبيت عراه 290

فى اجماع المفسّرين و نقله الأخبار من الخاصّه و العامّه بأنّ رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله ولىّ عليّا باداء سوره براءه، و عزل به أبا بكر 303

الاستدلال على خلافه مولانا أمير المؤمنين عليه السّلام و عدم استحقاق أبى بكر لها و علّه بعثه و عزله 309

الباب العاشر قوله تعالى: «وَ لَمَّا ضُرِبَ ابْنُ مَرْيَمَ مَثَلًا إِذا قَوْمُکَ مِنْهُ يَصِدُّونَ» 313

فى قول رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله لعلىّ عليه السّلام: إنّ فيک مثلا من عيسى عليه السّلام 317

الباب الحادى عشر قوله تعالى: «وَ تَعِيَها أُذُنٌ واعِيَهٌ» 326

فى قول النبىّ صلّى اللّه عليه و آله: «أُذُنٌ واعِيَهٌ» هى اذن علىّ عليه السّلام 326

الباب الثانى عشر انه عليه السّلام السابق فى القرآن

و فيه نزلت: «ثُلَّهٌ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَ قَلِيلٌ مِنَ الْآخِرِينَ» 332

العنوان الصفحه

فی أنّ: «وَ السَّابِقُونَ السَّابِقُونَ» علیّ علیه السّلام و شیعته 332

فی أنّ قوله تعالی: «الَّذِینَ هُمْ مِنْ خَشْیَهِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ» نزلت فی علیّ و ولده علیهم السّلام 334

الباب الثالث عشر انه علیه السّلام المؤمن و الایمان و الدین و الإسلام و السنه و السلام و خیر البریه فی القرآن، و أعداؤه الکفر و الفسوق و العصیان 336

فی أنّ الکفر و الفسوق و العصیان، الأوّل و الثانی و الثالث 336

فی أنّ: «أَ فَمَنْ کانَ مُؤْمِناً» علیّ علیه السّلام «کَمَنْ کانَ فاسِقاً» ولید بن عقبه 337

فی أنّ. معنی قوله تعالی: «ادْخُلُوا فِی السِّلْمِ کَافَّهً» ولایه علیّ علیه السّلام 342

الباب الرابع عشر قوله تعالی: «إِنَّ الَّذِینَ آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحاتِ سَیَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمنُ وُدًّا» 353

فی أنّ قوله تعالی: «سَیَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمنُ وُدًّا» کان ولایه علیّ علیه السّلام 353

الباب الخامس عشر قوله تعالی: «وَ هُوَ الَّذِی خَلَقَ مِنَ الْماءِ بَشَراً فَجَعَلَهُ نَسَباً وَ صِهْراً» 360

فی أنّ اللّه تعالی خلق نطفه بیضاء، فنقلها من صلب إلی صلب، حتّی نقلت إلی صلب عبد المطّلب، فجعل نصفین، فصار نصفها فی عبد اللّه، و نصفها فی أبی طالب 362

العنوان الصفحه

الباب السادس عشر انه علیه السّلام: السبیل، و الصراط، و المیزان، فی القرآن 363

معنی قوله تعالی: «ما کُنْتَ تَدْرِی مَا الْکِتابُ وَ لَا الْإِیمانُ» 367

الباب السابع عشر قوله تعالی: «أَمَّنْ هُوَ قانِتٌ آناءَ اللَّیْلِ ساجِداً وَ قائِماً» 375

فی أنّ قوله عزّ من قائل: «أَمَّنْ هُوَ قانِتٌ آناءَ اللَّیْلِ» نزلت فی علیّ علیه السّلام 375

الباب الثامن عشر آیه النجوی و أنّه لم یعمل بها غیره علیه السّلام 376

سبب نزول آیه النجوی 376

فی أنّ المناجی للرسول صلّی اللّه علیه و آله هو علیّ علیه السّلام دون الناس أجمعین، و کان له علیه السّلام دینار فصرفه بعشره دراهم فی عشر کلمات سالهنّ رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله و سلّم 381

بحث حول آیه الکریمه 383

الباب التاسع عشر أنه صلوات اللّه علیه الشهید و الشاهد و المشهود 386

فی قوله علیه السّلام: لو کسرت لی و ساده فقعدت علیها لقضیت بین أهل التوراه بتوراتهم و أهل الإنجیل بإنجیلهم و أهل الزّبور بزبورهم و أهل الفرقان بفرقانهم 387

فی أنّه علیه السّلام شهید للنبیّ صلّی اللّه علیه و آله و سلّم و علی نفسه 389

معنی قوله تعالی: «أَ فَمَنْ کانَ عَلی بَیِّنَهٍ مِنْ رَبِّهِ وَ یَتْلُوهُ شاهِدٌ مِنْهُ» 391

العنوان الصفحه

الباب العشرون أنه نزل فيه صلوات اللّه عليه: الذكر، و النور، و الهدى، و التقى، فى القرآن 394

معنى قوله تعالى: «وَ إِنْ يَكادُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَيُزْلِقُونَكَ بِأَبْصارِهِمْ لَمَّا سَمِعُوا الذِّكْرَ» 394

فى أن قوله عزّ اسمه: «إِنَّما أَنْتَ مُنْذِرٌ وَ لِكُلِّ قَوْمٍ هادٍ» نزل فى علىّ عليه السّلام 395

فى أنّ القرآن حىّ لا يموت 403

بحث شريف حول قوله عزّ و جلّ: «إِنَّما أَنْتَ مُنْذِرٌ وَ لِكُلِّ قَوْمٍ هادٍ» 406

الباب الحادى و العشرون أنه صلوات اللّه عليه: الصادق، و المصدق، و الصديق، فى القرآن 407

فى أنّ: «وَ الَّذِى جاءَ بِالصِّدْقِ» هو علىّ عليه السّلام 407

فى أنّ: «يا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَ كُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ» استدلال على إمامه علىّ عليه السّلام و فى الذّيل ما يناسب 408

بحث حول قوله عزّ اسمه: «وَ الَّذِى جاءَ بِالصِّدْقِ» و ردّ على من قال أنّ الآيه نزلت فى أبى بكر 416

الباب الثانى و العشرون انه صلوات اللّه عليه: الفضل، و الرحمه، و النعمه 423

«قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ وَ بِرَحْمَتِهِ فَبِذلِكَ فَلْيَفْرَحُوا» هو علىّ عليه السّلام 423

العنوان الصفحه

الباب الثالث و العشرون أنه صلوات اللّه عليه هو: الامام المبين 427

معنى قوله عزّ و جلّ: «وَ كُلَّ شَیْ ءٍ أَحْصَیْناهُ فِی إِمامٍ مُبِینٍ»: و ما قال أبو بكر و عمر 427

الباب الرابع و العشرون أنه صلوات اللّه عليه: الذى عنده علم الكتاب 429

فى أنّ قوله تعالى: «وَ مَنْ عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتابِ» هو علىّ عليه السّلام 429

إلى هنا انتهى الجزء الخامس و الثلاثون و هو الجزء الأول من المجلد التاسع 436

فهرس الجزء السادس و الثلاثين

الباب الخامس و العشرون أنه عليه السّلام: النَّبَإِ الْعَظِيم

و الآيه الكبرى 1 فى أنّ: النَّبَإِ الْعَظِيمِ، كان عليّا عليه السّلام 1

سبب نزول قوله عزّ اسمه: «عَمَّ يَتَساءَلُونَ عَنِ النَّبَإِ الْعَظِيمِ» 2

الباب السادس و العشرون ان الوالدين: رسول اللّه و أمير المؤمنين صلوات اللّه عليهما 4

ص: 9

العنوان الصفحه

فی قول رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله و سلّم: حقّ علیّ علی هذه الامّه کحق الوالد علی الولد 5

معنی قوله تعالی: «النَّبِیُّ أَوْلی بِالْمُؤْمِنِینَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَ أَزْواجُهُ أُمَّهاتُهُمْ» 7

فی قول النبیّ صلّی اللّه علیه و آله: أنا و علیّ أبوا هذه الامّه 11

الباب السابع و العشرون أنه صلوات اللّه علیه: حبل اللّه، و العروه الوثقی

و أنه متمسک بها 15 فی أنّ: «وَ اعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِیعاً» کان علیّا علیه السّلام 15

فی قول الصادق علیه السّلام: نحن حبل اللّه 19

فی قول رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله: ستکون بعدی فتنه مظلمه، الناجی منها من تمسّک بالعروه الوثقی، و هو علیّ علیه السّلام 20

الباب الثامن و العشرون بعض ما نزل فی جهاده علیه السّلام

(زائدا علی ما سیأتی) 21 معنی قوله عزّ و جلّ: «لِیُنْذِرَ بَأْساً شَدِیداً مِنْ لَدُنْهُ» 21

معنی قوله تعالی: «وَ لَقَدْ کُنْتُمْ تَمَنَّوْنَ الْمَوْتَ» و نزلت فی یوم أحد 26

الباب التاسع و العشرون أنه صلوات اللّه علیه صالح المؤمنین 27

فی أنّ: «وَ صالِحُ الْمُؤْمِنِینَ» کان علیّا علیه السّلام 28

فی أنّ رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله عرّف علیّا علیه السّلام أصحابه مرّتین، و بحث شریف علمیّ کلامیّ حول کلمه صالح المؤمنین، و أنّه کان علیّ علیه السّلام بنقل الخاصّ و العامّ بالطرق المتعدّده 31

ص: 10

العنوان الصفحه

الباب الثلاثون قوله تعالى: «مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَسَوْفَ يَأْتِى اللَّهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَ يُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ ... وَ اللَّهُ واسِعٌ عَلِيمٌ» 32

فى انّ: «فَسَوْفَ يَأْتِى اللَّهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَ يُحِبُّونَهُ» نزلت فى علىّ عليه السّلام 32

إشاره إلى ما ذكره امام النواصب الرازىّ فى تفسيره و الرد عليه 33

الباب الحادى و الثلاثون قوله عزّ و جلّ: «أَ جَعَلْتُمْ سِقايَةَ الْحاجِّ وَ عِمارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرامِ 34

فى أنّ: «أَ جَعَلْتُمْ سِقايَةَ الْحاجِّ وَ عِمارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرامِ» نزلت فى علىّ عليه السّلام و العباس و شيبه بعد ما افتخرا على علىّ عليه السّلام 34

الباب الثانى و الثلاثون قوله تعالى: «وَ مِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْرِى نَفْسَهُ ابْتِغاءَ مَرْضاتِ اللَّهِ» 40

قوله عزّ و جلّ: «وَ مِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْرِى ...» نزلت فى مبيت علىّ عليه السّلام 40

بحث و تحقيق حول آيه الكريمه المباركه و الردّ على من قال نزلت فى غير علىّ عليه السّلام 44

أشعار أبى طالب رضى اللّه عنه فى الموضوع، و أبيات من أمير المؤمنين عليه السّلام بعد تسليمه و مبيته 45

بحث علمى و تحقيق كلامىّ فى مبيته عليه السّلام و حجج على أهل الخلاف على ما ذكره الشيخ المفيد رحمه اللّه 47

العنوان الصفحه

الباب الثالث و الثلاثون قوله تعالى: «قُلْ هذِهِ سَبِيلِی أَدْعُوا إِلَی اللَّهِ عَلی بَصِيرَةٍ أَنَا وَ مَنِ اتَّبَعَنِی» و قوله: «وَ مَنِ اتَّبَعَکَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ» و قوله تعالى: «هُوَ الَّذِی أَيَّدَکَ بِنَصْرِهِ وَ بِالْمُؤْمِنِينَ» 51

فيما كتب على العرش، و بحث حول: «وَ مَنِ اتَّبَعَکَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ» و الاستدلال على إمامته عليه السّلام 53

الباب الرابع و الثلاثون أنه عليه السّلام: كلمه اللّه، و أنّه نزل فيه: «لَقَدْ رَضِیَ اللَّهُ» 55

فی أنّ «لَقَدْ رَضِیَ اللَّهُ» نزلت فی ألف و مأتين، و علیّ عليه السّلام سيّدهم 55

الكلمات الّتی تلقّاها آدم من ربّه فتاب عليه 56

الباب الخامس و الثلاثون قوله تعالى: «وَ جَعَلْنا لَهُمْ لِسانَ صِدْقٍ عَلِيًّا» و قوله تعالى: «وَ اجْعَلْ لِی لِسانَ صِدْقٍ فِی الْآخِرِينَ» و قوله تعالى: «وَ بَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا أَنَّ لَهُمْ قَدَمَ صِدْقٍ» 57

فی أنّ قوله عزّ اسمه: «وَ جَعَلْنا لَهُمْ لِسانَ صِدْقٍ» و قوله: «وَ اجْعَلْ لِی لِسانَ صِدْقٍ» كان أمير المؤمنين عليه السّلام 57

الباب السادس و الثلاثون ما نزل فيه عليه السّلام للانفاق و الايثار 59

سبب نزول قوله عزّ و جلّ: «وَ يُؤْثِرُونَ عَلی أَنْفُسِهِمْ وَ لَوْ كانَ بِهِمْ خَصاصَةٌ» 59

ص: 12

العنوان الصفحه

سبب نزول قوله عزّ و جلّ: «الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوالَهُمْ بِاللَّيْلِ وَ النَّهارِ سِرًّا وَ عَلانِيَةً» 62

الباب السابع و الثلاثون أنه علیه السّلام المؤذن بین الجنه و النار و صاحب الأعراف و سائر ما یدلّ علی رفعه درجاته علیه السّلام فی الآخره 63

کونه علیه السّلام أوّل أهل الجنّه دخولا إلیها 64

فیما روی عن ابن مسعود فی علیّ علیه السّلام 73

الباب الثامن و الثلاثون قوله تعالی: «وَ قِفُوهُمْ إِنَّهُمْ مَسْؤُلُونَ» 76

فی قول رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله: «وَ قِفُوهُمْ إِنَّهُمْ مَسْؤُلُونَ» عن ولایه علیّ علیه السّلام 77

الباب التاسع و الثلاثون جامع فی سائر الآیات النازله فی شأنه صلوات اللّه علیه 79

فی قراءه قوله عزّ اسمه: «فَإِذا فَرَغْتَ فَانْصَبْ» 135

تفسیر قوله تعالی: «وَ إِنَّ مِنْ شِیعَتِهِ لَإِبْراهِیمَ» و ما رأی إبراهیم علیه السّلام من الأنوار فی جنب العرش، و ما ناجی اللّه تعالی فی شیعه علیّ علیه السّلام 151

فی قول رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله لبعض أصحابه: سلّموا علی علیّ بإمره المؤمنین 157

قصّه ناقتین سمینتین و قول النبیّ صلّی اللّه علیه و آله هل فیکم أحد یصلّی رکعتین و لم یهتمّ فیها بشی ء من أمور الدنیا، و لا یحدّث قلبه بفکر الدّنیا، فصلّی علیّ علیه السّلام 161

فیما جری لیله الاسراء بین اللّه عزّ و جلّ و رسوله صلّی اللّه علیه و آله 162

العنوان الصفحه

أبواب النصوص على أمير المؤمنين و النصوص على الأئمّه الاثنى عشر عليهم السّلام

الباب الأربعون نصوص اللّه عليهم من خبر اللوح و الخواتيم

و ما نص به عليهم فى الكتب السالفه و غيرها 192 فى كتاب أنزله اللّه تعالى على رسوله صلّى اللّه عليه و آله قبل أن يأتيه الموت 192

قصّه يهوديّ سئل عن علىّ و قال: إنّى سائلک عن ثلاث و ثلاث و واحده 220

الباب الحادى و الأربعون نصوص الرسول صلّى اللّه عليه و آله عليهم عليهم السّلام 226

فيما قاله رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله فى علىّ عليه السّلام و الأئمّه عليهم السّلام 226

فى قول النبىّ صلّى اللّه عليه و آله: إنّ عليّا أمير المؤمنين 228

فى قول رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله: يكون بعدى اثنا عشر أميرا 234

فيما أوحى اللّه تعالى فى ليله الاسرى إلى رسوله صلّى اللّه عليه و آله فى الأئمّه عليهم السّلام 245

فى قول النبىّ صلّى اللّه عليه و آله لعلىّ عليه السّلام: لا يحبّک إلّا من طابت ولادته و لا يبغضک إلّا من خبثت ولادته، و كذلک الأئمّه عليهم السّلام 246

فيما قاله النبىّ صلّى اللّه عليه و آله فى عدد الأئمّه عليهم السّلام 252

قصّه رجل يهودى يقال له: نعثل و ما سئل عن النبىّ صلّى اللّه عليه و آله فى التوحيد و الأوصياء من بعده صلّى اللّه عليه و آله، و ابياته 283

فيما قاله النبىّ صلّى اللّه عليه و آله فى الحسين و زيارته و تربته عليه السّلام 286

فيما قاله النبىّ صلّى اللّه عليه و آله فى فاطمه عليها السّلام 288

ص: 14

العنوان الصفحه

فی الأنبیاء و أوصیائهم علیهم السّلام، و أسمائهم 334

قصّه رجل أعرابی دخل علی رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله و معه ضبّ 342

الخطبه اللؤلؤه الّتی خطبها علیّ علیه السّلام فی الکوفه فی الملاحم و الفتن، و الفتنه الامویه، و المملکه الکسرویه، و مدینه الزوراء، و الملوک، و الأئمّه الکفر، و الأئمّه الحق 354

قصّه جابر و هو حامل سلام من النبیّ صلّی اللّه علیه و آله إلی الباقر علیه السّلام 360

فیما روی من العامّه فی نصوص الرسول صلّی اللّه علیه و آله علی الائمّه علیهم السّلام 364

فیما روی العامّه فی مولانا المهدیّ القائم عجّل اللّه تعالی فرجه الشریف 368

الباب الثانی و الأربعون نص أمیر المؤمنین صلوات اللّه علیهم، علیهم السّلام 373

فیما سأله یهودی و هو من الاحبار عن علیّ علیه السّلام عن أوّل شجره نبتت علی وجه الأرض و أوّل عین نبعت و أوّل حجر وضع علی وجه الأرض، و عدد الأئمّه بعد رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله و وصیّه، و فیه بیان و تحقیق 375

بحث و تحقیق فی قول علیّ علیه السّلام إنّ لهذه الامّه اثنی عشر إمام هدی من ذرّیّه نبیّها و هم منّی 382

الباب الثالث و الأربعون نصوص الحسنین علیهما السّلام علیهم، علیهم السّلام 383

الباب الرابع و الأربعون نص علیّ بن الحسین صلوات اللّه علیهما علیهم، علیهم السّلام 356

العنوان الصفحه

الباب الخامس و الأربعون نصوص الباقر صلوات اللّه علیه علیهم، علیهم السّلام 390

ص: 15

الباب السادس و الأربعون ما ورد من النصوص عن الصادق عليه السّلام عليهم، عليهم السّلام 396

فيما قاله عليه السّلام فى التوحيد و الرؤيه 406

الباب السابع و الأربعون نصوص موسى بن جعفر و سائر الأئمّه صلوات عليهم أجمعين 410

فيما عرضه عبد العظيم الحسنى على علىّ بن محمّد عليهم السّلام من عقائده 412

الباب الثامن و الأربعون نص الخضر عليه السّلام عليهم، عليهم السّلام و بعض النوادر 414

فيما سأله الخضر عليه السّلام عن علىّ عليه السّلام فى الروح و الذكر و النيسان، و المولود يشبه أعمامه و أخواله و أباه و أمّه 414

فى أنّ عليّا عليه السّلام كان رابع الخلفاء 417

إلى هنا انتهى الجزء السادس و الثلاثون و هو الجزء الثانى من المجلد التاسع

العنوان الصفحه

فهرس الجزء السابع و الثلاثين

الباب التاسع و الأربعون فى ذكر مذاهب الذين خالفوا الفرقه المحقه فى القول بالائمه الاثنى عشر صلوات اللّه عليهم 1

فى الكيسانيه و عقائدهم و آرائهم، و قصّه السيّد الحميرى و أشعاره فى الكيسانيه و عند رجوعه إلى الحقّ، و ما قاله الشيخ المفيد رحمه اللّه فى بطلان مذهبهم. 1

بطلان مذهب من اعتقد بامامه إسماعيل بن الإمام الصّادق عليه السّلام 9

بطلان مذهب الناووسيّه و الفطحيّه و الواقفيّه و البشيريّه 11

بطلان مذهب الجارودیّه و السليمانيّه و البتريّه 29

بطلان مذهب الزّيديّه 34

الباب الخمسون مناقب أصحاب الكساء و فضلهم صلوات اللّه عليهم 35

فى أنّ أسمائهم عليهم السّلام كان مشتقا من أسماء اللّه عزّ و جلّ 47

فى أنّ اللّه تعالى ما ألحق صبيانا برجال كاملى العقول إلّا: عيسى، و يحيى، و الحسن و الحسين عليهم السّلام 50

فى أنّ للّه تعالى خيارا من كلّ ما خلقه 52

فيما رواه العامّه 66

فيما روته أمّ ايمن من فاطمه عليها السّلام فى الرحى الّتى تطحن البرّ 97

العنوان الصفحه

الباب الحادی و الخمسون ما نزل لهم علیهم السّلام من السماء 99

أبواب النصوص الداله علی الخصوص علی امامه أمیر المؤمنین علیه السّلام من طرق الخاصّه و العامّه و بعض الدلائل التی اقیمت علیها

الباب الثانی و الخمسون اخبار الغدیر

اشاره

و ما صدر فی ذلک الیوم من النصّ الجلی علی إمامته علیه السّلام و تفسیر بعض الآیات النازله فی تلک الواقعه 108 ثواب من صام یوم ثمانیه عشر من ذی الحجّه، و ما قاله النبیّ صلّی اللّه علیه و آله و سلّم فیه فی علیّ علیه السّلام 108

فیما قاله النبیّ صلّی اللّه علیه و آله بمنی فی حجّه الوداع 113

قوله صلّی اللّه علیه و آله فی الصدقه علی أهل بیته، و من ادّعی إلی غیر أبیه، و الولد للفراش 123

فیمن رواه حدیث الغدیر و صنّف فیه کتابا 126

ما جرت فی یوم الغدیر مفصّلا 127

الخطبه الّتی خطبها رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله فی الغدیر 131

قصّه حارث بن النعمان الفهریّ 136

العنوان الصفحه

قصّه الغدير على ما نقل فى تفسير المنسوب إلى الامام العسكرىّ عليه السّلام مفصّلا 141

فى قول ابن الجوزىّ: اتّفق علماء السير على أنّ قصّه الغدير كانت بعد رجوع رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله و سلّم من حجّه الوداع فى الثامن عشر من ذى الحجّه، و كان معه من الصحابه و الاعراب مائه و عشرون ألفا، و أبيات من بعض 150

فيمن روى قصّه غدير خمّ 157

فيما قاله عمر بن الخطّاب لعلىّ عليه السّلام فى يوم الغدير 159

فى أنّ يوم الغدير كان أفضل الأعياد فى الإسلام 169

أسامى المؤلّفين الّذين ألّفوا فى حديث يوم الغدير، و أسماء من روى عنهم حديثه 181

الخطبه التى خطبها رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله فى يوم الغدير بتمامها 204

معنى قول النبىّ صلّى اللّه عليه و آله: من كنت مولاه فعلىّ مولاه، و ما قاله الصدوق رحمه اللّه فى ذلک مفصّلا لإتمام الحجّه و وضوح المحجّه 224

بحث و تحقيق علمى و كلامى فى الاستدلال بخبر الغدير 235

معنى المولى من طرق الخاصّه و العامّه 237

الباب الثالث و الخمسون أخبار المنزله و الاستدلال بها على إمامته صلوات اللّه عليه 254

فى قول رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله فى علىّ عليه السّلام: منزلته منّى، و أشعار حسّان 260

فيما رواه العامّه فى حديث المنزله 268

فی قول النبیّ صلّی اللّه علیه و آله لعلیّ: إنّک تسمع ما أسمع و تری ما أری ... و إطعام النبیّ صلّی اللّه علیه و آله فی یوم الانذار 270

ص: 19

العنوان الصفحه

بحث و تحقيق فى حديث المنزله من الصدوق رحمه اللّه بأنّ عليّا عليه السّلام كان بمنزلته صلّى اللّه عليه و آله و سلّم فى جميع أحواله إلّا ما خصّه الاستثناء، و جواب من قال:

إنّ هارون مات قبل موسى عليه السّلام و لم يكن إماما بعده، و جواب من قال:

إنّ هذه المنزله كانت فى حياه النبىّ صلّى اللّه عليه و آله، و قاله صلّى اللّه عليه و آله حيث خرج إلى تبرک، و فيه بيان من السيّد المرتضى و العلّامه المجلسىّ رضوان اللّه عليهما 273

الباب الرابع و الخمسون ما امر به النبىّ صلّى اللّه عليه و آله من التسليم عليه بامره المؤمنين

و انه لا يسمى به غيره، و عله التسميه به، و فيه جمله من مناقبه و بعض النصوص على إمامته صلوات اللّه عليه 290 فى قول رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله: إنّ عليّا يدور مع الحقّ حيث دار، و العلّه الّتى من أجلها سمّى أمير المؤمنين بأمير المؤمنين 293

فى قول الباقر عليه السّلام: لو علم الناس متى سمّى علىّ أمير المؤمنين ما أنكروا ولايته 306

فيما قاله أبو بكر فى خلافته: ما عندى عهد من رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله 308

فى قول النبىّ صلّى اللّه عليه و آله لأصحابه: سلّموا على علىّ بإمره المؤمنين 311

قصه معراج النبىّ صلّى اللّه عليه و آله و ما جرى فيه و ما ناجى اللّه تعالى 313

لم يسمّ أحد بأمير المؤمنين غير علىّ عليه السّلام فرضى به إلّا كان منكوحا 231

الباب الخامس و الخمسون خبر الرايات 341

فی قول رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله لمّا نزل: «یَوْمَ تَبْیَضُّ وُجُوهٌ وَ تَسْوَدُّ وُجُوهٌ» 346

إلی هنا انتهی الجزء السابع و الثلاثون و هو الجزء الثالث من المجلد التاسع

ص: 20

العنوان الصفحه

فهرس الجزء الثامن و الثلاثين

الباب السادس و الخمسون انه صلوات اللّه عليه الوصى و سيد الأوصياء و خير الخلق بعد النبىّ صلّى اللّه عليه و آله

و أن من أبى ذلک أو شک فيه فهو كافر 1 فى قول رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله لعمّه عبّاس: تقبل وصيّتى و تنجز عداتى 3

فيما قالته عائشه فى علىّ عليه السّلام: ذاک خير البشر ... 5

مما روى من الشعر المقول فى صدر الإسلام المتضمّن كونه عليه السّلام وصىّ رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله 20

الباب السابع و الخمسون فى أنّه عليه السّلام مع الحق و الحق معه و انه يجب طاعته على الخلق و أن ولايته ولايه اللّه عزّ و جلّ 26

الباب الثامن و الخمسون ذكره فى الكتب السماويه و ما بشر السابقون به و بأولاده المعصومين عليهم السّلام 41

فيما قاله بحيراء الرّاهب لأبى طالب عليه السّلام 41

فيما قاله الرّاهب النصرانى فى ديره لعلىّ عليه السّلام بعد رجوعه عليه السّلام من صفّين، و كان فى يد الرّاهب كتاب 51

قصّه هام بن الهيم بن لاقيس بن إبليس مع النبىّ صلّى اللّه عليه و آله و اوصياء الأنبياء عليهم السّلام 54

العنوان الصفحه

فی قوم قتلهم علیّ علیه السّلام بالدخان فی الکوفه 60

الباب التاسع و الخمسون طهارته و عصمته صلوات اللّه و سلامه علیه 62

فی قول رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله ثلاثه لم یکفروا طرفه عین 63

الباب الستون الاستدلال بولایته و استنابته فی الأمور علی إمامته و خلافته و فیه اخبار کثیره من الأبواب السابقه و اللاحقه و فیه ذکر صعوده علی ظهر الرسول لحط الأصنام و جعل امر نسائه إلیه فی حیاته و بعد وفاته صلوات اللّه علیه 70

فی أنّ قبیله همدان و أهل الیمن أسلموا بیده علیه السّلام 71

فی صعوده علیه السّلام علی ظهر رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله لحط الأصنام 76

العلّه الّتی من أجلها حمل النبیّ صلّی اللّه علیه و آله علیا علیه السّلام لحط الأصنام و عجزه علیه السّلام عن حمله صلّی اللّه علیه و آله، و فیه بیان 79

فی أنّ رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله جعل طلاق نسائه بید أمیر المؤمنین علیه السّلام 88

الباب الحادی و الستون جوامع الاخبار الداله علی إمامته علیه السّلام من طرق الخاصّه و العامّه 90

فی قول النبیّ صلّی اللّه علیه و آله: المخالف علی علیّ علیه السّلام بعدی کافر و المشرک به مشرک 90

فی أنّ النبیّ صلّی اللّه علیه و آله کان سیّد أولاد آدم و علیا علیه السّلام کان سیّد العرب 93

فی قول النبیّ صلّی اللّه علیه و آله: إنّ اللّه تعالی یأمرکم بولایه علیّ علیه السّلام و الاقتداء به 97

العنوان الصفحه

في قول رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله لعلىّ عليه السّلام: إنّ اللّه عزّ و جلّ جعل ذريّه جعل ذريّه كل نبىّ من صلبه و جعل ذريّتى من صلبک ... 103

معنى قوله تعالى عزّ اسمه: «يَوْمَ نَدْعُوا كُلَّ أُناسٍ بِإِمامِهِمْ» 126

فى قول رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله و سلّم: يا على أنت المظلوم بعدى فويل لمن قاتلک 139

فيما قال أربعه أنفار فى علىّ عليه السّلام لرسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله 149

فى قول عمر بن الخطّاب: و لقد أراد صلّى اللّه عليه و آله فى مرضه أن يصرّح باسمه فمنعت من ذلک إشقاقا و حيطه على الإسلام 157

فيما قاله ابن أبى الحديد ببطلان قول أهل الخلاف 160

الباب الثانى و الستون فيما امتحن اللّه به أمير المؤمنين عليه السّلام فى حياه النبىّ صلّى اللّه عليه و آله و بعد وفاته 167

فى امتحان الأوصياء فى سبعه مواطن، و امتحن علىّ عليه السّلام فى حياه النبىّ صلّى اللّه عليه و آله فى سبعه مواطن و بعد وفاته مثلهنّ و بيانهنّ بالتفصيل 167

الباب الثالث و الستون النوادر 186

الأدلّه القاطعه العقليّه و السّمعيه فى وجوب الإمامه فى كلّ زمان، و النصّ الدّال على إمامته 186

التعبير و الرد على مذاهب الأربعه العامّه 191

أبواب فضائله و مناقبه صلوات اللّه عليه و هى مشحونه بالنصوص

اشاره

العنوان الصفحه

الباب الرابع و الستون ثواب ذكر فضائله و النظر إليها و استماعها، و ان النظر إليه و الى الأئمّه من ولده صلوات اللّه عليهم عباده 195

فى أنّ النظر إلى علىّ عليه السّلام و الوالدين برأفه، و الصحيفه، و الكعبه، و العالم و الأخ توده فى اللّه عزّ و جلّ عباده 196

الباب الخامس و الستون انه صلوات اللّه عليه سبق الناس فى الإسلام و الإيمان و البيعه و الصلوات زمانا و رتبه و أنّه الصديق و الفاروق و فيه كثير من النصوص و المناقب 201

فى أنّ عليّا عليه السّلام صلّى مستخفيا مع النبىّ صلّى اللّه عليه و آله سبع سنين، و أشعار الحميرى 204

فى أنّ للنبىّ صلّى اللّه عليه و آله و سلّم كان بيعه خاصّه و بيعه عامّه 217

العلّه الّتى من أجلها ورث علىّ عليه السّلام النبىّ صلّى اللّه عليه و آله دون غيره 223

فى ترتيب إسلام المسلمين و الردّ على من قال: أوّل من أسلم أبو بكر 228

فيما رواه العامّه: بأنّ عليّا عليه السّلام أوّل من أسلم 246

تتميم و بحث و تحقيق من العلّامه المجلسى قدّس سرّه حول روايات الخاصّه و العامّه بأنّ عليّا عليه السّلام كان أوّل من أسلم 253

فى سنّه عليه السّلام حين أظهر النبىّ صلّى اللّه عليه و آله و سلّم الدعوه 254

فى القدح على رواه العامّه 264

الاستدلال بأشعار الشعراء بأنّ عليّا عليه السّلام كان أوّل من أسلم 274

العنوان الصفحه

فی قول النّاصبین: إنّ إیمان علیّ علیه السّلام لم یقع علی وجه المعرفه، و الرّد علیهم علی ما قاله الشیخ المفید رحمه اللّه 277

الباب السادس و الستون مسابقته صلوات اللّه علیه فی الهجره علی سائر الصحابه 288

فی هجرته علیه السّلام 288

فیما قاله ابن أبی الحدید فی شرح قوله علیه السّلام: فلا تبرّءوا منّی فإنّی ولدت علی الفطره و سبقت إلی الایمان و الهجره 292

الباب السابع و الستون أنه علیه السّلام کان اخص الناس بالرسول صلّی اللّه علیه و آله و أحبهم إلیه، و کیفیه معاشرتهما، و بیان حاله فی حیاه الرسول، و فیه أنّه علیه السّلام یذکر متی ما ذکر النبیّ صلّی اللّه علیه و آله 294

فی أنّ النبیّ صلّی اللّه علیه و آله أخذ علیّا علیه السّلام من أبی طالب فی أزمّه اصابت قریشا، و ما قاله صلّی اللّه علیه و آله و سلّم لحمزه و العبّاس فی هذه 294

فی أنّ النبیّ صلّی اللّه علیه و آله رخّص لعلیّ علیه السّلام وحده ان یجمع لولده محمّد بن الحنفیّه بین اسمه و کنیته، و حرمهما علی امّته من بعده إلّا للمهدیّ عجل اللّه تعالی فرجه 304

فیما روته أمّ سلمه عن النبیّ صلّی اللّه علیه و آله فی علیّ علیه السّلام 309

فیما روته عائشه فی علیّ علیه السّلام و ابیه و عمر و عثمان 313

فی أن النبیّ صلّی اللّه علیه و آله ینام بین علیّ علیه السّلام و عائشه فی لحاف واحد 314

فی أنّ علیّا علیه السّلام اختلطت أمّه برسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله إلی معدّ بن عدنان من ثلاث و عشرین قرابه من جهه الامّهات و لا أحد یشارک فی ذلک، و کان صلّی اللّه علیه و آله ابن عمّه من وجهین 317

العنوان الصفحه

الباب الثامن و الستون الاخوه و فيه كثير من النصوص 330

فيما قاله السيّد المرتضى رحمه اللّه تعالى و إيّانا: النصّ من النبىّ صلّى اللّه عليه و آله على ضربين ... 331

فى أنّ النبىّ صلّى اللّه عليه و آله و عليّا عليه السّلام صارا أخوين من ثلاثه أوجه 335

فيما انشده علىّ عليه السّلام لمّا آخاه رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله 337

الباب التاسع و الستون خبر الطير (المشوى) و أنّه أحبّ الخلق إلى اللّه 348

فى الطير المشوى أتاه جبرئيل، و قول النبىّ صلّى اللّه عليه و آله لعائشه بعد أن تعلّلت فى فتح الباب لعلىّ عليه السّلام: ما هو بأوّل ضغن بينک و بين علىّ ... إنّک لتقاتلينه 349

فيما أجابه الشيخ المفيد رحمه اللّه عند اعتراض السائل بأن الخبر الطير من أخبار الآحاد 357

معنى: أحب الخلق إلى اللّه 458

إلى هنا انتهى الجزء الثامن و الثلاثون، و هو الجزء الرابع من المجلد التاسع

فهرس الجزء التاسع و الثلاثين

الباب السبعون ما ظهر من فضله صلوات اللّه عليه يوم الخندق 1

ص: 26

العنوان الصفحه

فی أنّ علیّا علیه السّلام کان أوّل من قال: جعلت فداک 1

قصّه وقعه الخندق 4

الباب الحادی و السبعون ما ظهر من فضله صلوات اللّه علیه فی غزوه خیبر 7

فیما رواه العامّه فی غزوه خیبر، و ما قاله النبیّ صلّی اللّه علیه و آله 11

الباب الثانی و السبعون أن النبیّ صلّی اللّه علیه و آله أمر بسد الأبواب الشارعه الی المسجد الا بابه صلوات اللّه علیه 19

معنی قوله تعالی: «وَ أَوْحَیْنا إِلی مُوسی وَ أَخِیهِ أَنْ تَبَوَّءا لِقَوْمِکُما» 20

فیما رواه العامّه فی حدیث سدّ الأبواب 27

فی أنّ خبر سدّ الأبواب من المتواترات 34

الباب الثالث و السبعون أن فیه علیه السّلام خصال الأنبیاء علیهم السّلام و اشتراکه مع نبیّنا صلّی اللّه علیه و آله فی جمیع الفضائل سوی النبوّه 35

اشاره

فی قول النبیّ صلّی اللّه علیه و آله: من أراد أن ینظر إلی: آدم، و إلی نوح، و إلی إبراهیم، و إلی یوسف، و إلی سلیمان، و إلی داود، فلینظر إلی علیّ علیه السّلام 35

معنی قول النبیّ صلّی اللّه علیه و آله لعلیّ علیه السّلام: إنّ لک کنزا فی الجنّه و إنّک ذو قرنیها 41

فیما قال اللّه تعالی لنفسه عزّ اسمه و لنبیّه صلّی اللّه علیه و آله و لعلیّ علیه السّلام فی القرآن 44

فی مساواته علیه السّلام مع آدم و إدریس و نوح علیهما السّلام 47

العنوان الصفحه

فی مساواته علیه السّلام مع إبراهیم و إسماعیل و إسحاق علیهم السّلام 50

فی مساواته علیه السّلام یعقوب و یوسف علیهما السّلام 54

فی مساواته علیه السّلام مع موسی علیه السّلام 58

فی مساواته مع هارون و یوشع و لوط علیهم السّلام 62

فی مساواته مع أیّوب و جرجیس و یونس و زکریّا و یحیی علیهم السّلام و ذی القرنین و لقمان 64

فی مساواته علیه السّلام مع داود و طالوت و سلیمان علیهم السّلام 68

فی مساواته علیه السّلام مع عیسی علی نبیّنا و آله و علیه السّلام 71

فی مساواته علیه السّلام مع النبیّ صلّی اللّه علیه و آله 74

فی مساواته علیه السّلام مع الأنبیاء علیهم السّلام 77

فی المفردات من مناقبه علیه السّلام 82

فی الشّواذ من مناقبه علیه السّلام 78

الباب الرابع و السبعون قول الرسول صلّی الله علیه و آله لعلی اعطیت ثلاثا لم اعط 89

الباب الخامس و السبعون فضله علیه السّلام علی سائر الأئمّه علیهم السّلام 90

الباب السادس و السبعون حب الملائکه له و افتخارهم بخدمته صلوات اللّه علیه و علیهم 92

العلّه الّتی من أجلها دفع النبیّ صلّی اللّه علیه و آله و سلّم إلی علیّ سهمین و قد استخلفه علی أهل المدینه 94

العنوان الصفحه

فی أنّ النبیّ صلّی اللّه علیه و آله قال لعثمان (فی حفر الخندق): احفر، فغضب عثمان و قال: لا یرضی محمّد أن أسلمنا علی یده حتّی أمرنا بالکدّ، فانزل اللّه:

«یَمُنُّونَ عَلَیْکَ أَنْ أَسْلَمُوا» 114

الباب السابع و السبعون نزول الماء لغسله علیه السّلام من السماء 114

الباب الثامن و السبعون تحف اللّه تعالی و هداياه و تحیاته الی رسول اللّه و أمیر المؤمنین صلوات اللّه علیهما و علی آلهما 118

فی رمّانتی الجنّه 119

الباب التاسع و السبعون أن الخضر کان یأتیه علیهما السّلام و کلامه مع الأوصیاء 130

فیما قاله الخضر علیه السّلام لعلیّ علیه السّلام ... و لقد تقدّمک قوم و جلسوا مجلسک فعذابهم علی اللّه 132

الباب الثمانون إن اللّه تعالی أقدره علی سیر الآفاق، و سخر له السحاب، و هیأ له الأسباب، و فیه ذهابه صلوات اللّه علیه الی أصحاب الکهف 136

فی أن رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله بعث علیّا علیه السّلام و أبا بکر و عمر إلی أصحاب الکهف، و أجابوا علیّا علیه السّلام فقط 136

ص: 29

العنوان الصفحه

فی أنّ النبیّ صلّی اللّه علیه و آله و سلّم قال لأبی بکر: قم و سلّم علی علیّ بالامامه و خلافه المسلمین 143

فی بساط سلیمان علیه السّلام 146

الباب الحادی و الثمانون ان اللّه تعالی ناجاه صلوات اللّه علیه و ان الروح یلقی إلیه و جبرئیل املی علیه 151

فی أنّ علیّا علیه السّلام کان محدّثا، و املی علیه جبرئیل 152

فی أنّ علیّا علیه السّلام إذا وردت علیه قضیّه لم ینزل الحکم فیها فی کتاب اللّه تلقّاه به روح القدس، و ما رواه العامّه فی ذلک 156

الباب الثانی و الثمانون اراءته علیه السّلام ملکوت السماوات و الأرض و عروجه الی السماء 158

فی قول رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله لعلیّ: إنّ اللّه أشهدک معی سبعه مواطن 158

فی أنّ الجنّ فی السماء الرابعه، و حکم بینهم علیّ علیه السّلام بعد عروجه إلیهم 161

الباب الثالث و الثمانون ما وصف إبلیس لعنه اللّه و الجن من مناقبه علیه السّلام و استیلائه علیهم و جهاده معهم 162

فیما قاله إبلیس لعنه اللّه فی علیّ علیه السّلام و نوره 162

قصّه ثعبان الّذی اسمه عمرو بن عثمان 163

قصّه هام بن هیم بن لاقیس بن إبلیس، و توبته و إسلامه 164

فی أنّ رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله و سلّم بعث علیّا علیه السّلام إلی وادی الجنّ 175

العنوان الصفحه

الباب الرابع و الثمانون أنه علیه السّلام قسیم الجنه و النار، و جواز الصراط 193

العلّه الّتی من أجلها صار علیّ علیه السّلام قسیم الجنّه و النار 194

فی أنّ معنی قوله تعالی: «وَ قِفُوهُمْ إِنَّهُمْ مَسْؤُلُونَ» کان ولایه علیّ علیه السّلام 196

فیما جری بین علیّ علیه السّلام و فاطمه علیها السّلام 207

الباب الخامس و الثمانون أنه علیه السّلام ساقی الحوض و حامل اللواء، و فیه أنه علیه السّلام أول من یدخل الجنه 211

فی قول رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله لعلیّ علیه السّلام: یا علیّ أنت المظلوم من بعدی فویل لمن ظلمک و اعتدی علیک، و طوبی لمن تبعک ... 211

فی أنّ اللواء بید علیّ علیه السّلام و آدم و من دونه تحت اللواء 213

العلّه الّتی من أجلها کان علیّ علیه السّلام أوّل من یدخل الجنّه 217

الباب السادس و الثمانون سایر ما یعاین من فضله و رفعه درجاته صلوات اللّه علیه عند الموت و فی القبر و قبل الحشر و بعده 220

فی أنّ لعلیّ علیه السّلام و شیعته من اللّه تعالی مکانا یغبطه الأوّلون و الآخرون. و أن الراکب فی القیامه أربعه 222

فی الأعراف و معناه و أصحابه 225

فی شجره طوبی، و أنّ دار النبیّ صلّی اللّه علیه و آله و علیّ علیه السّلام فی القیامه واحده 226

العنوان الصفحه

فيما قاله السيّد الحميرى فى علىّ عليه السّلام و ما ظهر فيه عند موته 241

فى أنّ عليّا عليه السّلام كان دابّه الأرض 243

الباب السابع و الثمانون حبه و بغضه صلوات اللّه عليه، و أن حبّه ايمان و بغضه كفر

و نفاق، و أن ولايته ولايه اللّه و رسوله و أن عداوته عداوه اللّه و رسوله، و أن ولايته عليه السّلام حصن من عذاب الجبار، و أنه لو اجتمع الناس على حبّه ما خلق اللّه النار 246 فى قول اللّه عزّ و جلّ: ولايه علىّ بن أبى طالب حصنى فمن دخل حصنى أمن من عذابى 246

فى قول اللّه: لو اجتمع الناس كلّهم على ولايه علىّ ما خلقت النّار 247

فى قول النبىّ صلّى اللّه عليه و آله من زعم أنّه آمن بى و بما جئت به و هو يبغض عليّا فهو كاذب ليس بمؤمن 253

فى قول النبىّ صلّى اللّه عليه و آله: إنّ اللّه فرض على الخلق خمسه فأخذوا أربعه و تركوا واحدا، الصلاه و الزكاه و الصوم و الحجّ و ولايه علىّ 257

فيما رواه العامّه فى حبّ علىّ عليه السّلام و بغضه 262

فى أنّ مريم كانت سيّده نساء عالمها و فاطمه سيّده نساء العالمين 278

فى قول النبىّ صلّى اللّه عليه و آله و سلّم: يا علىّ لا يحبّک إلّا مؤمن و لا يبغضک إلّا ولد زنيه أو حيضه، و قصّه ولد أبى دلف و قصّه امرأه و ولديها 287

فيما رواه ابن أبى الحديد فى شرحه 294

فى قول جابر: علىّ خير البشر فمن أبى فقد كفر ... 300

فى فضائل الشيعه 301

ص: 32

الباب الثامن و الثمانون كفر من سبه أو تبرأ منه صلوات اللّه عليه و ما اخبر بوقوع ذلک بعد، و ما ظهر من کرامته عنده 311

فی قول ابن عبّاس عن رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله: من سبّ علیّا فقد سبّنی و من سبّنی فقد سبّ اللّه عزّ و جلّ 311

فی قول علیّ علیه السّلام: أیّها النّاس إنّکم ستدعون إلی سبّی فسبّونی، ثمّ تدعون إلی البراءه منّی فلا تبرءوا، فانی ولدت علی الإسلام، و من تبرّأ منّی فلا دنیا له و لا آخره 316

قصص الّذین شتموا علیّا علیه السّلام و ما وقع علیهم 318

قصّه حجر بن عدیّ، و ما قال له علیّ علیه السّلام فی سبّه و البراءه منه علیه السّلام 324

معنی قوله علیه السّلام: ألا و إنّه سیأمرکم بسبّی و البراءه منّی، فامّا السبّ فسبّونی فانّه لی زکاه و لکم نجاه، و اما البراءه فلا تبرءوا منّی، و ما قاله ابن أبی الحدید فی معناه، و الفرق بین السّبّ و البراءه، و کیف اجاز لهم السبّ و منعهم عن التبرّی 326

فیما قاله العلّامه المجلسی قدّس سرّه فی أخبار البراءه، و ما قاله الشیخ الشهید قدّس سرّه فی التقیه و اقسامه، و ما قاله الشیخ الطبرسیّ قدّس سرّه 329

الباب التاسع و الثمانون کفر من آذاه أو حسده أو عانده و عقابهم 330

معنی قوله تعالی: «لَئِنْ لَمْ یَنْتَهِ الْمُنافِقُونَ»، و قول النبیّ صلّی اللّه علیه و آله: من آذی علیّا فقد آذانی 331

قصّه بریده الأسلمیّ فی جاریه الّتی رغب إلیها علیّ علیه السّلام 332

الباب التسعون ما بين من مناقب نفسه القدسيه صلوات اللّه عليه 335

فى قوله عليه السّلام: و اللّه لقد أعطانى اللّه تعالى تسعه أشياء لم يعطها أحدا قبلى ما خلا النبىّ صلّى اللّه عليه و آله و سلّم 336

معنى قوله عليه السّلام: أنا الضّارب بسيفين 341

فى قوله عليه السّلام: إنّ رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله ختم مائه ألف نبىّ و أربعه و عشرين ألف نبىّ، و ختمت أنا مائه ألف وصىّ و أربعه و عشرين ألف وصىّ 342

فى قوله صلّى اللّه عليه و آله: أنا الفاروق الأكبر و أنا الصاحب العصا و الميسم 344

فى قوله عليه السّلام: أنا الصّديق الأكبر و الفاروق الأعظم، و أنا الأوّل و الآخر و الباطن و الظاهر و بكلّ شى ء عليم و عين اللّه و جنب اللّه و أمين اللّه على المرسلين، بنا عبد اللّه و أنا احيى و اميت و أنا حىّ لا أموت فى قوله عليه السّلام: كانت لى من رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله عشر خصال ما يسرّنى باحداهنّ ما طلعت عليه الشمس و ما غربت 352

إلى هنا انتهى الجزء التاسع و الثلاثون حسب تجزئه الطبعه الحديثه و هو الجزء الخامس من المجلد التاسع حسب تجزئه المؤلّف قدّس سرّه

فهرس الجزء الأربعين

الباب الحادى و التسعون جوامع مناقبه صلوات اللّه عليه، و فيه كثير من النصوص 1

فى أفضل منقبه له عليه السّلام فى القرآن 1

فيما قاله النبىّ صلّى اللّه عليه و آله فى مناقبه عليه السّلام و أنّه الصدّيق و الفاروق 4

ص: 34

فی قول النبیّ صلّی اللّه علیه و آله: أول من یدخل من هذا الباب أمیر المؤمنین و سید المسلمین و خاتم الوصیّین 15

فیما أوحی اللّه تعالی لنبیّه صلّی اللّه علیه و آله فی علیّ علیه السّلام 19

فیما قاله النبیّ صلّی اللّه علیه و آله فی حنین و هوازن 30

فی قول رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله و سلّم: التفت بیساری لمّا دنوت من ربّی فإذا علیّ علیه السّلام 33

فی قول جبرئیل علیه السّلام لرسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله و سلّم: لو اجتمعت امّتک علی حبّ علیّ ما خلق اللّه النّار 35

فیما رواه ابن عبّاس فی علیّ علیه السّلام عن النبیّ صلّی اللّه علیه و آله 42

فیما قاله علیه السّلام للأصبغ یوم شهادته 45

فیما رواه أبو ذرّ الغفاریّ عن النبیّ صلّی اللّه علیه و آله و سلّم فی علیّ علیه السّلام و ما قالته الملائکه 55

فی أنّ النبیّ صلّی اللّه علیه و آله و سلّم سیّد ولد آدم و علیّ علیه السّلام سیّد العرب 59

فیما قاله النبیّ صلّی اللّه علیه و آله و سلّم لفاطمه علیها السّلام 66

فیما رواه ابن أبی الحدید. و ابن شیرویه الدیلمیّ، فی علیّ علیه السّلام 75

فیما قاله و رواه و شرحه ابن أبی الحدید فی علیّ علیه السّلام و فضائله و مناقبه 79

فی أنّ علیّا علیه السّلام کان ذا أخلاق متضادّه 89

فی خصال مجتمعه فی علیّ علیه السّلام فقط 116- 98

الباب الثانی و التسعون ما جری من مناقبه و مناقب الأئمّه من ولده علیهم السّلام علی لسان أعدائهم 117

فيما قالته عائشه فى مناقب علىّ و فاطمه عليها السّلام 120

فيما قاله عمر بن الخطّاب فى مناقبه عليه السّلام، و قوله: الملک عقيم و الحقّ لعلىّ 121

فى قول عمر لعلىّ عليه السّلام: هذا مولاى و مولى كلّ مؤمن 125

علمه عليه السّلام و أن النبىّ صلّى اللّه عليه و آله علمه ألف باب و أنّه محدثا 127

فى قول الباقر عليه السّلام: إنّ رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله علّم عليّا بابا يفتح كلّ باب ألف باب، و فيه بيان و أجوبه من الشيخ المفيد رحمه اللّه تعالى و إيّانا لمن تعلّق بهذا الخبر على صحّه الاجتهاد و القياس، و بيان من العلّامه المجلسىّ قدّس سرّه 127

فى قول الصادق عليه السّلام: كان فى ذؤابه سيف رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله صحيفه صغيره فيها الأحرف الّتى يفتح كلّ حرف منها ألف حرف 133

فى قول أمير المؤمنين عليه السّلام: لو ثنيت لى و ساده لحكمت بين أهل القرآن بالقرآن و بين أهل التوراه بالتوراه، و بين أهل الإنجيل بالإنجيل، و بين أهل الزّبور بالزّبور، حتى يزهر إلى اللّه، و فيه بيان و تأييد 136

فيما قاله علىّ عليه السّلام لمّا بويع 144

معنى قوله تعالى: «وَ مَنْ عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتابِ» و أنّه على عليه السّلام 146

فى قول عمر: لا أبقانى اللّه لمعضله ليس لها أبو الحسن، و أقواله الأخرى 149

فى أنّ النبىّ صلّى اللّه عليه و آله أمر عليّا عليه السّلام بتأليف القرآن، فألّفه و كتبه 155

فى أنّ عليّا عليه السّلام كان أعلم الناس بالقراءه، و التفسير، و الفقاهه، و الفرائض، و الروايه، و الكلام، و النحو، و الخطابه (و إشاره إلى خطبه و أسمائهنّ)، و الشعر، و الوعظ، و الفلسفه، و الهندسه (و إشاره إلى وزن القيد الّذى كان فى رجلى الغلام و وزن الفيل)، و النجوم (و إشاره إلى ما وقع بينه عليه السّلام و بين مرخان بن شاسوا

المنجم، لمّا أراد الخروج إلى الحرب)، و الحساب، و الكيمياء (و إشاره إلى الكيمياء و صنعته و كيفيّته)، و الطبّ (و أنّ الولد يعيش لستّه أشهر و لسبعه و لتسعه، و لا يعيش لثمانيه أشهر و شباهته إلى ابيه و أمّه و خاله و عمّه) 156 -173

فى الكسور التسعه، و قوله عليه السّلام: اضرب اسبوعک فى شهرک 187

بيان و تحقيق فى قوله تعالى: «وَ لَبِثُوا فِی کَهْفِهِمْ ثَلاثَ مِائَهٍ سِنِینَ وَ ازْدَادُوا تِسْعاً» و لا يوافق التوراه، و السنه الشمسيه و القمريه 188

فى قوله عليه السّلام: سلونى قبل أن تفقدونى، و ما رواه العامّه فى ذلک 190

الباب الرابع و التسعون أنه عليه السّلام باب مدينه العلم و الحكمه 200

فى قول الرسول صلّى اللّه عليه و آله: أنا مدينه الحكمه و علىّ بابها 201

فيما قاله الحسن و الحسين عليه السّلام فى المنبر 202

فى قول النبىّ صلّى اللّه عليه و آله: أنا مدينه العلم و علىّ بابها، و من رواه من العامّه بطرقهم العديده 205

الباب الخامس و التسعون انه صلوات اللّه عليه كان شريک النبىّ صلّى اللّه عليه و آله فى العلم دون النبوّه، و أنّه علم كلما علم صلّى اللّه عليه و آله، و انه اعلم من سائر الأنبياء عليهم السّلام 208

فى أنّ اللّه تعالى علّم رسوله الحلال و الحرام و التأويل، فعلّم رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله عليّا عليه السّلام كلّه، و قصه رمّانتين 209

الباب السادس و التسعون ما علمه الرسول صلّى اللّه عليه و آله عند وفاته و بعده، و ما أعطاه من الاسم الأكبر و آثار علم النبوّه، و فيه بعض النصوص 213

فی قول النبیّ صلّی اللّه علیه و آله لعلی علیه السّلام: إذا أنا متّ فغسّلنی من بئر الغرس 213

فی أنّ رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله و سلّم قال فی مرضه الّذی توفیّ فیه ادعوا لی خلیلی؟ فارسلت عائشه و حفصه إلی أبیهما فلمّا جاءاه غطّی وجهه، و قال ادعوا لی خلیلی؟

فأرسلت فاطمه علیها السّلام إلی علیّ علیه السّلام فلمّا أن جاء قام رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله و قال له ما قال 215

الباب السابع و التسعون قضایاه صلوات اللّه علیه، و ما هدی قومه إلیه ممّا اشکل علیهم من مصالحهم، و قد أوردنا کثیرا من قضایاه فی باب علمه علیه السّلام 218

قضاؤه علیه السّلام فی وضع التاریخ، و فی رجل و امرأه تنازعا و هی أمّه، و من ادّعی علیه ثمانین مثقالا من الذّهب ودیعه عند رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله و سلّم 218

قضاؤه علیه السّلام فی مسجد کان کلّما فرغوا من بنائه سقط، فأمر بحفر أرضه فوجدوا قبرا 221

جوابه علیه السّلام لمن قال: ما الفرق بین الحبّ و البغض، و الحفظ و النسیان، و الرؤیا الصادقه و الکاذبه، و قضاؤه علیه السّلام فی ثلاثه یختصمون فی ولد 222

قضاؤه علیه السّلام فی رجل باع ناقته برسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله و سلّم فقال: الدراهم و الناقه لی، و معنی قوله تعالی: «وَ فاکِهَهً وَ أَبًّا»، و جوابه علیه السّلام لسؤال رسول ملک الروم فی رجل:

لا یرجو الجنّه، و لا یخاف النار، و لا یخاف اللّه، و لا یرکع، و لا یسجد، و یأکل المیته و الدم، و یشهد بما لا یری، و یحبّ الفتنه، و یبغض الحقّ 223

قضایاه علیه السّلام فی زمن عمر: فی غلام طلب مال أبیه من عمر، فأمره علیّ علیه السّلام بشمّ ضلع ابیه، فخرج الدّم من منخریه، و قوله علیه السّلام لرجل: حرمت امرأتک بموت عقبه 225

علّه تزويج المرء أربع نسوه و لا يزيد و لا يتزوج المرأه إلّا واحدا، و قضاؤه عليه السّلام فى رجل عنّين، و فى امرأه محصنه فجر بها غلام صغير 226

قضاؤه عليه السّلام فى امرأه نكحت فى عدّتها، و قصه فضه التى كانت خادمه للزهراء سلام اللّه عليها و ولدها و فيه بيان 227

قضاؤه عليه السّلام فى خمسه نفر فى زنا 228

فى قول عمر لحجر الأسود: إنّى لأعلم أنّک حجر لا تضرّ و لا تنفع، و ما قاله عليه السّلام فيه، و قضاؤه عليه السّلام فى ابن أسود 229

قضاؤه عليه السّلام فى رجل طلق امرأته فى الجاهليّه و فى الإسلام، و فى عبد قتل مولاه 230

قضاؤه عليه السّلام فى امرأه ولدت بسته أشهر، و فيه شرح و بيان 232

قضاؤه عليه السّلام فى رجل قتل ابن من الأنصار فضرب ضربتين فبرأ 233

فى حلىّ الكعبه، و أنّ عمر همّ أن يأخذه فنهى عنه عليه السّلام و ما قاله فى المجوس 235

فى طلاق الأمه، و ما روى عمر فى فضيله علىّ عليه السّلام و اشعار العبدىّ 236

قضاياه عليه السّلام فى عهد عثمان فى امرأه ولدت لستّه أشهر، و فى رجل طلّق امرأته ثمّ مات بعد مدّه، و قوم اصطادوا حجلا 237

فى اعرابىّ الّذى ادعى على النبىّ صلّى اللّه عليه و آله سبعين درهما 241

قضاؤه عليه السّلام فى جاريه الّتى دخلت علقه فى جوفها، و قصّه بيت الطشت 242

قضاياه عليه السّلام فى عهد النبىّ صلّى اللّه عليه و آله على ما رواه الخاصّه و العامّه و أنّ الأعلم هو أحقّ بالتّقدم فى محلّ الإمامه 243

قضاؤه عليه السّلام فى قدامه بن مظعون و قد شرب الخمر، و درء الحدّ عنه عمر 249

قضاؤه علیه السّلام فی مجنونه فجر بها رجل، و امرأه حامل الّتی امر برجمها عمر، و قصّه امرأه ألقت ولدها میتا، و فیه بیان 250

فی امرأتین تنازعتا علی عهد عمر فی طفل، و امرأه ولدت لستّه أشهر، و امرأه مضطرّه 252

العنوان الصفحه

ممّا جاء عنه علیه السّلام فی القضاء و صواب الرأی و ارشاد القوم إلی مصالحهم فی أهل همدان و الرّی و أصبهان و قومس و نهاوند 253

فی امرأه نکحها شیخ کبیر فحملت و أنکر حملها، و رجل کانت له سرّیه فاولدها، و مکاتبه زنت، و امرأه ولدت علی فراش زوجها 256

قصّه شخص کان له ما للرجال و ما للنساء و زوّجت و تزوّج، و قصّه شابّ خرج ابوه بسفر مع قوم و لم یرجع 258

قصّه مات الدّین 261

قضاؤه علیه السّلام فی امرأه هوت غلاما فامتنع، فمضت و أخذت بیضه و ألقت بیاضها علی ثوبها، و قضیّه رجلین اصطحبا فی سفر و خمسه أرغفه 263

فی أربعه نفر شربوا المسکر، و ستّه نفر نزلوا الفرات فغرق واحد منهم، و رجل وصیّ بجزء من ماله، و رجل وصیّ بسهم من ماله، و رجل قال: أعتقوا عنّی کلّ عبد قدیم فی ملکی 264

قضاؤه علیه السّلام فی رجل ضرب امرأه فألقت علقه 266

فی الطفل الّذی جلس علی رأس المیزاب، و ما تکلّم 267

معجزته علیه السّلام فی تکلّم الإبل، و قصّه غلام الّذی انکرته أمّه 268

قصّه المقدّسی الّذی اتّهمته امرأه من الأنصار 270

معجزته علیه السّلام فی احیاء الموتی 274

قضاؤه علیه السّلام فی امرأه مجنونه حبلی و هی زنت، و امرأه الّتی اعترفت بفجورها 277

قضاؤه و معجزته علیه السّلام فی جاریه الّتی دخلت فی جوفها العلقه، و قصّه الثلج 278

قضاؤه علیه السّلام فی عبد مقیّد قال فیه قوم: ان لم یکن فی قیده کذا و کذا فامرأته طالق ثلاثا 280

قضاؤه علیه السّلام فی رجل الّذی اعترف بالسّرقه فقطع یده، و سئل عنه ابن الکوّاء، و ما قاله فی مدحه علیه السّلام و بالغ فی مدحه 281

العنوان الصفحه

فی سؤال ابن الکوّاء عنه علیه السّلام عن بصیر باللیل و بصیر بالنّهار، و بصیر بالنّهار اعمی باللیل، و بصیر باللیل اعمی بالنّهار، و معنی قوله تعالی: «وَ الطَّیْرُ صَافَّاتٍ کُلٌّ قَدْ عَلِمَ صَلاتَهُ وَ تَسْبِیحَهُ» و قوله تعالی: «بَقِیَّهٌ مِمَّا تَرَکَ آلُ مُوسی وَ آلُ هارُونَ تَحْمِلُهُ الْمَلائِکَهُ» و قوله تعالی: «بِالْأَخْسَرِینَ أَعْمالًا» 283

فی أنّ اللّه تبارک و تعالی کلّم جمیع خلقه 284

قضاؤه علیه السّلام فی الخنثی و العنّین 285

سؤال رجل رومیّ عنه علیه السّلام: ما لا یعلمه اللّه، و ما لیس للّه، و ما لیس عند اللّه، و قول عمر: ما أتیت یا کافر إلّا کفرا، و قضاؤه علیه السّلام فی وزن باب من حدید 286

قضاؤه علیه السّلام فی قطع ید سارق الّذی سرق مائه مرّه 287

قصّه قوم أکلوا فی شهر رمضان و هم یشهدون بلا إله إلّا اللّه و لم یقرّوا أنّ محمّدا رسول اللّه، فقتلهم علیه السّلام بالدخان، و أنّ یوشع بن نون علیه السّلام فعل بقوم کما فعل علیه السّلام 288

قضاؤه علیه السّلام فی امرأه ذات بعل و هی زنت 290

قضاؤه علیه السّلام فی رجل زنی، و قوله علیه السّلام: أ فلا تاب فی بیته، فو اللّه لتوبته فیما بینه و بین اللّه أفضل من إقامتی علیه الحدّ 292

قضاؤه علیه السّلام فی رجل الّذی نکح فی دبره، و رجل وجد مع رجل اخری فی اماره عمر 294

قضاؤه علیه السّلام فی رجل أوقب علی غلام 295

قصّه رجل کان فی بیته بنت صدیقه و ما فعلت بها امرأته 296

قضاؤه علیه السّلام فی رجل شرب الخمر و هو لا یعلم أنّه حرام و هی أوّل قضیّه قضی بها بعد رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله 298

قضاؤه علیه السّلام فی سبعین رجلا من الزطّ (السودان و الهنود) و هم یعتقدون بأنّ علیّا علیه السّلام کان اللّه 301

ص: 41

العنوان الصفحه

فی شاهد و یمین 302

قضاؤه علیه السّلام فی غلام الّذی انکرته أمّه 304

قضاؤه علیه السّلام فی غلامین و کان واحدا منهما غلاما للآخر 308

قضاؤه علیه السّلام فی جاریه یتیمه کانت عند رجل فافضتها امرأته 309

إشاره إلی دانیال و قضاؤه علیه السّلام 310

قضاؤه علیه السّلام فی امرأه تشبّهت بأمه، و فی رجل قال لرجل اخری:

احتلمت بامّک 313

قضاؤه علیه السّلام فی رجل جاء به رجلان و قالا: إنّ هذا سرق درعا 314

قضاؤه علیه السّلام فی رجل وجد فی خربه و بیده سکّین ملطخه بالدم 315

قضاؤه علیه السّلام فی الیمن بعهد رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله و سلّم فی رجل قتله فرس 316

قضاؤه علیه السّلام فی امرأه استودع رجلان ودیعه عندها فأنکرتها، و فی جاریتان ولدت إحداهما ابنا و الأخری بنتا 317

الباب الثامن و التسعون زهده و تقواه و ورعه علیه السّلام 318

فی أنّ أبا بکر لمّا مات کان له نیّف و أربعون ألف درهم، و عمر مات و علیه نیّف و ثمانون ألف درهم، و عثمان مات و علیه ما لا یحصی کثره، و علیّ صلوات اللّه علیه مات و ما ترک إلّا سبعمائه درهم 319

فیما قاله الغزالی فی الاحیاء فی علی علیه السّلام 323

فی أنّ قوله تعالی: «یا أَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا لا تُحَرِّمُوا طَیِّباتِ ما أَحَلَّ اللَّهُ» نزلت فی علیّ علیه السّلام و أبی ذر و سلمان و المقداد و عثمان بن

مظعون و سالم، و ما قال النبیّ صلّی اللّه علیه و آله 328

فی أنّ الدّنیا تمثّلت لعلیّ علیه السّلام بصوره امرأه من أجمل النساء و أشعاره علیه السّلام فی ذلک 329

العنوان الصفحه

فی أنّ رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله یسلّم علی النساء و یرددن علیه السّلام و کان أمیر المؤمنین علیه السّلام یسلّم علی النساء و کان یکره أن یسلّم علی الشابه منهنّ 335

فی أنّه علیه السّلام قبض و علیه دین ثمانمائه ألف درهم 339

فیما کتبه علیه السّلام إلی عثمان بن حنیف، و هو عامله علی البصره، و فیه إیضاح 340

فیما قاله علیه السّلام فی زهده و إشاره إلی ما فعل بعقیل، و فیه بیان و تفسیر بعض الفقرات 357- 346

إلی هنا انتهی الجزء الأربعون و هو الجزء السادس من المجلد التاسع

فهرس الجزء الحادى و الأربعين

الباب التاسع و التسعون يقينه عليه السّلام و صبره على المكاره و شده ابتلائه 1

فى قوله عليه السّلام للحسن عليه السّلام: يا بنىّ إنّ أباک لا يبالى وقع على الموت أو وقع الموت عليه 2

فى صبره عليه السّلام مع النبىّ صلّى اللّه عليه و آله و فى شدائده من صغره إلى كبره و بعد وفاته، و أصابه عليه السّلام يوم أحد ستّون جراحه 3

فى قوله عليه السّلام فى سيماء الشيعه 4

فى قوله عليه السّلام: ما زلت مظلوما، و بعض مناقبه 5

فى قوله عليه السّلام: ليس من عبد إلّا و له من اللّه حافظ، و قوله عليه السّلام فى معنى الاستعداد للموت 7

العنوان الصفحه

الباب المائه تنمره فی ذات اللّه و ترکه المداهنه فی دین اللّه 8

فی أنّ النبیّ صلّی اللّه علیه و آله أرسل علیّا علیه السّلام لیأخذ من ساره کتابا الّذی کتبه حاطب بن أبی بلتعه فی طریق مکّه 8

فی إجراء حدّ علی رجل من بنی أسد، و علی رجل شرب الخمر بشهاده قوم 9

فی رؤیته علیه السّلام عقیلا یوم بدر فی قید، و وروده علیه السّلام فی بیت أخته أمّ هانی یوم الفتح 10

الباب الحادی و المائه عبادته و خوفه علیه السّلام 11

فیما قاله و رواه أبو الدرداء فی عبادته علیه السّلام و قصّه لیله 11

فی أنّ قوله تعالی: «أَمَّنْ هُوَ قانِتٌ آناءَ اللَّیْلِ ساجِداً وَ قائِماً یَحْذَرُ الْآخِرَهَ وَ یَرْجُوا رَحْمَهَ رَبِّهِ» نزلت فی علیّ علیه السّلام و ما قاله انس 13

فی اقسام العباده، و عبادته علیه السّلام، و ما قاله ضرار بن ضمره لمعاویه فی أوصافه علیه السّلام 14

فی قول النبیّ صلّی اللّه علیه و آله و سلّم لعلیّ علیه السّلام: لو لا أنت لم یعرف حزب اللّه، و فی اعطائه صلّی اللّه علیه و آله ناقتین له، و انفاقه علیه السّلام دینارا لمقداد 18

فی أنّ علیا علیه السّلام دفع عن أخیه المؤمن بقوته، و نجاه عمّار عن إذلال الیهودیّ 19

فی قول رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله لعمّار، و أیّکم أدّی زکاته الیوم 20

فی قول رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله: أیّکم الیوم دفع عن عرض اخیه المؤمن، و قصّه زید بن حارثه 21

العنوان الصفحه

الباب الثانى و المائه سخاؤه و انفاقه و ايثاره صلوات اللّه عليه و مسابقته فيها على سائر الصحابه 24

فى أنّ الجود جودان: نفسى و مالىّ 24

فى آيه النجوى و صدقه علىّ عليه السّلام عشر مرّات، و قوله عليه السّلام: إنّ فى كتاب اللّه لآيه ما عمل بها أحد قبلى، و امتحان الصحابه 26

فى قول عمر بن الخطّاب: كان لعلىّ ثلاث لو كان لى واحده، و إنفاق علىّ عليه السّلام قوت ثلاث ليال فنزل فيه ثلاثين آيه، و إطعامه عليه السّلام أبا هريره، و ما فعل أبو بكر و عمر بأبى هريره 27

فى ايثار علىّ و فاطمه عليهما السّلام و نزل فيهما: «وَ يُؤْثِرُونَ عَلى أَنْفُسِهِمْ» 28

فى نزول مائده على فاطمه عليها السّلام فقال النبىّ صلّى اللّه عليه و آله: الحمد للّه الذى لم يمتنى حتى رأيت فى ابنتى ما رأى زكريّا لمريم عليهما السّلام 31

فى اعطائه خاتمه و نزل انّما وليكم، و امر الوكيل باعطاء الف فقال من ذهب او فضه فقال انفعهما للسائل و أعتق ألف نسمه من كدّ يده و ما وقف و حفر 32

فى ضيافته عليه السّلام و إطفاء السراج و صيانته عليه السّلام ماء وجه الفقير 34

فى إعطائه قبل السؤال، و أغشى السراج لئلا يرى ذلّ حاجه السائل فى وجهه 36

فى سبب نزول سوره: «وَ اللَّيْلِ إِذا يَغْشى 37

فى بيعه عليه السّلام حديقته بنخله 38

فى نزحه عليه السّلام الماء فى كل دلوه بتمره و احتفاره عليه السّلام ماء ينبع 39

فی وصیّته علیه السّلام و وقف ینبع لأولاده 40
فی وصیّته علیه السّلام لأزواجه 42
ص: 45

العنوان الصفحه

فی إعطائه علیه السّلام بفقیر قال إنّی مأخوذ بثلاث علل: النفس، و الجهل، و الفقر و موقوفاته علیه السّلام و کانت غلّته أربعین ألف دینار 43

الباب الثالث و المائه خبر الناقه 44

فی إعطائه علیه السّلام أربعه آلاف درهم لضمانته فی مکّه 44

فی اشترائه علیه السّلام ناقه بمائه درهم و باعه بسبعین و مائه درهم 46

الباب الرابع و المائه فی حسن خلقه و بشره و حلمه و عفوه و اشفاقه و عطفه صلوات اللّه علیه 48

فی بذله بجاریه درهما و دعائه غلاما له مرارا و لم یجبه، و إنصاته فی صلاه الصبح لقراءه القرآن 48

فی قوله علیه السّلام لنعیم بن دجاجه، و عثمان 49

فی اطلاق مالک الأشتر مروان بن الحکم، و ما قالته عائشه فی الجمل، و إحسانه لها فی بصره، و خلّوه سبیل موسی ابن طلحه، و ما فعل فی حرب الشّام و النهروان 50

فی خلوص عمله فی قتل عمرو بن عبد ود، و امتناعه فی بیعه أبی بکر و تهدیده له، و ما قاله فی أوّل خطبه خطبها علیه السّلام و قوله ما زلت مظلوما، لقد ظلمت عدد المدر و الوبر 51

فی حمله علیه السّلام قربه امرأه و عرفته امرأه اخری 52

فی إسلام ذمّی فی طریق الکوفه لحسن صحبته علیه السّلام، و قوله علیه السّلام لا یأبی الکرامه إلّا الحمار 53

العنوان الصفحه

الباب الخامس و المائه تواضعه صلوات اللّه عليه 54

فی اشترائه علیه السّلام تمرا و حمله فی طرف ردائه و مشیه حافیا یوم الفطر و غیره و قراءته فی السوق لاهله: «تِلْکَ الدَّارُ الْآخِرَهُ نَجْعَلُها» 54

فی عدم اذنه للماشی خلفه و هو راکب، و فیما فعل دهاقین الانبار و انکر فعلهم و افتخار الرجلان و انکاره لهما، و قوله: اعرف الناس بحقوق إخوانه 55

فی ورود أب و ابن عنده و إحضار القنبر الماء لتغسیل أیدیهما، و خطاء شریح القاضی فی الحکم بالدرع 56

فی شفاعته علیه السّلام لامرأه و غضبه لزوجها 57

فی عتقه علیه السّلام ألف مملوک من ماله و کدّ یده و غرس مائه ألف غدق، و جوابه لجویریه عن ثلاث: الشرف، و المروّه، و العقل 58

فی مدح قوم فی وجهه و دعائه لذلک 59

الباب السادس و المائه مهابته و شجاعته و الاستدلال بسابقته فی الجهاد علی إمامته و فیه بعض نوادر غزواته 59

فی اجتماع الامّه علی أنّ السابقین إلی الجهاد هم البدریّون و أنّ خیره البدریّین علیّ علیه السّلام 59

فی قتاله علیه السّلام فی حیاه النبیّ صلّی اللّه علیه و آله و بعده بالناکثین و غیره، و أنّ المعروفین بالجهاد: علیّ، و حمزه، و جعفر، و جمع فیه خصال 60

فی أنّ النبیّ صلّی اللّه علیه و آله تعلّق باستار الکعبه یوم الفتح و هو یقول: اللهم ابعث إلیّ من بنی عمّی من یعضدنی 61

العنوان الصفحه

فيما قاله عبّاس بن عبد المطّلب و نزول قوله تعالى: «ما كانَ لِلْمُشْرِكِينَ أَنْ يَعْمُرُوا مَساجِدَ اللَّهِ» و قوله: «أَ جَعَلْتُمْ سِقايَةَ الْحاجِّ» 63

قصّه عبد اللّه بن أبىّ و زيد بن أرقم، و أسماء المقتولين بيده عليه السّلام فى يوم بدر 65

اسماء المقتولين بيده عليه السّلام فى يوم أحد و الأحزاب و حنين و غيرهم 66

فى المقتولين بيده عليه السّلام 67

فيما قاله معاويه يوم صفّين فى علىّ عليه السّلام 68

جوابه عليه السّلام لمن قال: بم غلبت الأقران 72

فى قول رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله: معاشر الناس أيّكم ينهض إلى ثلاثه نفر قد آلوا باللّات و العزّى ليقتلونى، و قوله عليه السّلام: أنا لهم سرّيه وحدى 74

من آيات اللّه الخارقه للعاده فى أمير المؤمنين عليه السّلام 76

فى قتاله عليه السّلام مع الجلندى بن كركر 77

فيما نقل عنه عليه السّلام فى يوم بدر 78

فيما ظهر منه عليه السّلام يوم أحد 81

فى مقامه عليه السّلام فى غزاه خيبر، و حديث الرّايه 84

فيما ظهر منه عليه السّلام فى غزاه السّلاسل 92

فيما نقل عنه و ظهر منه عليه السّلام فى غزوات شتّى 93

فيما قاله الشيخ المفيد قدّس اللّه روحه فى شجاعته و عظيم بلائه 97

فيما قاله ابن أبى الحديد 100

الباب السابع و المائه جوامع مكارم أخلاقه و آدابه و سننه و عدله و حسن سياسته صلوات اللّه عليه 102

فيما ذكره ابن عبّاس فى مكارم أخلاقه عليه السّلام 103

ص: 48

العنوان الصفحه

فيما قاله عليه السّلام كلّ بكره فى الاسواق للتجّار 104

فى قول النبىّ صلّى اللّه عليه و آله و سلّم له عليه السّلام: إنّک تخاصم الناس بعدى بستّ خصال 105

فى أنّه عليه السّلام لم يبت بمكّه بعد إذ هاجر منها 107

فى قوله عليه السّلام: أ تأمرونى أن أطلب النّصر بالجور 108

فى قوله عليه السّلام: لو لا أنّ المكر و الخديعه فى النار لكنت أمكر العرب 109

ما جرى بينه عليه السّلام و بين عقيل 113

فيما قالته سوده لمعاويه فى على عليه السّلام 119

فى رجل بعثه علىّ عليه السّلام من الكوفه إلى باديتها، و ما وصّاه به 126

فى قول الباقر عليه السّلام: و اللّه ما عرض لعلىّ عليه السّلام أمران قطّ كلاهما للّه إلّا عمل بأشدّهما 133

فيما نقله ابن أبى الحديد فى فضائله و مناقبه عليه السّلام من العلوم و غيره 139

فى أنّ من كان فقيها فهو مستفيد من فقهه عليه السّلام 140

فى أنّ علم التفسير و الطريقه و النحو و العربيه منه عليه السّلام و خصائصه الخلقيه و فضائله النفسانيه و شجاعته و قوّته عليه السّلام 142

فى سخاوته و جوده و حلمه عليه السّلام 144

جهاده عليه السّلام فى سبيل اللّه و فصاحته 146

فى بشر وجهه و تبسّمه و زهده عليه السّلام 147

فی عبادته و قراءته القرآن و رأیه و تدبیره علیه السّلام 148

فیما نقله ابن أبی الحدید عن العباس فی النبیّ و أبی طالب 151

فی کتاب کتبه علیه السّلام لشریح بن الحارث قاضیه، و فیه بیان و معنی لغاته، و ما قاله العلّامه المجلسی رحمه اللّه و إیّانا 155

فیما قاله ابن أبی الحدید فی شرح قوله علیه السّلام: و اللّه لقد رقعت مدرعتی هذه حتّی استحییت من راقعها 161

العنوان الصفحه

الباب الثامن و المائه عله عدم اختضابه علیه السّلام 164

أبواب معجزاته صلوات اللّه و سلامه علیه

الباب التاسع و المائه رد الشمس له و تکلم الشمس معه علیه السّلام 166

العلّه الّتی من أجلها ترک علیّ علیه السّلام صلاه العصر 166

فی قول النبیّ صلّی اللّه علیه و آله لعلیّ علیه السّلام: کلّم الشمس فإنّها تکلّمک 169

فی رواه حدیث ردّ الشمس بطرقهم المتعدّده، و مکان الردّ، و أنّه کان مرارا 173

جواب من قال: یبطل الحساب و الحرکات بردّ الشمس 175

فیما قاله علیه السّلام فی أرض بابل 178

فیما قاله السیّد المرتضی رحمه اللّه فی ردّ الشمس، و الردّ علی من قال:

ذلک محال 185

قصّه واعظ یمدح علیّا علیه السّلام فقاربت الشمس للغروب فقال: لا تغربی 191

الباب العاشر و المائه استجابه دعواته صلوات اللّه علیه فی احیاء الموتی و شفاء المرضی و ابتلاء الاعداء بالبلایا و نحو ذلک 191

قصّه غلام یهودی مات أبوه و کان ذا کنوز و أموال، و قوله لعلیّ علیه السّلام یا أمیر المؤمنین 196

العنوان الصفحه

فی قوم من النصاری 198

فیما رواه مؤلف مناقب آل أبی طالب فی استجابه دعائه علیه السّلام 206

فی محبّه أسود بعلیّ علیه السّلام مع أنّه قطع یده بسرقه و ما قاله لابن الکوّا فی مدحه علیه السّلام 210

فی نزوله علیه السّلام بایوان کسری و ما قاله فیه 213

قصّه جمجمه و تکلّمها معه علیه السّلام 215

فی رجل قال لأنس بن مالک: ما هذه الشّیمه الّتی أراها بک، و قوله: دعوه علیّ علیه السّلام نفذت فیّ، و قصّه البساط و أخبار الکهف 217

فی قول أبی بکر لعلیّ علیه السّلام: إنّ رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله لم یحدث إلینا فی أمرک شیئا بعد أیّام الولایه فی الغدیر، و أخبرنا رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله أنّک وصیّه و وارثه و خلیفته فی أهله و نسائه، و لم یخبرنا أنّک خلیفته فی امته من بعده 228

الباب الحادی عشر و المائه ما ظهر من معجزاته فی استنطاق الحیوانات و انقیادها له صلوات اللّه علیه 230

قصّه الأسد الّذی استنطقه علیه السّلام 233

قصّه رجل کان له إبل بناحیه آذربایجان 239

فی قول السیّد الحمیری: من جاء بفضیله لعلیّ علیه السّلام لم أقل فیها شعرا فله فرسی، و أشعاره 243

معنی قوله تعالی: «إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمانَهَ» و أنّها ولایه علیّ علیه السّلام 245

فی قول رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله: إذا کان الکلب عقورا وجب قتله، و قصّه کلب 246

العنوان الصفحه

الباب الثانى عشر و المائه ما ظهر من معجزاته عليه الصلاه و السّلام فى الجمادات و النباتات 248

قصّه أسير الّذى طلب الماء و طلب الأمان 250

فى زلزله اصابت على عهد أبى بكر 254

فى قول بعض الصحابه لعلىّ عليه السّلام: لو أريتنا ما نطمئنّ إليه، فأراهم، فصاروا كفّارا إلّا رجلين 259

اخراجه عليه السّلام الماء لاصحابه بوقعه صفّين حين شكوا إليه نفاد مائهم و قلع الصخره، و حديث الراهب و إسلامه 260

اشعار السيّد الحميرى فى سيره عليه السّلام بكربلا و ما قاله السيّد المرتضى فى شرحه 263

إخراجه عليه السّلام سبع نوق حمر الوبر سود الحدق من الجبل 270

فيما فعلته فضّه رضى اللّه عنها لمّا جاءت إلى بيت الزهراء عليها السّلام من الاكسير 273

الباب الثالث عشر و المائه قوته و شوكته صلوات اللّه عليه فى صغره و كبره و تحمله للمشاق و ما يتعلق من الاعجاز ببدنه الشريف 274

فى نتره عليه السّلام القماط، و ما قاله أبو جهل فى قوّته عليه السّلام 275

طبعه عليه السّلام فى حصاه حبابه الوالبيّه و أمّ سليم و أمّ غانم اليمانيّه و إلانه الحديد له عليه السّلام كما فى طوق خالد 276

إسقاؤه عليه السّلام أصحابه من الماء تحت صخره، اجتذبها و رمى بها عن عين راحوما، و شمعون الراهب و إسلامه فى قريه صندوديا 278

فى قلعه عليه السّلام باب خيبر 279

العنوان الصفحه

الباب الرابع عشر و المائه معجزات كلامه من أخبار: بالغائبات، و علمه باللغات، و بلاغته و فصاحته صلوات اللّه عليه 283

فى قوله عليه السّلام لو لا أنّى أخاف أن تتكلّموا ... و أخباره بذى الثديه 283

فى قوله عليه السّلام لمّا بلغ بكربلاء و إخباره عليه السّلام بجماعه بايعوا الضّب بأنّه أمير المؤمنين 286

فيما اخبره عليه السّلام عن خالد بن عرفطه و حبيب جمّاز فى قصّه كربلا 288

معرفته عليه السّلام بحال امرأه 290

معرفته عليه السّلام الّذى ادّعى أنّه يحبّه، و الّذى ادّعى و ليس كذلک 294

إخباره عليه السّلام الأشعث بأنّه يذلّه الحجاج 299

اخباره عليه السّلام بخروج طلحه و الزّبير، و فيه ذكر أويس القرنى رضى اللّه عنه 300

فى قوله عليه السّلام إنّ أهل أصفهان لا يكون فيهم خمس خصال 301

قصّه خالد الملعون و ما فعله ببنى حنيفه من قتلهم و سبى نسائهم، و قصّه خوله أمّ محمّد الحنفيه 302

فيما قاله و إخباره عليه السّلام فى بنى أميّه و بنى العباس من أوّلهم إلى آخرهم، و فيه بيان و شرح و توضيح من العلّامه المجلسى رحمه اللّه تعالى و إيّانا 322

إخباره عليه السّلام عن خراب البلدان 325

إخباره عليه السّلام ببناء بغداد و خلفاء بنى العباس، و فيه بيان و تحقيق 329

إخباره عليه السّلام بحكومه الحجاج الملعون 332

إخباره علیه السّلام بشهاده میثم و صلبه 344

الخطبه الّتی خطبها علیه السّلام بعد انقضاء أمر النهروان، و هی مشتمله علی فضیلته و مناقبه و شجاعته و کمال مهابته و التنبیه علی علوّ مقامه و رفعه مکانه، و فیها

ص: 53

العنوان الصفحه

قوله عليه السّلام: فاسألونى قبل أن تفقدونى، و متضمّنه للتنبيه على علمه بالأخبار الغيبيّه و الوقائع الآتيه، منها عن فتن بنى أميّه لعنهم اللّه و عن انقراض دولتهم بعد سلطنتهم و استيلائهم، و فيها بيان و شرح و توضيح و تحقيق و لفت نظر من العلّامه المجلسى قدّس سرّه 348

فيما نقله ابن أبى الحديد عن شيخه أبو عثمان 358

إلى هنا انتهى الجزء الحادى و الأربعون و هو الجزء السابع من المجلد التاسع حسب تجزئه المؤلّف اعلى اللّه مقامه

فهرس الجزء الثانى و الأربعين

الباب الخامس عشر و المائه ما ظهر فى المنامات من كراماته و مقاماته و درجاته صلوات اللّه عليه و فيه بعض النوادر 1

الرؤيا الّتى رآها امرأه عبّاسيه 1

الرؤيا الّتى رآها رجل و قصّه جاره الّذى يلعن عليّا عليه السّلام و ما قال فى تأييدها و صحتها العلّامه المجلسىّ رحمه اللّه 2

قصّه أمير ملعون نقلها العلامه الحلّى قدّس سرّه 4

فى رجل أعطى ماله للعلويّين و كتب: هذا ما أخذه علىّ عليه السّلام و قصّته بعد إفلاسه 7

ردّ بصر عمياء، و سواد وجه الرّجل بسبّه عليه السّلام 8

ردّ بصر عمياء بحبّه 9

قصّه أحمد بن حمدون و كان شديد العناد لعلىّ عليه السّلام ببلده موصل 10

العنوان الصفحه

قصّه عبد اللّه المبارک و هو یرید الحجّ، و أنّه رأی امرأه علویّه علی بعض المزابل بالکوفه تنتف ریش بطّه میّته، فاعطاها دنانیره، فرأی رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله فی المنام و هو یقول إنّ اللّه تعالی خلق ملکا یحجّ عنک کلّ عام إلی یوم القیامه 11

قصّه امرأه علویّه ببلخ مات بعلها فخرج إلی سمرقند، و قصّتها مع شیخ البلد و هو یطلب عنها البیّنه، و قصّتها مع المجوسیّ، و ما رأی فی المنام و إسلامه بیدها 12

قصّه مجوسیّ تزوّج ابنته من ابنه، و أرسل طعاما إلی جاره و دعاؤهم له و استجابه دعائهم، و قصّه ابن الخضیب الّذی کان کاتبا للسیّده أمّ المتوکل لعنه اللّه، و انفاقها للعلویّین و ما رأت فی المنام 14

الباب السادس عشر و المائه جوامع معجزاته صلوات اللّه علیه، و نوادرها 17

فی رجل تکلّم علیه السّلام فی اذنه فحفظ القرآن کلّه، و أنّ قوله تعالی: «وَ قالَ الْإِنْسانُ ما لَها» هو علیّ علیه السّلام و تکذیبه الرجل الّذی ادّعی أنّه یتولاه، و قوله علیه السّلام:

لا یحبّنا مخنّث و لا دیّوث و لا ولد زناء و لا من حملته أمّه فی حیضها 17

فیما قاله النبیّ صلّی اللّه علیه و آله فی فضیله علیّ علیه السّلام و قوله صلّی اللّه علیه و آله: أیّکم قضی البارحه ألف درهم و سبعمائه درهم، فقال علیّ علیه السّلام: أنا، و حدّثه 22

فی قول رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله: أیّکم قتل البارحه رجلا غضبا للّه و لرسوله فقال علی علیه السّلام أنا، و حدّثه فی قول النبیّ صلّی اللّه علیه و آله و سلّم: أیّکم استحیا البارحه من أخ له فی اللّه ثمّ کاید الشیطان، و قوله علیه السّلام أنا، و قصّه ذلک 25

فی أنّه علیه السّلام وقی بنفسه نفس ثابت بن قیس الأنصاری 27

طاعه الشجرتین له علیه السّلام لمّا أرادوا المنافقون ان ینظروا إلی ما یخرج منه 29

ص: 55

العنوان الصفحه

فی عدم سقوط الحائط علیه علیه السّلام و علی أصحابه 31

فی أنّ العباس جاء إلی علیّ علیه السّلام و یطالبه بمیراث النبیّ صلّی اللّه علیه و آله 32

من عجائبه و معجزاته علیه السّلام 33

فی أنّه علیه السّلام یلبس فی البرد الشدید الثوب الرقیق، و فی الحرّ الشدید القباء و الثوب الثقیل، و کان لا یجد الحرّ و البرد 35

فیما ضمنه النبیّ صلّی اللّه علیه و آله لأبی الصمصام العبسیّ، و طلبه بعد رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله و سلّم و ما قاله أبو بکر، و قول سلمان رضی اللّه تعالی عنه: کردی و نکردی و حقّ از میر ببردی 36

فیمن نقل فضائل علی علیه السّلام من العامّه 37

فی قول معاویه لابن عبّاس: إنّا کتبنا فی الآفاق ننهی عن ذکر مناقب علیّ علیه السّلام فکفّ لسانک، قال: أ فتنهانا عن قراءه القرآن 38

إلقاء شبه عیال معاویه علی عیال محبّ لأمیر المؤمنین علیه السّلام 39

فیما اعترف و قال عمر بن الخطّاب فی فضائل و معجزات علیّ علیه السّلام 42

قصّه صفوان الأکحل و کان محبّا لعلیّ علیه السّلام و لم تحرقه النّار 44

قصّه طبیب یونانیّ و ما قاله لعلیّ علیه السّلام، و أنّ السّمّ لا یضرّه 45

الباب السابع عشر و المائه ما ورد من غرائب معجزاته علیه السّلام بالأسانید الغریبه 50

معجزه رآها سلمان رضی اللّه تعالی عنه منه علیه السّلام 50

معجزه اخری منه علیه السّلام 54

معرفته علیه السّلام منطق الحمامتین 56

ص: 56

العنوان الصفحه

أبواب ما يتعلق به و من ينتسب إليه

الباب الثامن عشر و المائه أسلحته و ملابسه و مراكبه و لوائه و سایر ما يتعلق به صلوات اللّه عليه من أشباه ذلک 57

معنى قوله تعالى: «وَ أَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ» و نزول ذو الفقار 57

العلّه الّتى من أجلها سمّى ذو الفقار ذا الفقار، و طوله و عرضه، و درعه عليه السّلام 58

مركوبه عليه السّلام و العلّه الّتى سمّى دلدل دلدلا، و لوائه و خاتمه 59

فى العقيق و التختّم به باليمين 61

فى أنّه كان لعلىّ عليه السّلام أربعه خواتيم يتختّم بها 68

الباب التاسع عشر و المائه صدقاته و مواليه صلوات اللّه عليه 71

فى أنّه عليه السّلام وقف ماء ينبع 71

صوره ما وصىّ بها عليه السّلام مفصلا لأزواجه و أولاده و أقربائه 72

الباب العشرون و المائه أحوال أولاده و أزواجه و أمّهات أولاده صلوات اللّه عليه و فيه بعض الرد على الكيسانيه 74

فى أنّ عدد أولاده عليه السّلام كان سبعه و عشرون ذكرا و انثى 74

ص: 57

العنوان الصفحه

فى أنّ النسل من ولد مولانا أمير المؤمنين عليه السّلام لخمسه: الحسن و الحسين عليهما السّلام و محمّد بن الحنفيه و عمر الأكبر و العباس 75

فيما قاله محمّد بن الحنفيه لعلىّ بن الحسين عليهما السّلام بالإمامه و الوصايه، و شهاده الحجر الأسود، و ما قاله السيّد الحميرى فى أوان أمره 77

الدلائل على فساد مذهب الكيسانيه 81

فى أنّ أمير المؤمنين عليه السّلام جمع بنيه و هم اثنا عشر ذكرا و قال لهم ما قال فى وصيته إلى الحسن و الحسين عليهما السّلام 87

قصّه أمّ كلثوم بنت علىّ عليه السّلام و أنّه كانت جنّيه بمثلها و تزوّجها فلان 88

فى أزواجه عليه السّلام و تعدادهنّ 91

فيما قاله ابن أبى الحديد فى شرحه فى محمّد بن الحنفيّه 98

فيما قاله الشيخ المفيد رحمه اللّه فى جواب المسائل السرويّه فى الخبر الوارد بتزويج أمير المؤمنين عليه السّلام ابنته من عمر لم يثبت 107

فيما قاله السيّد المرتضى رحمه اللّه فى الحنفيه، و تزويجه عليه السّلام بنته 108

فيما قاله العلّامه المجلسى رحمه اللّه فى ذلک 109

الباب الحادى و العشرون و المائه أحوال إخوانه و عشائره صلوات و سلامه عليه 110

فيما قاله النبىّ صلّى اللّه عليه و آله لعقيل 110

فيما قاله عقيل لأمير المؤمنين عليه السّلام و خروجه إلى الشام و ما قال لمعاويه و أصحابه 111

فيما قاله و نقله ابن أبى الحديد فى عقيل و أقواله فى مجلس معاويه 112

قصّه عقیل و طلبه من معاویه أربعون ألفا لجاریه، و قوله: فتلد لی غلاما إذا أغضبته یضرب عنقک، و ما جری بین مسلم و معاویه 116

ص: 58

العنوان الصفحه

فيما سأله معاويه عن عقيل عن قصّه الحديد المحماه، و قصّه زقّ من العسل 117

قصّه أروى بنت الحارث بن عبد المطّلب و معاويه و ما قالت فى طعن معاويه و فضيله علىّ عليه السّلام و أشعارها 118

الباب الثانى و العشرون و المائه أحوال رشيد الهجرى و ميثم التمار و قنبر رضى اللّه عنهم أجمعين 121

فى قول أمير المؤمنين عليه السّلام لرشيد رضى اللّه تعالى عنه و عنّا: كيف صبرک إذا ارسل إليک دعىّ بنى أميّه فقطع يديک و رجليک و لسانک، ففعل به عبيد اللّه بن زياد لعنه اللّه 121

فيما قاله عليه السّلام لقنبر رضى اللّه تعالى عنه و عنّا 122

فيما قاله عليه السّلام لميثم التمّار فى كيفيّه شهادته و إخباره بالنخله الّتى يصلب عليها و ما قاله رضوان اللّه تعالى عليه و علينا لعمرو بن حريث 124

فى أنّ أول من الجم فى الإسلام ميثم التمّار 125

قصّه قنبر رحمه اللّه و شهادته بيد الحجّاج لعنه اللّه 126

بيان من العلّامه المجلسى قدّس سرّه فى التقيّه و الجمع بين أخبارها 127

فى أنّ ميثم رحمه اللّه أخبر عليّا عليه السّلام بأنّه يختضب لحيته من رأسه 131

فيما قاله قنبر رحمه اللّه فى مدح أمير المؤمنين عليه السّلام، و بلغ نهايه المدح، و توضيح من العلّامه المجلسى قدّس سرّه 133

إخباره عليه السّلام لميثم التمّار رضوان اللّه تعالى عليه و علينا بأنّه يقتل و أراه مكانه 138

فى أنّ رشيد الهجرى رضى اللّه تعالى عنه و عنّا تمثّل بمثال رجل من أهل الشام و دخل على عبيد اللّه فاعتنقه، و ما رأى أبو أراكه 140

ص: 59

العنوان الصفحه

الباب الثالث و العشرون و المائه حال الحسن البصرى 141

فيما قاله أمير المؤمنين عليه السّلام له 141

فيما قالته أمّ سلمه رضى اللّه عنها للحسن البصرى فى علىّ عليه السّلام عن النبىّ صلّى اللّه عليه و آله و سلّم 142

فى أنّ أصحاب الكهف كانوا صيارفه 143

الباب الرابع و العشرون و المائه أحوال سايرأصحابه عليه السّلام و فيه أحوال عبد اللّه بن العباس 145

فى قوله عليه السّلام سلونى، و ما قال سعد بن أبى وقّاص، و اخباره عليه السّلام بأنّ عمر بن سعد يقتل الحسين عليه السّلام 146

علمه و اخباره عليه السّلام بمن يبايعه و بعدد من يأتى من عسكر الكوفه و فيه ذكر أويس القرنى رضى اللّه تعالى عنه و عنّا، و قصّه بسر بن أرطاه باليمن، و ما قاله عليه السّلام لجويريه بن مسهر 147

قصّه كميل بن زياد النخعىّ رضوان اللّه عليه، و أنّه قتل بيد الحجّاج 148

فى أنّ الاشعث و جرير لعنهما اللّه لمّا رأيا ضبّا قالا: السّلام عليک يا أمير المؤمنين، خلافا على علىّ عليه السّلام و ما قاله عليه السّلام لهما 149

فيما قاله ابن عبّاس فى مرضه الّذى مات فيه، و ما فعله ببيت المال بالبصره 152

فيما قاله رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله و سلّم فى أويس القرنى رضى اللّه عنه 155

قصّه مالک بن الأشتر رضى اللّه عنه و بعض أهل السوق الّذى رمى به، و دخوله بالمسجد ليستغفر له، و قصّه أحنف 157

فى وفود عبد اللّه بن عبّاس على معاويه و ما جرى بينهما 165

قصّه ربيع بن زياد الحارثى الّذى أصابته نشّابه فى جبينه، فأتاه علىّ عليه السّلام عائدا

ص: 60

العنوان الصفحه

و ما قاله علیه السّلام لأخیه عاصم بعد ما لبس العباء و ترک الملاء و غمّ أهله 173

فی أحوال شریح القاضی و ذکر بعض أخباره 175

فی أحوال مالک بن الحارث الأشتر رضی اللّه تعالی عنه و عنّا، و أحوال أبی ذرّ الغفاری رضی اللّه تعالی عنه و عنّا و وفاته و من غسّله و کفّنه و دفنه 176

قصّه أبی أمامه الباهلیّ و معاویه 179

کتّابه و بوّابه و مؤذّنه و خدّامه و خادمته علیه السّلام 180

من کتاب له علیه السّلام إلی عبد اللّه العباس، و فیه بیان و توضیح 181

الباب الخامس و العشرون و المائه النوادر 186

فیما رواه أبو الأسود بأنّ رجلا سأل علیّا علیه السّلام فدخل منزله ثمّ خرج و أجابه فإذا سئل عنه العلّه؟ قال: کنت حاقنا، و لا رأی لثلاثه: لحاقن، و حازق، و حاقب، و أنشد فی الموضوع أشعارا 187

فیما قاله علیه السّلام فی الصبر 188

معنی قوله علیه السّلام: أنا الّذی علوت فقهر، أنا الّذی احیی و امیت، أنا الأول و الآخر، و الظاهر و الباطن 189

أبواب وفاته صلوات اللّه علیه

الباب السادس و العشرون و المائه اخبار الرسول صلّی اللّه علیه و آله بشهادته و اخباره صلوات اللّه علیه بشهاده نفسه 190

العنوان الصفحه

فيما أخبره النبىّ صلّى اللّه عليه و آله بشهادته عليه السّلام فى خطبته فى فضل شهر رمضان 190

فيما سأله عليه السّلام يهودىّ عمّا فيه من خصال الأوصياء 191

فى أنّه عليه السّلام ردّ ابن الملجم لبيعته، و علمه عليه السّلام بأنّه قاتله 192

فى قول رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله لعلىّ عليه السّلام: إنّ اللّه عزّ و جلّ عرض مودّتنا أهل البيت على السماوات و الأرض، و إخباره صلّى اللّه عليه و آله بقبره عليه السّلام 197

الباب السابع و العشرون و المائه كيفيه شهادته عليه السّلام و وصيته و غسله و الصلاه عليه و دفنه 199

فى أنّه صلوات اللّه و سلامه عليه قبض قتيلا فى مسجد الكوفه ليله الجمعه لتسع عشره ليله مضين من شهر رمضان على يدى ابن الملجم، و له يومئذ خمس و ستّون سنه فى قول الصادق عليه السّلام، و قالت العامّه: ثلاث و ستّون سنه، عاش مع النبىّ صلّى اللّه عليه و آله بمكّه ثلاث عشره سنه و بالمدينه عشر سنين، و هاجر و هو ابن أربع و عشرين سنه، و ضرب بالسيف بين يدى رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله و هو ابن ستّه عشره سنه، و قلع باب خيبر و له ثمان و عشرون سنه، و كانت مدّه امامته ثلاثون سنه، منها أيّام أبى بكر سنتان و أربعه أشهر، و أيّام عمر تسع سنين و أشهر و أيّام- أو عشر سنين و ثمانيه أشهر- و أيّام عثمان اثنى عشره سنه، ثمّ آتاه اللّه الحقّ خمس سنين و أشهرا، و كان عليه السّلام أمر بأن يخفى قبره 199

فيما أوصى به عليه السّلام 202

فيما قاله عليه السّلام لمّا ضرب، و فيه شرح و بيان و توضيح و تحقيق 206

فيما قاله عليه السّلام بكيفيه حمل جنازته و إخباره بموضع قبره 217

فى نفر من الخوارج اجتمعوا بمكّه لقتل علىّ عليه السّلام و معاويه و عمرو بن العاص، و القصّه، و آخر أمرهم 228

ص: 62

العنوان الصفحه

فی المراثی علیه علیه السّلام 240

فی وصیّته علیه السّلام 248

من وصیّته علیه السّلام للحسن و الحسین علیهما السّلام لمّا ضرب 256

فی أجوبه الشیخ المفید قدّس اللّه روحه لمّا سئل عنه: الامام عندنا مجمع علی أنّه یعلم ما یکون، فما بال أمیر المؤمنین علیه السّلام خرج إلی المسجد و هو یعلم أنّه مقتول و قد عرف قاتله و الوقت و الزمان، و ما بال الحسین علیه السّلام سار إلی الکوفه و قد علم أنّهم یخذلونه و أنّه مقتول، و لم لمّا حصروا لم یحفر بئرا و أعان علی نفسه حتّی تلف عطشا، و الحسن علیه السّلام وادع معاویه و هو یعلم أنّه ینکث و لا یفی 257

فی کتاب کتبه علیه السّلام إلی حبیب بن المنتجب و الی أطراف الیمن 259

قصّه عشره رجال أتوه علیه السّلام من أطراف الیمن للتهنیه بالخلافه و فیهم ابن ملجم و ما قاله فی مدحه علیه السّلام و ما سأله علیه السّلام عنه و اخباره بما قالته دایه یهودیّه کانت له، و علمه و اخباره علیه السّلام بأنّه قاتله 260

قصّه ابن الملجم و قطامه لعنهما اللّه بنت سخینه بن عوف مفصّلا 264

قصّه برک و عمرو بن العاص لعنهما اللّه 270

قصّه معاویه و عبد اللّه العنبریّ لعنهما اللّه 271

فی أنّ ابن الملجم تزوّج قطامه 274

لمّا کانت لیله تسع عشره من شهر رمضان وقعت ما وقعت 276

فیما قاله علیه السّلام لابن الملجم بعد انتباهه من النوم 281

فی الحوادث الّتی وقعت لما ضرب ابن الملجم و ما قاله جبرئیل علیه السّلام بقوله:

تهدّمت و اللّه أركان الهدى 282

فيما قاله عليه السّلام للحسن عليه السّلام بالرفق لابن الملجم لعنه اللّه 287

في أنّ الحسن و الحسين عليهما السّلام قتلا ابن الملجم و كيفيّه قتله لعنه اللّه تعالى بعدد

ص: 63

العنوان الصفحه

كل شعر و الوبر و الحجر و المدر و الشوک و الشجر و اللّيالى و الدهور و الرياح فى البرارى و الصخور إلى يوم ينفخ فى الصور، و أنّ القطامه قتلت بالسيف إربا إربا 298

الباب الثامن و العشرون و المائه ما وقع بعد شهادته عليه السّلام و أحوال قاتله لعنه اللّه 302

إنّه لمّا كانت اللّيله الّتى قتل فيها علىّ عليه السّلام لم يرفع عن وجه الأرض حجر إلّا وجد تحته دم عبيط 302

قصّه الطير و الرهبان و فعله بابن الملجم 307

الباب التاسع و العشرون و المائه ما ظهر عند الضريح المقدس من المعجزات و الكرامات 311

اشاره

فى قوم أرادوا أن ينبّشوا قبره عليه السّلام 312

فى قوم رأوا أنّ الأسد يمرّغ ذراعه على قبره عليه السّلام 315

قصّه كمال الدين القمّىّ و خلعته 316

فى أنّه عليه السّلام ردّ بصر عمياء من أهل تكريت 317

قصّه نصرانىّ أسلم عند قبره عليه السّلام و قصّه عمران بن شاهين 319

قصّه أبى البقاء قيّم مشهد مولانا أمير المؤمنين عليه السّلام 321

قصّه البدوىّ مع شحنه الكوفه 323

قصّه سيف سرق من الحضره الشريفه و ظهر فيما بعد 324

قصّه لطيفه، و قصّه أبى جعفر الكتاتينى 326

قصّه علىّ بن مظفّر النجّار و قصّه قاضى بن بدا 328

العنوان الصفحه

قصّه قبره علیه السّلام و الرشید فی الصید 329

فی موضع قبره الشریف علیه الصلاه و السّلام 332

فیما نقله زید النسّاج عن رجل کان فی ظهره أثر ضربه 334

فی موضع قبره علیه السّلام و بحث حول الاختلاف 337

فی أنّ الصادقین علیهما السّلام کانا یزوران علیّا علیه السّلام فی الغریّین 339

إلی هنا انتهی الجزء الثانی و الأربعون و هو الجزء الثامن من المجلد التاسع حسب تجزئه المؤلّف رحمه اللّه تعالی و إیّانا و به تمّ أجزاء المجلد التاسع

فهرس الجزء الثالث و الأربعين

خطبه الكتاب، و أنّه المجلد العاشر

أبواب تاريخ سيده نساء العالمين و بضعه سيّد المرسلين

اشاره

و مشكاه أنوار أئمه الدين و زوجه اشرف الوصيين البتول العذراء، و الانسيه الحوراء فاطمه الزهراء صلوات اللّه عليها و على أبيها و بعلها و بنيها ما قامت الأرض و السماء

الباب الأوّل ولادتها و حليتها و شمائلها صلوات اللّه عليها و جمل تواريخها 2

فى أنّها تحدّثت فى بطن امّها، و دخلت أربع نسوه حين ولادتها و ما نطقت به 2

فى أنّ نورها عليها السّلام خلق قبل أن يخلق الأرض و السماء و العلّه الّتى من أجلها

ص: 65

العنوان الصفحه

سمّيت فى السماء المنصوره و فى الأرض فاطمه 4

فى يوم ولادتها 7

الباب الثانى أسمائها و بعض فضائلها عليها السّلام 10

فى قول الصادق عليه السّلام لفاطمه عليها السّلام تسعه أسماء، و بيان فى انّ عليّا عليه السّلام كان كفوا لها عليها السّلام 10

العلّه الّتى من أجلها سمّيت فاطمه: زهراء، عليها السّلام 12

كناها عليها السّلام 16

الباب الثالث مناقبها و فضائلها و بعض أحوالها و معجزاتها صلوات اللّه عليها 19

فى قول رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله: إنّ اللّه ليغضب لغضب فاطمه و يرضى لرضاها 19

فى أنّها عليها السّلام كانت سيده نساء أهل الجنّه من الأوّلين و الآخرين 21

فى الرّحى الّتى تطحن و ليس معها أحد، و ما رواه الزمخشرى 28

فى أنّ عليّا عليه السّلام استقرض من يهودى، و قصّه اليهود الّذين كانوا لهم عرس 30

فى أنّ اللّه تعالى ذكر اثنتى عشره امرأه فى القرآن بالكنايه و خصالهنّ 33

فى أنّ اللّه عزّ اسمه أعطى عشره أشياء لعشره من النساء، و الإجابه لعشره، و كان رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله و سلّم يهتمّ لعشره أشياء فآمنه اللّه منها و بشّره بها 34

فى أنّ رأس التّوابين أربعه، و خوف أربعه من الصّالحات، و رأس البكّائين ثمانيه 35

فى أنّ النبىّ صلّى اللّه عليه و آله يكثر تقبيل فاطمه عليها السّلام 42

ص: 66

العنوان الصفحه

قصّه شهره بنت مسكه بنت فضّه رضى اللّه تعالى عنها خادمه الزهراء عليها السّلام 46

فيما كان لمريم و فاطمه عليهما السّلام 48

فى أنّ آدم عليه السّلام رأى فاطمه عليها السّلام فى الجنّه و على رأسها تاج من نور و فى اذنيها قرطان من نور 52

قصّه أعرابى و أعطته فاطمه عليها السّلام عقدها 56

فى فضائلها و مناقبها و عظم شأنها عليها السّلام يوم القيامه 64

فى ثلاث جوار كنّ للمقداد و سلمان و أبى ذرّ 66

دعاء النور لدفع الحمى 67

قصّه أعرابىّ و معه ضبّ، و تكلّم الضبّ مع النبىّ صلّى اللّه عليه و آله و إسلام الأعرابى 70

فى نزول مائده لها عليها السّلام 77

العلّه الّتى من أجلها سمّيت فاطمه عليها السّلام محدّثه 78

فى مصحف فاطمه عليها السّلام 79

الباب الرابع سيرها و مكارم أخلاقها صلوات اللّه عليها و سير بعض خدمها 81

فى أنّها عليها السّلام اشترت بقلادتها رقبه و اعتقتها، و أنّها عليها السّلام قامت فى محرابها و تدعو للمؤمنين و المؤمنات، و قولها: الجار ثمّ الدار 81

فى أنّ فاطمه عليها السّلام أرسلت السوارين و الستر إلى أبيها صلّى اللّه عليه و آله 83

قصّه فضّه رضى اللّه تعالى عنها فى طريق مكّه و تكلّمها بالقرآن 86

فی أنّ النبیّ صلّی اللّه علیه و آله و سلّم و أصحابه و فاطمه علیها السّلام بکوا لمّا نزل قول تعالی: «وَ إِنَّ جَهَنَّمَ لَمَوْعِدُهُمْ أَجْمَعِینَ، لَها سَبْعَهُ أَبْوابٍ ...» 87

فی أنّ رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله و سلّم إذا سافر کان آخر عهده بإنسان من فاطمه علیها السّلام و أوّل من یدخل علیه إذا قدم فاطمه علیها السّلام، و بقلّه الفرفخ و هی بقلتها 89

العنوان الصفحه

فی الرؤیا الّتی رآها فاطمه علیها السّلام 90

متی تکون المرأه أدنی من ربّها 92

الباب الخامس تزویجها صلوات اللّه علی ابیها و بعلها و علیها و علی ولدها 92

فی زفاف فاطمه علیها السّلام 92

فی أنّ علیّا علیه السّلام باع درعه لزفاف فاطمه علیها السّلام 94

فی أنّ نساء النبیّ صلّی اللّه علیه و آله و سلّم هیّأن فاطمه علیها السّلام للزّفاف، و کیفیّه لیله الزّفاف من الإطعام 95

فیما قاله رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله فی فضائل علیّ علیه السّلام لفاطمه علیها السّلام 99

فی نزول الملائکه لزفاف فاطمه علیها السّلام 104

کیف تزوّج النبیّ صلّی اللّه علیه و آله و سلّم من الشیخین و زوّج من عثمان بنتین 107

الخطبه الّتی خطبها راحیل فی البیت المعمور لتزویج فاطمه علیها السّلام 110

الخطبه الّتی خطبها علیّ علیه السّلام لتزویج فاطمه علیها السّلام 112

فی صداق فاطمه علیها السّلام و قدره، و أنّ مهرها فی السماء خمس الأرض فمن مشی علیها مبغضا لها و لولدها مشی علیها حراما، و مهرها الجنّه و النّار 113

فی أنّ النبیّ صلّی اللّه علیه و آله امر نساءه و بنات عبد المطّلب و نساء المهاجرین و الأنصار أن یمضین فی صحبه فاطمه علیها السّلام و أن یفرحن و یرجزن و یکبّرن و یحمدن و لا یقلن ما لا یرضی اللّه، و ما أنشأت أمّ سلمه و عائشه 115

ما أنشأت حفصه و معاذه 116

الخطبه الّتی خطبها رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله فی تزویج فاطمه علیها السّلام 119

فیما أشتری من السوق لتزویج فاطمه علیها السّلام، و أنّ عثمان بن عفان اشتری الدرع علیّ علیه السّلام ثمّ أهدی إلیه علیه السّلام 130

ص: 68

العنوان الصفحه

فی اجتماع النساء النبیّ صلّی اللّه علیه و آله و سلّم عنده لزفاف فاطمه علیها السّلام 131

فی أنّ أسماء الّتی کانت حاضره فی عرس فاطمه علیها السّلام إنّما هی أسماء بنت یزید ابن السّکن الأنصاری، و أسماء بنت عمیس کانت مع زوجها جعفر بالحبشه 134

الباب السادس کیفیه معاشرتها مع علی علیهما السّلام 146

فیما قالته فاطمه علیها السّلام لعلیّ علیه السّلام بعد انصرافه من عند أبی بکر 148

فی أنّ فاطمه علیها السّلام کانت راضیه بتزویج علیّ علیه السّلام، و ما قاله رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله و سلّم 150

العلّه الّتی من أجلها حرّم علی علیّ علیه السّلام النساء ما دامت فاطمه علیها السّلام حیّه و فیها بیان، و أنّ سوره هل أتی نزلت فی أهل البیت علیهم السّلام و فیها نعیم الجنه إلّا الحور العین إجلالا لفاطمه علیها السّلام 153

الباب السابع ما وقع علیها من الظلم و بکائها و حزنها و شکایتها فی مرضها الی شهادتها و غسلها و دفنها و بیان العله فی اخفاء دفنها صلوات اللّه علیها و لعنه اللّه علی من ظلمها 155

البکّاءون خمسه: آدم، و یعقوب، و یوسف، و فاطمه، و السجّاد علیهم السّلام 155

فی أنّ بلالا امتنع من الأذان بعد رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله و أذّن لفاطمه علیها السّلام 157

فی اشتداد علّه فاطمه علیها السّلام و اجتماع نساء المهاجرین و الأنصار، و ما قالت لهنّ، و توبیخ رجالهنّ 158

بیان و شرح و تحقیق فی قولها علیها السّلام لنساء المهاجرین و الأنصار، و هو جاری مجری الخطبه 170- 162

فی یوم وفاتها علیها السّلام، و أنّها کانت مغضبه علی الرجلین، و سبب وفاتها 170

ص: 69

العنوان الصفحه

فيما جرى بين علىّ عليه السّلام و بين الناس فى قبر فاطمه عليها السّلام 171

فيما قالته فضّه رضى اللّه تعالى عنها فى فاطمه عليها السّلام و فضلها مفصّلا، و ما قالت عليها السّلام عند قبر أبيها من الحزن و الشكوى و ما أنشدت. و ما أوصت به 174

بحث و تحقيق فى أسماء بنت عميس 181

فيمن كان حاضرا فى دفن فاطمه عليها السّلام 183

فى قبرها عليها السّلام و مكانه 185

فى قول ابن بابويه رحمه اللّه: و الصحيح عندى أنّها دفنت فى بيتها، فلمّا زاد بنو اميّه فى المسجد صارت فى المسجد 187

فى أنّ أسماء صنعت نعشا لفاطمه عليها السّلام كما رأت بالحبشه 189

فيما قاله علىّ عليه السّلام لرسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله بعد دفن فاطمه عليه السّلام 193

فى أنّ فاطمه عليها السّلام عاشت بعد رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله خمسه و سبعين يوما 195

فى أنّ عمر بن الخطّاب نادى خالد بن الوليد و قنفذا فأمرهما أن يحملا حطبا و نارا ثمّ أقبل حتّى انتهى إلى باب علىّ و فاطمه عليهما السّلام فأحرق الباب و ما فعل (اللهم إنّا نسألک بحقّها أن ...) ! 197

القول بأنّ فاطمه عليها السّلام عاشت بعد رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله و سلّم سته أشهر 200

فى أنّهما استأذنا و هى عليها السّلام ساخطه عنهما 203

العلّه الّتى من أجلها دفنت فاطمه عليها السّلام بالليل 206

بیان و تحقیق فی وفاه فاطمه علیها السّلام 215

فی أنّ فاطمه علیها السّلام أوصت لأزواج النبیّ صلّی اللّه علیه و آله و نساء بنی هاشم و بنی عبد المطّلب لکلّ واحده منهنّ باثنتی عشره أوقیه 218

الباب الثامن تظلمها صلوات اللّه علیها فی القیامه و کیفیه مجیئها الی المحشر 219

العنوان الصفحه

فی مجیئها و هی علی نوقه من نوق الجنه و ینادی جبرئیل: غضّوا أبصارکم 219

فی أنّ الحسین علیه السّلام یقبل إلی أمّه علیها السّلام و رأسه فی یده 221

فی أنّها علیها السّلام تسئل عن اللّه تعالی ولدها و ذریّتها و من ودّهم، فیعطیها اللّه 225

فی جلاله قدر فاطمه علیها السّلام فی القیامه، و هی تقول: یا ربّ شیعتی و شیعه ولدی و شیعه شیعتی، و ما یفعل بقتله الحسین علیه السّلام 226

الباب التاسع أولادها و ذریتها و أحوالهم و فضلهم و انهم من أولاد الرسول صلّی اللّه علیه و آله حقیقه 228

فی قول رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله: کلّ بنی أمّ ینتمون إلی عصبتهم إلّا ولد فاطمه، فإنّی أنا أبوهم و عصبتهم، و الدّلیل من کتاب اللّه 228

قصّه سعید بن جبیر و الحجّاج الملعون 229

احتجاج الإمام الجواد علیه السّلام بآیه: «وَ حَلائِلُ أَبْنائِکُمُ» 232

فی قول ابن أبی الحدید بأنّ الحسن و الحسین علیهما السّلام کانا ابن رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله بقول اللّه تعالی: «نَدْعُ أَبْناءَنا وَ أَبْناءَکُمْ» 234

الباب العاشر أوقافها و صدقاتها صلوات اللّه و سلامه علیها 235

ما أوصت به فاطمه علیها السّلام فی حیطان السبعه 235

العنوان الصفحه

أبواب تاريخ الامامين الهمامين قرتى عين رسول الثقلين الحسن و الحسين

اشاره

سيدى شباب أهل الجنه أجمعين صلوات اللّه عليهما أبد الآبدين و لعنه اللّه على اعدائهما فى كل حين الى يوم الدين

الباب الحادى عشر ولادتهما و اسمائهما و عللها و نقش خواتيمهما صلوات اللّه عليهما 237

فى ولاده الحسين عليه السّلام و ألقابه و كنيته 237

فى ولاده الحسن و الحسين عليهما السّلام و تسميتهما من اللّه سبحانه و تعالى 238

فى أنّ النبىّ صلّى اللّه عليه و آله عقّ للحسن و الحسين عليهما السّلام، و قوله صلّى اللّه عليه و آله لمّا ولد الحسين عليه السّلام: تقتله الفئه الباغيه من بعدى لا أنالهم اللّه شفاعتى 239

فى الرؤيا الّتى رآها أمّ أيمن 242

فى هبوط جبرئيل عليه السّلام لولاده الحسين عليه السّلام و قصّه فطرس 244

العلّه الّتى من أجلها جاء لولد الحسين عليه السّلام الفضل على ولد الحسن عليه السّلام 245

معنى قوله تعالى عزّ اسمه: «وَ وَصَّيْنَا الْإِنْسانَ بِوالِدَيْهِ إِحْساناً» 246

قصّه دردائيل، و كان له سته عشر ألف جناح، و هو يقول يوما فى نفسه: أ فوق ربنا شى ء؟ و الصفح عنه، و ولاده الحسين عليه السّلام و ما أوحى اللّه تعالى إلى خازن النيران و رضوان خازن الجنان، و نزول ألف قبيل من الملائكه و كان فى كلّ قبيل ألف ألف ملك 248

فى بكاء فاطمه عليها السّلام لشهاده الحسين عليه السّلام، و قول النبىّ صلّى اللّه عليه و آله فى الأئمه عليهم السّلام و سمّى بأسمائهم 249

فی ولاده الحسن علیه السّلام و کانت فی لیله النصف من شهر رمضان 250

ص: 72

العنوان الصفحه

اشاره إلى قصّه فطرس 251

فى أسماء أولاد هارون عليه السّلام و معنى الحسن و الحسين، و هما اسمان لا يعرف أحد من العرب تسمّى بهما فى قديم الأيّام إلى عصرهما 252

فى ألقاب مولانا الحسن عليه السّلام و كنيته 255

فى كيفيّه ولاده الحسن و الحسين و المسيح عليهم السّلام 256

الباب الثانى عشر فضائلهما و مناقبهما و النصوص عليهما صلوات اللّه عليهما 261

فى قول رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله و سلّم: «حسين منّى و أنا من حسين، و أنّه صلّى اللّه عليه و آله فدا ابنه إبراهيم عليه السّلام للحسين عليه السّلام 261

فى أنّ محبّ الحسين عليه السّلام و محبّ محبّه كان فى الجنّه 262

فى قول رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله: الحسن و الحسين سيّدا شباب أهل الجنّه و أبوهما خير منهما، و قوله صلّى اللّه عليه و آله: هيبتى و سؤددى للحسن و شجاعتى و جودى للحسين 263

فى قول علىّ عليه السّلام للحسن و الحسين عليهما السّلام: لعنه اللّه على من عاداكما 265

فى النور الّذى سطع للنبىّ صلّى اللّه عليه و آله للحسن و الحسين عليهما السّلام، و المطر الّذى لم يصبهما، و الجنىّ الّذى حرّسهما، و فيه بيان 267

فى أنّ الحسن و الحسين عليهما السّلام اصطرعا بأمر النبىّ صلّى اللّه عليه و آله و سلّم 268

الحلّه الّتى أهداها اللّه جلّ جلاله لأجل الحسين عليه السّلام و الحيّه الّتى حرّسه 271

فی قول رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله: إنّ للحسین فی بواطن المؤمنین معرفه مکتومه 272

فی الجدار الّذی رمی اللّه بین الحسن و الحسین علیهما السّلام حین أرادا الحاجه و ارتفع عن موضعه، و صار فی الموضع عین ماء 273

الاستدلال علی إمامه الحسن و الحسین علیهما السّلام مفصّلا من الفریقین 277

فی أنّ النبیّ صلّی اللّه علیه و آله کان یعوّذ حسنا و حسینا علیهما السّلام 282

العنوان الصفحه

فی قول رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله: إنّ اللّه عزّ و جلّ جعل ذرّیه کلّ نبیّ من صلبه خاصّه و جعل ذرّیتی من صلبی و من صلب علیّ 284

فی قول رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله للحسن و الحسین علیهما السّلام: حزقّه حزقّه ترقّ عین بقّه و ما قالت فاطمه علیها السّلام لمّا ربّتها، و کذلک أمّ سلمه و أمّ الفضل امرأه العباس، و فیه إیضاح 286

فی الطبق الّذی نزل و فیه الرّمان و العنب 288

الثیاب الّتی أتی بها رضوان خازن الجنّه للحسن و الحسین علیهما السّلام و التفّاحه و الرّمانه و السّفرجله الّتی من جبرئیل 289

معنی قوله تعالی: «وَ التِّینِ وَ الزَّیْتُونِ، وَ طُورِ سِینِینَ» 291

فیما روی عن العامّه فی الحسن و الحسین علیهما السّلام 292

فی محبّه النبیّ صلّی اللّه علیه و آله للحسن علیه السّلام 294

فی أنّ الحسین علیه السّلام رکب علی ظهر رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله و سلّم إذا سجد، و قوله صلّی اللّه علیه و آله للیهودی: لو کنتم تؤمنون باللّه و رسوله لرحمتم الصبیان 296

فی قول رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله للحسن و الحسین علیهما السّلام: اللهمّ إنّی احبّهما و أحبّ من یحبّهما 300

الملک الّذی وکّل بهما فی حظیره بنی النجّار 302

فی شمائل الحسن علیه السّلام 303

حدیث نزول التّفاحه 307

حدیث نزول سفرجله 308

فی قول الحسن للحسین علیهما السّلام خطّی أحسن من خطّک، و قول الحسین علیه السّلام خطّی أحسن من خطّک، و قصّه قلاده فاطمه علیها

السّلام، و أنّ جبرئيل شقّ اللّؤلؤه بنصفين 309

حديث نزول الرّطب 310

ص: 74

العنوان الصفحه

قصّه الغزاله 312

قصّه ملک الّذی کان حارسا للحسن و الحسین علیهما السّلام فی حدیقه أبی الدحداح 313

الشجرتان اللتان فی الجنّه أحدهما الحسن و الأخری الحسین و أکل منهما النبیّ صلّی اللّه علیه و آله و سلّم 314

فی قول اللّه تعالی لموسی علیه السّلام: لو سألتنی فی الأوّلین و الآخرین لأجبتک ما خلا قاتل الحسین فانّی أنتقم له منه 315

الباب الثالث عشر مکارم اخلاقهما صلوات اللّه علیهما و إقرار المخالف و المؤالف بفضلهما 318

قصّه رجل أذنب ذنبا فی حیاه رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله فاحتمل الحسن و الحسین علیهما السّلام عاتقیه و أتی بهما النبیّ صلّی اللّه علیه و آله و سلّم 318

فی أنّ الحسن و الحسین علیهما السّلام مرّا علی شیخ یتوضّأ و لا یحسن 319

فی قولهما علیهما السّلام: إنّ للماء أهلا و سکّانا کسکّان الأرض 320

فی أنّ الحسن علیه السّلام مات و علیه دین و قتل الحسین علیه السّلام و علیه دین 321

أبواب ما یختص بالامام الزکی سید شباب أهل الجنه الحسن بن علیّ صلوات اللّه علیهما

الباب الرابع عشر النصّ علیه صلوات اللّه و سلامه علیه 322

فی أنّ أمیر المؤمنین علیه السّلام لمّا حضره الوفاه أوصی إلی الحسن علیه السّلام و دفع إلیه

العنوان الصفحه

كتبه و سلاحه، و قال إذا حضرک الموت ادفع إلى أخیک الحسین علیه السّلام ثمّ أقبل على ابنه الحسین علیه السّلام و قال ادفع إلى ابنک هذا ثمّ أخذ بید علیّ بن الحسین علیهما السّلام و قال ادفع إلى ابنک محمّد، و اقرأه من رسول اللّه و منی السّلام 322

الباب الخامس عشر معجزاته صلوات اللّه و سلامه علیه 323

اعطاء الرطب من النخله الیابسه، و إخباره علیه السّلام بارسال الجوائز من المعاویه له و لأخیه الحسین علیه السّلام و لعبد اللّه بن جعفر 323

معرفته علیه السّلام بالأسود صاحب الدّهن و ما ولد له 324

فی جوابه علیه السّلام لرسول ملک الرّوم فی: بین الحقّ و الباطل، و بین السماء و الأرض، و المشرق و المغرب، و قوس و قزح، و ما المؤنث، و ما عشره اشیاء بعضها أشدّ من بعض 325

فیما قاله علیه السّلام لأبی سفیان 326

فی رجل الّذی ادّعی علیه علیه السّلام ألف دینار کذبا و موته بعد حلفه و أخذه و انقلاب الرجل امرأه و بالعکس و ردّهما إلى حالهما و اخباره علیه السّلام بقاتله 327

إخباره علیه السّلام بما فی بقره حبلى و وصفه، و أنّه علیه السّلام أرى أصحابه أباه بعد موته علیه السّلام 328

بحث حول أبی سمینه و أنّه من الکذّابین المشهورین مثل أبی الخطاب و یونس بن ظبیان و یزید الصائغ فی ذیل الصفحه 329

الباب السادس عشر مکارم أخلاقه و عمله و علمه و فضله و شرفته و جلالته و نوادر احتجاجاته صلوات اللّه و سلامه علیه 331

العنوان الصفحه

فی عطائه علیه السّلام 333

علمه علیه السّلام بما یکون من الأعرابیّ من الإسلام بعد اطلاعه علی ما فی نفسه و شرح حاله 334

فی کتاب کتبه علیه السّلام فی جواب قوم من أصحابه الّذین کتبوا إلیه لیعزّوه عن ابنه له 336

فی أنّه علیه السّلام حجّ خمسه و عشرین حجّه ماشیا و قاسم اللّه تعالی ماله ثلاث مرّات 339

قصّه امرأه جمیله جاءت إلیه علیه السّلام و سخاؤه و بعض اشعاره 340

فیما فعله علیه السّلام ببعض نسائه 342

فی حلمه علیه السّلام و قصّه الشامیّ 344

معنی شاهِدٍ وَ مَشْهُودٍ 345

فی قول یهودیّ الّذی أنهکته العلّه، و ارتکبته الذّله، و أهلکته القلّه لمّا رآه علیه السّلام بزیّ حسن: أنصفنی؟ فقال علیه السّلام: فی أیّ شی ء؟ فقال: جدّک یقول:

الدّنیا سجن المؤمن و جنّه الکافر، فأجابه علیه السّلام 346

من جوده و کرمه علیه السّلام 347

فی رجل شکی إلیه علیه السّلام من فقره فأعطاه خمسه آلاف درهم، و انّ علیّا علیه السّلام یأمره أن یخطب، و الخطبه الّتی خطبها علیه السّلام عند أبیه 370

قضاؤه علیه السّلام فی امرأه جامعها زوجها، فلمّا قام عنها قامت بحموتها فوقعت علی جاریه بکر فساحقتها فألقت النطفه فیها فحملت 353

الخطبه الّتى خطبها علیه السّلام فی حضور معاویه علیه الهاویه و قول معاویه له:

حدّثنا فی نعت الرطب و هو یرید أن یخجله، و قضاؤه علیه السّلام فی رجل أصاب بیض نعام فشوّاه و أکل فی الإحرام 354

فی قوله علیه السّلام: إنّ خیر ما بذلت من مالک ما وقیت به عرضک، و إنّ من ابتغاء الخیر اتّقاء الشرّ 358

العنوان الصفحه

الباب السابع عشر خطبه بعد شهاده ابيه صلوات اللّه و سلامه عليهما و بيعه الناس له 359

الخطبه الّتى خطبها عليه السّلام بعد أبيه عليه السّلام بيوم، و بعد البيعه له 359

الخطبه الّتى خطبها عليه السّلام فى صبيحه اللّيله الّتى قبض فيها علىّ عليه السّلام 362

فى كيفيه قتل ابن الملجم لعنه اللّه 364

إلى هنا انتهى الجزء الأول من المجلد العاشر حسب تجزئه المؤلّف قدّس سرّه و هو المجلد الثالث و الأربعون حسب تجزئه الطبعه الحديثه

فهرس الجزء الرابع و الأربعين

الباب الثامن عشر العله التى من اجلها صالح الحسن بن علىّ صلوات اللّه عليهما معاويه بن أبى سفيان عليه اللعنه و داهنه و لم يجاهده و فيه رساله محمّد بن بحر الشيبانى رحمه اللّه تعالى 1

فى قول أبى سعيد للحسن عليه السّلام: لم داهنت معاويه و صالحته 1

فى ما ذكره محمّد بن بحر الشيبانى فى كتابه فى معنى موادعه الحسن عليه السّلام لمعاويه 2

العلّه الّتى من أجلها اشترط الحسن عليه السّلام لمعاويه ان لا يسمّى نفسه أمير المؤمنين 5

فى أنّ الحسن عليه السّلام شرط على معاويه بأن لا يقيم عنده شهاده، و أن لا يتعقّب على شيعه علىّ عليه السّلام 8

ص: 78

العنوان الصفحه

العلّه الّتی من أجلها اختار علیه السّلام مال دارابجرد علی سائر الأموال، و فی الذیل تفصیل و تأیید و ما یناسب ذلک 10

بیان و شرح و تفصیل و توضیح من العلّامه المجلسیّ قدّس سرّه فیما عهد مولانا الامام الحسن بن علیّ علیهما السّلام علی معاویه 16

جوابه علیه السّلام لمن لامه بالمصالحه 19

فی قوله علیه السّلام لمّا طعن فی المدائن 20

الخطبه الّتی خطبها علیه السّلام علی المنبر حین اجتمع مع معاویه 22

فیما قاله السیّد المرتضی رضوان اللّه تعالی علیه و عنّا فی جواب من قال:

ما العذر له علیه السّلام فی خلع نفسه من الإمامه 26

الباب التاسع عشر کیفیه مصالحه الحسن بن علیّ صلوات اللّه علیهما معاویه علیه اللعنه و ما جری بینهما قبل ذلک 33

فی أنّ معاویه دسّ إلی عمرو بن حریث و الأشعث بن قیس و حجر بن الحارث و شبث بن ربعی دسیسا أفرد کلّ واحد منهم بعین من عیونه، أنّک إن قتلت الحسن علیه السّلام فلک مأتا ألف درهم و جند من أجناد الشام و بنت من بناتی 33

فی کتاب کتبه مولانا الامام الحسن علیه السّلام إلی معاویه 39

الخطبه الّتی خطبها الحسن علیه السّلام و أمر الناس بالجهاد مع المعاویه 43

فی أنّه علیه السّلام لمّا مرّ بساباط طعنه بمغول رجل من بنی أسد یقال له الجرّاح ابن سنان لعنه اللّه، و ما کتبه جماعه من رؤساء القبائل إلی معاویه 47

فیما جری بین معاویه و قیس بن سعد 52

فیما نقله ابن أبی الحدید 59

فی کتاب کتبه علیه السّلام إلی معاویه 64

ص: 79

العنوان الصفحه

الباب العشرون سائر ما جرى بينه صلوات اللّه عليه و بين معاويه لعنه اللّه و أصحابه 70

فى أنّ معاويه بعث إلى الامام الحسن المجتبى عليه السّلام و هو يطلبه إلى مجلسه و ما احتجّ به عليه السّلام مفصلا 70

فيما قاله عمرو بن العاص، و عتبه بن أبى سفيان، و وليد بن عقبه و مغيره شعبه 72

فيما قاله عليه السّلام فى مدح مولانا أمير المؤمنين عليه السّلام و مذمه معاويه و أبى سفيان 73

فيما قاله عليه السّلام فى مذمّه عمرو بن عثمان بن عفّان، و أنّ عليّا عليه السّلام سبّه 79

فيما قاله عليه السّلام فى مذمّه عمرو بن الشانئ اللعين الأبتر، و أنّ أمّه كانت بغيه، و أنّه ولد على فراش مشترک 80

فيما قاله عليه السّلام فى مذمّه وليد بن عقبه بن أبى معط، و أنّه كان ولد الزنا، و أنّ عليّا عليه السّلام جلّده فى الخمر ثمانين جلده لأنّه كان واليا على الكوفه فى زمن عثمان و شرب الخمر و صلّى يوما بهم و هو سكران الفجر أربعا، و أنّ أباه كان فاسقا فى قول اللّه تعالى: «أَ فَمَنْ كانَ مُؤْمِناً كَمَنْ كانَ فاسِقاً لا يَسْتَوُونَ» و قوله عزّ اسمه: «إِنْ جاءَكُمْ فاسِقٌ بِنَبَإٍ» 81

فيما قاله عليه السّلام فى عتبه بن أبى سفيان 82

فيما قاله عليه السّلام فى مغيره بن شعبه، و أنّه لعنه اللّه ضرب فاطمه عليه السّلام حتّى ألقت ما فى بطنها 83

فى قوله عليه السّلام لمعاويه و جلسائه: «الْخَبِيثاتُ لِلْخَبِيثِينَ وَ الْخَبِيثُونَ لِلْخَبِيثاتِ» هم و اللّه يا معاويه أنت و أصحابک و شيعتک، وَ الطَّيِّباتُ لِلطَّيِّبِينَ» هم علىّ بن أبى طالب و أصحابه و شيعته، و ما جرى بين معاويه و جلسائه 84

فيما قاله عليه السّلام فى مروان بن الحكم لعنهما اللّه و فى الذيل ما يناسب 85

بیان من العلّامه المجلسی رحمه اللّه تعالی و إیّانا فیما قاله علیه السّلام 86

ص: 80

العنوان الصفحه

فی مفاخرته علیه السّلام علی معاویه و مروان و المغیره و الولید و عتبه لعنهم اللّه 93

فی قول معاویه لعبد اللّه بن جعفر الطیّار: ما کان الحسن و الحسین خیرا منک، و ما أجابه رحمه اللّه تعالی 97

فیما أفتخر به معاویه 103

الباب الحادی و العشرون أحوال أهل زمانه و عشائره و أصحابه، و ما جری بینه و بینهم و ما جری بینهم و بین معاویه و أصحابه لعنهم اللّه 110

أسماء أصحابه علیه السّلام 110

فیما جری بین عبد اللّه بن العباس و معاویه 113

فیما قاله سعد بن أبی وقّاص فی فضائل علیّ علیه السّلام فی مجلس معاویه بعد نزوله إلی المدینه 118

فی أنّ معاویه کتب إلی مروان و هو عامله علی المدینه أن یخطب لیزید زینب بنت عبد اللّه بن جعفر، و ما قاله مولانا الإمام المجتبی علیه السّلام 119

فیما جری بین صعصعه بن صوحان و معاویه 123

فیما جری بین عبد اللّه بن العباس و معاویه، و ما کتب معاویه إلی جمیع عمّاله فی الأمصار فی شیعه علیّ علیه السّلام علی قتلهم و إخوافهم و صلبهم و سمل أعینهم و حبسهم و طردهم 124

قصّه عمرو بن الحمق و إسلامه، و أنّ أوّل رأس حمل و نصب فی الإسلام رأسه 130

الباب الثانی و العشرون جمل تواریخه و احواله و حلیته و مبلغ عمره و شهادته و دفنه و فضل البکاء علیه صلوات اللّه و سلامه علیه 134

العنوان الصفحه

فی ولادته و الأقوال فیها و مدّه عمره و کناه و ألقابه و سنه وفاته علیه السّلام 134

فیما قاله جناده بن أبی امیّه و کان عائدا لمولانا الإمام المجتبی علیه السّلام فی مرضه الّذی توفّی فیه، و ما قال علیه السّلام له فی الموعظه 138

فیما فعلت عائشه بجنازه الإمام المجتبی علیه السّلام 141

فی أنّ معاویه طلب السمّ من ملک الروم و دفعه إلی جعده 147

فیما أوصی به الامام الحسن المجتبی علیه السّلام لأخیه الحسین علیه السّلام 151

فی قول ابن عبّاس لعائشه: تجمّلت تبغلت و إن عشت تفیّلت 154

فی أنّ الحسن علیه السّلام تزوّج مأتین و خمسین امرأه، و أنّه سقی السمّ مرارا، و أنّ معاویه لمّا بلغه موت الحسن علیه السّلام سجد و سجدوا من حوله و کبّر و کبّروا معه لعنهم اللّه 159

فی یوم وفاته علیه السّلام 161

الباب الثالث و العشرون ذکر أولاده صلوات اللّه و سلامه علیه، و أزواجه، و عددهم، و أسمائهم، و طرف من أخبارهم 163

فی أنّ له علیه السّلام خمسه عشر ولدا ذکرا و انثی، و اسمائهم، و ترجمه زید بن الحسن علیه السّلام و ما قال فی حقّه الشعراء من المراثی 163

ترجمه الحسن بن الحسن علیه السّلام و أنّه کان والیا صدقات أمیر المؤمنین علیه السّلام و کان مع عمّه الحسین علیه السّلام یوم الطفّ و کان صهره، و لمّا مات الحسن بن الحسن علیه السّلام ضربت زوجته فاطمه بنت الحسین علیه السّلام علی قبره فسطاطا إلی رأس السنه 166

تحقیق فی عدد أولاده علیه السّلام و أسمائهم و امّهات أولاده 168

فی أزواجه علیه السّلام و أسمائهنّ

ص: 82

العنوان الصفحه

أبواب ما يختص بتاريخ الحسين بن على صلوات اللّه عليهما

الباب الرابع و العشرون النصّ عليه بخصوصه، و وصيه الحسن إليه صلوات اللّه عليهما 174

النصّ على الحسين عليه السّلام، و فيه بيان 175

الباب الخامس و العشرون معجزاته صلوات اللّه و سلامه عليه 180

شفاؤه عليه السّلام من الوضح فى حبابه الوالبيّه 180

إحياؤه عليه السّلام امرأه ميّت للوصيّه، و علمه عليه السّلام بأنّ الأعرابىّ أجنب نفسه و معرفته عليه السّلام اللصوص الّذين قتلوا غلمانه الّذين نهاهم عن الخروج 181

إخباره عليه السّلام بأنّ المرأه الّتى تزوّجها مولاه مشومه، و الصفح عن فطرس من اللّه جلّ جلاله 182

فى أنّه عليه السّلام دخل على مريض فطارت الحمّى حين دخل، و تخليصه عليه السّلام يد الرجل من ذراع المرأه 183

كلام الغلام الرّضيع بأمره عليه السّلام باذن اللّه تعالى 184

فى أنّ جبرئيل عليه السّلام يناغيه و يسليه فى مهده عليه السّلام 188

الباب السادس و العشرون مكارم أخلاقه، و جمل احواله، و تاريخه و أحوال أصحابه صلوات اللّه عليه 189

العنوان الصفحه

فی أنّه علیه السّلام قضی دین أسامه و هو ستّون ألف درهم 189

فیما قاله علیه السّلام لمّا قصد الطفّ و ما انشد فیه 192

فی أنّه علیه السّلام کبّر مع جدّه رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله فی التکبیر السّابعه، فصارت سنّه 194

فی أنّ أعرابیّا ضمن دیه و جاء إلی الحسین علیه السّلام فسأله علیه السّلام عنه عن ثلاث مسائل: أیّ الأعمال أفضل، و النجاه من المهلکه، و زین الرّجل ... 196

فی ولادته و مده حمله و عمره و خلافته و شهادته علیه السّلام و قاتله 198

الأقوال فی یوم ولادته و سنه ولادته علیه السّلام 200

الباب السابع و العشرون احتجاجه صلوات اللّه علیه علی معاویه و اولیائه لعنهم اللّه و ما جری بینه و بینهم 205

الخطبه الّتی خطبها علیه السّلام 205

فیما کتبه معاویه لعنه اللّه إلی الحسین علیه السّلام و ما کتبه علیه السّلام فی جوابه 212

الباب الثامن و العشرون الآیات المؤوّله لشهادته صلوات اللّه علیه و انه یطلب اللّه بثاره 217

تأویل قوله تعالی: «أَ لَمْ تَرَ إِلَی الَّذِینَ قِیلَ لَهُمْ کُفُّوا أَیْدِیَکُمْ» و قول الامام الباقر علیه السّلام: و اللّه الّذی صنعه الحسن علیه السّلام کان خیرا لهذه الامّه ممّا طلعت علیه الشمس 217

تأویل قوله تعالی: «وَ مَنْ قُتِلَ مَظْلُوماً فَقَدْ جَعَلْنا لِوَلِیِّهِ سُلْطاناً» هو الحسین علیه السّلام، و قول الإمام الصّادق علیه السّلام اقرءوا سوره الفجر فی فرائضکم و نوافلکم، فانّها سوره الحسین علیه السّلام 218

تأویل قوله عزّ و جلّ: «الَّذِینَ أُخْرِجُوا مِنْ دِیارِهِمْ»* جرت فی الحسین علیه السّلام 219

ص: 84

العنوان الصفحه

الباب التاسع و العشرون ما عوضه اللّه صلوات اللّه و سلامه عليه بشهادته 221

فی قول الصادقين عليه السّلام: إنّ اللّه تعالی عوّض الحسين عليه السّلام من قتله أن جعل الإمامه فی ذرّيّته 221

الباب الثلاثون اخبار اللّه تعالی انبيائه و نبيّنا صلّی اللّه عليه و آله بشهادته 223

تأويل قوله عزّ و جلّ: «كهيعص» و قصّه زكريّا عليه السّلام 223

قصّه إبراهيم عليه السّلام فی ذبح ابنه إسماعيل عليه السّلام و فيه بيان 225

قصّه إسماعيل صادق الوعد عليه السّلام و قوله: يكون لی بالحسين اسوه 227

فی قول جبرئيل عليه السّلام لرسول اللّه صلّی اللّه عليه و آله فی الحسين عليه السّلام إنّ امّتک ستقتله 228

فی خمسه مسامير كانت لنوح عليه السّلام باسم الخمسه الطيّبه عليهم السّلام 230

فی أنّ جبرئيل عليه السّلام نزل علی رسول اللّه صلّی اللّه عليه و آله و قال: إنّ اللّه يقرأ عليک السّلام و يبشّرک بمولود يولد من فاطمه عليها السّلام تقتله امّتک من بعدک 232

فی آدم عليه السّلام و مروره بكربلا 242

فی مرور إبراهيم عليه السّلام بكربلا 243

فی مرور موسی و يوشع و سليمان و عيسی عليهم السّلام بكربلا 244

فی قول جبرئيل لآدم عليه السّلام قل: يا حميد بحقّ محمّد، يا عالی بحقّ علیّ، يا فاطر بحقّ فاطمه، يا محسن بحقّ الحسن و الحسين و منک الاحسان، و بكاء آدم عليه السّلام للحسين عليه السّلام 245

فی الرؤيا الّتی رآها أمّ الفضل لبابه زوجه العباس 246

ص: 85

العنوان الصفحه

الباب الحادى و الثلاثون ما اخبر به الرسول و أمير المؤمنين و الحسين صلوات اللّه و سلامه عليهم بشهادته صلوات اللّه و سلامه عليه 250

فيما حدّثته أسماء بنت عميس 250

فى نزول أمير المؤمنين عليه السّلام بنينوى بشطّ الفرات 252

فى قول رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله و سلّم فى ولايه علىّ عليه السّلام و إخباره صلّى اللّه عليه و آله بشهاده الحسين عليه السّلام 257

فى الرؤيا الّتى رآها هند، و قول النبىّ صلّى اللّه عليه و آله: اللّهمّ العنها و نسلها 263

فى قول الصادق عليه السّلام: كان الحسين مع أمّه تحمله فأخذه النبىّ صلّى اللّه عليه و آله و قال:

لعن اللّه قاتلک و سالبک، و ما قالت فاطمه عليها السّلام 264

اشعار أمير المؤمنين عليه السّلام للحسين عليه السّلام و بيان لغاتها 266

الباب الثانى و الثلاثون ان مصيبته صلوات اللّه عليه كان أعظم المصائب، و ذل الناس بقتله و ردّ قول من قال انه عليه السّلام لم يقتل و لكن شبه لهم 269

العلّه الّتى من أجلها صار يوم عاشوراء يوم مصيبه و أعظم مصيبه 269

العلّه الّتى من أجلها سمّت العامّه يوم عاشوراء يوم بركه 270

فى سهو النبىّ صلّى اللّه عليه و آله و سلّم 271

الباب الثالث و الثلاثون العله التى من اجلها لم يكف اللّه قتله الأئمّه عليهم السّلام و من ظلمهم عن قتلهم و ظلمهم، و عله ابتلائهم صلوات اللّه عليهم أجمعين 273

العنوان الصفحه

العلّه الّتى من أجلها سلّط اللّه عدوّه على وليّه 273

قصّه أيوب النبىّ عليه السّلام 275

الباب الرابع و الثلاثون ثواب البكاء على مصيبته، و مصائب سائر الأئمّه عليهم السّلام و فيه أدب المأتم يوم عاشوراء 278

فيما قال الرضا عليه السّلام فى ذكر مصائبهم عليهم السّلام، و من خرج من عينه دمع 278

ثواب من أنشد فى الحسين عليه السّلام شعرا 282

فى أنّ المحرّم شهر كان أهل الجاهليّه يحرّمون فيه القتال 283

فيما رواه الريّان بن شبيب عن الرضا عليه السّلام فى أوّل يوم من المحرّم 285

فى قول الإمام الصادق عليه السّلام لأبى هارون المكفوف أنشدنى فى الحسين 287

فيمن انكر الثواب على البكاء للحسين عليه السّلام و ما رأى فى الرّؤيا، و فى الذّيل بحث و بيان فيمن انكر فضل البكاء على مصائب الحسين و الأئمه عليهم السّلام 293

الباب الخامس و الثلاثون فضل الشهداء معه، و عله عدم مبالاتهم بالقتل و بيان أنه صلوات اللّه عليه كان فرحا لا يبالى بما يجرى عليه 297

علّه إقدام أصحاب الحسين عليه السّلام على القتل 297

الباب السادس و الثلاثون كفر قتلته عليه السّلام، و ثواب اللعن عليهم، و شده عذابهم، و ما ينبغى أن يقال عند ذكره صلوات اللّه عليه 299

فى اللعن على يزيد و آل زياد و اللعن على قتله الحسين عليه السّلام 299

العنوان الصفحه

فی ستّه لعنهم اللّه و کل نبیّ 300

فی أنّ ابن زیاد لعنه اللّه جمع سبعین ألف فارس لحرب الحسین علیه السّلام 305

فیما جری بین عمر بن سعد و ابن زیاد لعنهما اللّه 306

فی قول اللّه عزّ و جلّ: لموسی علیه السّلام أعفو عمّن استغفرنی إلّا قاتل الحسین، و بکاء موسی بن عمران علی الحسین علیه السّلام، و أن یزید و عبید زیاد و عمر بن سعد لعنهم اللّه کانوا أولاد زنا 308

الباب السابع و الثلاثون ما جری علیه بعد بیعه الناس لیزید الی شهادته صلوات اللّه علیه و لعنه اللّه علی ظالمیه و قاتلیه و الراضین بقتله و المؤازرین علیه 310

فیما أوصی به معاویه ابنه یزید لعنهما اللّه لمّا حضرته الوفاه فی العباد له 311

فی کتاب عتبه إلی یزید و کتابه إلیه فی أمر الحسین علیه السّلام 312

فی ملاقات الحسین علیه السّلام و الحرّ 314

فی قوله علیه السّلام: یا دهر افّ لک من خلیل. 316

قصّه العطش، و ما قاله علیه السّلام للعسکر 318

فی وصف القتال 319

فیما رواه الشیخ المفید رحمه اللّه فی وقعه الطفّ 324

فی کتاب أهل الکوفه إلی الحسین علیه السّلام 332

فی أنّ الحسین علیه السّلام بعث ابن عمّه مسلم بن عقیل علیه السّلام إلی الکوفه 334

فی ورود عبید اللّه بن زیاد لعنه اللّه علی الکوفه، و ما جری 340

فی قتال مسلم علیه السّلام و بکاؤه علی الحسین علیه السّلام 352

فی شهاده مسلم علیه السّلام 357

فی توجّه الحسین علیه السّلام إلی العراق، و ما قاله محمّد بن الحنفیّه 364

العنوان الصفحه

الخطبه الّتى خطبها الحسين عليه السّلام لمّا عزم على الخروج إلى العراق 366

فى كتاب كتبه عليه السّلام إلى أهل الكوفه 369

أتاه عليه السّلام خبر مسلم عليه السّلام فى زباله، و ما أنشأ 374

فى تلاقى الحسين عليه السّلام مع الحرّ رضى اللّه تعالى عنه و عنّا 375

فى نزوله عليه السّلام بكربلا 381

وقعه الطفّ، و العطش، و ما جرى 387

ما جرى فى ليله العاشورا 393

إلى هنا انتهى الجزء الرابع و الأربعون و هو الجزء الثانى من المجلد العاشر حسب تجزئه المؤلّف قدّس سرّه

فهرس الجزء الخامس و الأربعين فى بقيه الباب السابع و الثلاثين

اشاره

سائر ما جرى عليه بعد بيعه الناس ليزيد الى شهادته صلوات اللّه عليه 1
فيما رواه مولانا السجّاد عليه السّلام 1

ما جرى فى صبيحه يوم العاشورا 4

فيما قاله مولانا الحسين عليه السّلام فى يوم العاشورا لجماعه الكوفىّ من النصائح و المواعظ 8

فى وصف القتال و الحرب و شهاده الشهداء واحدا بعد واحد من بنى هاشم و غيرهم رضوان اللّه تعالى عليهم و علينا 12

ص: 89

العنوان الصفحه

العبّاس بن أمير المؤمنين عليه السّلام 39

قاسم بن الحسن و علىّ بن الحسين عليهم السّلام 42

فى أنّ الحسين عليه السّلام تقدّم الى القتال 47

عبد اللّه بن الحسن عليه السّلام 53

فى شهاده الإمام أبى عبد اللّه الحسين عليه السّلام 55

فى إحراق الخيام 58

فى رأس الحسين عليه السّلام و رءوس أصحابه رضى اللّه عنهم، و أسماء الشهداء من بنى هاشم 62

فى زياره الشهداء رضوان اللّه تعالى عليهم و علينا 65

بيان و شرح و توضيح و تحقيق و لفت نظر من العلّامه المجلسىّ قدّس سرّه 74

فيما رواه أمّ سلمه رضى اللّه تعالى عنها فى تربه كانت فى قاروره 89

فيما أخبر به ميثم التمّار حبيب بن مظاهر بقتله و بالعكس رضوان اللّه تعالى عليهما 92

فى صوم تاسوعا و عاشوراء 95

تذنيب فيما قاله السيّد المرتضى رحمه اللّه فى كتاب تنزيه الأنبياء، فان قيل:

ما العذر فى خروجه صلوات اللّه عليه من مكّه بأهله و عياله إلى الكوفه، و المستولى عليها أعداؤه 96

فى أنّ كلا من الأئمّه عليهم السّلام كان مأمورا بأمور خاصّه 98

الباب الثامن و الثلاثون شهاده ولدى مسلم الصغيرين رضى اللّه تعالى عنهما 100

فی قول ... لمّا قتل الحسین علیه السّلام اسر من معسکره غلامان صغیران فاتی بهما عبید اللّه، فدعا سجّانا له، فقال: خذ هذین الغلامین ... حتّی صارا فی السنه ... و شهادتهما 100

ص: 90

العنوان الصفحه

الباب التاسع و الثلاثون الوقائع المتأخره عن قتله صلوات اللّه عليه الى رجوع أهل البيت عليهم السّلام الى المدينه و ما ظهر من اعجازه صلوات اللّه عليه فى تلک الأحوال 107

فى بعثه رأس الحسين عليه السّلام إلى الكوفه 107

فى سير أهل البيت إلى الكوفه، و أنّ امرأه قالت: من أىّ الأسارى أنتنّ، و ما قاله الإمام السجّاد عليه السّلام، و الخطبه التى خطبها زينب عليها السّلام بقولها: يا أهل الكوفه، يا أهل الختل و الغدر ... 108

الخطبه الّتى خطبها فاطمه الصغرى بعد أن ردّت من كربلا 110

الخطبه الّتى خطبها أمّ كلثوم عليها السّلام بنت علىّ عليه السّلام فى ذلک اليوم 112

فيما رواه، مسلم الجصّاص، و قول أمّ كلثوم فى الصّدقه 114

فى أنّ زينب عليها السّلام نطحت جبينها بمقدّم المحمل، و قولها: يا هلالا ... 115

فى أنّ ابن زياد لعنه اللّه همّ بقتل زينب عليها السّلام 116

فيما قاله ابن زياد لعنه اللّه و ما قاله عبد اللّه بن عفيف الأزدى فى جوابه، و ما جرى من القتال فى الكوفه 119

فى قراءته عليه السّلام آيه من سوره الكهف 121

فى مجلس يزيد و ما قاله لعنه اللّه و أنّه نكت بقضيب خيزران ثنايا الحسين عليه السّلام 132

الخطبه الّتى خطبها زينب عليها السّلام فى مجلس يزيد لعنه اللّه 133

فى رجل شامى قال: هب لى هذه الجاريه 136

الخطبه التى خطبها مولانا السجّاد عليه السّلام فى مسجد الشام 138

فى إسلام النصرانىّ 142

ص: 91

العنوان الصفحه

فی ثلاث حاجات ذکرهنّ مولانا السجّاد علیه السّلام و فی رأس الحسین علیه السّلام و محل دفنه 144

فی رجوع أهل البیت من الشام إلی کربلاء 146

فی ورودهم بالمدینه 147

الخطبه الّتی خطبها مولانا السجّاد علیه السّلام لمّا ورد المدینه 148

شرح خطبه الّتی خطبها زینب علیها السّلام بالکوفه 150

الخطبه الّتی خطبها زینب علیها السّلام فی مجلس الشام علی ما فی الاحتجاج 157

قصّه کربلاء و الوقائع المتأخّره عن قتله علیه السّلام علی ما قاله مولانا علیّ بن الحسین علیهما السّلام 179

قصّه الرّاهب الّذی أخذ رأس الحسین علیه السّلام 185

قصّه نصرانیّ أسلم عند رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله و ما قاله فی مجلس یزید 189

قصّه الطیور، و شفاء بنت یهودیّ کانت عمیاء مشلوله 191

الرؤیا الّتی رآها سکینه علیها السّلام 194

أشعار أنشدها أمّ کلثوم علیها السّلام بقولها: مدینه جدّنا لا تقبلینا 197

فیما قاله مولانا السجّاد علیه السّلام فی التسبیح 200

الباب الأربعون ما ظهر بعد شهادته من بکاء السماء و الأرض علیه صلّی اللّه علیه و انکساف الشمس و القمر و غیرها 201

فیما یقال عند ذکر الحسین علیه السّلام و بکاء السماء و الأرض و غیرهما له و اخبار میثم رضی اللّه عنه بشهادته علیه السّلام 202

فی أنّ قاتل یحیی بن زکریّا و قاتل الحسین علیهم السّلام کانا ولد زنا 212
إخبار أبی ذرّ رضی اللّه تعالی عنه بشهاده الحسین علیه السّلام 219

العنوان الصفحه

الباب الحادی و الأربعون ضجیج الملائکه إلی اللّه تعالی فی امره و ان اللّه بعثهم لنصره و بکائهم و بکاء الأنبیاء و فاطمه علیهم السّلام علیه صلوات اللّه علیه 220

فی قول الصادق علیه السّلام: إنّ أربعه آلاف ملک هبطوا یریدون القتال مع الحسین علیه السّلام فلم یؤذن لهم فی القتال 220

العلّه الّتی من أجلها سمّی القائم عجل اللّه تعالی فرجه قائما 221

الملائکه الّتی تبکون علی الحسین علیه السّلام إلی یوم القیامه 222

فیما قاله مولانا الصادق علیه السّلام فی جواب رجل قال له: ما أقلّ بقاءکم أهل البیت و أقرب آجالکم بعضها من بعض؟ مع حاجه هذا الخلق إلیکم 225

فی رجل حلف أن لا یأکل الطعام بنهار أبدا حتّی یقوم قائم آل محمّد صلوات اللّه و سلامه علیهم 228

الباب الثانی و الأربعون رؤیه أمّ سلمه رضی اللّه عنها و غیرها رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله فی المنام و اخباره بشهاده الکرام 230

الرّؤیا الّتی رآها أمّ سلمه رضی اللّه تعالی عنها، و قصّه التراب 230

الباب الثالث و الأربعون نوح الجن علیه صلوات اللّه و سلامه علیه 233

فی صلاه صلاها رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله بخیمه أمّ معبد، و قصّه شجره العوسجه الّتی اخضرّت و اثمرت بمعجزه النبیّ صلّی اللّه علیه و آله و سلّم و یبست بعد قتل الحسین علیه السّلام، و نوح الجنّ 233

العنوان الصفحه

نوح الجنّ و بكائهنّ عليه عليه السّلام و ما أنشدهنّ فى مصائبه عليه السّلام 236

الباب الرابع و الأربعون ما قيل من المراثى فيه صلوات اللّه و سلامه عليه 242

فيما انشده عقبه بن عمر و السهمىّ و هو أوّل من رثاه 242

اشعار للكميت و السرىّ و دعبل 243

اشعار فى مراثى الحسين عليه السّلام لكشاجم و خالد بن معدان و سليمان بن قتّه و السّوسىّ 244

المراثى للعونىّ و الزّاهىّ 246

المراثى للناشىّ و السيّد المرتضى و السيّد الرضىّ رضى اللّه عنهما و عنّا 248

المراثى للصّنوبرى، و الشافعىّ، و الجوهرىّ 252

قصّه دعبل و دخوله على مولانا الإمام الرّضا عليه السّلام و مراثيه 257

المراثى للخليعىّ 258

قصيده لابن حمّاد رحمه اللّه 261

المراثى لمحمّد رفيع 266

المراثى للشّافعىّ و القطّان و دعبل 274

مرثيّه للسّيد الرضىّ رحمه اللّه 277

المراثى لأبى الحسن الجرجانىّ 278

عاشوريّه و المراثى لعلىّ بن الحسين الدّوادى 280

المراثى للصاحب بن عبّاد 282

مرثيّته لزينب بنت فاطمه البتول عليهما السّلام 285
مرثيّه لدعبل، و لجعفر بن عفّان الطّائىّ 286
من مرثيّه زينب عليها السّلام حين ادخلوا دمشق 287

العنوان الصفحه

المراثى 294- 288

الباب الخامس و الأربعون العله التى أخر اللّه العذاب عن قتلته صلوات اللّه عليه، و العله التى من اجلها يقتل أولاد قتلته عليه السّلام، و ان اللّه ينتقم له فى زمن القائم عليه السّلام 295

فى قول الصادق عليه السّلام: إذا خرج القائم (عج) قتل ذرارى قتله الحسين عليه السّلام بفعال آبائها 295

قصّه امرأه الملک من بنى إسرائيل و شهاده يحيى بن زكريا عليه السّلام 299

الباب السادس و الأربعون ما عجل اللّه به قتله الحسين صلوات اللّه عليه من العذاب فى الدنيا، و ما ظهر من اعجازه و استجابه دعائه فى ذلک عند الحرب و بعده 300

فى قوله عليه السّلام لعمر بن سعد: انّک لا تأكل من برّ العراق إلّا قليلا 300

فى رجل الّذى صار عميانا، و الرّجل الّذى اسودّ وجهه 306

فى الرّجل الّذى قام لإصلاح الفتيله فاخذته النّار 307

قصّه الجمّال الّذى أراد سلب التكّه 316

قصّه حدّاد الكوفىّ 319

الباب السابع و الأربعون أحوال عشائره و أهل زمانه صلوات اللّه عليه و ما جرى بينهم و بين يزيد من الاحتجاج 323

فيما كتبه يزيد لعنه اللّه لعبد اللّه بن العباس بعد امتناعه لبيعه ابن الزبير

العنوان الصفحه

و ما كتب عبد اللّه فى جوابه 323

فيما كتبه يزيد لعنه اللّه إلى محمّد ابن الحنفيّه و مصيره إليه و أخذ جائزته 325

ممّا كتبه عبد اللّه بن عمر إلى يزيد: فقد عظمت الرزيّه ... و لا يوم كيوم الحسين، و ما كتبه يزيد فى جوابه، و أخرج إليه طومارا كتبه عمر إلى معاويه و أظهر فيه أنّه على دين آبائه من عباده الأوثان، و أنّ محمّدا كان ساحرا 328

الباب الثامن و الأربعون عدد أولاده صلوات اللّه عليه و جهل أحوالهم و أحوال أزواجه، و قد أوردنا بعض أحوالهن فى أبواب تاريخ السجّاد عليه السّلام 329

كان للحسين عليه السّلام ستّه أولاد: علىّ الأكبر، و علىّ الأصغر، و جعفر، و عبد اللّه، و سكينه، و فاطمه، و كان عقبه من ابنه علىّ الأكبر 329

قصّه شهربانويه و اختها زوجه محمّد بن أبى بكر 330

القول بأنّ للحسين عليه السّلام كان عشره أولاد 331

الباب التاسع و الأربعون أحوال المختار بن أبى عبيد الثقفى و ما جرى على يديه و أيدى أوليائه 332

فى غلبته على حرمله الملعون، لاستجابه دعاء مولانا السجّاد عليه السّلام 332

فى أنّ المختار ظهر بالكوفه ليله الأربعاء لأربع عشره ليله بقيت من ربيع الآخر سنه ستّ و ستّين، فبايعه الناس 333

فى قتل ابن زياد و أصحابه لعنهم اللّه بيد إبراهيم الأشتر، و بعث رءوسهم إلى المختار و هو يتغدّى، و بعث إلى علىّ بن الحسين عليهما السّلام و محمّد بن الحنفيه بمكّه 335

العنوان الصفحه

المختار أمر بقتل عمر بن سعد و ابنه حفص 336

فی قول الصادق علیه السّلام: إذا أراد اللّه أن ینتصر لأولیائه انتصر لهم بشرار خلقه، و إذا أراد أن ینتصر لنفسه انتصر بأولیائه، و قول بأنّ المختار یدخل النار ثمّ ینجو بشفاعه الحسین علیه السّلام 339

فیما جری بین المختار و الحجّاج الملعون لمّا همّ أن یقتله 340

فیما روی فی حقّ المختار 343

رساله ذوب النّضار فی شرح الثّار الّذی ألّفه الشیخ جعفر بن محمّد بن نما، و هی مشتمله علی جلّ أحوال المختار و من قتله من الأشرار 346

فی ذکر نسبه و طرف من أخباره 350

فی ذکر رجال سلیمان صرد و خروجه و مقتله 358

فی وصف الوقعه مع ابن مطیع 368

فی ذکر من قتله المختار من قتله الحسین علیه السّلام 374

فی ذکر مقتل عمر بن سعد و عبید اللّه بن زیاد و من تابعه، و کیفیّه قتالهم و النصر علیهم 377

الباب الخمسون جور الخلفاء علی قبره الشریف، و ما ظهر من المعجزات عند ضریحه و من تربته و زیارته صلوات اللّه و سلامه علیه 390

الرؤیا الّتی رآه أبو بکر بن عیّاش 390

فیمن أراد أن ینبش قبر الحسین علیه السّلام و ما ابتلی به 394

العنوان الصفحه

فی أنّ المتوکل لعنه اللّه أمر بمنع زیاره قبر الحسین علیه السّلام 397

فی أنّ موسی بن عمران علیه السّلام هبط من السماء لزیاره قبر الحسین علیه السّلام 408

إلی هنا انتهی الجزء الخامس و الأربعون و هو الجزء الثالث من المجلد العاشر

فهرس الجزء السادس و الأربعين

خطبه الكتاب، و أنّه المجلد الحادى عشر

أبواب تاريخ سيد الساجدين، و امام الزاهدين، على بن الحسين،

اشاره

أبواب تاريخ سيد الساجدين، و امام الزاهدين، على بن الحسين،

الباب الأوّل اسماؤه و عللها، و نقش خاتمه، و تاريخ ولادته و أحوال أمه، و بعض مناقبه، و جمل أحواله عليه السّلام 2

ألقابه و كناه عليه السّلام 4

العلّه الّتى من أجلها سمّى علىّ بن الحسين عليه السّلام بالسجاد و ذا الثفنات، و ولادته 6

العلّه الّتى من أجلها سمّى علىّ بن الحسين عليه السّلام بزين العابدين 7

قصّه شهربانويه رضى اللّه عنها، و اسمها، و بيان من العلّامه المجلسى قدّس سرّه 8

تحقيق حول كتاب الخرائج فى الذيل 11

ص: 98

العنوان الصفحه

بحث و تحقيق حول حياته عليه السّلام و حياه شهربانويه رضى اللّه عنها

الباب الثانى النصوص على الخصوص على إمامته و الوصيه إليه، و انه دفع إليه الكتب و السلاح، و غيرها، و فيه بعض الدلائل و النكت 17

فى خاتم الحسين عليه السّلام 17

فى أنّ الإمام يجب أن يكون منصوصا عليه 18

الباب الثالث معجزاته و معالى أموره و غرائب شأنه صلوات اللّه و سلامه عليه 20

قصّه رجل شكى إليه عليه السّلام أحواله فأعطاه قرصتين فباع بهما سمكه و مقدار ملح، فوجد اللؤلؤتين فى جوف السمكه 20

شهاده حجر الأسود بإمامته عليه السّلام 22

معرفته عليه السّلام منطق النعجه و الثعلب و ظبيه 24

دعاؤه عليه السّلام لحبابه الوالبيّه فردّ اللّه عليها شبابها، و لها يومئذ مائه سنه و ثلاث عشره سنه، و قصه ضمره بن سمره الّذى ضحک و أضحک لحديثه عليه السّلام فمات فجأه 27

إخباره عليه السّلام بالكتاب الّذى كتبه عبد الملک بن مروان إلى الحجّاج 28

شهاده حجر الأسود بإمامته عليه السّلام 29

شفاعته عليه السّلام لخشف ظبيه 30

استقرار الحجر الأسود فى موضعه بوضعه عليه السّلام دون غيره 32

علمه عليه السّلام بحصاه أمّ سليم و ما أخرج لها، و سلامه ابنه أبى جعفر محمّد الباقر عليه السّلام حين وقع فى البئر 34

العنوان الصفحه

فيما أرى عليه السّلام أبا خالد الكابلىّ 35

كلام الخضر عليه السّلام معه عليه السّلام 37

اهداء الجنّ إليه و إقرارهم له عليه السّلام 45

قصّه رجل مؤمن من أكابر بلخ و كان يحجّ البيت و يزور النبىّ صلّى اللّه عليه و آله و كان يأتى علىّ بن الحسين عليهما السّلام و يزوره و يحمل إليه الهدايا و التحف، و يأخذ مصالح دينه منه و ما قالت له زوجته 47

الباب الرابع استجابه دعائه عليه الصلاه و السّلام 50

فى أنّ للحسين عليه السّلام كان بضعه و سبعون ألف دينار من الدّين 52

استجابه دعائه عليه السّلام على حرمله بن كاهل الأسدىّ 53

الباب الخامس مكارم أخلاقه و علمه، و إقرار المخالف و المؤالف بفضله و حسن خلقه، و خلقه و صوته و عبادته صلوات اللّه و سلامه عليه 54

فى مروره عليه السّلام على المجذومين 55

فيما قاله عليه السّلام لعبد الملک بن مروان فى عبادته 57

فى أنّ إبليس تصوّر لعلى بن الحسين عليهما السّلام و هو قائم يصلّى فى صوره أفعى 58

فى أنّه عليه السّلام يصلّى فى اليوم و الليله ألف ركعه 61

فى أنّه عليه السّلام لا يأكل مع أمّه، و قصّه ناقته 62

فيما قاله عليه السّلام فى جواب من سأل عنه عليه السّلام: كيف أصبحت 69

اشعاره عليه السّلام عند الكعبه، و ما نقله طاوس الفقيه عنه عليه السّلام 80

فی أنّه علیه السّلام إذا انقضی الشتاء و الصیف تصدّق بکسوته 90

ص: 100

العنوان الصفحه

فی کرمه و صبره و بکائه علیه السّلام 94

فی حلمه و تواضعه 95

فی أنّه علیه السّلام کان فی آخر شهر رمضان یعتق عباده و إمائه 103

فیما کتبه علیه السّلام فی جواب من کتب إلیه: إنّک صرت بعل الإماء 105

فی أنّه علیه السّلام کان یلبس الصوف 108

الباب السادس حزنه و بکائه علی شهاده أبیه صلوات اللّه علیهما 108

فی قول الصادق علیه السّلام بکی علیّ بن الحسین علیهما السّلام عشرین سنه 108

البکّاءون خمسه 109

فی أنّه علیه السّلام کان یمیل إلی ولد عقیل 110

الباب السابع ما جری بینه علیه السّلام و بین محمّد بن الحنفیه و سائر أقربائه و عشائره 111

فیما قاله محمّد بن الحنفیّه 111

الباب الثامن أحوال أهل زمانه من الخلفاء و غیرهم، و ما جری بینه علیه السّلام و بینهم، و أحوال أصحابه و خدمه و مواليه و مداحیه صلوات اللّه و سلامه علیه 115

الحیّه الّتی ظهرت حین أراد بناء الکعبه بعد انهدامها الحجّاج و غابت حین أمر علیه السّلام ببنائها 115

ص: 101

العنوان الصفحه

فيما قاله عليه السّلام للحسن البصرى و هو يعظ الناس بمنى 116

فيما قاله عليه السّلام لمّا نزع معاويه بن يزيد نفسه من الخلافه 118

إخباره عليه السّلام بالكتاب الّذى كتبه عبد الملک بن مروان إلى الحجّاج 119

استجابه دعائه عليه السّلام حين قدم مسرف بن عقبه المدينه 122

انحلال الأقياد و الغلّ و ذهابه عليه السّلام من الشام إلى المدينه فى يوم فقده أعوان الحبس 123

أشعار الفرزدق فى حقّه عليه السّلام بقوله: هذا الّذى تعرفه البطحاء، و حبسه هشام، و فيه بيان، و فى الذّيل ما يناسب المقام 125

بابه و أصحابه 133

قصّه حرّه بنت حليمه السعديه و الحجّاج، و قولها له إنّى افضّل عليّا عليه السّلام على الأنبياء عليهم السّلام و بيانها 134

ما جرى بين سعيد بن جبير رحمه اللّه و الحجّاج 136

الباب التاسع نوادر أخباره صلوات اللّه و سلامه عليه 145

كلام الخضر عليه السّلام معه عليه السّلام 145

استقراضه عليه السّلام و نتف عليه السّلام من ردائه هدبه بالوثيقه 146

الباب العاشر وفاته صلوات اللّه و سلامه عليه 147

فى ناقته الّتى حجّ عليها اثنين و عشرين حجّه 147

فى يوم وفاته و شهر وفاته و سنه وفاته عليه السّلام 151

العنوان الصفحه

فی أنّه علیه السّلام قرء: إذا وقعت الواقعه، و إنّا فتحنا، لمّا حضرته الوفاه 152

فیمن مات بعده علیه السّلام من العلماء و الفقهاء فی سنه الفقهاء 154

الباب الحادی العشر أحوال أولاده و أزواجه صلوات اللّه و سلامه علیه 155

أولاده علیه السّلام و أسماؤهم 155

فی أعقابه علیه السّلام و تراجمهم فی الذّیل 156

فی قوله علیه السّلام: ان الامام لا یغسله الا امام بعده 166

قصّه زید بن موسی الکاظم علیه السّلام 174

فیما کان فی مسجد سهله 182

إخباره علیه السّلام بشهاده ابنه زید 183

فیما قاله عبد اللّه بن الإمام السجّاد علیه السّلام فی مولانا الصادق علیه السّلام 184

فی خروج زید 186

فی أنّه علیه السّلام سمّی ابنه زید بالمصحف 191

فیما قاله زید، و هو جاری مجری الخطبه 206

تاریخ الإمام محمّد الباقر علیه السّلام و فضائله و مناقبه و معجزاته و سائر احواله صلوات اللّه علیه

الباب الأوّل تاریخ ولادته و وفاته صلوات اللّه و سلامه علیه 212

فی ولادته و أمّه و خلفاء زمانه علیه السّلام 212

العنوان الصفحه

فی أنّه علیه السّلام کان هاشمیّ من هاشمیّین و علویّ من علویّین و فاطمیّ من فاطمیّین 215

الأقوال فی ولادته علیه السّلام 216

الأقوال فی وفاته علیه السّلام 118

الباب الثانی أسمائه علیه السّلام، و عللها، و نقش خواتیمه، و حلیته 221

العلّه الّتی من أجلها سمی الباقر علیه السّلام باقرا 221

اسمه و کنیته و ألقابه علیه السّلام 222

الباب الثالث مناقبه علیه السّلام و فیه اخبار جابر رضی اللّه عنه 223

فی أنّه علیه السّلام باقر العلم و إبلاغ السّلام له من رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله عند جابر، و أنّ جابر کان آخر من بقی من أصحاب رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله 225

الباب الرابع النصوص علی إمامته علیه السّلام و الوصیه إلیه 229

فی الصندوق الّذی کان فیه سلاح رسول اللّه و کتبه صلّی اللّه علیه و آله و سلّم و دفعه إلیه أبوه علیه السّلام 229

فیما أوصی به إلیه أبوه علیه السّلام 230

الباب الخامس معجزاته و معالی أموره و غرائب شأنه صلوات اللّه و سلامه علیه 233

العنوان الصفحه

ارجاعه عليه السّلام روح الشامىّ إليه بعد موته 233

ارتداده عليه السّلام بصر أبى بصير، و شعر حبابه الوالبيّه من البياض إلى السواد 237

علمه عليه السّلام بمنطق الورشان و زوجته 238

علمه عليه السّلام بمنطق الذّئب الّذى شكا إليه عليه السّلام عسر ولاده زوجته 239

ثلاث البدر الّتى اخرجت للكميت و لم يكن فى البيت شى ء 240

حدّ الامام، و انّه يعلم أسماء شيعته و أسماء آبائهم و قبائلهم 244

قصّه رجل شامى الّذى اخفى ماله من ولده 245

اخباره عليه السّلام أبا بصير بما قاله للمرأه الّتى كانت تقرأ القرآن عنده، و قصّه رجل خراسانىّ مات أبوه و قتل أخوه 247

إخباره عليه السّلام أبا جعفر الدّوانيقى أنّ الأمر يصير إليه 249

علمه عليه السّلام بما عمل ميسر مع الجاريه 258

خبر الخيط المعروف 260

فى قول أبى بصير له عليه السّلام: ما أكثر الحجيج و أعظم الضجيج، فمسح يده عليه السّلام على عينيه، فنظر، فاذا أكثر الناس قرده و خنازير 261

فى وروده عليه السّلام بمدين مغلوقا و صعوده إلى جبل، و فيه بيان 264

دخول الجنّ عليه عليه السّلام أشباه الزّطّ يسألونه عن معالم دينهم 269

فى أنّ الامام يعلم ما فى يومه و فى شهره و فى سنته، و نزول الرّوح عليه 272

حديث الخيط 274

شبه الجنون الّذى اعترى جابر بن يزيد الجعفى 282

علمه عليه السّلام بالغائب و عدم إحراق النّار بيته 285

ص: 105

العنوان الصفحه

الباب السادس مكارم أخلاقه و سيره و سننه و علمه و فضله و إقرار المخالف و المؤالف بجلالته صلوات اللّه عليه 286

فيما قاله عليه السّلام لمحمّد بن المنكدر فى بعض نواحى المدينه فى ساعه حارّه 287

قوله عليه السّلام فى الصدقه يوم الجمعه، و أنّه عليه السّلام يقرأ بالسريانيّه و العبرانيّه 294

فيمن روى عنه عليه السّلام و قول رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله لجابر فى إبلاغ السّلام عليه 295

فى أنّه عليه السّلام كان يختضب بالحنّاء و الكتم 298

العلّه الّتى من أجلها لم يغسل الميّت غسل الجنابه 304

الباب السابع خروجه عليه السّلام الى الشام و ما ظهر فيه من المعجزات 306

فى أنّه عليه السّلام رمى تسعه أسهم بعضها فى جوف بعض عند هشام 307

فيما سأل عنه عليه السّلام عالم النصارى فى الشام 309

مروره عليه السّلام على مدينه مدين، و ما قال لهم بعد إغلاقهم الباب 312

الباب الثامن أحوال أصحابه و أهل زمانه من الخلفاء و غيرهم و ما جرى بينه عليه السّلام و بينهم 320

قصّه أعرابىّ و وليد بن يزيد، و ما قال فى مدح علىّ عليه السّلام و فيه بيان 321

فى أنّ عمر بن عبد العزيز ردّ فدكا إليه عليه السّلام 326

قصّه زيد بن الحسن و مخاصمته 329

فیما قاله علیه السّلام فی المغیره بن سعید، و فی الذّیل ما یناسب المقام 332

ص: 106

العنوان الصفحه

مناظره بين رجل و عبد الملک 335

فيما كتبه عليه السّلام لعبد اللّه بن المبارک 339

فی قول جابر: حدّثنی أبو جعفر عليه السّلام سبعين ألف حديث 340

إخباره عليه السّلام أبا جعفر الدّوانيقی و أخاه أنّ الأمر يصير إليهما 341

الباب التاسع مناظراته عليه السّلام مع المخالفين، و يظهر منه أحوال كثير من أهل زمانه 347

مناظرته عليه السّلام مع عبد اللّه بن نافع الأزرق 347

مناظرته عليه السّلام مع قتاده بن دعامه 349

قصّه عمرو بن عبيد و طاوس اليمانی 354

مناظرته عليه السّلام مع عبد اللّه بن معمر الليثی فی المتعه 356

اضطراب قلب قتاده و علمه عليه السّلام برجوع مسائله الأربعين إلی مسئله الجبين 357

الباب العاشر نوادر أخباره صلوات اللّه و سلامه عليه 360

فی قول رجل له عليه السّلام: كيف أنتم 360

كلام الخضر عليه السّلام معه عليه السّلام و قصّه شيخ 361

الباب الحادی عشر ازواجه و أولاده صلوات اللّه و سلامه عليه، و بعض أحوالهم و أحوال أمه رضی اللّه تعالی عنها 365

العنوان الصفحه

فى أنّ أولاده عليه السّلام كانوا سبعه 365

فى أنّ أمّ فروه استلمت الحجر بيدها اليسرى 367

إلى هنا انتهى الجزء السادس و الأربعون، و هو الجزء الأول من المجلد الحادى عشر

فهرس الجزء السابع و الأربعين

أبواب تاريخ الإمام الهمام مظهر الحقائق أبى عبد اللّه جعفر بن محمّد الصادق صلوات اللّه و سلامه عليه

الباب الأوّل ولادته صلوات اللّه و سلامه عليه، و وفاته، و مبلغ سنه و وصيته 1

فى يوم ولادته و شهر ولادته و وفاته، و سبب وفاته عليه السّلام 1

فيما أوصى به عليه السّلام لحسن الأفطس 2

الأقوال فى ولادته عليه السّلام 3

الباب الثانى أسمائه و ألقابه و كناه، و عللها، و نقش خاتمه، و حليته و شمائله صلوات اللّه و سلامه عليه 8

تسميته الصادق عليه السّلام بنصّ من اللّه عزّ و جلّ و رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله و سلّم 8

العنوان الصفحه

فی شمائله علیه السّلام 9

فی اسمه و کنیته و ألقابه و نقش خاتمه 10

الباب الثالث النصّ علیه صلوات اللّه و سلامه علیه 12

النّص علیه علیه السّلام من أبیه علیه السّلام 12

الباب الرابع مکارم سیره، و محاسن أخلاقه، و إقرار المخالفین و المؤالفین بفضله صلوات اللّه و سلامه علیه 16

فی أنّه علیه السّلام لا یخلو من إحدی ثلاث: إمّا صائما، و إمّا قائما، و إمّا ذاکرا 16

فیمن توهّم أنّ همیانه سرق 23

فیمن روی عنه علیه السّلام و تعابیرهم 27

فی أسماء الکتب الّتی ورد فیها ذکر الإمام الصّادق علیه السّلام 30

فی قوله علیه السّلام: الأرز و البسر یوسّعان الامعاء و یقطعان البواسیر 42

فیما قاله علیه السّلام فی غلام أعتقه 44

قوله علیه السّلام فی العطسه و محل خروجها 47

فی أنّ الصدقه یذهب نحوسه الیوم، و قصّه رجل منجّم معه علیه السّلام فی قسمه أرض 52

قوله علیه السّلام فی لباسه و لباس علیّ علیه السّلام و لباس القائم (عج) 54

قصّه مصادف مولی الإمام الصّادق علیه السّلام و أنّه اتّجر بماله علیه السّلام من ربح دینار دینارا، فما أخذه علیه السّلام إلّا رأس ماله و لم یأخذ الربح، و قال علیه السّلام: یا مصادف مجالده السیوف أهون من طلب

الحلال، و أنّه عليه السّلام أمر ببيع طعامه لمّا زاد السعر بالمدينه، و قال عليه السّلام لغلامه: اشتر مع الناس يوما بيوم 59

ص: 109

العنوان الصفحه

الباب الخامس معجزاته و استجابه دعواته، و معرفته بجميع اللغات و معالى أموره صلوات اللّه و سلامه عليه 63

إخباره عليه السّلام بالرّؤيا الّتى رآها رجل، و عرض الأعمال عليه عليه السّلام 64

اتيانه عليه السّلام بالكيس الرازىّ 65

استجابه دعائه عليه السّلام على داود بن علىّ حين قتل المعلّى بن خنيس 66

ردّ الجواب قبل السّؤال 68

فى قوله عليه السّلام فى جابر بن يزيد الجعفىّ و مغيره بن سعيد 70

علمه عليه السّلام بما وقع بين المنصور و بين ابن مهاجر 74

علمه عليه السّلام بما وقع من الرّجل ليله نهر بلخ 75

ضمانته عليه السّلام بالجنّه و وفاؤه به 76

علمه عليه السّلام بالآجال 78

إنّه عليه السّلام أرى أبا بصير جماعه من الحاجّ فى صوره القرده و الخنازير 79

فيما أملاه عليه السّلام بالعبرانيه 81

علمه عليه السّلام لقول نوح عليه السّلام حيث قال: عبسا شاطانا 83

تكلّمه عليه السّلام بالنبطيّه و الفارسىّ 84

علمه عليه السّلام بكلام الفاخته و العصافير و الظبى 86

قصّه معلّى بن خنيس 87

إخراجه عليه السّلام البحر و السّفن و الخيم 91

كلمات قصاره عليه السّلام و إخباره عليه السّلام بالملاحم، و قوله عليه السّلام: 94

الهرب الهرب إذا خلعت العرب، حجّوا قبل أن لا تحجّوا 94

فى استجابه دعائه عليه السّلام فى داود بن علىّ 97

ص: 110

العنوان الصفحه

قصّه رجل من أهل خراسان و احياء زوجته بدعاء الإمام الصّادق عليه السّلام 103

اخراجه عليه السّلام الرّطب من النّخله 110

علمه عليه السّلام بخيانه رسول ملک الهند، و إسلام ملک الهند 113

قصّه ابن أبى العوجاء و ثلاثه نفر من الدّهريّه الّذين اتّفقوا على أن يعارض كلّ واحد منهم ربع القرآن، و ما قال لهم عليه السّلام 117

تكلّمه عليه السّلام بالفارسيه بقوله: هركه درم اندوزد جزايش دوزخ باشد و علمه عليه السّلام بالمدينتين الّتى بالمشرق و المغرب 119

قوله عليه السّلام: حجّوا قبل أن لا تحجّوا 122

قصّه رجل من أهل خراسان و هارون المكّى الّذى دخل فى التنّور بأمره عليه السّلام 123

علمه عليه السّلام بالآجال 126

علمه عليه السّلام بأنّ أبا بصير جنب 129

علمه عليه السّلام با اختفاء سدير الصيرفىّ من الدّنانير 130

قصّه أبى مسلم الخراسانىّ 132

فى رجل كان من كتّاب بنى أميّه، فتاب 138

فى قوله عليه السّلام: و اللّه إنّا ولده، و ما نحن بذى قرابه 151

الباب السادس ما جرى بينه عليه السّلام و بين المنصور و ولادته و سائر الخلفاء الغاصبين و الامراء الجائرين، و ذكر بعض أحوالهم 162

استكفاؤه عليه السّلام المنصور الدّوانيقى 162

فى صله الرّحم، و أنّها سبب لزياده العمر و نقصانه 163

فی أنّ فی الهواء موج مکفوف و سکّان 170

ص: 111

العنوان الصفحه

قصّه رجل باع خيارا ليسأل سؤاله عن الصادق عليه السّلام 171

فيما قاله عليه السّلام لرجل مهاجر 172

فى رجل حلف فمات فى الساعه 173

فى استجابه دعائه عليه السّلام لداود بن علىّ بن عبد اللّه بن العباس 177

فى أنّ المنصور استدعى قوما من الأعاجم لمّا أراد قتل أبى عبد اللّه عليه السّلام، و ما فعلوا 181

قوله عليه السّلام فى حدّ الصلاه 185

صله الرّحم، و قصّه ملكين من بنى إسرائيل 187

قصّه رجل الّذى كتب مولانا الصادق عليه السّلام له كتابا إلى والى الأهواز 207

الباب السابع مناظراته عليه السّلام مع أبى حنيفه و غيره من أهل زمانه، و ما ذكره المخالفون من نوادر علومه عليه السّلام 213

فيما قاله عليه السّلام لعمرو بن عبيد 213

قوله عليه السّلام فى الكبائر 216

فى أعضاء الإنسان و عظمه و لحمه و عصبه 218

علّه غسل الجنابه 220

قوله عليه السّلام فى معنى قولهِ تعالى: «فَانْكِحُوا ما طابَ لَكُمْ مِنَ النِّساءِ» و قوله تعالى: «وَ لَنْ تَسْتَطِيعُوا أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ النِّساءِ» 225

وزن الدّرهم 227

العلّه الّتى من أجلها صارت الزّكاه من كلّ ألف خمسه و عشرون درهما 228

فی سؤال الکلبیّ النسّابه عنه علیه السّلام من رجل قال لامرأته: أنت طالق عدد نجوم السّماء، و المسح علی الخفّین، و أکل الجریّ، و شرب النبیذ 229

ص: 112

العنوان الصفحه

فى أنّ رجلا سئل عن أبى حنيفه عن اللّاشى ء و عن الّذى لا يقبل اللّه، فعجز عن جوابه، فأمر ببيع بغلته بامام الصادق عليه السّلام بلا شى ء 239

الباب الثامن أحوال أزواجه و أولاده صلوات اللّه و سلامه عليه، و فيه نفى امامه إسماعيل و عبد اللّه 241

فى أنّ أولاده عليه السّلام كان عشره 241

أحوال إسماعيل، و عبد اللّه، و محمّد و إكرامه المأمون 242

فيما قاله عليه السّلام لمّا مات إسماعيل 245

فى أنّه عليه السّلام كتب فى حاشيه كفن ابنه: إسماعيل يشهد أن لا إله إلّا اللّه 248

خبر شطيطه و ما فيه من المعجزات 251

ترجمه إسماعيل الأمين الأعرج بن الإمام الصّادق عليه السّلام 255

ترجمه عبد اللّه الأفطح 256

ترجمه محمّد الدّيباج 257

ترجمه إسحاق العريضى 258

قصّه إسماعيل و شارب الخمر، و ما قاله عليه السّلام فى شارب الخمر 267

فى أنّ الشيطان تمثّل بصوره إسماعيل 269

الباب التاسع أحوال أقربائه و عشائره، و ما جرى بينه و بينهم، و ما وقع عليهم من الجور و الظلم، و أحوال من خرج فى زمانه عليه السّلام من بنى الحسن عليه السّلام، و أولاد زيد و غيرهم 270

العنوان الصفحه

ما جرى بينه عليه السّلام و بين محمّد بن عبد اللّه بن الحسن 270

قصّه محمّد بن عبد اللّه بن الحسن 279

فى كتاب كتبه عليه السّلام إلى عبد اللّه الحسن يعزّيه عمّا صار إليه 299

قصّه غلام من ولد الحسن عليه السّلام الذى اخذه المنصور فسلّمه إلى البنّاء و أمره أن يجعله فى جوف أسطوانه، و قصّه داود (عمل أمّ داود) 306

الباب العاشر مداحيه صلوات اللّه و سلامه عليه 310

اشجع السلمى و فى الذّيل ترجمته 310

آخر شعر قاله السيّد إسماعيل بن محمّد الحميرى قبل وفاته بساعه 311

أشعار السيّد الحميرى رحمه اللّه تعالى و إيّانا و رجوعه إلى الحقّ 322-312

الكميت و أشعاره 323

الرّؤيا الّتى رآها الإمام علىّ بن موسى الرّضا عليهما السّلام، و رأى فيها السيّد الحميرى يقرأ قصيده: لامّ عمرو باللوى مربع، عند النبىّ و علىّ و فاطمه و الحسن و الحسين عليهم السّلام 328

أبو هريره الأبار و أشعاره 332

الباب الحادى عشر أحوال أصحابه و أهل زمانه صلوات اللّه و سلامه عليه، و ما جرى بينه و بينهم 334

فى أنّ الحجّ أفضل من عتق رقبه، و خطاء أبى حنيفه 371

فى رجل نصرانىّ أسلم و ما قال له عليه السّلام فى أبيه و أمّه 374

العنوان الصفحه

فی قوله علیه السّلام: انّ اللّه تعالی یکرم الشباب منکم و یستحی من الکهول 390

الباب الثانی عشر مناظرات أصحابه علیه السّلام مع المخالفین 396

مناظره مؤمن الطاق فی فضیله علیّ علیه السّلام علی أبی بکر 396

مناظره فضّال مع أبی حنیفه بقوله: إنّ أخا لی یقول: إنّ خیر الناس بعد رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله و سلّم علیّ علیه السّلام 400

مناظره هشام مع أبی عبیده لمّا قال کثرتنا تدلّ علی صحّه عقیدتنا و قلّتکم تدلّ علی بطلانکم 401

مناظره مع رجل من أهل الشّام 407

مناظره حریز مع أبی حنیفه 409

فی امرأه ماتت و الولد فی بطنها یتحرّک 410

فی أنّ علیّا علیه السّلام کان قسیم الجنّه و النّار 412

إلی هنا انتهی الجزء السابع و الأربعون، و هو الجزء الثانی من المجلد الحادی عشر

العنوان الصفحه

فهرس الجزء الثامن و الأربعين

أبواب تاريخ الامام العليم أبى إبراهيم موسى بن جعفر الكاظم الحليم صلوات اللّه و سلامه عليه

اشاره

و على آبائه الكرام، و أولاده الأئمّه الاعلام ما تعاقب النور و الظلام

الباب الأوّل ولادته عليه السّلام و تاريخه و جمل أحواله 1

فى ولادته، و يوم ولادته، و شهادته، و مدّه إمامته، و أمّه عليه السّلام 1

قصّه حميده بربريه المصفّاه ابنه صاعد البربرىّ 5

الباب الثانى أسمائه، و ألقابه، و كناه، و حليته، و نقش خاتمه عليه السّلام 10

الباب الثالث النصوص عليه صلوات اللّه و سلامه عليه 12

النصّ عليه عليه السّلام من أبيه عليه السّلام 14

فى موت إسماعيل بن الإمام الصّادق عليه السّلام 21

ص: 116

العنوان الصفحه

فيما قاله الإمام الصّادق عليه السّلام عند وقوفه على قبر إسماعيل، بقوله: اللهمّ وهبت لإسماعيل جميع ما قصّر عنه .. 23

فى كتاب مختوم نزل على النبىّ صلّى اللّه عليه و آله فى الوصيّه 27

الباب الرابع معجزاته، و استجابه دعواته، و معالى أموره، و غرائب شأنه صلوات اللّه و سلامه عليه 29

فى قول رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله: تمسّكوا ببقاء المصائب 29

دعاؤه عليه السّلام لقضاء الحوائج و لبس الثوب الجديد 30

فى مسح الرجلين فى الوضوء 38

فى امرأه صار وجهها قفاها، و قصّه رجل حمله السحاب 39

فى تكلّمه عليه السّلام بالفارسيّه 47

علمه عليه السّلام بكلام الطير 56

علمه عليه السّلام بموت رجل 61

فى امرأه من بنى أميّه 62

ترجمه عبد اللّه الأفطح 67

علمه عليه السّلام بكلام أهل الصّين 70

علمه عليه السّلام بموت الرّجل 72

قصّه أهل نيسابور و شطيطه 73

قصّه شقيق البلخىّ 80

قصّه إبراهيم الجمّال و علىّ بن يقطين، و قصّه رجل نصرانى 85

قصّه رجل من الرّهبان و ما قال له عليه السّلام 92

ص: 117

العنوان الصفحه

الباب الخامس عبادته، و سيره و مكارم أخلاقه، و وفور علمه صلوات اللّه عليه 100

تكلّمه عليه السّلام بالحبشيّه 101

فى رجل من ولد عمر بن الخطّاب لعنه اللّه يسبّه و يشتم عليّا 102

فى أصحاب الأحقاف، و قصّه الرّاهب الّذى كان فى الشام و ما سئل عنه عليه السّلام 105

فى سؤال أبى حنيفه عنه عليه السّلام بقوله: أين يحدث الغريب، و ممّن المعصيه 106

فى جلوسه عليه السّلام فى يوم النيروز، و قصّه رجل أتاه ثلاث أبيات 108

فى رجل تزوّج جاريه معصره لم تطمث فلمّا افتضّها سال الدّم 112

الباب السادس مناظراته عليه السّلام مع خلفاء الجور، و ما جرى بينه و بينهم و فيه بعض أحوال علىّ بن يقطين 121

العلّه الّتى من أجلها يقال للأئمه عليهم السّلام ابن رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله و سلّم 122

ما جرى بينه عليه السّلام و بين الرّشيد 125

ما جرى بين المأمون و أبيه. و قوله: علّمنى الرّشيد التشيّع 129

فى أنّ علىّ بن يقطين استأذن فى ترک عمل السلطان و سؤاله عن الكاظم عليه السّلام فى المسح على الرجلين 136

فى أنّ الرّشيد حمل إلى علىّ بن يقطين ثيابا، فأنفذ إلى الكاظم عليه السّلام 137

قصّه الرّشيد و الأعرابىّ 141

فى حدود فدک 144

فی قوله علیه السّلام: التحدّث بنعم اللّه شکر، و ترک ذلک کفر 150

ص: 118

العنوان الصفحه

الباب السابع أحوال عشائره و أصحابه و أهل زمانه و ما جرى بينه و بينهم و ما جرى من الظلم على عشائره صلوات اللّه و سلامه عليه 159

حسين بن علىّ المقتول بفخّ و خروجه 160

فى أنّ النبىّ صلّى اللّه عليه و آله و سلّم مرّ بفخّ و نزل و صلّى ركعتين و بكى للحسين المقتول بفخّ، و قوله: أجر الشهيد معه أجر شهيدين 170

النهى بعمل السلطان 172

فيما سأله أبو حنيفه عنه عليه السّلام فى أفعال العباد 175

قصّه حميد بن قحطبه و الرّشيد و افطاره فى شهر رمضان و أنّه قتل ستّين نفسا من العلويّه 176

ترجمه: علىّ بن يقطين، و علىّ بن سويد السّائى، و محمّد بن سنان، و محمّد بن أبى عمير، فى ذيل الصفحه 178

ترجمه: حمّاد بن عيسى الجهنى البصرىّ، و يحيى بن عبد اللّه المحض 180

الباب الثامن احتجاجات هشام بن الحكم فى الإمامه، و بدو أمره، و ما آل إليه أمره الى وفاته 189

احتجاجه مع المتكلّمين بحضره الرّشيد 189

ترجمه هشام و بدو أمره، و أنّه كان على مذهب الجهميّه 193

فى أنّ ليحيى بن خالد كان مجلسا يحضره المتكلّمون من كلّ فرقه فيناظرون 197

بحث و مناظره فى الإمامه و صفاته 200

قصّه رجل من أهل الشام و كان من المتكلّمين 203

العنوان الصفحه

الباب التاسع أحواله علیه السّلام فی الحبس الی شهادته و تاریخ وفاته و مدفنه صلوات اللّه علیه، و لعنه اللّه علی من ظلمه 206

اشاره

یو وفاته علیه السّلام 206

سبب سعایه یحیی بن خالد بموسی بن جعفر علیهما السّلام 207

قصّه علیّ بن إسماعیل بن الإمام الصّادق علیه السّلام 209

فی أنّ السندی بن شاهک جمع ثمانین رجلا لینظروا إلیه علیه السّلام بعد ما سقی من السّم 212

فی أنّه علیه السّلام توفّی فی یدی السندی، فأخذوا من یده 227

فیما قاله الرّشید عند قبر النبیّ صلّی اللّه علیه و آله 232

بحث حول علم الامام بموته 236

الباب العاشر رد مذهب الواقفیه و السبب الذی لاجله قیل بالوقف علی موسی بن جعفر علیهما صلوات اللّه 250

فیما یدلّ علی فساد مذهب الواقفیّه 250

العلّه الّتی من أجلها وقف الواقفون 253

فی رجوع جماعه من الواقفیّه و ترجمتهم 258

أوّل ما ابدع من آیه النبوّه و الإمامه 270

الباب الحادی عشر وصایاه و صدقاته صلوات اللّه و سلامه علیه 276

العنوان الصفحه

فی أنّه علیه السّلام أشهد علی وصیّته 276

فی صدقاته و شرائطها 281

الباب الثانی عشر أحوال أولاده و أزواجه صلوات اللّه و سلامه علیه 283

فی أنّ أولاده علیه السّلام کانوا سبعه و ثلاثین، و ترجمتهم 283

فاطمه المعصومه و ورودها بقم و وفاتها علیها السّلام 290

إلی هنا انتهی المجلد الحادی عشر حسب تجزئه المؤلّف قدّس سرّه 291

(شذرات) فیما یتعلق بأحوال إخوانه و أولاده علیه السّلام

المقتبس من کتاب «تحفه العالم فی شرح خطبه المعالم» تألیف العلامه السیّد جعفر آل بحر العلوم الطباطبائی 293

کان له علیه السّلام ستّه إخوه و ثلاثه اخوات و بحث حول إسماعیل 295

قبر إسماعیل و المقداد، و قبور أصحاب النبیّ صلّی اللّه علیه و آله و بناته 296

قبر عقیل، و صفیّه، و فاطمه بنت أسد، و رجف البقیع، و ما فعل علیّ علیه السّلام 298

فیما یتعلّق بأحوال أولاده علیه السّلام 303

ترجمه: أحمد بن موسی الکاظم علیه السّلام المعروف بشاه چراغ 307

ترجمه: الحسین بن موسی الکاظم علیه السّلام المدفون بشیراز 312

ترجمه: حمزه بن موسی الکاظم علیه السّلام 313

العنوان الصفحه
فاطمه المعصومه عليها السّلام، و فاطمه الصغرى 316
نبذه فيما يتعلّق ببقعتها عليها السّلام 318
نبذه فيما يتعلّق بالامام علىّ بن موسى عليهما السّلام 320
فى فضيله بقعه الرّضا عليه السّلام 321
إلى هنا انتهى الجزء الثامن و الأربعون حسب تجزئه الطبعه الحديثه

فهرس الجزء التاسع و الأربعون

اشاره

و هو المجلد الثانى عشر

أبواب تاريخ الامام المرتجى، و السيّد المرتضى، ثامن ائمه الهدى أبى الحسن علىّ بن موسى الرضا صلوات اللّه عليه

الباب الأوّل ولادته و ألقابه و كناه و نقش خاتمه و أحوال أمه صلوات اللّه و سلامه عليه 2

فى ولادته عليه السّلام 2

العلّه الّتى من أجلها سمّى عليه السّلام بالرّضا 4

ص: 122

العنوان الصفحه

الباب الثانى النصوص على الخصوص عليه صلوات اللّه و سلامه عليه 11

النصّ عليه عليه السّلام من أبيه عليه السّلام 11

الباب الثالث معجزاته و غرائب شأنه صلوات اللّه و سلامه عليه 29

علمه عليه السّلام بحاجه رجل 38

فى أنّه عليه السّلام أمر رجلا أن يسمّى ولده عمر

إحياؤه عليه السّلام الموتى 60

قصّه امرأه كانت فى خراسان و ادّعت أنّها زينب بنت علىّ عليه السّلام 61

الباب الرابع وروده عليه السّلام البصره و الكوفه و ما ظهر منه عليه السّلام فيها من الاحتجاجات و المعجزات 73

وروده عليه السّلام بالبصره 73

احتجاجه عليه السّلام مع الجاثليق 75

وروده عليه السّلام بالكوفه 79

الباب الخامس استجابه دعواته صلوات اللّه و سلامه عليه 81

فى أنّ من قال: كلّ مملوک لى قديم فهو حرّ، فما كان من سته أشهر فهو حرّ 81

دعاؤه عليه السّلام و الرّجفه فى المدينه 82

العنوان الصفحه

الباب السادس معرفته صلوات اللّه عليه بجميع اللغات و كلام الطير و البهائم و بعض غرائب أحواله 86

علمه عليه السّلام بلغه الصقالبه و الروميّه 86

تكلّمه عليه السّلام بالفارسيّه بقوله: در ببند 89

الباب السابع عبادته عليه السّلام و مكارم أخلاقه و معالى أموره و إقرار اهل زمانه بفضله 89

فى أنّه عليه السّلام جلس فى الصيف على الحصير 89

فى سيرته و صلاته و صومه عليه السّلام و ما يقرأ فى صلواته 91

فى رؤيا الّتى رآها ياسر، و أنّه عليه السّلام دلّک رجلا فى الحمّام 99

فى أنّ الأئمه عليهم السّلام يحبّون التمر 103

قوله عليه السّلام فى التوحيد 105

الباب الثامن ما انشد عليه السّلام من الشعر فى الحكم 107

النهى عن التنابز بالألقاب، و شعره عليه السّلام فى الحلم 107

قوله عليه السّلام فى السّكوت عن الجاهل و استجلاب العدوّ و كتمان السرّ 108

الباب التاسع ما كان بينه عليه السّلام و بين هارون لعنه اللّه و ولاته و اتباعه 113

العنوان الصفحه

فی أنّ هارون حلف أن یقتل بعد موسی الکاظم علیه السّلام من یدّعی الإمامه 113

الباب العاشر طلب المأمون الرضا صلوات اللّه علیه من المدینه و ما کان عند خروجه منها و فی الطریق الی نیسابور 116

فی خروجه علیه السّلام من المدینه و وروده إلی الأهواز و معجزته علیه السّلام فیه 116

الباب الحادی عشر وروده علیه السّلام بنیسابور و ما ظهر فیه من المعجزات 120

قوله علیه السّلام بنیسابور عن آبائه علیهم السّلام عن رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله عن اللّه تعالی:

«... لا إله إلّا اللّه ... قد دخل حصنی» و قصّه شجره اللوز 121

قصّه رجل الّذی أخذوه اللصوص و ملأ وافاه من الثلج 124

الباب الثانی عشر خروجه علیه السّلام من نیسابور الی طوس و منها الی مرو 125

فی أنّه علیه السّلام عیّن موضع دفنه، و ثواب من زاره علیه السّلام 125

الباب الثالث عشر ولایه العهد و العله فی قبوله علیه السّلام لها و عدم رضاه علیه السّلام لها و سائر ما یتعلق بذلک 128

ما جری بینه علیه السّلام و بین المأمون فی الخلافه 129

فیما کتبه علیه السّلام علی ولایه العهد، و قصّه صلاه العید 134

ص: 125

العنوان الصفحه

العلّه الّتى من أجلها جعله عليه السّلام المأمون ولايه عهده 137

الخطبه الّتى خطبها عليه السّلام لمّا بويع بالعهد 141

فى كيفيّه بيعه فتى من الأنصار 144

صوره كتاب كتبه المأمون له عليه السّلام فى ولايه العهد 148

صوره كتاب كتبه عليه السّلام على كتاب العهد، و الشهود عليه 152

فيما قاله السيّد المرتضى رحمه اللّه تعالى و إيّانا فى ولايه العهد 155

الباب الرابع عشر سائر ما جرى بينه عليه السّلام و بين المأمون و امرائه 157

صوره كتاب الحباء و الشرط منه عليه السّلام 157

صوره كتاب و شرط منه عليه السّلام و المأمون لذى الرّئاستين 160

فى أنّه عليه السّلام يأمر المأمون أن يخرج إلى المدينه، و خالف ذو الرّئاستين فى ذلک 165

قصّه الجلودىّ و قتله 166

فيما كتبه الحسن بن سهل إلى أخيه ذى الرّئاستين فى النجوم و أمره أن يدخل الحمّام مع الرضا عليه السّلام و المأمون، و نهى عليه السّلام عن الدخول، و دخل الفضل فيه و قتل، و اجتماع الناس على باب المأمون جاءوا بالنيران ليحرقوا الباب 168

فيما سئل الفضل عنه عليه السّلام: فى الجبر، و نصرانىّ فجر بها شميّه، و سؤال المأمون عنه عليه السّلام: بائّ وجه صار جدّک علىّ قسيم الجنّه و النّار 172

فى أنّ المأمون أمر الفضل أن يجمع له أصحاب المقالات: مثل الجاثليق، و رأس الجالوت، و رؤساء الصائبين، و الهربذ الأكبر، و أصحاب زردهشت و نسطاس الرّومىّ و غيرهم من المتكلّمين 173

فی حسّاد کانوا بحضره المأمون و یرید کلّ واحد منهم أن یکون ولیّ عهد المأمون، و قصّه حمید بن مهران الملعون الّذی افترساه صورتی الأسد 184

ص: 126

العنوان الصفحه

فی أنّ المأمون بعث ثلاثین نفرا لقتله علیه السّلام 186

الباب الخامس عشر ما کان یتقرب به المأمون الی الرضا علیه السّلام فی الاحتجاج علی المخالفین 189

بحث حول الخلیفه بعد النبیّ صلّی اللّه علیه و آله، و روایه: اقتدوا بالّذین من بعدی أبی بکر و عمر، و روایه: لو کنت متّخذا خلیلا لأتخذت أبا بکر خلیلا، و الاختلاف بین أبی بکر و عمر 190

فی بطلان روایه: من فضّلنی علی أبی بکر و عمر جلّدته حدّ المفتری 192

بطلان: أبو بکر و عمر سیّد الکهول أهل الجنّه، و: لو لم ابعث فیکم لبعث عمر، و: باهی اللّه بعباده عامّه و بعمر خاصّه 193

بطلان: لو نزل العذاب ما نجا إلّا عمر، و شهاده النبیّ صلّی اللّه علیه و آله لعمر بالجنّه فی عشره من الصحابه، و: وضعت أمّتی فی کفّه المیزان ... 195

فی أنّ أفضل الأعمال یوم بعث اللّه نبیّه صلّی اللّه علیه و آله کان السبق إلی الإسلام، و علیّ علیه السّلام سبق إلی الإسلام 196

ما معنی: «وَ یُطْعِمُونَ الطَّعامَ عَلی حُبِّهِ» 197

حدیث الطائر المشویّ، و معنی: «ثانِیَ اثْنَیْنِ إِذْ هُما فِی الْغارِ» 198

فی أنّ المصاحبه لیست بفضیله، و نزول السّکینه 199

الفضیله لمن نام علی مهاد النبیّ صلّی اللّه علیه و آله و سلّم أم من کان معه فی الغار 200

فی حدیث المنزله 201

فی الإمامه و صفات الإمام 203

فی خلافه أبی بکر 205

فی کتاب کتبه المأمون لبنی هاشم و فیه مدح علیّ علیه السّلام 208

ص: 127

العنوان الصفحه

الباب السادس عشر أحوال ازواجه و أولاده و إخوانه عليه السّلام و عشائره و ما جرى بينه و بينهم صلوات اللّه عليه 216

قصّه زيد بن موسى الكاظم عليه السّلام 216

فى عدد أولاده عليه السّلام 221

فى خروج محمّد بن إبراهيم 223

العباس بن الحسن بن عبيد اللّه ابن العباس بن أمير المؤمنين عليه السّلام 233

الباب السابع عشر مداحيه و ما قالوا فيه صلوات اللّه و سلامه عليه 234

أشعار أبى نواس فيه عليه السّلام 235

أشعار دعبل و قصّته 239

بيان و توضيح فى أشعار دعبل 251

الباب الثامن عشر أحوال أصحابه و أهل زمانه و مناظراتهم و نوادر أخباره و مناظراته عليه السّلام 261

فى أنّه عليه السّلام لعن يونس مولى ابن يقطين 261

فى أنّ الإمام لا يكون عقيما 272

فى محمّد بن سنان و ثقته 276

الباب التاسع عشر اخباره و اخبار آبائه عليهم السّلام بشهادته 283

العنوان الصفحه

فى الرّؤيا الّتي رآها رجل من أهل خراسان، و قوله عليه السّلام: و اللّه ما منّا إلّا مقتول أو شهيد 283

أخبار رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله بشهادته عليه السّلام 284

أخبار علىّ أمير المؤمنين عليه السّلام و إمام الصادق عليه السّلام بشهادته عليه السّلام 286

الباب العشرون اسباب شهادته صلوات اللّه و سلامه عليه 288

قصّه رجل من الصوفيه الّذى سرق فأمر باحضاره المأمون 288

العلّه الّتى من أجلها سمّه عليه السّلام المأمون 290

الباب الحادى و العشرون شهادته و تغسيله و دفنه و مبلغ سنه عليه السّلام 292

فى شهادته عليه السّلام و شهر شهادته و ما قاله عليه السّلام لهرثمه فى دفنه 292

فى أنّه عليه السّلام أمر بأبى الصّلت أن يأتى ترابا من قبه الهارونيه من أربعه جوانبها و ما قال عليه السّلام له، و رؤيته الإمام محمّد التقىّ عليه السّلام 300

بحث و تحقيق حول شهادته عليه السّلام، و فى الذّيل ما يناسب 311

الباب الثانى و العشرون ما انشد من المراثى فيه صلوات اللّه و سلامه عليه 314

فيما أنشده أبو فراس 314

فيما أنشده ابن المشيع المرقى و علىّ بن أبى عبد اللّه الخوافىّ 317

فيما أنشده دعبل و أبو محمّد اليزيدىّ و محمّد بن حبيب اللّه الضّبى 318

العنوان الصفحه

الباب الثالث و العشرون ما ظهر من برکات الروضه الرضویه علی مشرفها الف تحیه و معجزاته علیه السّلام عندها علی الناس 326

فیما نقله محمّد بن عمر النّوقانیّ 326

قصّه رجل مصریّ، و رجلین من الرّی و قم 328

قصّه رجل ترکیّ یدعو اللّه تعالی ان یجمع بینه و بین ابنه 336

قصّه علیّ بن موسی بن بابویه القمّیّ 337

إلی هنا انتهی الجزء الأول من المجلد الثانی عشر

فهرس الجزء الخمسين

أبواب تاريخ الامام التاسع و السيّد القانع، حجّه اللّه على جميع العباد، و شافع يوم التناد و أبى جعفر محمّد التقى الجواد صلوات اللّه عليه

الباب الأوّل مولده، و وفاته، و اسماؤه، و ألقابه، و أحوال أولاده صلوات اللّه و سلامه عليه و على آبائه و أولاده الطاهرين 1

مولده و أمّه عليه السّلام 1

بحث و تحقيق حول: ابن الرّضا 3

ص: 130

العنوان الصفحه

فی قطع ید السّارق 5

تحقیق فی ولادته و شهادته علیه السّلام 17- 11

الباب الثانی النصوص علیه صلوات اللّه و سلامه علیه 18

النصوص علیه علیه السّلام 36- 18

الباب الثالث معجزاته صلوات اللّه و سلامه علیه 37

فی کتاب کتبه علیه السّلام لإبراهیم بن محمّد 37

تسییره علیه السّلام الرّجل من الشّام إلی الکوفه ثمّ إلی المدینه و رجوعه إلی الشّام 38

فیما أمره علیه السّلام بأبی الصّلت الهرویّ فی دفنه 49

معجزاته علیه السّلام الأخری 72- 52

الباب الرابع تزویجه علیه السّلام أم الفضل، و ما جری فی هذا المجلس من الاحتجاج و المناظره 73

الخطبه الّتی خطبها علیه السّلام لمّا زوّج 73

فی محرم قتل صیدا 76

فی الخبر الّذی روی: یا محمّد: سل أبا بکر هل هو عنّی راض فانّی عنه راض 80

الباب الخامس فضائله، و مکارم أخلاقه، و جوامع احواله علیه السّلام، و أحوال خلفاء الجور فی زمانه و أصحابه و ما جری بینه و بینهم 85

العنوان الصفحه

فی کتاب کتبه علیه السّلام لرجل إلی والی سجستان 86

فی ملاقاته علیه السّلام مع المأمون فی الطریق 91

بیان و تحقیق دقیق فی أنّه علیه السّلام أجاب بثلاثین ألف مسأله 93

فیما قالته أمّ عیسی (أم الفضل) بنت المأمون زوجته علیه السّلام لحکیمه و عدم تأثیر السّیف 95

فی اجتماع الشیعه بعد شهاده الإمام الرّضا علیه السّلام 99

أبواب تاریخ الامام العاشر، و النور الزاهر، و البدر الباهر ذی الشرف و الکرم و المجد و الایادی، أبی الحسن الثالث علیّ بن محمّد النقی الهادی، صلوات اللّه و سلامه علیه و علی آبائه و أولاده ما تعاقبت الأیّام و اللیالی

الباب الأوّل أسمائه، و ألقابه، و کناه، و عللها، و ولادته علیه السّلام 113

فی أسمائه و ألقابه علیه السّلام 113

فی ولادته علیه السّلام 114

الباب الثانی النصوص علی الخصوص علیه صلوات اللّه علیه 118

الباب الثالث معجزاته، و بعض مکارم أخلاقه، و معالی أموره علیه السّلام 124

العنوان الصفحه

علمه علیه السّلام بالغائب 125

قصّه رجل النقّاش الّذی کسر الفصّ 126

تکلّمه علیه السّلام بالفارسیّه 131

إخراجه علیه السّلام الرّوضات بخان الصعالیک، و فیه: بیان و تحقیق و تأیید 132

علمه علیه السّلام بحوائج رجل من أهل أصفهان 141

قصّه یوسف النصرانیّ الّذی دعیت إلی المتوکّل، و قصّه حماده 144

قصّه زینب الکذّابه 149

علمه علیه السّلام بموت الواثق و قعود المتوکّل مکانه، و ترجمه الواثق و المتوکل فی ذیل الصفحه 151

فیمن نذر أن یتصدّق بمال کثیر، و نذر المتوکّل 162

العلّه الّتی من أجلها بعث اللّه موسی علیه السّلام بالعصا و عیسی علیه السّلام بابراء الأکمه و الأبرص و إحیاء الموتی، و بعث محمّدا صلّی اللّه علیه و آله بالقرآن و السیف، و معنی قوله تعالی: «قالَ الَّذِی عِنْدَهُ عِلْمٌ مِنَ الْکِتابِ»، و سجود یعقوب لولده یوسف، و معنی قوله تعالی: «فَإِنْ کُنْتَ فِی شَکٍّ مِمَّا أَنْزَلْنا إِلَیْکَ فَسْئَلِ الَّذِینَ یَقْرَؤُنَ الْکِتابَ» 164

معنی قوله تعالی: «وَ لَوْ أَنَّ ما فِی الْأَرْضِ مِنْ شَجَرَهٍ أَقْلامٌ» و کلمات اللّه، و ما فی الجنّه، و الشجره المنهیّه، و شهادَه امرأه، و قول علیّ علیه السّلام فی الخنثی، و الرّاعی الّذی نزا علی شاه، و الجهر فی صلاه الفجر، و قول علیّ علیه السّلام:

بشرّ قاتل ابن صفیّه بالنّار، و فی الذّیل ما یناسب المقام 166

فی حرب الصفّین و الجمل، و الرّجل الّذی أقرّ باللّواط، و فی الذّیل ما یناسب 170

فیما قاله علیه السّلام فی التّوحید و النبوّه 177
ص: 133

العنوان الصفحه

الباب الرابع ما جرى بينه و بين خلفاء زمانه و بعض أحوالهم و تاريخ وفاته عليه السّلام 189

دعاؤه عليه السّلام على المتوكّل 192

العلّه الّتى من أجلها ورد عليه السّلام بسرّمن رأى 200

فى وفاته عليه السّلام 205

حضوره عليه السّلام فى مجلس المتوكّل، و قوله عليه السّلام: باتوا على قلل الأجبال 211

الباب الخامس أحوال أصحابه و أهل زمانه صلوات اللّه عليه 215

أبو نواس 215

بابه و ثقاته و كلائه و أصحابه عليه السّلام و أشعار البحترىّ 216

المذمومين 221

الباب السادس أحوال جعفر و سائر أولاده صلوات اللّه و سلامه عليه 227

التوقيع الّذى خرج من النّاحيه المقدّسه فى أولاد الأئمّه عليهم السّلام 227

التوقيع الّذى خرج من النّاحيه المقدّسه إلى أحمد بن إسحاق 228

أولاده عليه السّلام و عددهم 231

ص: 134

العنوان الصفحه

أبواب تاريخ الامام الحادى عشر، و سبط سيد البشر، و والد الخلف المنتظر، و شافع المحشر، السيّد الرضىّ الزكى، أبى محمّد الحسن بن علىّ العسكرىّ صلوات اللّه عليه

اشاره

و على آبائه الكرام، و خلفه خاتم الأئمّه الاعلام، ما تعاقبت الليالى و الايام

الباب الأوّل ولادته، و أسمائه، و نقش خاتمه، و أحوال أمه، و بعض جمل أحواله عليه الصلاه و السّلام 235

فى مولده عليه السّلام 235

ألقابه و الأقوال فى ولادته عليه السّلام 236

الباب الثانى النصوص على الخصوص عليه صلوات اللّه و سلامه عليه 239

الباب الثالث معجزاته و معالى أموره صلوات اللّه و سلامه عليه 247

هدى الدّواب و سكونها 251

العلّه الّتى من أجلها صارت ارث المرأه نصف الرّجل 255

فى قصده عليه السّلام 260

فى نكاح الزّانى و الزّانيه 291

حديث البساط 304

العنوان الصفحه

الباب الرابع مكارم أخلاقه، و نوادر أحواله، و ما جرى بينه و بين خلفاء الجور و غيرهم، و أحوال أصحابه و أهل زمانه، صلوات اللّه عليه 306

فى أنّه عليه السّلام رمى بين السّباع 309

فيما ألقاه عليه السّلام إلى تلميذ إسحاق الكندىّ الّذى ألف كتابا فى تناقض القرآن 311

فى إطلاق جعفر بشفاعته عليه السّلام 314

حديث البساط، و ما كتبه عليه السّلام إلى أهل قم، و إلى علىّ بن بابويه القمّىّ 316

قصّه أحمد بن إسحاق الأشعرىّ و حسين ... الإمام الصادق عليه السّلام 323

الباب الخامس وفاته صلوات اللّه عليه و الرد على من ينكرها 325

فى وفاته عليه السّلام 325

حديث أبى الأديان 332

الأقوال فى وفاته و مده عمره عليه السّلام 335

دفع شبهه فى احتراق الحرم العسكريين عليهما السّلام و مسجد النبىّ صلّى اللّه عليه و آله 337

إلى هنا انتهى الجزء الخمسون و به تمّ المجلد الثانى عشر حسب تجزئه المؤلّف رحمه اللّه تعالى و إيّانا

العنوان الصفحه

فهرس الجزء الحادى و الخمسين

اشاره

و هو المجلّد الثالث عشر، فى تاريخ الإمام الثانى عشر (عج)

الباب الأوّل ولادته و أحوال أمه صلوات اللّه عليه 2

فيما حدثته حكيمه رضى اللّه تعالى عنها و عنّا فى ولادته (عج) 2

فيما رواه بشر بن سليمان فى أمّ الإمام المنتظر (عج) 6

الأقوال فى ولادته عجّل اللّه تعالى فرجه الشريف 23

الباب الثانى أسمائه عليه السّلام و ألقابه و كناه و عللها 28

العلّه الّتى من أجلها سمّى القائم عليه السّلام قائما 28

العلّه الّتى من أجلها سمّى القائم عليه السّلام مهديّا 30

الباب الثالث النهى عن التسميه 31

الباب الرابع صفاته صلوات اللّه عليه و علاماته و نسبه 34

فيما قاله علىّ عليه السّلام فى صفاته و شمائله عجّل اللّه تبارک و تعالى فرجه 35

الباب الخامس الآيات المؤوّله بقيام القائم عجل اللّه تعالى فرجه 44

معنى الامّه 44

العنوان الصفحه

أبواب النصوص من اللّه تعالى و من آبائه علیه

اشاره

صلوات اللّه علیهم أجمعین، سوی ما تقدم فی کتاب أحوال أمیر المؤمنین علیه السّلام من النصوص علی الاثنی عشر علیهم السّلام

الباب الأوّل ما ورد من أخبار النبیّ صلّی اللّه علیه و آله بالقائم علیه السّلام من طرق الخاصّه و العامّه 65

النصّ من رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله علیه عجّل اللّه تعالی فرجه 65

النصّ من اللّه تبارک و تعالی علیه علیه السّلام فی لیله المعراج 68

فیما أوحی اللّه تعالی فی علامات الظهور 70

فیما قاله رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله و سلّم لفاطمه علیها السّلام (اعطینا أهل البیت سبعا) 76

فیما روی عن النبیّ صلّی اللّه علیه و آله فی المهدیّ علیه السّلام من طرق العامّه 78

فیما رواه أبو عبد اللّه محمّد بن یوسف الشافعیّ فی کتاب: کفایه الطالب فی مناقب علیّ بن أبی طالب علیه السّلام من طرق العامّه 85

الباب الثانی ما ورد عن أمیر المؤمنین صلوات اللّه علیه فی ذلک 109

الخطبه الّتی خطبها علیه السّلام فی القائم و علامات ظهوره علیه السّلام 111

فیما روی عن أمیر المؤمنین علیه السّلام فی القائم علیه السّلام و الملاحم 113

اعتقاد العامّه فی القائم علیه السّلام 121

العنوان الصفحه

الباب الثالث ما روى فى ذلک عن الحسنين صلوات اللّه عليهما 132

الباب الرابع ما روى فى ذلک عن علىّ بن الحسين صلوات اللّه عليهما 134

الباب الخامس ما روى عن الباقر صلوات اللّه عليه فى ذلک 136

الباب السادس ما روى فى ذلک عن الصادق صلوات اللّه عليه 142

الباب السابع ما روى عن الكاظم صلوات اللّه عليه فى ذلک 150

الباب الثامن ما جاء عن الرضا صلوات اللّه عليه فى ذلک 152

الباب التاسع ما روى فى ذلک عن الجواد صلوات اللّه عليه 156

الباب العاشر نص العسكريين صلوات اللّه عليهما على القائم عليه السّلام 158

العنوان الصفحه

الباب الحادى عشر فيما أخبر به الكهنه و أضرابهم و ما وجد من ذلک مکتوبا فی الالواح و الصخور 162

فيما قاله سطيح الكاهن 162

الباب الثانى عشر ذكر الأدله التى ذكرها الشيخ الطائفه رحمه اللّه تعالى و إيّانا على اثبات الغيبه 167

قوله رحمه اللّه فى وجوب الإمامه 167

الباب الثالث عشر ما فيه عليه السّلام من سنن الأنبياء و الاستدلال بغيباتهم على غيبته صلوات اللّه عليهم 215

الباب الرابع عشر ذكر أخبار المعمرين لرفع استبعاد المخالفين عن طول غيبه مولانا القائم صلوات اللّه عليه و على آبائه الطاهرين 225

قصّه أبى الدّنيا، و ما رواه عن علىّ عليه السّلام 225

قصّه رجل من أهل المغرب 230

حديث عبيد بن شريد الجرهمى، و أنّه عاش ثلاثمائه سنه و خمسين سنه فأدرک النبىّ صلّى اللّه عليه و آله و سلّم فأسلم و حسن إسلامه 233

حديث الربيع بن الضبع الفزارىّ و أنّه عاش ثلاثمائه و ثمانين سنه 234

العنوان الصفحه

حديث شقّ الكاهن، و أنّه عاش ثلاث مائه سنه، و نصائحه، و أنّ شداد بن عاد عاش تسعمائه سنه 236

فى المعمّرين 237

بحث حول تطاول الأعمار 286

الباب الخامس عشر ما ظهر من معجزاته صلوات اللّه عليه، و فيه بعض أحواله و أحوال سفرائه 293

فى نشأه عجل اللّه تعالى فرجه الشريف 293

فيما نقله أحمد بن الدينوريّ 300

فى أنّ علىّ بن الحسين بن بابويه كتب إلى الصاحب عليه السّلام و يسأله فيها الولد فكتب عليه السّلام إليه: قد دعونا اللّه لک بذلک و سترزق ولدين ذكرين خيّرين 306

قصّه محمّد بن علىّ العلوىّ 307

الباب السادس عشر أحوال السفراء الذين كانوا فى زمان الغيبه الصغرى وسائط بين الشيعه و بين القائم عليه السّلام 343

السفراء الممدوحون فى زمان الغيبه 344

ترجمه أبى جعفر محمّد بن عثمان بن سعيد العمرىّ و أحواله 347

ذكر أمر أبى الحسين علىّ بن محمّد السّمرىّ بعد الشيخ أبى القاسم الحسين بن روح و الانقطاع الأعلام به 359

الباب السابع عشر ذكر المذمومين الذين ادعوا البابيه و السفاره كذبا و افتراء لعنهم اللّه 367

اشاره

العنوان الصفحه

الشريعىّ و أنّه كان أوّل من ادّعى، و النّميرىّ، لعنهما اللّه 367

أحمد بن هلال الكرخىّ، و محمّد بن علىّ، و الحسين بن منصور الحلّاج لعنهم اللّه 368

بحث و تحقيق حول كتاب فقه الرضا عليه السّلام و أنه كتاب التكليف لابن أبى العزاقر الشلمغانى 375

ذكر أمر أبى بكر البغدادىّ ابن أخى الشيخ أبى جعفر محمّد بن عثمان العمرىّ رضى اللّه عنه و أبى دلف المجنون 377

إلى هنا انتهى الجزء الأول من المجلد الثالث عشر

فهرس الجزء الثانى و الخمسين

الباب الثامن عشر ذكر من رآه صلوات اللّه و سلامه عليه و على آبائه الطاهرين 1

الأودىّ 1

محمّد بن عبيد اللّه القمّىّ 3

قصّه علىّ بن مهزيار الأهوازىّ 9

قصّه يعقوب بن يوسف الصّراب الأصفهانىّ، و صلواته 17

أسامى الّذين رأوا مولانا صاحب الزّمان عجّل اللّه تعالى فرجه الشريف 30

إبراهيم بن مهزيار 32

قصّه وفد من قم و الجبال 47

فى وضعه عليه السّلام الحجر الأسود بمكانه بعد ردّ القرامطه 58

العنوان الصفحه

قصّه إسماعيل الهرقلى 61

فيما رواه أبو الأديان 67

قصّه عيسى بن مهدى الجوهرىّ 68

قصّه أبى راجح الحمّامىّ الحلىّ 70

الباب التاسع عشر خبر سعد بن عبد اللّه و رؤيته للقائم، و مسائله عنه عليه السّلام 78

قصّه سعد بن عبد اللّه القمّىّ و مناظرته مع ناصبىّ الّذى قال له: إن أبا بكر فاق جميع الصحابه، و الفاروق المحامى عن بيضه الإسلام 78

الباب العشرون علّه الغيبه و كيفيه انتفاع الناس به فى غيبته عليه السّلام 90

علّه الغيبه 92

فى قول النبىّ صلّى اللّه عليه و آله و سلّم: يستضيئون بنور ولايته فى غيبته كانتفاع النّاس بالشمس، و فيه بيان و وجوه 93

العلّه الّتى من أجلها لم يقاتل علىّ عليه السّلام مخالفيه فى الأوّل 97

العلّه الّتى من أجلها لا يمنع اللّه من قتله. 98

الباب الحادى و العشرون التمحيص و النهى عن التوقيت و حصول البداء فى ذلک 101

فى قول علىّ عليه السّلام لمّا ذكر القائم: ليغيبنّ عنهم حتّى يقول الجاهل: ما للّه فى آل محمّد حاجه 101

فى ولد العباس و خلافتهم، و حروف المقطعه فى فواتح السّور 106

فى قول الصادق عليه السّلام: كذب الوقّاتون، و ذكر الملاحم، و فيما أوحى اللّه تعالى

العنوان الصفحه

إلى عمران، و يكون الشى ء فى ولد الرّجل أو ولد ولده 119

الباب الثانى و العشرون فضل انتظار الفرج و مدح الشيعه فى زمان الغيبه و ما ينبغى فعله فى ذلک الزمان 122

فى قول النبىّ صلّى اللّه عليه و آله: أفضل أعمال أمّتى انتظار فرج اللّه 122

فى قول النبىّ صلّى اللّه عليه و آله لعلىّ عليه السّلام: انّ أعظم النّاس يقينا قوم يكونون فى آخر الزمان، لم يلحقوا النبىّ و حجب عنهم الحجّه فآمنوا بسواد فى بياض 125

فى قول علىّ عليه السّلام: قوم يكونون فى آخر الزّمان يشركوننا 131

فى أنّ مدّه فتنه الدّجال تسعه أشهر 141

فيما قاله الإمام الصّادق عليه السّلام لزراره فى مولانا صاحب الزّمان عليه السّلام، و دعاء الّذى يقرأ فى زمن الغيبه (اللهمّ عرّفنى نفسک) 146

تفسير و تأويل قوله تعالى: «يَوْمَ يَأْتِى بَعْضُ آياتِ رَبِّکَ» 149

الباب الثالث و العشرون من ادعى الرؤيه فى الغيبه الكبرى و انه يشهد و يرى الناس و لا يرونه و سائر أحواله عليه السّلام فى الغيبه 151

التوقيع الّذى خرج إلى أبى الحسن السّمرىّ، و فيه الأمر بجمع أمره و النهى عن الوصيّه بغيره بالنّيابه الخاصّه، و أنّ من ادّعى المشاهده قبل خروج السّفيانىّ و الصّيحه فهو كذّاب مفتر 151

الباب الرابع و العشرون فى ذكر من رآه عليه السّلام فى الغيبه الكبرى قريبا من زماننا 159

العنوان الصفحه

قصّه الجزیره الخضراء فی البحر الأبیض 159

تشرّف مولانا أحمد الأردبیلیّ قدّس سرّه 174

تشرّف میرزا محمّد الأسترآبادیّ، و رجل من أهل قاشان 176

قصّه وزیر البحرینی الناصبیّ الملعون الّذی صنع قالبا للرّمان، و استبصار الوالیّ و صار من أهل الشیعه 178

الباب الخامس و العشرون علامات ظهوره صلوات اللّه علیه من السفیانی و الدجال و غیر ذلک و فیه ذکر بعض أشراط الساعه 181

فیما قاله النبیّ صلّی اللّه علیه و آله: کیف بکم إذا فسد نساؤکم و فسق شبّانکم ... 181

فی خروج السّفیانیّ و سیره فی البلاد 186

الخطبه الّتی خطبها أمیر المؤمنین علیه السّلام فی الملاحم، و فتنه آخر الزّمان 192

بحث حول ابن الصّیاد فی أنّه هل هو الدّجّال أو غیره 199

خمس قبل قیام القائم عجّل اللّه تعالی فرجه 203

اذا ملک کنوز الشّام الخمس: دمشق و حمّص و فلسطین و الاردن و قنّسرین، و خسوف القمر و کسوف الشّمس و موت الأبیض و موت الأحمر 206

فیما روی عن أمیر المؤمنین علیه السّلام فی الملاحم 228

فیما روی عن الباقر علیه السّلام فی الملاحم و مولانا صاحب الزّمان علیه السّلام 230

حدیث أبی عبد اللّه علیه السّلام مع المنصور فی موکبه، و فیه بیان و توضیح 254

الباب السادس و العشرون يوم خروجه و ما يدلّ عليه و ما يحدث عنده و كيفيته و مده ملكه صلوات اللّه و سلامه عليه 279

اشاره

فى أنّ أوّل من يبايعه عليه السّلام جبرئيل عليه السّلام، و معنى حم عسق 279

ص: 145

العنوان الصفحه

فيما روى عن الرّضا عليه السّلام 289

فى أن القائم عجل اللّه تعالى فرجه يملک تسع عشره سنه و أشهرا 298

العلّه الّتى من أجلها وضع اللّه الحجر فى الرّكن الّذى هو فيه 299

فيما قاله النبىّ صلّى اللّه عليه و آله فى خروج القائم عليه السّلام 304

الباب السابع و العشرون سيره و أخلاقه و عدد أصحابه و خصائص زمانه و أحوال أصحابه صلوات اللّه و سلامه عليه و على آبائه 309

فى حكمه و ما يقبل عجّل اللّه تعالى فرجه الشريف 309

فيما أوحى اللّه تعالى على النبىّ صلّى اللّه عليه و آله ليله المعراج فى أوصيائه عليهم السّلام 312

فى أنّه عجّل اللّه تعالى فرجه يحكم بدون البيّنه 325

فى أنّه عجّل اللّه تعالى فرجه يبنى فى ظهر الكوفه مسجدا له ألف باب و يتّصل بيوت الكوفه بنهر كربلا و بالحيره، و يعمر الرّجل فى ملكه عليه السّلام حتّى يولد له ألف ذكر 330

فى أنّه عليه السّلام يامر بهدم المساجد الأربعه حتّى يبلغ أساسها، و يوسّع الطريق، و يهدم كلّ مسجد على الطريق، و يسدّ كلّ كوّه إلى الطريق، و كلّ جناح و كنيف و ميزاب، و يأمر اللّه تعالى الفلک فى زمانه فيبطئ فى دوره حتّى يكون اليوم فى أيّامه كعشره أيّام، و الشّهر كعشره أشهر، و السنه كعشره سنين 333

فى أن ثلاثه عشر مدينه و طائفه يحارب القائم عليه السّلام 363

فى أنّ مسجد السهله كان منزل القائم عليه السّلام و كان منزل إدريس و إبراهيم و الخضر عليهم السّلام 376

فى أنّه عليه السّلام لا يقبل الجزيه 381

العنوان الصفحه

فی أنّه علیه السّلام یخرج من غار بأنطاکیه التوراه و عصا موسی و خاتم سلیمان 390

إلی هنا: انتهی الجزء الثانی من المجلد الثالث عشر

فهرس الجزء الثالث و الخمسين

الباب الثامن و العشرون ما يكون عند ظهوره عليه السّلام بروايه المفضل بن عمر 1

العلّه الّتى من أجلها سمّى المجوس مجوسا، و قوم موسى اليهود، و النصارى نصارى، و الصابئون الصابئين 5

فى فضيله كربلا، و أنّ الكعبه افتخرت على بقعه كربلا 12

الباب التاسع و العشرون فى الرجعه 39

فى أن الحسين بن علىّ عليهما السّلام كان أوّل من يرجع إلى الدّنيا 39

فيما قاله مولانا علىّ بن موسى الرّضا عليهما السّلام فى الرجعه 59

فى أنّ من قتل لا بدّ أن يرجع إلى الدّنيا حتّى يذوق الموت 66

فى أنّ عليّا عليه السّلام كان آخر من قبض روحه من الأئمه عليهم السّلام 68

العلّه الّتى من أجلها سمّى النبىّ صلّى اللّه عليه و آله أبا بكر صدّيقا، و عمر الفاروق 75

الخطبه الّتى خطبها علىّ عليه السّلام فى الملاحم و علامات الظهور 78

دعاء العهد الذى يقرأ أربعين صباحا 95

قصّه إسماعيل بن حزقيل عليهما السّلام الصادق الوعد 105

فى دابّه الأرض 112

العنوان الصفحه

فی أنّ آخر من یموت الامام علیه السّلام 114

فی أنّ الحسین «ع» یغسّل المهدیّ علیه السّلام و یکون بعد المهدیّ اثنا عشر مهدیا 215

ممّا روی عن علی علیه السّلام من آیات القرآن فی الردّ علی من أنکر الرّجعه 118

شرح و تفصیل فی الرّجعه من العلماء فی مؤلّفاتهم، و الاستدلال بالآیات و الآثار 122

فی أنّ الرّجعه یختصّ بمن محض الایمان و محض الکفر 137

فی قول النبیّ صلّی اللّه علیه و آله لسلمان رضی اللّه تعالی عنه و عنّا فی نقبائه صلّی اللّه علیه و آله و هم الأئمه علیهم السّلام 142

الباب الثلاثون خلفاء المهدی صلوات اللّه علیه، و أولاده و ما یکون بعده، علیه و علی آبائه السّلام 145

فی أنّ بعد المهدیّ عجل اللّه تعالی فرجه یکون اثنا عشر مهدیّا من ولد الحسین علیه السّلام، و فی آخر الاخبار بیان الاخبار و طریق التأویل 145

الباب الحادی و الثلاثون ما خرج من توقیعاته صلوات اللّه و سلامه علیه و علی آبائه 150

اشاره

فی إمام یصلّی مع قوم و حدثت علیه حادثه، و من مسّ میّتا بحرارته، و من سهی التسبیح فی صلاه جعفر، و المرأه یموت زوجها هل یجوز أن تخرج فی جنازته، و تزور قبر زوجها، و ما روی فی ثواب القرآن فی الفرائض 152

فی وداع شهر رمضان 153

فیمن قام للتشهد الأوّل للرّکعه الثالثه هل یجب علیه التکبیر 154

فی أنّ من اشتری هدیا لرجل غائب، و نسی اسم الرّجل و نحر، أجزأ، و لا بأس بالصلاه فی الثوب الّذی ینسجه المجوس، و من صلّی فی الظلمه و

غلط

ص: 148

العنوان الصفحه

السجّاده و وضع جبهته على مسح أو نطع ... فلا شى ء عليه 155

فى أنّ المحرم يرفع الظلال و لا يرفع خشب العماريه، و أنّ المحرم إذا استظلّ من المطر فعليه دم، و أنّ الرّجل إذا حجّ عن آخر فلا بأس ان لم يذكر الّذى حجّ عنه، و يجوز الاحرام فى كساء خز 156

التوقيع فى شدّ المئزر فى الاحرام 159

فى ردّ اليدين من القنوت على الوجه، و سجده الشكر 160

فى أنّ المؤمن فى الجنّه إذا اشتهى ولدا خلقه اللّه له بغير حمل و ولاده 163

فى زياره مولانا المنتظر عجل اللّه تعالى فرجه الّتى خرجت من الناحيه المقدّسه 171

فيما خرج من الناحيه المقدّسه للشيخ المفيد رحمه اللّه 174

التوقيع الّذى خرج فيمن ارتاب فيه عجّل اللّه تعالى فرجه الشريف 178

فى دعاء يدعى به فى زمن الغيبه 187

شرح و تفصيل فى أنّ: أبا طالب عليه السّلام أسلم بحساب الجمل 192

(كتاب) جنه المأوى فى ذكر من فاز بلقاء الحجه عليه السّلام، من العلامه النوريّ 199

تشرّف محمود الفارسىّ، و نجاته من الهلكه، و الدّخول فى مذهب التشيّع 202

تشرّف عبد المحسن و رسالته إلى علىّ بن طاوس رحمه اللّه 208

قصّه تشبه قصّه الجزيره الخضراء 213

تشرّف السيّد رضىّ، و دعاء العبرات 222

تشرّف الحاجّ الشيخ علىّ المكّىّ، و دعاء الفرج 225

تشرّف رجل بالحائر الحسینیّ علیه السّلام فی المنام و أخذه الدّعاء للشفاء 226

تشرّف محمّد بن ... الحسینیّ المصریّ و أخذه الدّعاء 227

ص: 149

العنوان الصفحه

تشرّف حسن بن مثله الجمكرانىّ، و بناء مسجد المقدّس 230

تشرّف العلامه بحر العلوم فى مسجد السّهله 234

كلام العلّامه فى أنّه عليه السّلام ضمّه إلى صدره 236

مكالمه السيّد بحر العلوم مع الامام عليه السّلام فى السرداب 238

تشرّف الشيخ محمّد حسن النجفىّ، و قضاء حاجاته 241

رؤيه الحاجّ عبد الواعظ جمره نار كبيره فى مقام المهدىّ عليه السّلام فى مسجد السهله 243

تشرّف السيّد باقر القزوينىّ و ابنه فى مسجد السهله، و رجل آخر 245

تشرّف السيّد محمّد ... الهندىّ 246

تشرّف السيّد محمّد العاملىّ 248

قصّه اخرى له فى تشرّفه، و ثلاث بطيخات 249

قصّه العلّامه الحلّىّ رحمه اللّه، و استنساخ كتاب فى ردّ الإماميّه 252

قصّه معمّر بن غوث أحد غلمان الامام الحسن العسكرىّ عليه السّلام 253

كتابته عجل اللّه تعالى فرجه على مقبره الشيخ المفيد رحمه اللّه أبياتا فى رثائه 255

تشرّف الشيخ علىّ بن يونس البياضىّ صاحب كتاب: الصراط المستقيم 256

تشرّف الحاجّ مولى علىّ، و السيّد المرتضى، و قصّه الشيخ الدّخنىّ 257

قصّه رجل صالح من أهل بغداد فى جزيره 259

تشرّف رجل من أهل البحرين و قصّه التاجر التبريزىّ الساكن فى اليزد 261

تشرّف السيّد محمّد القطيفىّ فى مسجد الكوفه 263

تشرّف آقا محمّد مهدى من قاطنى بندر ملومين في السرداب المقدّس و شفاؤه و قصيده الزنوزىّ البغدادىّ و السيّد حيدر الحلّىّ 265

تشرّف المولى السلماسىّ فى السرداب عند ما كان يقرأ دعاء الندبه 269

لقاء السيّد محمّد الآوىّ و روايته لنوع من الاستخاره بالسبحه 271

العنوان الصفحه

تشرّف الشيخ محمّد العاملىّ فى النوم و شفاؤه من علّته 273

تشرّف الشيخ الحرّ العاملىّ فى المنام، و رؤيه رجل آخر 274

دعاء الفرج: اللهم عظم البلاء، و برح الخفاء، و انقطع الرجاء 275

تشرف المولى أبى الحسن العاملىّ فى النوم، و كتاب الصحيفه الكامله 276

قصّه معمّر أبى الدّنيا 278

تشرف السيّد محمّد باقر القزوينىّ فى المشهد الغروىّ 281

تشرّف السيّد مهدىّ القزوينىّ فى الحلّه فى داره فى مجلس بحثه 292-282

استغاثه رجل من أهل الخلاف به عليه السّلام 292

شكوى رجل من زائرى الأعاجم عن الخادم فى مشهد سامرّاء 294

تشرف الشيخ الشهيد فى سفره من دمشق إلى مصر 296

تشرف الشيخ محمّد بن الشيخ حسن بن الشهيد الثانىّ 297

معجزه له عليه السّلام فى شفاء الشيخ على محمّد ابن صاحب كتاب الدمعه الساكبه 298

تشرف رجل آخر و الشيخ قاسم الحويزاوىّ 299

تشرف السيّد مهدى بحر العلوم، و تشرف السيّد علىّ بن طاوس (ره) و يسمع دعاءه عليه السّلام 302

تشرف المولى عبد الرحيم الدّماوندىّ فى داره 306

تشرف رجل من بقّالى النجف فى مسجد السهله 309

تشرّف الحاجّ علىّ البغدادىّ 312

بحث و توجيه فى التوقيع الّذى خرج إلى علىّ بن محمّد السمرىّ بأنّ: من ادّعى الرؤيه فى الغيبه الكبرى فهو كذّاب مفتر 318

فى أنّ المداومه على العباده و الإخلاص فى النيّه أربعين يوما، يستعدّ المؤمن للتشرّف بلقائه عليه السّلام و الأدعيه الوارده فى ذلک 325

فى ندبه أنشأها السيّد حيدر الحلّىّ، و ما قاله عليه السّلام له 331

إلى هنا انتهى الجزء الثالث و الخمسون

فهرس الجزء الرابع و الخمسين

اشاره

و هو المجلّد الرابع عشر بحسب تجزئه المؤلّف قدّس سرّه، المسمى بكتاب:

السماء و العالم

ص: 152

العنوان الصفحه

أبواب كليات أحوال العالم و ما يتعلق بالسماويات

الباب الأوّل حدوث العالم و بدء خلقه و كيفيته و بعض كليات الأمور 2

تفسير الآيات، و بحث و تحقيق حول: «خَلَقَ السَّماواتِ وَ الْأَرْضَ فِی سِتَّهِ أَيَّامٍ»* 6

تحقيق فى خلق الأرض قبل السماء، أم السماء قبلها 22

معنى الحدوث و القدم 31

اخبار و خطب فى التوحيد 32

فيما قاله الرضا عليه السّلام لعمران الصابى، و فيه بيان 47

الدّليل على حدوث الأجسام 62

فى أنّ أوّل ما خلقه اللّه النور 73

فى خلق الأشياء 77

تفسير قوله تعالى: «وَ كانَ عَرْشُهُ عَلَى الْماءِ» 95

فى إماته الخلق 104

الخطبه التى خطبها أمير المؤمنين عليه السّلام فى التوحيد و خلق الأشياء، و فيها بيان 106

الخطبه التى خطبها على عليه السّلام، و يذكر عليه السّلام فيه ابتداء خلق السماوات و الأرض و خلق آدم عليه السّلام، و فيها بيان و توضيح 176

فى خلق الأشياء من الأنوار الخمسه الطيّبه عليهم السّلام 192

فى أنّ أوّل ما خلق اللّه تعالى نور حبيبه محمّد صلّى اللّه عليه و آله 198

فی أنّ اللّه تعالی خلق أرض کربلا قبل أن یخلق أرض الکعبه، و دحی الأرض من تحتها 202

ص: 153

العنوان الصفحه

بيان فى علّه تخصيص السته أيّام بخلق العالم، و تحقيق حول: اليوم، و السنه القمريه و الشمسيه، و معنى الأسبوع فى خلق اللّه 216

فى بيان معانى الحدوث و القدم 234 فى تحقيق الأقوال فى ذلک 238

فى كيفيه الاستدلال بما تقدّم من النصوص 254

الدلائل العقليّه، و بطلان التسلسل 260

فى دفع بعض شبه الفلاسفه الدائره على ألسنه المنافقين و المشكّكين 278

بحث و تحقيق فى أوّل المخلوقات 306

بحث و تحقيق و رفع اشكال عن آيات سوره السجده حيث ظاهرها كون خلق السماوات و الأرض و ما بينهما فى ثمانيه أيّام مع أنّ سائر الآيات تدل على خلقها فى سته أيّام 309

الباب الثانى العوالم و من كان فى الأرض قبل خلق آدم عليه السّلام و من يكون فيها بعد انقضاء القيامه و أحوال جابلقا و جابرسا 316

معنى قوله تعالى: «وَ مِمَّنْ خَلَقْنا أُمَّهٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ» و الأقوال فى هذه الامّه 316

فى عدد مخلوقات اللّه تعالى 318

فى الجنّ و النسناس 323

جابلقا و جابرسا، و قول الصادق عليه السّلام: من وراء شمسكم أربعين شمس 329

فيما سأله موسى عليه السّلام عن بدء الدّنيا 331

بحث و تحقيق رشيق حول اخبار العوالم و جابلقا و جابرسا، و فى الذيل ما يناسب المقام 349

بحث حول عالم المثال 354

ص: 154

العنوان الصفحه

العلّه الّتی من أجلها سمّیت الدّنیا دنیا و الآخره آخره 355

الباب الثالث القلم، و اللوح المحفوظ، و الکتاب المبین، و الامام المبین، و أم الکتاب 357

تفسیر الآیات 358

فی اللوح المحفوظ و القلم 363

فی أنّ اللوح من درّه بیضاء 376

إلی هنا إلی هنا انتهی الجزء الرابع و الخمسون و هو الجزء الأول من المجلد الرابع عشر

فهرس الجزء الخامس و الخمسين.

الباب الرابع العرش و الكرسىّ و حملتهما 1

تفسير الآيات 2

العرش و معناه و الكرسىّ و حملتهما 7

الباب الخامس الحجب و الاستار و السرادقات 39

معنى الحجاب 41

بيان فى وجود الحجب و السرادقات، و فى الذّيل ما يناسب 45

العنوان الصفحه

الباب السادس سدره المنتهى و معنى عليين و سجين 48

تفسير الآيات 49

العلّه الّتى من أجلها سميّت سدره المنتهى سدره المنتهى 51

الباب السابع البيت المعمور 55

العلّه الّتى من أجلها صارت الطواف سبعه أشواط 58

الباب الثامن السماوات و كيفياتها و عددها، و النجوم و أعدادها و صفاتها و المجره 61

تفسير الآيات 66

فى الكرات و الكواكب، و عدد الأفلاک و فى الذّيل ما يناسب المقام 75

فى منافع النّجوم، و مسائل النّافعه 84

فى أنّ السّماوات من بخار الماء، و اسمائها 88

فيما قاله علىّ عليه السّلام فى خلق السماوات 96

فيما قيل فى بعد مقعّر الافلاک و قطر القمر و الكواكب و أدوارهم 109

الباب التاسع الشمس و القمر و أحوالهما و صفاتهما و الليل و النهار و ما يتعلق بهما 113

تفسير الآيات 118

معنى قوله تبارک و تعالى: «وَ جَعَلْنَا اللَّيْلَ وَ النَّهارَ آيَتَيْنِ» 123

العنوان الصفحه

فی منازل القمر و اسمائها 135

فی أنّ للشمس ثلاثمائه و ستّین برجا، و فیه توضیح 141

تفصیل فی جرم القمر و الخسوف و الکسوف 150

فی خلق اللیل و النّهار، و أیّهما سبق 162

فی رکود الشمس، و بیانه و شرحه 167

العلّه الّتی من أجلها سمّی الهلال هلالا و أحوال القمر مفصّلا 178

فی طول الشمس و القمر و عرضهما، و بیان ذلک 212

الباب العاشر علم النجوم و العمل به و حال المنجّمین 217

فیما قاله السیّد المرتضی رحمه اللّه فی معنی قوله تبارک و تعالی: «فَنَظَرَ نَظْرَةً فِی النُّجُومِ فَقالَ إِنِّی سَقِیمٌ» 217

فیما قاله علیّ علیه السّلام لدهقان من دهاقین الفرس 221

فی قول الصادق علیه السّلام: المنجّم، و الکاهن، و السّاحر، و المغنّیه، ملعون 226

فی أنّ أمیر المؤمنین علیه السّلام لمّا قصد أهل النهروان دخل بالمدائن محضره رجل یدعی: سرسفیل، و کانت الفرس تحکم برأیه فیما مضی و ترجع إلی قوله فیما سلف، و ما قاله لأمیر المؤمنین علیه السّلام فی النجوم، و ما قاله علیه السّلام فی النجوم 230

للنّجوم أصل و هو معجزه نبیّ علیه السّلام 236

فی دلاله النّجوم علی إبراهیم علیه السّلام 237

فی دلاله النّجوم علی ظهور المسلمین علی ملوک الفرس 240

فی النظر علی النّجوم 241

فی أنّ المرّیخ کوکب حارّ و زحل کوکب بارد، و فیه بیان و شرح 246

ص: 157

العنوان الصفحه

فيما قاله أمير المؤمنين عليه السّلام فى النّجوم لمّا عزم على المسير إلى الخوارج، و فيه بيان و جرح و تعديل و قدح 258

فى أنّ إدريس النبىّ عليه السّلام كان اول من نظر فى علم النّجوم و الحساب 274

تذييل جليل و تفصيل جميل فى أقوال بعض أجلاء أصحابنا رضوان اللّه عليهم فى حكم النظر فى علم النّجوم، و الاعتقاد به و الإخبار عن الحوادث بسببه و رعايه الساعات المسعوده و المنحوسه بزعمهم، و القول بتأثيرها 278

فى اختلاف المنجّمين فى الكواكب السبعه 281

فى قول العلّامه رحمه اللّه بأنّ التنجيم حرام و كذلک تعلّم النّجوم مع اعتقاد أنّها مؤثّره، و ما قاله الشيخ الشهيد، و الشيخ بهاء الدّين العاملىّ رحمهما اللّه 290

فيما قاله ابن سينا و الشيخ الكراجكىّ 292

أسماء جماعه من الشيعه الّذين كانوا عارفا بالنّجوم 299

قصه بوران بنت حسن بن سهل مع المعتصم و كانت عارفه بالنّجوم 302

فيما قاله العلّامه المجلسىّ قدّس سرّه 308

الباب الحادى عشر فى النهى عن الاستمطار بالانواء و الطيره و العدوى 312

فى قوله رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله و سلّم: أربعه لا تزال فى أمّتى إلى يوم القيامه 316

فيما قاله النبىّ صلّى اللّه عليه و آله فى الطيره و العدوى، و فيه بيان و توضيح 318

فى أنّ كفّاره الطير التوكّل، و قول الصادق عليه السّلام: الطيره على ما تجعلها، و قوله عليه السّلام ثلاثه لم ينج منها نبىّ فمن دونه، و فيه بيان

323

فی الشؤم، و فیه بیان و شرح 325

ص: 158

العنوان الصفحه

الباب الثانى عشر ما يتعلق بالنجوم و يناسب احكامها من كتاب دانيال عليه السّلام و غيره 330

أوّل يوم من المحرّم من أيّام الأسبوع 330

فى علامات كسوف الشمس فى الاثنى عشر شهرا 332

فى علامات خسوف القمر طول السنه 333

فى اقتران الكواكب 335

أبواب الأزمنه و أنواعها و سعادتها و نحوستها و سائر أحوالها

الباب الثالث عشر السنين و الشهور و انواعها و الفصول و أحوالها 337

تفسير قوله تعالى: «إِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللَّهِ اثْنا عَشَرَ شَهْراً» و بحث حول السنه عند العرب، و السنه القمريه و الشمسيّه و غيرهما و النّسى ء 337

فى تاريخ و سنه الشمسيّه، و الفرس، و تاريخ الملكىّ، و أسماء شهورهم 347

التاريخ الرّومىّ و أشهره 348

بحث و تحقيق 351

فى ولاده النبىّ و وفاته صلّى اللّه عليه و آله فى أيّام الأسبوع و الشهور 363

فى غرّه محرّم الحرام لسنه الهجره، و غرّه رجب المرجب سنه المبعث 365

فى غدير خمّ فى يوم الاسبوعىّ 368

العنوان الصفحه

فى يوم العاشورا من الأسبوع 371

فى يوم طعن فيه عمر بن الخطّاب 372

فى علل أسامى الشهور العربيّه 380

فى أسامى شهور قوم ثمود 382

إلى هنا: إلى هنا انتهى الجزء الخامس و الخمسون، و هو الجزء الثانى من المجلد الرابع عشر

فهرس الجزء السادس و الخمسين

الباب الرابع عشر الايام و الساعات و الليل و النهار 1

فى ساعات الليل و النّهار 1

العلّه الّتى من أجلها سمّى الليل ليلا، و النّهى عن سبّ الرّياح و الجبال و السّاعات و الأيّام و الليالى 2

أسامى ساعات الليل و النّهار 7

فوائد جليله فى أنّ اليوم نوعان: حقيقىّ و وسطىّ 9

فى أنّ الليل مقدّم على النّهار 16

الباب الخامس عشر ما روى فى سعاده أيّام الأسبوع و نحوستها 18

فى أنّ الأيّام ليست بأئمّه و لكن كنّى بها عن الأئمّه عليهم السّلام 21

ص: 160

العنوان الصفحه

الباب السادس عشر ما ورد فی خصوص یوم الجمعه 31

الباب السابع عشر ما ورد فی یوم السبت و یوم الاحد 35

الباب الثامن عشر ما ورد فی یوم الاثنین و یوم الثلثاء 37

الباب التاسع عشر ما ورد فی یوم الاربعاء 41

الباب العشرون ما ورد فی یوم الخمیس 47

بیان و شرح و توضیح و تأیید فیما ورد فی الأسبوع 49

الباب الحادی و العشرون سعاده أیّام الشهور العربیه و نحوستها و ما یصلح فی کل یوم منها من الاعمال 54

فی سعاده أیّام الشّهر و نحوستها 56

ص: 161

العنوان الصفحه

الباب الثانى و العشرون يوم النيروز و تعيينه و سعاده أيّام شهور الفرس و الروم و نحوستها و بعض النوادر 91

اشاره

فيما رواه معلّى بن خنيس عن الصادق عليه السّلام فى النيروز 92

أسماء أيّام شهور الفرس 93

فى جلوس الإمام الكاظم عليه السّلام فى يوم النيروز، و فى الذيل بحث 100

فى اختيارات أيّام الفرس عن الصادق عليه السّلام 105

فى اختيارات أيّام الفرس عن الصادق عليه السّلام بروايه اخرى 107

قصّه أصحاب الرّس 109

فوائد مهمه جليله 113

بحث حول النيروز 116

فى مبدإ السنه 120

(أبواب الملائكه)

الباب الثالث و العشرون حقيقه الملائكه و صفاتهم و شئونهم و اطوارهم 144

تفسير الآيات 148

جواب لمن قال: ما الفائده فى جعل الملائكه موكّلين علينا 152

جواب لمن قال: ما الفائده فى كتب أعمال العباد 154

فى أنّ الموجودات على ثلاثه أقسام 157

فى وجود الملائكه و ماهيّه الملائكه 202

ص: 162

العنوان الصفحه

فی أوصاف الملائکه 207

فیما قاله الشیخ المفید رحمه اللّه فی سماع الأئمّه علیهم السّلام، و رؤیه المحتضر الملائکه، و نزول الملکین علی أصحاب القبور 211

فی دعاء مولانا السّجاد علیه السّلام فی الصلاه علی حمله العرش و کلّ ملک مقرّب، و شرحه و توضیحه 217

فی ملائکه الرّوحانیون 225

فی ملک الموت و أعوانه 232

فی عدد المخلوقات 241

الباب الرابع و العشرون فی وصف الملائکه المقربین علیهم السّلام 245

فی تفسیر الآیات، و فی روح الأمین 245

فی أنّ اللّه تعالی بعث أربعه املاک فی إهلاک قوم لوط 256

فی أنّ ملک الموت وکّل ملکا بقبض أرواح الآدمیّین، و ملکا فی الجنّ، و ملکا فی الشیاطین، و ملکا فی الطیر و الوحش و السباع و الحیتان و النمل 264

الباب الخامس و العشرون عصمه الملائکه و قصه هاروت و ماروت و فیه ذکر حقیقه السحر و أنواعه 265

تفسیر قوله تعالی: «وَ اتَّبَعُوا ما تَتْلُوا الشَّیاطِینُ» و ما قاله السّید المرتضی رحمه اللّه فی معناه و جوابه لمن قال: کیف ینزل اللّه سبحانه السّحر علی الملائکه، أم کیف تعلّم الملائکه النّاس السّحر و التفریق بین المرء و زوجه 267

فی بیان السحر، و انه علی أقسام سحر الکلدانیّین و الکذّابین و أصحاب الأوهام

ص: 163

العنوان الصفحه

و النّفوس القويّه، و الاستعانه بالأرواح الأرضيّه، و التخيّلات و الأخذ بالعيون، و التركيب الآلات، و الاستعانه بخواصّ الأدويه، و تعليق القلب 278

فى أنّ تعلّم السّحر ليس بقبيح، و أنّ السّاحر هل يكفر أم لا 299

أبواب العناصر و كائنات الجو (البحر) و المعادن و الجبال و الأنهار و البلدان و الأقاليم

الباب السادس و العشرون النار و أقسامها 327

الباب السابع و العشرون الهواء و طبقاته و ما يحدث فيه من الصبح و الشفق و غيرهما 333

فى أنّ فى الهواء سكّان، و قصّه مولانا الإمام الجواد عليه السّلام و المأمون 338

الباب الثامن و العشرون السحاب و المطر و الشهاب و البروق و الصواعق و القوس و سائر ما يحدث فى الجو 344

تفسير الآيات، و معنى قوله عزّ و جلّ: «إِنَّ فِى خَلْقِ السَّماواتِ وَ الْأَرْضِ»* 348

معنى قوله تبارک و تعالى: «أَنْزَلَ مِنَ السَّماءِ ماءً»* 351

النّهى عن تسميه قوس اللّه بقوس قزح 377

فيما قاله الفلاسفه فى العناصر، و بحث حول الأرض و المطر و السحاب 388

العنوان الصفحه
فيما قاله السّيد المرتضى رحمه اللّه تعالى فى الرّعد و البرق و الغيم 398
إلى هنا انتهى الجزء السادس و الخمسون

فهرس الجزء السابع و الخمسين

الباب التاسع و العشرون الرياح و أسبابها و أنواعها 1

تفسير الآيات، و معنى قوله تعالى: «هُوَ الَّذِى أَرْسَلَ الرِّياحَ بُشْراً» 2

فى هبوب الرّياح و مكانها 8

فيما قالته النبىّ صلّى اللّه عليه و آله لمّا هبّت الريح 19

فيما قاله الفلاسفه فى سبب حدوث الرّياح 21

الباب الثلاثون الماء و أنواعه و البحار و غرائبها و ما ينعقد فيها، و عله المد و الجزر، و الممدوح من الأنهار و المذموم منها 23

تفسير الآيات 24

علّه الجزر و المدّ، و فيها بيان و شرح 29

فى قوله النبىّ صلّى اللّه عليه و آله: أربعه أنهار من الجنّه، و فيه بيان 35

فيما قالته الحكماء فى سبب انفجار العيون من الأرض 50

العنوان الصفحه

الباب الحادى و الثلاثون الأرض و كيفيتها و ما أعد اللّه للناس فيها و جوامع أحوال العناصر و ما تحت الأرضين 51

فى الأرض و ما فيها 56

فى السماء، و انّ السماء أفضل أم الأرض 58

قصّه زينب العطّاره، و سؤالها عن التوحيد، و ما قاله النبىّ صلّى اللّه عليه و آله لها فى التوحيد و الأرض، و فيه بيان 83

فيما قاله أمير المؤمنين عليه السّلام فى السكون و الحركه الأرض، و فيه بحث و بيان فى كرويه الأرض 95

فيما قاله الشيخ المفيد و السيّد المرتضى رحمهما اللّه 99

الباب الثانى و الثلاثون فى قسمه الأرض الى الأقاليم و ذكر جبل قاف و سائر الجبال و كيفيه خلقها و سبب الزلزله و علتها 100

بحث حول الأرض و كرويّتها 102

قصّه ذى القرنين 107

حديث البساط 124

علّه الزلزله 127

أقاليم السبعه و مساحتها، و أسماء بلادها 130

فى خطّ الاستواء و الآفاق المائله 141

فى الأشياء المتحجّر 147

العنوان الصفحه

فی علّه حدوث الزلزله و الرّجفه 148

الباب الثالث و الثلاثون تحریم أکل الطین و ما یحل أکله منه 150

علّه تحریم أکل الطین 150

فی طین قبر مولانا الإمام الحسین علیه السّلام، و طین الأرمنیّ 154

فی جواز إدخال التربه فی الأدویه 157

شرائط أخذ التربه، و ما یؤکل له، و مقدار المجوّز للأکل 160

الطین الأرمنیّ و الاستشفاء به و استعماله فی الأدویه 162

الباب الرابع و الثلاثون المعادن، و أحوال الجمادات و الطبائع و تأثیراتها و انقلابات الجواهر، و بعض النوادر 164

بیان فی تسبیح الجبال و الطیر، و تخصیص داود علیه السّلام بذلک فی سجود الأشیاء 171

فی تولّد المعادن، و المرکّبات الّتی لها مزاج 180

بیان و شرح و تفصیل فی تأثیر اللّه سبحانه فی الممکنات، و فی الذّیل ما یناسب 187

فائده شعر الرأس و اللحیه 191

فی أنّ خلفاء الجور المعاندین لأئمه الدّین علیهم السّلام کانوا سببا لتشهیر کتب الفلاسفه بین المسلمین لیصرفوا الناس عنهم علیهم السّلام و عن الشرع المبین 197

الباب الخامس و الثلاثون نادر 198

فیما سئل رسول معاویه لأسئله ملک الرّوم الحسن بن علیّ علیهما السّلام عشره أشیاء)

ص: 167

العنوان الصفحه

بعضها أشدّ من بعض) 199

الباب السادس و الثلاثون الممدوح من البلدان و المذموم منها و غرائبها 201

فی البقعه المبارکه 202

فی ذمّ البصره، و مدح المدینه و بیت المقدس و الکوفه و مکّه، و أکرم واد علی وجه الأرض 204

فی قول الباقر علیه السّلام: ستّه عشر صنفا من أمّه جدّی لا یحبّونا 206

فی مدح الکوفه 209

فی مدح الشام و ذمّ أهلها 210

فی مدح قم و ذمّ الرّی 212

فی قول الصادق علیه السّلام: یظهر العلم ببلده یقال لها: قم، و تصیر معدنا للعلم و الفضل حتّی لا یبقی فی الأرض مستضعف فی الدّین حتّی المخدّرات فی الحال، و ذلک عند قرب ظهور قائمنا 213

فی قول الکاظم علیه السّلام: رجل من أهل قم یدعو النّاس إلی الحقّ، و العلّه الّتی من أجلها سمیّت قم بقم، و أنّها کانت حرم الأئمه علیهم السّلام و محل دفن فاطمه المعصومه علیها السّلام 216

قصّه فاطمه المعصومه علیها السّلام و خروجها من المدینه سنه إحدی و مأتین، و دفنها فی قم، و قصّه موسی المبرقع، و الأشعریّین 219

فی مدح الیمن و أهلها 233

قصّه حمادویه بن أحمد بن طولون و أهرام المصر، و النیل و الهرمین 235

الأهرام، و انّه بناها إدریس النبیّ علیه السّلام 240

العنوان الصفحه

الباب السابع و الثلاثون نادر، فی کتاب کتبه علیّ علیه السلام بما املاه جبرئیل علی النبیّ صلّی اللّه علیه و آله 241

فی کتاب کتبه علیّ علیه السّلام بما أملاه جبرئیل علی النبیّ صلّی اللّه علیه و آله و سلّم إلی یهود خیبر، و قصّه عبد اللّه بن سلام و ما سأله عن النبیّ صلّی اللّه علیه و آله 241

أبواب الإنسان و الروح و البدن و أجزائه و قوامهما و احوالهما

الباب الثامن و الثلاثون أنه لم سمی الإنسان إنسانا و المرأه مرأه و النساء نساء و الحواء حواء 264

العلّه الّتی من أجلها سمّی الإنسان إنسانا و سمیّت المرأه مرأه و حواء حواء 264

بحث و تحقیق و تفصیل و بیان فی أنّ أوّل البشر هو آدم علیه السّلام 266

الباب التاسع و الثلاثون فضل الإنسان و تفضیله علی الملک و بعض جوامع أحواله 268

تحقیق الکلام فی أنّ البدن الإنسانیّ أشرف أجسام هذا العالم 271

فی تفضیل الإنسان علی الملائکه 275

معنی قوله تبارک و تعالی: «إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمانَهَ عَلَی السَّماواتِ وَ الْأَرْضِ وَ الْجِبالِ فَأَبَیْنَ أَنْ یَحْمِلْنَها وَ أَشْفَقْنَ مِنْها وَ حَمَلَهَا الْإِنْسانُ»، و ما قاله: البیضاوی، و الطبرسیّ، و السیّد-

العنوان الصفحه

المرتضى فى أجوبه المسائل العكبريّه 278

فى فضيله الملائكه على الإنسان 300

فيما قاله السّيد المرتضى رحمه اللّه فى معنى قوله تبارک و تعالى: «خُلِقَ الْإِنْسانُ مِنْ عَجَلٍ» 305

الباب الأربعون ما ذكره محمّد بن بحر الشيبانى الرهنى فى كتابه من قول: مفضلى الأنبياء و الرسل و الأئمّه عليهم السّلام على الملائكه 308

الباب الحادى و الأربعون بدء خلق الإنسان فى الرحم إلى آخر أحواله 317

تفسير الآيات، و معنى قوله تعالى: «خَلَقَكُمْ مِنْ طِينٍ» 320

معنى قوله تبارک و تعالى: الَّذِى أَحْسَنَ كُلَّ شَىْ ءٍ خَلَقَهُ» 323

معنى قوله تبارک و تعالى: «خُلِقَ مِنْ ماءٍ دافِقٍ»، و معنى قوله عزّ و جلّ: «يَخْرُجُ مِنْ بَيْنِ الصُّلْبِ وَ التَّرائِبِ» و الأقوال فيه 330

فى غايه الحمل بالولد فى بطن أمّه 334

علّه شبه الولد بأعمامه و أخواله 338

فى ديه الجنين و العلقه و النطفه 354

العلّه الّتى من أجلها يولد الإنسان هاهنا و يموت فى موضع آخر 358

فيما سأله الخضر عليه السّلام عن علىّ عليه السّلام 359

فيما قاله الإمام الصّادق عليه السّلام للمفضّل فى خلق الإنسان 377

العلّه الّتى من أجلها يضحک الطفل و يبكى، و انّ بكاء الطفل شهاده بالتوحيد

العنوان الصفحه

فى أربعه أشهر، و الصّلاه على النبىّ صلّى اللّه عليه و آله فى أربعه أشهر، و الدّعاء لوالديه فى أربعه أشهر 381

فى مبدإ عقد الصوره فى منىّ الذّكر و مبدأ انعقادها فى منىّ الأنثى 387

فيما فعله الصقالبه بأولادهم 389

إلى هنا إلى هنا انتهى الجزء السابع و الخمسون هو الجزء الرابع من المجلد الرابع عشر

فهرس الجزء الثامن و الخمسين

الباب الثانى و الأربعون حقيقه النفس و الروح و أحوالهما 1

معنى قوله تعالى: «وَ يَسْئَلُونَکَ عَنِ الرُّوحِ» 1

فى ماهيّه الرّوح 2

فى حقيقه الإنسان 4

معنى قوله تعالى: «نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ عَلى قَلْبِکَ» و بحث حول القلب و محل العقل و العلم 22

العلّه الّتى من اجلها سمّى الرّوح روحا 28

فيمن قال بتناسخ الأرواح 23

الفرق بين الحبّ و البغض، و الرّؤيا الصادقه و الرّؤيا الكاذبه 41

بيان فى تفسير عليّين 44

فى أنّ المؤمن لا يكره الموت لأنّه يرى النبىّ و أمير المؤمنين و فاطمه و الحسن و الحسين و الأئمه عليهم السّلام 48

العنوان الصفحه

فی أنّ المؤمن لیزور أهله و کذلک الکافر 52

فیما کتبه الإمام الصّادق علیه السّلام فی رساله الا هلیلجه 55

فی أنّ الأرواح جنود مجنّده 64

فی بیان أقوال الحکماء و الصوفیّه و المتکلّمین من الخاصّه و العامّه فی حقیقه النفس و الرّوح 68

فیما قاله الصدوق رحمه اللّه فی رساله العقائد فی النّفوس و الرّوح، و ما قاله الشیخ المفید رحمه اللّه فی شرحه علی العقائد 79

فیما قاله الشیخ المفید رحمه اللّه فی تنعّم أصحاب القبور و تعذیبهم 83

فیما سأله کمیل عن علیّ علیه السّلام بقوله: أرید أن تعرّفنی نفسی، فقال علیه السّلام:

إنّما هی أربعه 85

فیما قاله العلّامه الحلّی و المحقق الطوسیّ فی حقیقه النّفس 86

رساله: الباب المفتوح الی ما قیل فی النفس و الروح، تألیف: علیّ بن یونس العامليّ، من البدو إلی الختم 91

فیما قاله العلّامه المجلسیّ قدّس سرّه فی النفس و الرّوح 104

فی تعدید خواصّ النفس الإنسانیّه 122

فی حدّ الإنسان 124

الباب الثالث و الأربعون فی خلق الأرواح قبل الاجساد، و علّه تعلقها بها، و بعض شئونها من ائتلافها و حبها و بغضها و غیر ذلک من أحوالها 131

فی قول رجل لعلیّ علیه السّلام: و اللّه إنّی لا حبّک، فقال: کذبت 131

العلّه الّتى من أجلها جعل اللّه عزّ و جلّ الأرواح فى الأبدان بعد إن كانت مجرده عنها فى أرفع المحلّ 133

ص: 172

العنوان الصفحه

بحث و تحقيق حول روايات خلق الأرواح قبل الأبدان 141

فيما قاله الشيخ المفيد رحمه اللّه فى خلق الأرواح قبل الأجساد 144

العلّه الّتى من أجلها يغتمّ الإنسان و يحزن من غير سبب، و يفرح و يسرّ من غير سبب 145

فى قول رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله: مثل المؤمن فى توادّهم و تراحمهم كمثل الجسد إذا اشتكى بعضه تداعى سائره بالسهر و الحمّى 150

الباب الرابع و الأربعون حقيقه الرؤيا و تعبيرها و فضل الرؤيا الصادقه و علتها و عله الكاذبه 151

قصّه يوسف عليه السّلام، و ما رآه الملک فى المنام 153

معنى قوله عزّ و جلّ: «وَ جَعَلْنا نَوْمَكُمْ سُباتاً» 156

فى امرأه رأت على عهد رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله ثلاث مرّات أنّ جذع بيتها انكسر 164

فى أنّ فاطمه عليها السّلام رأت فى النوم كأنّ الحسن و الحسين عليهما السّلام ذبحا أو قتلا، و معنى: الرسول، و النبىّ، و المحدّث 166

فى قول النبىّ صلّى اللّه عليه و آله: و قد رأيت أنّ بنى تيم و بنى عدىّ و بنى أميّه يصعدون منبرى 168

الرّؤيا الّتى رآها أمير المؤمنين عليه السّلام بكربلا فى الحسين عليه السّلام 170

فى الرّؤيا الّتى رآها عبد المطّلب فى بشاره النبىّ صلّى اللّه عليه و آله، و إشاره إلى ما تقدّم فيما رئى فى النّوم 171

فى قول رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله: الرّؤيا لا تقصّ إلّا على مؤمن خلا من الحسد و البغى 174

بیان فی أنّ الرّؤیا المؤمن علی سبعین جزء من أجزاء النبوّه 177
ص: 173

العنوان الصفحه

فی رؤیا الّتی رآها النبیّ صلّی اللّه علیه و آله و سلّم 184

سبب نزول قوله تعالی: «إِنَّمَا النَّجْوی مِنَ الشَّیْطانِ» و الرّؤیا الّتی رآها فاطمه علیها السّلام 187

فی قول رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله: الرّؤیا ثلاثه: بشری من اللّه، و تحزین من الشیطان، و الّذی یحدّث به الإنسان نفسه فیراه فی منامه 191

بحث و تحقیق حول مسأله الرّؤیا، و انّها من غوامض المسائل، و أقوال المتکلّمین و الحکماء فیها 195

فی سبب المنامات الصادقه و الکاذبه 199

فیما نقل عن الشیخ المفید رحمه اللّه فی المنامات 309

فیما ذکره أرباب التعبیر و التأویل فی المنامات 219

الباب الخامس و الأربعون فی رؤیه النبیّ صلّی اللّه علیه و آله و أوصیائه علیهم السّلام و سائر الأنبیاء و الأولیاء فی المقام 234

فی أنّ الشیطان لا یتمثّل فی صوره النبیّ صلّی اللّه علیه و آله 234

الباب السادس و الأربعون قوی النفس و مشاعرها من الحواس الظاهره و الباطنه و سائر القوی البدنیه 245

احتجاج هشام بن الحکم بعمرو بن عبید 248

فیما قاله الإمام الصّادق علیه السّلام للمفضّل فی الافعال الّتی جعلت فی الإنسان من الطعم و النوم و الجماع و ما دبّر فیها 255

العنوان الصفحه

فيما ذكره الحكماء فى تحقيق القوى البدنيه الانسانيه 260

بحث مفصّل و أقوال مختلفه فى كيفيّه الإبصار 261

فى الشّامّه و الذّائقه 270

فى اللّامسه، و الحواسّ الباطنه 272

الباب السابع و الأربعون ما به قوام بدن الإنسان و أجزائه و تشريح أعضائه و منافعها و ما يترتب عليها من أحوال التنفس 286

فى قول الإمام الصّادق عليه السّلام: قوام الإنسان و بقاؤه بأربعه 293

فى قول الإمام الصّادق عليه السّلام: عرفان المرء نفسه أن يعرفها بأربع طبائع و أربع دعائم و أربعه أركان ... 302

فيما جرى بين الإمام الصّادق عليه السّلام و الطبيب الهندىّ فى مجلس المنصور فى الطّب و علل ما خلق فى الإنسان من الأعضاء و الجوارح 307

علّه المراره فى الأذنين و العذوبه فى الشفتين و الملوحه فى العينين و البروده فى الأنف 312

فيما قاله الإمام الصّادق عليه السّلام للمفضّل فى أعضاء البدن أجمع 320

فى عشره كلمه سألها داود عليه السّلام عن سليمان 331

إلى هنا: انتهى الجزء الثامن و الخمسون و هو الجزء الخامس من المجلد الرابع عشر

العنوان الصفحه

فهرس الجزء التاسع و الخمسين

الباب الثامن و الأربعون فيما ذكره الحكماء و الاطباء فى تشريح البدن و أعضائه 1

فى بيان الأعضاء الأصليّه للبدن 1

فى تشريح الرأس و أعضائه و ما اشتملت عليه 8

فى الحلق و الحنجره و سائر آلات الصوت 19

فى العتق و الصلب و الاضلاع و النخاع 22

فى تشريح الصدر و البطن و ما اشتمل عليه من الاحشاء و اليدين (القص- الترقوه الكتف- العضد- السّاعد- الرسغ و المشط- الأصابع- الظفر- ماهيّه الصدر- الرئه- قصبه الرئه- القلب- الشرايين- المرى ء و المعده- الامعاء- الكبد- المراره- الطحال- الكليتان- المثانه- الثدى) 26

فى تشريح آلات التناسل، الانثيان- القضيب- الرّحم 47

فى تشريح سائر الأعضاء من أسافل البدن، الخاصره و العانه و الورک- السّاق- القدم- الكعب- العقب- الرسغ 51

فى عدد العظام و الأعصاب و الشريانات 58

الباب التاسع و الأربعون فى عله اختلاف صور المخلوقات و عله السودان و الترک و الصقالبه 59

قصّه نوح عليه السّلام و أولاده فى السّفينه 60

العنوان الصفحه

أبواب الطب و معالجه الأمراض و خواص الأدويه

الباب الخمسون انه لم سمى الطبيب طبيبا و ما ورد فى عمل الطب و الرجوع الى الطبيب 62

فيما ناجى اللّه موسى عليه السّلام، و جواز العمل بقول الطبيب الذّمّى و الرجوع إليه 62

فى حرمه التداوى بدون شده المرض و الحاجه الشديده إليه 64

فى جواز الاستيجار للختان و خفض الجوارى و المداواه 65

فى التداوى و الأمر به 66

فى استرقاء المريض 68

فيما قاله الشيخ الصدوق رحمه اللّه فى الطّب و ذكره بعض الأدويه، و ما قاله الشيخ المفيد رحمه اللّه فى شرحه 74

فيما رواه المخالفون عن أبى الدرداء 76

فى أنّ الطبّ نوعان- طبّ جسد و طبّ قلب 78

الباب الحادى و الخمسون التداوى بالحرام 79

فى جواز الأكل و الشّرب من المحرّم عند الضروره و الأقوال فيه 79

فى شرب الخمر و المسكرات 81

بحث و أقوال فى الأبوال 84

فى شرب النبيذ 85

العنوان الصفحه

الباب الثانى و الخمسون علاج الحمى و اليرقان و كثره الدم و بيان علاماتها 93

فى التفّاح و فوائده و علاج الحمّى به 93

فى علامات الدّم و شرب ماء السماء 97

الباب الثالث و الخمسون الحجامه و الحقنه و السعوط و القى ء 108

فى الحجامه 108

فى أنّ النبىّ صلّى اللّه عليه و آله احتجم فى رأسه و بين كتفه و فى قفاه 112

الحجامه فى أيّام الأسبوع 125

قصّه طبيب كان له مائه سنه و نيّف و فصد مولانا العسكرىّ عليه السّلام و ما رأى من العجائب و إسلام راهب دير العاقول 132

فوائد و مطالب 135

الباب الرابع و الخمسون فى الحميه 140

فى الحميّه و علاجها 140

الباب الخامس و الخمسون علاج الصداع 143

الباب السادس و الخمسون معالجات العين و الاذن 144

العنوان الصفحه

فی ثلاثه یجلبن البصر 144

فی الکحل 149

فی الکمأه 152

الباب السابع و الخمسون معالجه الجنون و الصرع و الغشی و اختلال الدماغ 156

الباب الثامن و الخمسون معالجات علل سائر أجزاء الوجه و الأسنان و الفم 159

قصّه رجل الّذی أخذه اللصوص و أقاموه فی الثلج فشدّوه و مللئوا فاه من الثلج فانفسد فمه و لسانه فعالجه مولانا الرّضا علیه السّلام 159

علّه صفره الوجوه و زرقه العیون و تناثر الأسنان و انتفاخ الوجوه 161

فی خلّ الخمر و أنّه یشدّ اللثه 162

الباب التاسع و الخمسون علاج دود البطن 165

فی أنّ خلّ الخمر یقتل الدیدان فی البطن 165

الباب الستون علاج دخول العلق منافذ البدن 166

قصّه جاریه الّتی دخلت فی بطنها علقه و معجزه علیّ علیه السّلام فی بیت الطشت 166

الباب الحادی و الستون علاج ورم الکبد و أوجاع الجوف و الخاصره 169

ص: 179

العنوان الصفحه

الباب الثانى و الستون علاج البطن و الزحير و وجع المعده و برودتها و رخاوتها 172

فى وجع البطن، و علاجه بالارز 173

الباب الثالث و الستون الدواء لاوجاع الحلق و الرئه و السعال و السل 179

دواء السّل 179

بزر البنج، و دواء السّعال 181

فى الكاشم، و دواء الحلق 182

الباب الرابع و الستون فى الزكام 183

دواء الزّكام و من لا يبصر القمر و الكوكب 183

فى فائده الزّكام و الدّماميل 184

الباب الخامس و الستون معالجه الرياح الموجعه 186

الباب السادس و الستون علاج تقطير البول و وجع المثانه و الحصاه 188

الباب السابع و الستون معالجه أوجاع المفاصل و عرق النساء 190

ص: 180

العنوان الصفحه

الباب الثامن و الستون علاج الجراحات و القروح و عله الجدرى 191

فيما قاله الامام العسكرىّ عليه السّلام فى تداوى المتوكّل 191

علّه الجدرى، و رماد البردىّ (الحصير) فى حبس الدّم 192

الباب التاسع و الستون الدواء لوجع البطن و الظهر 194

فيمن تغيّر عليه ماء الظهر و لم يحصل منه الولد 195

الباب السبعون معالجه البواسير و بعض النوادر 196

فى فوائد الأرز و الكراث 196

فى رجل كان به داء دواؤه ماء الرّجال، فعالجه الإمام الصّادق عليه السّلام بسنام الإبل 202

الباب الحادى و السبعون ما يدفع البلغم و الرطوبات و اليبوسه و ما يوجب شيئا من ذلک و الفالج 203

فى التمر و البطّيخ و السّواک و قراءه القرآن و تسريح اللحيه 203

فى دفع البلغم 204

معالجه الرطوبه 205

الباب الثانى و السبعون دواء البلبله و كثره العطش و يبس الفم 206

العنوان الصفحه

الباب الثالث و السبعون علاج السموم و لدغ الموذيات 207

فی أنّ الملح دواء لدغ العقرب 207

معالجه سمّ أمّ أربع و أربعين و لدغ الزنابير 208

فی الترياق 209

الباب الرابع و السبعون معالجه الوباء 210

الباب الخامس و السبعون دفع الجذام و البرص و البهق و الداء الخبيث 211

فی أنّ لحم البقر بالسّلق يذهب البياض، و معالجه الوضح و البهق 211

معالجه البرص و الداء الخبيث، و فوائد الطين الحسين عليه السّلام و تربه مدينه النبیّ صلّی اللّه عليه و آله 212

فی قول رسول اللّه صلّی اللّه عليه و آله: أقلّوا من النظر إلی أهل البلاء و لا تدخلوا عليهم، و إذا مررتم بهم فاسرعوا المشی لا يصيبكم ما أصابهم، و قول أمير المؤمنين عليه السّلام أخذ الشّارب من الجمعه إلی الجمعه أمان من الجذام، و فوائد اللفت 213

أبواب الأدويه و خواصها

الباب السادس و السبعون فی الهندباء 215

فی فضيله الهندباء و خواصّها 215

ص: 182

العنوان الصفحه

الباب السابع و السبعون فى الشبرم و السنا 218

فوائد السنا 218

الباب الثامن و السبعون فى بزر قطونا 220

الباب التاسع و السبعون البنفسج و الخِيرى و الزنبق و ادهانها 221

منافع البنفسج، و أنّ دهنه يقوّى الدّماغ 222

فى دهن الزّنبق 224

الباب الثمانون الحبه السوداء 227

فى أنّ حبّه السوداء شفاء من كلّ داء إلّا السّام 227

الباب الحادى و الثمانون فى العناب 232

الباب الثانى و الثمانون فى الحليه 233

الباب الثالث و الثمانون فى الحرمل و الكندر 233

ص: 183

العنوان الصفحه

الباب الرابع و الثمانون فی السعد و الأشنان 235

فی ذمّ الأشنان و مدح السعد 236

الباب الخامس و الثمانون فی الهلیلج و الاملج و البلیلج 237

الباب السادس و الثمانون الأدویه المرکبه الجامعه للفوائد النافعه لکثیر من الأمراض 240

دواء لکثره الجماع و غیره، و علاج البطن 242

فی الأشبه، و السادج، و جوزبوا 245

دواء للفالج و خفقان الفؤاد 246

فی دواء الّذی سقاه موسی بن عمران علیه السّلام بنی إسرائیل لما أراد فرعون أن یسمّ بنی إسرائیل و تهیّأ لهم طعاما 250

الباب السابع و الثمانون نوادر طبهم علیهم السّلام و جوامعها 260

عن الکاظم علیه السّلام: اثنان علیلان، و قوله علیه السّلام: إذا جعت فکل، و إذا عطشت فاشرب، و إذا هاج بک البول فبل، و لا تجامع إلّا من حاجه، و إذا نعست فنم، فانّ ذلک مصحّه للبدن 260

فی قول النبیّ صلّی اللّه علیه و آله: الصدقه تدفع البلاء المبرم، فداووا مرضاکم بالصّدقه 264

فی تقلیم الأظفار 268

من أدویه الحفظ 272

العنوان الصفحه

فی اللبن و الزّیت، و الباقلا، و العنب، و الرّمان 282

فی التّفاح، و السّفرجل، و الکمّثری، و الأترج، و الباذروج، و الکراث، و الکرفس، و السلق و الکمأه، و الفجل، و السلجم، و القثّاء، و السعتر، و التخلّل 284

الباب الثامن و الثمانون کتاب طبّ النبیّ صلّی اللّه علیه و آله

المنسوب إلی الشیخ أبی العباس المستغفریّ 290

آداب الأکل و مقداره و کیفیّته 290

فی الاحتکار 292

فی اللحم، و الأرز، و الفاکهه، و البنفسج، و اللبن، و الجبن، و الجوز، و ما یورث النسیان، و الشاه، و العسل، و الحلو، و الرطب، و التمر 294

لحم البقر و لبنها، و لحم الغنم و لبنها، و أفضل ما یبدأ الصائم به، و التّین، و السفرجل، و العنب، و البطّیخ، و الرّمان، و الأترج، و الباذنجان، و الیقطین، و الکرفس، و الخلّ 296

فی الزّبیب، و القرع، و العنّاب، و القثّاء، و البطّیخ، و النّرجس، و الحنّاء، و المرزنجوش، و البنفسج، و الفجل 298

فی البقل، و الجبن، و السّداب، و الثوم و البصل، و الکراث، و الکرفس، و الهلیلج الأسود، و الحجامه، و الطّین، و الرّمد، و الزکام، و السّعال، و الدّمامیل، و وجع العین و الضرس 300

بیان و شرح و تفصیل من العلّامه المجلسیّ رحمه اللّه تعالی و إیّانا 302

الباب التاسع و الثمانون الرساله الذهبیه (من البدء الی الختم) 306

العنوان الصفحه

الرّساله الذهبيّه فى الطبّ الّتى بعث بها الإمام علىّ بن موسى الرّضا عليهما السّلام إلى المأمون الملعون العبّاسىّ 312

ذكر فصول السنه و شهور الرّومى 313

صفه الشراب الّذى يحلّ شربه و استعماله بعد الطعام 314

فى دخول الحمام و استعمال النّوره 322

دواء الّذى يزيد فى الحفظ و يقلّ النسيان 324

فى الماء الّذى يصلح للشرب 326

توضيح من العلّامه المجلسىّ رحمه اللّه فى مضامين الرّساله 328

العلّه الّتى من أجلها سمّيت هذه الرّساله بالذّهبيّه 356

إلى هنا: إلى هنا انتهى الجزء التاسع و الخمسون و هو الجزء السادس من المجلد الرابع عشر

فهرس الجزء الستين

الباب الأوّل تأثير السحر و العين و حقيقتهما زائدا على ما تقدم 1

الأقوال فى معنى السّحر، و أقسام السّحر 3

بحث حول: انّ العين حقّ 9

فى أنّ لبيد بن أعصم اليهودىّ سحر رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله، فنزلت سوره الفلق 13

معنى قوله تعالى عزّ و جلّ: «وَ مِنْ شَرِّ النَّفَّاثاتِ فِى الْعُقَدِ، وَ مِنْ شَرِّ حاسِدٍ إِذا حَسَدَ» 14

فى قول رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله: إنّ العين لتدخل الرّجل القبر، و الجمل القدر 20

ص: 186

العنوان الصفحه

فی السّحر و أصله، و أنّ السّاحر لا یقدر أن یجعل الإنسان فی صوره الحیوانات 21

فی أنّ لبید بن أعصم الیهودیّ و أمّ عبد اللّه الیهودیّه سحرا رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله و سلّم 22

نقل و تحقیق فی حقیقه السّحر من الشیخ قدّس سرّه فی الخلاف، و أبی جعفر الأسترآبادیّ، و العلّامه فی التحریر، و الشهید فی الدّروس، و المحقق الأردبیلیّ فی شرح الإرشاد، و ابن حجر فی فتح الباریّ 28

فی أنّ السّحر یطلق علی معان 34

الباب الثانی حقیقه الجن و أحوالهم 42

معنی قوله تبارک و تعالی: «وَ جَعَلُوا لِلَّهِ شُرَکاءَ الْجِنَّ» 44

عقائد المجوسی و معنی الزّندیق 46

فی أنّ الجانّ کان أبی الجنّ، و معنی الجنّ 50

معنی قوله تعالی: «وَ مِنَ الْجِنِّ مَنْ یَعْمَلُ بَیْنَ یَدَیْهِ» و عمل الجن، و قوّتهم 54

هل للجنّ ثواب أم لا، و الأقوال فیه 58

فی قول أمّ سلمه رضی اللّه عنها: ما سمعت نوح الجنّ منذ قبض النبیّ صلّی اللّه علیه و آله و سلّم إلّا اللیله (العاشورا) 65

فی خلیفه علیّ علیه السّلام فی الجنّ 66

فی قول الإمام الصّادق علیه السّلام: الآباء ثلاثه: آدم ولد مؤمنا، و الجان ولد مؤمنا و کافرا، و إبلیس ولد کافرا، و لیس فیهم نتاج إنّما یبیض و یفرخ و ولده ذکور لیس فیهم إناث 77

معجزه من مولانا السّجاد علیه السّلام و قصّه جاریه شامیّه 85

محاربه علىّ عليه السّلام مع الجنّ 86

ص: 187

العنوان الصفحه

قصّه قوم من الجنّ الّذين جاءوا إلى النبىّ صلّى اللّه عليه و آله 91

قصّه هام بن الهيم بن لاقيس بن إبليس و إيمانه 99

فى قول ابن عبّاس: الخلق أربعه 114

قصّه أبى دجانه 125

الباب الثالث إبليس لعنه اللّه و قصصه و بدء خلقه و مكائده و مصائده و أحوال ذريته و الاحتراز عنهم، أعاذنا اللّه من شرورهم 131

تفسير الآيات و بحث حول أمر الشيطان و وسوسته 139

فيما قاله الرازىّ فى تفسيره 147

فى أنّ الملائكه و الجنّ كانوا قادرين بقدره اللّه تعالى أن يظهروا بحيث يتمكّن النّاس من رؤيتهم 159

فيما قالته المعتزله 162

فى تمكّن الشيطان من النفوذ فى داخل أعضاء الإنسان 164

فى أنّ الشيطان كان مأمورا بالسجود لآدم عليه السّلام، و الاختلاف فى أنّه هل كان من الملائكه أم لا، و أنّ اللّه تعالى تكلّم مع إبليس بغير واسطه و هذا منصب عظيم، و اللعن على إبليس 168

معنى قوله سبحانه: «وَ حِفْظاً مِنْ كُلِّ شَيْطانٍ مارِدٍ» و معنى الشهب 186

معنى قوله عزّ و جلّ: «مِنْ شَرِّ الْوَسْواسِ الْخَنَّاسِ» 193

فى أنّ الكفر أقدم على الشرک 198

علّه الغائط و نتنه، و علّه بليّه أيّوب عليه السّلام 200

فى قول النبىّ صلّى اللّه عليه و آله لعلىّ عليه السّلام: النّوم على أربعه 203

العلّه الّتی من أجلها یغتمّ الإنسان و یحزن من غیر سبب و یفرح و یسرّ

ص: 188

العنوان الصفحه

من غير سبب 205

فی مصارعه علیّ علیه السّلام مع الشیطان 208

فیما قاله الشیطان لإبراهیم علیه السّلام لمّا حجّ و أراد أن یذبح ابنه 209

فی امرأه جنّیه 216

فی أنّ إبلیس یأتی الأنبیاء علیهم السّلام و یتحدّث إلیهم 226

فی أنّ إبلیس تمثّل فی أربع صور، یوم بدر فی صوره سراقه، یوم العقبه فی صوره منبّه، و فی دار الندوه فی صوره شیخ من أهل نجد، و یوم قبض النبیّ صلّی اللّه علیه و آله فی صوره المغیره 235

کیف جعل اللّه تعالی لنفسه و لعباده عدوّا 233

فی قول ابن عبّاس: لمّا مضی لعیسی علیه السّلام ثلاثون سنه بعثه اللّه تعالی إلی بنی إسرائیل فلقیه إبلیس ... 239

فی أنّ إبلیس لعنه اللّه عبد اللّه فی السّماء سبعه آلاف سنه فی رکعتین 240

معنی الرّجیم 242

فی قول إبلیس: خمسه أشیاء لیس لی فیهنّ حیله 248

فیما قاله إبلیس لعنه اللّه لنوح علیه السّلام 250

فیما قاله إبلیس لعنه اللّه لعیسی علیه السّلام 252

فیما یتباعد الشیطان من الإنسان 261

توضیح فی بول الشیطان فی اذن الإنسان 263

قصّه عابد الّذی غواه واحد من جند إبلیس بالعباده 270

فی قول الباقر علیه السّلام: کان قوم لوط علیه السّلام من أفضل قوم خلقهم اللّه، فطلبهم إبلیس الطلب الشدید، حتّی اکتفی الرّجال بالرّجال و النساء بالنساء 278

قصّه سلیمان علیه السّلام و الجنّ و ملک الموت و الأرضه 279

فیما جری بین موسی علیه السّلام و إبلیس و انّه لا یسجد بقبر آدم علیه السّلام 280

العنوان الصفحه

بحث و تحقيق و بيان فى أنّ الجنّ و الشياطين أجسام لطيفه 283

فى أنّ إبليس هل كان من الملائكه أم لا 286

فيما افترق الملائكه و الجنّ 287

فى أنّ الجنّ و الشياطين مكلّفون، و أنّ مؤمنى الجنّ و فسّاق الشيعه كانوا فى القيامه فى حظائر بين الجنّه و النّار، و أنّ نبيّنا صلّى اللّه عليه و آله مبعوث عليهم، و أنّ الجنّ على ثلاثه أصناف 291

هل كان قبل إبليس كافر أولا 309

فى أنّ قراءه آيه الكرسىّ تأجر الإنسان من الشياطين 317

حجّه المنكرون لوجود الجنّ و الشياطين 321

أجوبه لمنكرى الجنّ و الشياطين 323

الأخبار الدّالّه على وجود الجنّ و الشياطين 328

تحقيق الكلام فى الوسوسه 333

فيما قالت المعتزله 346

إلى هنا إلى هنا انتهى الجزء الستون و هو الجزء السابع من المجلد الرابع عشر

فهرس الجزء الحادى و الستين

أبواب الحيوان و أصنافها و أحوالها و أحكامها

الباب الأوّل عموم أحوال الحيوان و أصنافها 1

ص: 190

العنوان الصفحه

تفسير الآيات، و معنى قوله عزّ و جلّ: «وَ ما مِنْ دَابَّةٍ فِی الْأَرْضِ»* 2

معنى قوله تبارک و تعالى: «إِلَّا أُمَمٌ أَمْثالُكُمْ» و ما قيل فى تفسيره 3

فى أنّ من قتل عصفورا عبثا جاء يوم القيامه يعجّ إلى اللّه تعالى و يقول يا ربّ إنّ هذا قتلنى عبثا 4

فى أنّ البهائم و الطيور مكلّفه أم لا، و حشرها و إيصال الأعواض إليها 7

تفسير قوله تبارک و تعالى: «وَ اللَّهُ خَلَقَ كُلَّ دَابَّةٍ مِنْ ماءٍ»، و سؤالات فى هذه الآيه لأنّ كثيرا من الحيوانات غير مخلوقه من الماء كالملائكه، و الجنّ من النّار، و آدم عليه السّلام من التراب، و عيسى عليه السّلام من الريح، و كثيرا من الحيوانات يتولّد لا عن النّطفه 13

أقسام الحيوانات 15

فيما تقوله الحيوانات فى صياحهنّ 27

الخطبه الّتى خطبها علىّ عليه السّلام فى صفه عجيب خلق أصناف من الحيوان، و شرحها و بيانها 39

فيما قاله الإمام الصّادق عليه السّلام للمفضّل فى الحيوان كلّها 53

فى آكلات اللحم من الحيوان، و ذوات الأربع و أولادها، الحمار، و الفرس، و الثور 54

فى الكلب، و وجه الدّابه و ذنبها، و الفيل و الفيله 56

فى الزّرافه، و القرد، و البهائم 58

فى الوحوش و السّباع و الهوام و الحشرات و دواب الأرض، و الفطن الّتى جعلت فى البهائم 61

فى الذّرّه، و النّمل، و الطير، و أسد الذباب، و الطائر 62

فی عجم العنب و غیره، و البیض، و حوصله الطائر 64
فی ریش الطیر، و العصافیر 66
ص: 191

العنوان الصفحه

فی الخفّاش و خلقته العجیبه، و النحل، و الجراد 68

فی السمک 70

شرح و توضیح و معنی لغات الحدیث و ضبط الأسماء 71

فی القرد و أنّه کان سریع الفهم، یتعلّم الصنعه، و أنّ ملک النّوبه أهدی إلی المتوکّل قردا خیّاطا و آخر صائغا 74

فی الأیّل و ما یفعل و یأکل 75

فی العنکبوت و أقسامها 79

بحث و تحقیق حول أعمال الحیوانات علی جهه الفهم و الشعور و الطبائع و المعرفه 80

فیما قاله السیّد المرتضی رحمه اللّه تعالی و إیّانا فیما ورد فی الأخبار الوارده بمدح أجناس من الطّیر و البهائم و المأکولات و الأرضین، و ذمّ أجناس منها 82

قصّه النّمله 86

فیما یفعل الدبّ بالثور، و الثعلب بالبق و البعوض 91

الباب الثانی أحوال الانعام و منافعها و مضارها و اتخاذها 97

فی قول النبیّ صلّی اللّه علیه و آله: البرکه عشره أجزاء تسعه أعشارها فی التجاره، و العشر الباقی فی الجلود 188

فی الغنم و البقر و الإبل 123

فیما سأله الإمام الصّادق علیه السّلام عن أبی حنیفه عن حماره 127

فی مدح الشاه 132

فی ذمّ الإبل 134

العلّه الّتی من أجلها صار الثور غاضا طرفه لا یرفع رأسه إلی السّماء، و العلّه

ص: 192

العنوان الصفحه

الّتی من أجلها صارت الماعز مفرقعه الذنب بادیه الحیاء و العوره، و صارت النعجه مستوره الحیاء و العوره 141

الباب الثالث البحیره و أخواتها 143

معنی قوله تعالی: «ما جَعَلَ اللَّهُ مِنْ بَحِیرَهٍ وَ لا سائِبَهٍ» 143

الباب الرابع فی رکوب الزوامل و الجلالات 147

فی إبل الجلّاله، و رکوب الزّوامل 147

علّه کراهه الرّکوب علی الزّوامل 148

الباب الخامس آداب الحلب و الرعی و فیه بعض النوادر 149

الباب السادس علل تسمیه الدوابّ و بدء خلقها 152

العلّه الّتی من أجلها قیل للفرس اجد، و للبغله عد، و للحمار حرّ 152

فی أنّ أوّل من رکب الخیل إسماعیل علیه السّلام و کانت وحشیّه 153

الباب السابع فضل ارتباط الدوابّ و بیان أنواعها و ما فیه شومها و برکتها 158

فی قول النبیّ صلّی اللّه علیه و آله: الخیل معقود بنواصیها الخیر 159

فی قول الصادق علیه السّلام: من سعاده المرء دابّه یرکبها فی حوائجه 171

ص: 193

العنوان الصفحه

فی أنّ الشوم فی المرأه و الفرس و الدّار 179

قصّه رجل من بنی إسرائیل و کان له زوجه حسناء و أنّها کانت بغیّه 194

کان للنبیّ صلّی اللّه علیه و آله حمار اسمه یعفور 195

الباب الثامن حق الدابّه علی صاحبها و آداب رکوبها و حملها و بعض النوادر 201

فی قول النبیّ صلّی اللّه علیه و آله: للدّابّه علی صاحبها خصال ستّ، و بیان فی تسبیح الحیوان 201

النهی علی ضرب الحیوان 204

فی أنّ مولانا السّجاد علیه السّلام حجّ علی ناقته عشرین حجّه و لم یقرعها بسوط 206

بعض مناهی النبیّ صلّی اللّه علیه و آله و سلّم 215

دعاء فی الرکوب، و آداب الرکوب 218

الباب التاسع اخصاء الدوابّ و کیها و تعرقبها و الإضرار بها و بسائر الحیوانات و التحریش بینها، و آداب انتاجها و بعض النوادر 221

معنی قوله تبارک و تعالی: «فَلَیُبَتِّکُنَّ آذانَ الْأَنْعامِ وَ لَآمُرَنَّهُمْ فَلَیُغَیِّرُنَّ خَلْقَ اللَّهِ» 221

بحث حول اخصاء الحیوانات 222

فی التحریش بین البهائم 226

العنوان الصفحه

الباب العاشر النحل و النمل و سائر ما نهى عن قتله من الحيوانات، و ما يحل قتله منها من الحيات و العقارب و الغربان و غيرها و النهى عن حرق الحيوانات و تعذيبها 229

بحث مفصّل حول النحل 229

بحث حول النّمل 240

فى قتل الحيوانات، و ما يقتل فى الحرم 248

فى العقرب و قتلها 250

فى الغراب 251

فى قول الصادق عليه السّلام: تعلّموا من الغراب ثلاث خصال، و سبعه أشياء خلقها اللّه عزّ و جلّ لم تخرج من رحم، و قتل الوزغ 262

فى أنّ رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله و سلّم نهى عن قتل خمسه، و أمر بقتل خمسه 264

فى أنّ النبىّ صلّى اللّه عليه و آله نهى أن يحرق شى ء من الحيوان بالنّار 267

فى امرأه ربطت هرّه 268

فى قتل الحيه

فى امرأه الّتى نامت فى طريق الحجّ و انتبهت و حيّه متطوّقه عليها لأنّها بغت ثلاث مرّات و كلّ مرّه تلد ولدا فإذا وضعته سجّرت التّنور فالقته فيه 272

فى الحيّه و أسمائها 274

فى الشّقراق و الحبارى و الهدهد 285

فى أكل الهدهد، و الفاخته، و القبّره، و الحبارى، و الصّرد، و الصّوام، و الشّقراق، و الخطّاف 297

ص: 195

العنوان الصفحه

فی النهی عن قتل القبّره و أکل لحمها 300

فی العصفور و أنواعه و النّهی عن قتله عبثا، و البلبل 304

الباب الثانی عشر الذباب و البق و البرغوث و الزنبور و الخنفساء و القمله و القرد و الحلم و أشباهها 310

فی قتل البقّه و البرغوث و القمّله فی الحرم 311

فی أنّ الذباب نافع للجذام 312

فی الخنفساء و أنّ رمادها نافع للقرحه 313

کیف یجمع الدّاء و الشّفاء فی جناحی ذبابه 315

فی البعوضه و قصّتها مع نمرود 320

الباب الثالث عشر الخفاش و غرائب خلقه و عجایب أمره 322

معنی قوله تبارک و تعالی: «أَنِّی أَخْلُقُ لَکُمْ مِنَ الطِّینِ کَهَیْئَهِ الطَّیْرِ» و انّ الطّیر هو الخفّاش و عجائب خلقته 322

الخطبه الّتی خطبها علیّ علیه السّلام، و یذکر فیها بدیع خلقه الخفّاش، و فیها بیان و شرح و توضیح لغات 323

الباب الرابع عشر فی البوم 329

فی البوم و انّها تأوی الخراب لمّا قتل الحسین علیه السّلام بعد إن کانت تأوی العمران 329

فی أنّ کسری قال لعامل له: صد لی شرّ الطّیر و اشوه بشرّ الوقود و أطعمه

العنوان الصفحه

شرّ النّاس، فصاد بومه و شوّاها بحطب الدّفلى و اطعمها ساعيا، و قصّه رجل كتب شعرا على قصر المأمون 332

إلى هنا: إلى هنا انتهى الجزء الحادى و الستون و هو الجزء السادس من المجلد الرابع عشر

فهرس الجزء الثانى و الستين

أبواب الدواجن و قد مضت منها الانعام

الباب الأوّل استحباب اتخاذ الدواجن فى البيوت 1

فى قول رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله: أكثروا من الدّواجن فى بيوتكم تتشاغل بها الشياطين عن صبيانكم 1

الباب الثانى فضل اتخاذ الديک و أنواعها و اتخاذ الدجاج فى البيت و أحكامها 3

فى الديک الأبيض، و قول الإمام الصّادق عليه السّلام: إنّ للّه ديکا رجلاه فى الأرض و رأسه تحت العرش 3

الباب الثالث الحمام و أنواعه من الفواخت و القمارى و الدباسى و الوراشى و غيرها 12

ص: 197

العنوان الصفحه

فی الورشان و الفاخته و ذکرهما 13

فی الحمام 16

الباب الرابع فی الطاوس 30

الخطبه الّتی خطبها علیّ علیه السّلام و یذکر فیها عجیب خلقه الطّاوس، و فیها بیان 30

فی أنّ الطّاوس مشوم 41

فی أنّ الطّاوس رجلا جمیلا فکابر امرأه رجل مؤمن تحبّه فوقع بها فمسخهما اللّه عزّ و جلّ 42

الباب الخامس الدراج و القطا و القبج و غیرها من الطیور و فضل لحم بعضها علی بعض 43

فی قول الإمام الکاظم علیه السّلام: أطعموا المحموم لحم القباج 43

فی الدّراج 44

فی القطا، و معنی قول النبیّ صلّی اللّه علیه و آله: من بنی للّه مسجدا و لو کمفحص قطاه بنی اللّه تعالی له بیتا فی الجنّه 46

أبواب الوحوش و السباع من الدواجن و غیرها

الباب الأوّل الکلاب و أنواعها و صفاتها و أحکامها و السنانیر و الخنازیر فی بدء خلقها و أحکامها 48

العنوان الصفحه

قصّه أصحاب الكهف و كلبهم 50

فى الكلب و أحكامه 51

قصص الكلاب 57

فى السنّور و أسمائه 67

فى الكلب الأسود 69

الباب الثانى الثعلب و الارنب و الذئب و الأسد 71

فى رجل الّذى أخذ ثعلبا و يقرّب النّار إلى وجهه، فدخلت حيّه فى فيه 71

فى سبع الّذى جاء بكيس 74

فى الثعلب و حيلته 76

فى تكلّم مولانا الإمام الباقر عليه السّلام مع الذئب 77

فى ثلاثه من الصّحابه الّذين كلّمهم الذئب 78

فى امرأتين اللتين كانتا فى زمن داود عليه السّلام اذ جاء الذّئب فذهب بابن أحدهما، و قصّه امرأه تصدقت 79

فى الأرنب، و أنّ المرأه و الضّبع و الخفّاش و الأرنب تحيض، و الأسد، و انّ له مائه و ثلاثين اسما و صفه 80

فى سفينه مولى رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله، و دعاء رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله على عتبه بن أبى لهب فافترسه الأسد 81

فى قول النبىّ صلّى اللّه عليه و آله فرّ من المجذوم فرارک من الأسد 82

فى أنّ دانيال عليه السّلام طرح فى الجبّ مع الأسد، فأوحى اللّه تبارک و تعالى إلى إرميا أن يذهب إلى دانيال بطعام و شراب 83

ص: 199

العنوان الصفحه

الباب الثالث الظبی و سائر الوحوش 85

فی تکلّم مولانا الامام السّجاد علیه السّلام مع ظبی 85

فی الیحمور 86

فی أنّ رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله مرّ علی قوم قد صادوا ظبیه و شدّوها إلی عمود فسطاط، و قولها: یا رسول اللّه: إنّی وضعت ولی خشفان، و قول النبیّ صلّی اللّه علیه و آله: خلّوا عنها، فأطلقوها، فذهبت و عادت 88

فی ظبیتین اللتین التجأتا إلی النبیّ صلّی اللّه علیه و آله 89

أبواب الصید و الذبائح و ما یحل و ما یحرم من الحیوان و غیره

الباب الأوّل جوامع ما یحل و ما یحرم من المأکولات و المشروبات و حکم المشتبه بالحرام و ما اضطروا إلیه 92

تفسیر الآیات، و جواز الانتفاع بالأرض علی أیّ وجه کان من السّکنی و الزراعه و العماره و حفر الأنهار و إجراء القنوات و غیرها 96

فی أنّ قوله تعالی: «یا أَیُّهَا النَّاسُ کُلُوا مِمَّا فِی الْأَرْضِ» نزلت فی ثقیف و خزاعه و بنی عامر و بنی مدلج لمّا حرّموا علی أنفسهم من الحرث و الأنعام و البحیره و السائبه و الوصیله 97

فی حلّ المحلّلات للکفّار و الفسّاق و جواز إعطائهم منها إلّا ما دلّ علی المنع منه دلیل، و معنی قوله تبارک و تعالی: «یا أَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا کُلُوا مِنْ طَیِّباتِ ما رَزَقْناکُمْ» 99

ص: 200

العنوان الصفحه

فی أنّ الأکل قد یکون واجبا و قد یکون مندوبا 100

فی حرمه جمیع انتفاعات المیته إلّا ما أخرجه الدّلیل، و بحث حول الدّم المتخلّف الذّبیحه فی الحیوان المأکول اللحم 102

معنی قوله تبارک و تعالی: «غَیْرَ باغٍ وَ لا عادٍ»* 104

تفسیر قوله عزّ و جلّ: «وَ الْمُنْخَنِقَهُ وَ الْمَوْقُوذَهُ وَ الْمُتَرَدِّیَهُ وَ النَّطِیحَهُ وَ ما أَکَلَ السَّبُعُ إِلَّا ما ذَکَّیْتُمْ» 106

معنی قوله تبارک و تعالی: «وَ ما ذُبِحَ عَلَی النُّصُبِ» 108

معنی قوله تبارک و تعالی: «وَ أَنْ تَسْتَقْسِمُوا بِالْأَزْلامِ» و إشاره إلی جواز الاستخاره بالنّصّ 109

تفسیر قوله عزّ سبحانه: «لا تُحَرِّمُوا طَیِّباتِ ما أَحَلَّ اللَّهُ» 111

بحث حول الرّزق، و مذهب الأشاعره فی الرّزق، و ما قاله البیضاویّ، و ما حلفا علیّ علیه السّلام، و بلال، و عثمان بن مظعون رحمهما اللّه 112

فی أنّ للایمان درجات و منازل 115

معنی قوله عزّ و جلّ: «لَیْسَ عَلَی الَّذِینَ آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحاتِ جُناحٌ فِیما طَعِمُوا إِذا مَا اتَّقَوْا» و بحث حول نفی الجناح عن الّذین آمنوا 116

تفسیر قوله تبارک و تعالی: «وَ عَلَی الَّذِینَ هادُوا حَرَّمْنا کُلَّ ذِی ظُفُرٍ وَ مِنَ الْبَقَرِ وَ الْغَنَمِ حَرَّمْنا عَلَیْهِمْ شُحُومَهُما» 121

فی الإسراف، و انّ اللّه عزّ و جلّ جمع الطّب کلّه فی نصف آیه من کتابه و هو قوله عزّ اسمه: «کُلُوا وَ اشْرَبُوا وَ لا تُسْرِفُوا» و جمع النبیّ صلّی اللّه علیه و آله الطّب فی قوله: المعده بیت الدّاء و الحمیّه رأس کلّ دواء و أعط کلّ بدن ما عوّدته، و معنی قوله تعالی: «مَنْ حَرَّمَ زِینَهَ اللَّهِ الَّتِی أَخْرَجَ لِعِبادِهِ» 123

فی جواز لبس الثّیاب الفاخره و أکل الأطعمه الطیبه من الحلال 125

العلّه الّتی من أجلها حرّم اللّه الخمر و المیته و الدّم و لحم الخنزیر 134

ص: 201

العنوان الصفحه

فيما يحلّ أكله و ما يحرم 137

فيمن وجد فى الطريق سفره فيها لحم و خبز و جبن و بيض 139

حكم اللحم المطروح، و ما قاله العلّامه المجلسىّ و العلّامه الحلّىّ و المحقق الأردبيلىّ قدّس سرّهم 140

فيما قاله المحقق فى الشرائع، و العلّامه فى القواعد، و الشهيدين رحمهم اللّه تعالى و إيّانا فى لحم مطروح لا يعلم ذكاته 142

فى اللحم الّذى اختلط الذّكىّ بالميته 144

فى أنّ ما أهلّ لغير اللّه حرام أكله 147

معنى قوله عزّ اسمه: «فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ باغٍ وَ لا عادٍ»*، و متى تحلّ الميته 148

فيما روى عن الصادق عليه السّلام عمّا يحلّ للإنسان أكله ممّا أخرجت الأرض، و من لحوم الحيوان 151

ما يجوز أكله من: البيض، و صيد البحر، و الأشربه 152

فى الجبن و الأنفخه 154

فى أنّ كلّ شى ء حلال حتّى يعرف الحرام بعينه 156

تبيين و تفصيل فى أنّ تحريم تناول المحرّمات مختصّ بحال الاختيار، و معنى الباغى و العادى 158

الباب الثانى علل تحريم المحرمات من المأكولات و المشروبات 162

العلّه الّتى من أجلها حرّم اللّه تعالى الخمر و الدّم المسفوح و الميته 162

العلّه الّتى من أجلها حرّم اللّه تبارک و تعالى لحم الخنزير 163

فيما روى عن الإمام الرّضا عليه السّلام فى تحريم الخنزير و القرد و الميته و الدّم و الطّحال 165

ص: 202

العنوان الصفحه

علّه تحريم المحرّمات 166

الباب الثالث ما يحل من الطيور و سائر الحيوان و ما لا يحل 168

فيما يحرم من البيض و عن السمک و عن الطّير 168

فى الطّير 170

فى لحوم الحمر الأهليّه 171

فى لحوم: الخيل، و البغال، و الحمير، و السّمک، و الجرّيث، و الضّبّ، و الجرىّ 172

فى قول الإمام الصّادق و الإمام الرّضا عليه السّلام: كلّ ذى ناب من السّباع و ذى مخلب من الطّير فأكله حرام 176

العلّه الّتى من أجلها نهى رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله عن أكل لحوم الحمر الأهليّه 177

بيان حول الإبل الخراسانيّه 178

فى لحم الفيل و الدبّ و القرد و الجاموس و القنافذ و الوطواط 180

فى لحم الجزور و الغراب و البحث حوله 182

فى تحريم: الخفاش، و الوطواط، و الطاوس، و الزّنابير، و الذّباب، و البق، و الأرنب، و الضبّ، و الحيّه، و العقرب، و الفأره، و الجرزان، و الخنافس، و الصراصر، و بنات وردان، و البراغيث، و القمل، و اليربوع، و القنفذ، و الوبر، و الخزّ، و الفنک، و السمور، و السنجاب

و حلّ: الحمام، و القمارى، و الدّباسىّ، و الورشان، و الجحل، و القبج، و الدّراج، و القطا، و الطّيهوج، و الدّجاج، و الكروان، و الكركىّ، و الصّعوه، و البطّ 185

فى تحريم: الكلب، و الخنزير، و الأسد، و النّمر، و الفهد، و الذّئب، و

ص: 203

العنوان الصفحه

السنّور، و الثّعلب، و الضّبع، و ابن آوی 187

فی الباز، و الصّقر، و العقاب، و الشّاهین، و الباشق، و النّسر، و الرّخمه 188

الباب الرابع الجراد و السمک و سائر الحیوان الماء 189

فی قول النبیّ صلّی اللّه علیه و آله: إنّ اللّه تعالی خلق ألف أمّه: ستّمائه منهما فی البحر، و أربعمائه فی البرّ 189

فی قول النبیّ صلّی اللّه علیه و آله: إدمان أکل السمک الطّری یذیب الجسد 190

فی قول الصّادق علیه السّلام: من أقرّ بسبعه أشیاء فهو مؤمن 193

فی ذکاه الجراد 194

فیما صادت المجوس من الجراد و السمک، و أکل السلحفاه و السرطان 195

فی قول الصّادق علیه السّلام: الحوت ذکیّ حیّه و میّته، و فیه بیان بأنّ الحوت یحلّ أکله حیّا 197

فی الاسقنقور، و أثر لحمه 199

فی الربیثا 202

فی عدم حلّ ما مات من السّمک فی غیر الشبکه و حظیره، و بیان فی التّسمیه و ما قاله الشیخ المفید و ابن زهره و الشیخ الطوسیّ و المحقق و ابن عقیل و ابن إدریس. و العلّامه فی ذلک، و إذ اشتبه الحلال بالحرام 203

فی قول علیّ فی شرطه الخمیس و معه درّه یضرب بها بیّاعی الجریّ و المارماهی و الزّمیر و الطافی: یا بیّاعی مسوخ بنی إسرائیل و جند بنی مروان، و جند بنی مروان أقوام حلقوا اللحی و فتلوا الشّوارب 206

فی ذمّ السمک الطریّ 208

حکم سمکه وجد فی بطن سمکه 214

ص: 204

العنوان الصفحه

العلّه الّتی من أجلها حبس یونس علیه السّلام فی بطن الحوت 218

الباب الخامس أنواع المسوخ و أحکامها و علل مسخها 220

فی أن المسوخ ثلاثه عشر صنفا: الفیل، و الدّبّ، و الأرنب، و العقرب، و الضّب، و العنکبوت، و الدّعموص و الجرىّ، و الوطواط، و القرد، و الخنزیر، و الزّهره، و سهیل 220

العلّه الّتی من أجلها مسخ الزّنبور و الخفّاش و الفأر و البعوض 221

فی أنّ القمّله من الجسد 222

فی الزّهره و سهیل و أنّهما دابّتان من دواب البحر 224

فی قول الصادق علیه السّلام: الوزغ رجس و هو مسخ فإذا قتلته فاغتسل 225

فیما قاله النبىّ صلّی اللّه علیه و آله فی المسوخ 226

فی أنّ المسوخ ثلاثون صنفا 230

فی أنّ الفیل یهرب من السنّور، و السّبع من الدیک الأبیض، و العقرب متی أبصرت الوزغه ماتت 231

قصّه أصحاب الفیل 232

فی الضّب الّذی تکلّم مع رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله و شهد برسالته صلّی اللّه علیه و آله و إسلام رجل من بنی سلیم 235

فیما قاله النبىّ صلّی اللّه علیه و آله فی الحکم بن العاص الملعون و ابنه مروان الملعون 237

قصّه رجل یشوب اللبن بالماء و ما فعل قرده بدنانیره، و قصّه أصحاب السبت 239

فی أنّ الممسوخ لا یعیش أکثر من ثلاثه أیّام و لا یأکل و لا یشرب و لا یعقب، و أنّ الخنزیر مشترک بین البهیمیّه و السبعیّه 241

بیان فی العنقاء و القنفذ 242

العنوان الصفحه

قصّه قتاده و أخباره النبىّ صلّى اللّه عليه و آله بأنّ قنفذا كان فى بيته، و فى الوبر، و الورل 244

الباب السادس الأسباب العارضه المقتضيه للتحريم 246

فى الحمل الّذى غذى بلبن خنزير و استبراؤه 246

فى كراهه لحم حيوان رضع من امرأه حتّى اشتدّ عظمه 248

فى النّاقه الجلّاله، و البقره الجلّاله، و البطّه الجلّاله، و الشاه و الدّجاج 249

فى أنّ الجلل يوجب تحريم اللحم، و القول بالكراهه، و فيما يحصل الجلل، و فى الذّيل ما يناسب المقام 250

فى شاه شربت بولا 253

فى شاه الّتى نزا عليها راعيها و خلّى سبيلها فدخلت بين قطيع غنم، و بيان فى القرعه 254

فى أنّ محمّد بن عيسى اليقطينى ثقه و قدحه غير ثابت، و بحث حول سند الروايه، و بيان فى القرعه 255

فى اللحم إذا كان مع الطّحال فى السفّود 256

فى الجرىّ مع السّمک فى سفّود 258

الباب السابع الصيد و أحكامه و آدابه 259

معنى الجوارح فى قوله تبارک و تعالى: «وَ ما عَلَّمْتُمْ مِنَ الْجَوارِحِ مُكَلِّبِينَ» و فيه وجوه 259

فى الاصطياد و معناه، و الصيد بالكلب المعلّم الّذى يحلّ مقتوله و ما أشبهه 261

فى أنّ الاعتبار فى حلّ الصيد بالمرسل لا المعلّم 263

معنى قوله عزّ اسمه: «وَ اذْكُرُوا اسْمَ اللّهِ عَلَيْهِ» و أنّ الآيه دلّت على وجوب

ص: 206

العنوان الصفحه

التسميه، و حملها على التسميه عند الأكل بعيد 265

فى حكم حيوان إنسىّ صار وحشيّا 266

فى أنّ معضّ الكلب نجس و القول بأنّه طاهر 267

فيما أخذه الباز و الصقر، و ما قتل بالحجر و البندق و المعراض 269

فى أنّ الآلات الّتى يصاد بها و يحصل بها الحلّ 270

بحث حول الاصطياد بالتفنگ 272

بيان و شرح فى قول الكاظم عليه السّلام: كله ما لم يتغيّب إذا سمّى و رماه، فى ظبى أو حمار وحش أو طير صرعه رجل ثمّ رماه بعد ما صرعه 273

فى صيد القهد، و كلب المجوس يكلبه المسلم و يسمّى و يرسله 274

فى قول الصادق عليه السّلام: لا يصاد من الصيد إلّا ما أضاع التسبيح، و أنّ الطّير إذا ملک ثمّ طار ثمّ اخذ فهو حلال لمن أخذه، و بيان و تفصيل فى بقاء الملک و عدمه 275

فى قول الباقر عليه السّلام: الصّقور و البزاه من الجوارح، و قول الإمام الصادق عليه السّلام:

الفهد المعلّم كالكلب 276

فى قول الصادق عليه السّلام: إذا ضرب الرّجل الصّيد بالسيف أو طعنه بالرّمح أو رماه بالسّهم فقتله و قد سمّى اللّه حين فعل ذلک لا بأس بأكله، و فى الصّيد يضربه الصائد فيتحامل فيقع فى ماء أو نار أو يتردّى من موضع عال، لا يؤكل إلّا أن تدرک ذكاته، و ما قتل بالحجر و البندق 277

فى أنّ رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله نهى عن صيد المجوس و عن ذبائحهم، و كلّ ما أصميت ودع ما أنميت، و معناه 278

فی الصّید بالمعراض 279

فی قول رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله: أربع یفسدن القلب و ینبتن النفاق فی القلب کما ینبت الماء الشجر: استماع اللهو، و البذاء، و اتیان باب

ص: 207

العنوان الصفحه

السلطان، و طلب الصّيد 282

فيما قطع من الصّيد أو جرحه 284

فى صيد البزاه و الصقور و الفهود و الكلاب 285

فى كراهه أخذ الفراخ من الأوكار 286

فى قوم أرسلوا كلابهم للصيد فلمّا أن مضت الكلاب دخل فيها كلب غريب 288

فى النّهى عن أكل الصّيد الّذى وقع فى الماء فمات 289

فى قول الصّادق عليه السّلام: ما خلا الكلاب ممّا يصيد الفهود و الصّقور و أشباه ذلک فلا تأكلنّ من صيده إلّا ما أدركت ذكاته 290

فى كراهه صيد كلّ ما عشّش فى دار الإنسان أو هرب من سبع و غيره و أوى إليه 293

الباب الثامن التذكيه و أنواعها و أحكامها 294

معنى قوله تبارک و تعالى: «فَكُلُوا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ» و أنّ الذّكر هو قول: «بِسْمِ اللَّهِ» و كلّ اسم يختص اللّه سبحانه به أو صفه تختصّه 295

بحث مفصّل فى النحر و مشروعيّته و وجوب التسميه عند الذّبح و الاصطياد، و الإخلال بالتسميه 298

فى مطلق ذكر اسمه تعالى عند الذّبح و النحر و ارسال الكلب أو السّهم، و ما يستحب فى ذبح الغنم 299

فى أنّ فى سلخ الذّبيحه قبل بردها أو قطع شى ء منها قولان: أحدهما التحريم، و الثانى: الكراهه 302

فى وقت إدراک الذّكاه و أنّها الحركه و خروج الدّم 303

تفصيل القول فى استقرار الحياه 304

ص: 208

العنوان الصفحه

فى أنّه يعتبر فى الذّبح قطع أربعه أعضاء من الحلق 305

فى معنى الأوداج، و فرى الأوداج 306

فى حقيقه التذكيه 308

فى ذبيحه المرأه و الصبىّ و الخصىّ 311

فى اشتراط استقبال القبله فى الذّبح و النحر، و أنّ من أخلّ به عامدا حرمت، و لو كان ناسيا لم تحرم، و الجاهل كالنّاسى 313

فى كيفيّه الاستقبال، و نخع الذبيحه 314

فى كراهه ذبح الحيوان و آخر ينظر إليه، و كراهه إيقاعه ليلا إلّا أن يخاف الفوت، و إيقاعه يوم الجمعه إلى الزّوال إلّا عن ضروره، و استحباب تحديد الشفره، و سرعه القطع، و أن لا يرى الشفره للحيوان، و أن لا يحرّكه و لا يجرّه من مكان إلى آخر بل يتركه إلى أن يفارق الرّوح، و أن يساق إلى المذبح برفق، و يضجع برفق، و يعرض عليه الماء قبل الذّبح 315

فى علامه الذّكاه، و النّهى عن ذبيحه المرتدّ، و أنّ البعير ينحر، و فى ذبيحه ذبحت من القفا 317

فيما أكله المجوس 319

معنى قوله عزّ و جلّ: «وَ أَنْ تَسْتَقْسِمُوا بِالْأَزْلامِ ذلِكُمْ فِسْقٌ» و معنى المتردّيه و الموقوذه، و أنّ ذبيحه: المميّز، و المرأه، و الخصىّ، و الخنثى، و الجنب، و الحائض، و الأغلف، و الاعمى، و ولد الزّنا، حلال 320

بيان فى الذّبح بالحجاره المحدّده و العود و أشباههما، و القول بالكراهه و التحريم 321

فى ذبيحه قطع رأسها قبل أن تبرد، و جواز أخذ قوائم الشاه عند الذّبح غير الذابح 322

علل تحريم المحرّمات، و ما اهلّ به لغير اللّه 323

ص: 209

العنوان الصفحه

فی عدم حلّ ذبیحه المجنون و الصّبیّ غیر الممیّز 325

فی النفخ فی اللحم 326

فی أنّ رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله نهی عن المثله بالحیوان و عن صبر البهائم، و أن تسلخ الذبیحه أو تقطع حتّی تموت و تهدأ 328

فی النّهی عن الذّبح إلّا فی الحلق إذا کان ممکنا، و قول الصّادق علیه السّلام: لو تردّی ثور أو بعیر فی بئر أو حفره أو هاج فلم یقدر علی منحره و لا مذبحه فانّه یسمّی اللّه علیه و یطعن حیث أمکن منه و یؤکل، و معنی المثله 329

فی بیع جلود النمر إذا کانت مدبوغه 330

فی الحیوان الّذی تقع علیه الذّکاه و ما لا تقع علیه 331

إلی هنا: إلی هنا انتهی الجزء الثانی و الستون، و هو الجزء التاسع من المجلد الرابع عشر حسب تجزئه المؤلّف رحمه اللّه و إیّانا

فهرس الجزء الثالث و الستين

تتمه أبواب الصيد و الذبائح

الباب التاسع ذبائح الكفّار من أهل الكتاب و غيرهم و النصاب و المخالفين 1

معنى قوله تبارک و تعالى: «الْيَوْمَ أُحِلَّ لَكُمُ الطَّيِّباتُ وَ طَعامُ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتابَ حِلٌّ لَكُمْ وَ طَعامُكُمْ حِلٌّ لَهُمْ» و قول الشيخ بهاء الدّين العاملىّ رحمه اللّه تعالى و إيانا: فى تحريم ذبائح من عدا اليهود و النصارى و المجوس، و ذهب إلى هذا القول: الشّيخ المفيد و الشّيخ أبى جعفر الطّوسى و السيّد المرتضى و أبى الصّلاح

العنوان الصفحه

و ابن حمزه و ابن إدريس و العلّامه و المحقّق و الشيخ محمّد بن مكّى، و وافقهم على ذلک: الحنابله 1

فى أنّ الحنفيّه و الشّافعيّه و المالكيّه ذهبوا إلى إباحه ذبائح أهل- الكتاب و إن لم يذكر اسم اللّه عليها

و قول محمّد بن بابويه طاب ثراه: إذا سمعنا اليهودىّ و النصرانىّ و المجوسىّ يذكر اسم اللّه تعالى عند الذبح فانّ ذبيحته تحلّ لنا 2

فى أنّ عليّا عليه السّلام كان ينهى عن ذبائح أهل الكتاب و صيدهم و مناكحتهم، و أنّ الحنفيّه و الشّافعيّه و المالكيّه احتجّوا على إباحه ذبائح اليهود و النصارى بوجوه 3

احتجّ الحنابله على تحريم ذبيحه المسلم إذا ترک التسميه عمدا و سهوا 4

جواب احتجاج الحنفيّه و الشّافعيّه و المالكيّه حيث احتجّوا بقوله تعالى:

«وَ طَعامُ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتابَ حِلٌّ لَكُمْ وَ طَعامُكُمْ حِلٌّ لَهُمْ» 5

فى الخبر الّذى روى أنّ النبىّ صلّى اللّه عليه و آله أكل من اللحم الّذى أهدته اليهوديّه، و ما اختاره ابن بابويه رحمه اللّه من إباحه ذبيحه اليهود و النصارى و المجوس 8

فيما قاله الشيخ المفيد قدّس سرّه فى رساله الذّبائح فى التسميه و ذبائح أهل الكتاب 9

جواب من قال: إنّ اليهود تعرف اللّه جلّ اسمه و تديّن بالتّوحيد 11

سؤال و جواب فى تحريم ذبائح أهل الكتاب 13

فيما قاله العلّامه المجلسىّ رحمه اللّه تعالى و إيّانا فى تحريم ذبائح أهل الكتاب 14

القول فى اشتراط إيمان الذّابح زياده على الإسلام 15

فی ذبیحه النّاصبیّ، و ما رواه الشیخ المفید و السیّد المرتضی رحمهما اللّه 16

توجیه و بیان فی: و اللّه لا ابرّد لکما علی ظهری 18

ص: 211

العنوان الصفحه

فيما قاله الشيخ رحمه اللّه فى التهذيب فى تحريم ذبائح أهل الكتاب 21

الدّعاء الّذى يدعوه اليهود عند الذّبح بلغه العبريّه 27

فى قول الصّادق عليه السّلام: لا بأس بلحم يبتاع فى الأسواق و لا يدرى كيف ذبحه القصّابون و عن علىّ عليه السّلام: لا يذبح أضحيّه المسلم إلّا مسلم، و يقول عند ذبحها: بسم اللّه و اللّه أكبر وجّهت وجهى للّذى فطر السّماوات و الأرض حنيفا مسلما و ما أنا من المشركين إنّ صلاتى و نسكى و محياى و مماتى للّه ربّ العالمين لا شريک له و بذلک امرت و أنا من المسلمين 28

الباب العاشر حكم الجنين 29

فى قول الرّضا عليه السّلام: ذكاه الجنين ذكاه أمّه إذا أشعر و أوبر 29

معنى قوله عزّ و جلّ: «أُحِلَّتْ لَكُمْ بَهِيمَةُ الْأَنْعامِ» و بيان فى تذكيه الجنين 30

فى تحريم الجنين إذا خرج من بطن الميته ميته 31

الباب الحادى عشر ما يحرم من الذبيحه و ما يكره 33

فى قول النبىّ صلّى اللّه عليه و آله: حرم من الشاه سبعه أشياء: الدّم و المذاكير، و المثانه، و النخاع، و الغدد، و الطحال، و المراره 33

فى أنّ أمير المؤمنين عليه السّلام مرّ بالقصّابين فنهاهم عن بيع سبعه أشياء من الشّاه:

الدّم، و الغدد، و آذان الفؤاد، و الطحال، و النخاع، و الخصى، و القضيب، و الفرق بين الكبد و الطحال 34

فى قول الإمام الصّادق عليه السّلام: لا يؤكل من الشّاه عشره أشياء: الفرث، و الدّم و الطحال، و النخاع، و الغدد، و القضيب، و الانثيان، و الرّحم، و الحياء (الفرج)، و الأوداج

ص: 212

العنوان الصفحه

و أنّ الطحال كان بيت الدّم، و الغدد يحرّک عرق الجذام 35

فی انّ النبیّ صلّی اللّه علیه و آله لا یأکل الکلیتین من غیر أن یحرّمهما لقربهما من البول 36

العلّه الّتی من أجلها صار الطحال حراما و هو من الذّبیحه 37

فی أنّ رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله کان یحبّ الذّراع و الکتف لقربهما من المرعی و بعدهما من المبال و یکره الورک لقربها من المبال.

و ما یحلّ من المیته: الشعر، و الصّوف، و الوبر، و النّاب، و القرن، و الضرس و الظلف، و البیض، و الأنفخه، و الظفر، و المخلب، و الریش 38

فی قول العلّامه فی المختلف و الشیخ فی النهایه: یحرم من الإبل و البقر و الغنم و غیرها ممّا یحلّ أکله و إن کانت مذکاه: الدّم، و الفرث، و المراره، و المشیمه، و الفرج ظاهره و باطنه، و القضیب، و الانثیان، و النخاع، و العلبا، و الغدد، و ذات الأشاجع، و الحدق، و الخرزه الّتی تکون فی الدّماغ، و المثانه 39

فیما قاله السیّد المرتضی، و ابن الجنید، و الشیخ فی النهایه، و الشهیدان 40

بحث حول جلد الحیوان 42

الباب الثانی عشر حکم البیوض و خواصها 43

فی قول الصادق علیه السّلام: ما کان من بیض طیر الماء مثل بیض الدجاج علی خلقته احدی رأسه مفرطح فکل و إلّا فلا 43

فی أنّ بیض السمک المحلّل حلال و المحرّم حرام، و مع الاشتباه یؤکل ما کان خشنا لا ما کان أملس 44

فی قول الصادق علیه السّلام: یؤکل من البیض ما اختلف طرفاه، و لا یؤکل ما استوی طرفاه 45

فی قول الصّادق علیه السّلام: انّ نبیّا من الأنبیاء شکا إلی اللّه قلّه النسل، فقال له:

ص: 213

العنوان الصفحه

كل اللحم بالبيض.

و كل البيض بالبصل، عن أبى الحسن عليه السّلام 46

الباب الثالث عشر حكم ما لا تحله الحياه من الميته و ممّا لا يؤكل لحمه 48

فى قول الصّادق عليه السّلام: عشره أشياء من الميته ذكيّه: العظم: و الشعر، و الصّوف، و الرّيش، و القرن، و الحافر، و البيض، و الأنفحه، و اللبن، و السنّ 48

فى أنّه لا بأس بمشط العاج و عظام الفيل 50

عن أبى الحسن العسكرىّ عليه السّلام: التسريح بمشط العاج ينبت الشعر فى الرأس 51

فى قول علىّ عليه السّلام: ما لا نفس له سائله إذا مات فى الادام فلا بأس بأكله.

و أنّ الزيت يقع فيه شى ء له دم فيموت يباع لمن يعمله صابونا.

و جواز استعمال المتنجّس فيما لا يشترط فيه الطهاره 52

فى أنّه رخّص فى الادام و الطعام يموت فيه حشاشه الأرض و الذّباب و ما لا دم له 53

بيان و تفصيل فى الشعر و الصوف و الوبر و الانفحه و البيض و فأره المسک 54

فى نجاسه ما لا تحلّه الحياه من نجس العين كالكلب و الخنزير و الكافر، و مخالفه السيّد المرتضى رحمه اللّه و حكم بطهارتها 55

الباب الرابع عشر فضل اللحم و الشحم و ذمّ من ترک اللحم أربعين يوما و أنواع اللحم 56

فى قول علىّ عليه السّلام: عليكم باللّحم فإنّ اللحم من اللحم، و اللحم ينبت اللحم، و من ترک اللحم أربعين صباحا ساء خلقه، و إيّاكم و أكل

السمک فانّ السمک یسلّ الجسم، و أنّ لحوم البقر داء و ألبانها دواء و أسمانها شفاء 56

ص: 214

العنوان الصفحه

معنى قول الإمام الصّادق عليه السّلام: إنّ اللّه تبارک و تعالى ليبغض البيت اللحم و اللحم السّمين 57

فى قول رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله: سيّد طعام الدّنيا و الآخره اللحم، و سيّد شراب الدّنيا و الآخره الماء، و أنا سيّد ولد آدم و لا فخر 58

فيما يسمنّ و يهزلن 59

فى اللحم القديد 63

فى الرّمان و الماء المعتدل بين الحراره و البروده، و ذمّ الجبن و القديد، و أنّ أكل القديد، و دخول الحمّام على البطنه، و نكاح العجائز و غشيان النساء على الامتلاء، يهد من البدن و ربّما قتلن

و أنّ اللحم اليابس يضرّ من كلّ شى ء و لا ينفع من شى ء 64

فى قول رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله: من أتى عليه أربعون يوما و لم يأكل اللحم فليستقرض على اللّه و ليأكله 65

فى قول الصادق عليه السّلام: اللحم من اللحم، من تركه أربعين يوما ساء خلقه، كلوه فانّه يزيد فى السّمع و البصر 66

العلّه الّتى من أجلها من ترک اللحم أربعين يوما ساء خلقه 67

فى قول رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله: شكا نبىّ قبلى إلى اللّه الضّعف فى بدنه، فأوحى اللّه إليه: اطبخ اللحم و اللبن فانّى قد جعلت البركه و القوّه فيهما 68

فى قول الصّادق عليه السّلام: اللحم باللّبن مرق الأنبياء 69

فى قول الصّادق عليه السّلام: كل يوما بلحم، و يوما بلبن، و يوما بشى ء آخر 70

العلّه الّتى من أجلها كان رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله يحبّ الذّراع 71

فی قول السّجاد علیه السّلام: لا تنهکوا العظام فإنّ للجنّ فیه نصیبا 72

فی أنّ رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله کان یأکل بالقرع و اللحم، و کان یحبّ صلّی اللّه علیه و آله و سلّم القرع و یقول إنّها شجره أخی یونس، و کان صلّی اللّه علیه و آله یعجبه الدبّاء، و یأکل الدّجاج

ص: 215

العنوان الصفحه

و لحم الوحش، و لحم الطير الّذى يصاد 73

فى قول رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله: عليكم بأكل لحوم الإبل، و قول أبى الحسن- الأوّل عليه السّلام: أطعموا المحموم لحم القبج، و أنّ لحم الحبارى جيّد للبواسير و وجع الظهر و هو يعين على الجماع 74

الباب الخامس عشر الكباب و الشواء و الرءوس 77

فى أنّ الكباب يذهب بالحمّى 78

الباب السادس عشر الثريد و المرق و الشورباجات و ألوان الطعام 79

فى أنّ أوّل من ثرد الثريد إبراهيم عليه السّلام و أوّل من هشم الثريد هاشم 79

معنى الشفارج، و پيشپارجات 82

معنى النّارباجه 84

الباب السابع عشر الهريسه و المثلثه و أشباهها 86

فى قول الصّادق عليه السّلام: إنّ نبيّا من الأنبياء شكا إلى اللّه الضّعف و قلّه الجماع فأمره بأكل الهريسه 86

الباب الثامن عشر السمن و أنواعه 88

فى أنّ السمن لا يلائم الشيخ 88

الباب التاسع عشر الالبان و بدو خلقها و فوائدها و أنواعها و أحكامها 89

العنوان الصفحه

فيما قاله الرازىّ فى تفسيره فى الفرث و الدّم و اللبن 89

فى حدوث اللبن فى الثدى 91

فيما قاله البيضاوىّ و الطبرسىّ فى استقرار العلف فى الكرش 94

فى لبن الحمار و الإبل 95

فى قول رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله: شكى نوح إلى ربّه عزّ و جلّ ضعف بدنه، فأوحى اللّه- تعالى إليه: أن أطبخ اللبن فكلها.

و أنّ بنى إسرائيل شكوا من البرص، فأوحى اللّه تبارک و تعالى إلى موسى عليه السّلام:

مرهم فليأكلوا لحم البقر بالسلق 97

فى أنّ النبىّ صلّى اللّه عليه و آله كان يحبّ اللبن، و إذا أكل أو شربه يقول: اللهمّ بارک لنا فيه و ارزقنا منه 99

فى قول الصّادق عليه السّلام: من أصابه ضعف فى قلبه أو بدنه فليأكل لحم الضأن باللّبن، و أنّ عليّا عليه السّلام كان يستحبّ أن يفطر على اللبن 101

فى أنّ من لم ينعقد له الولد فعليه باللّبن الحليب و العسل 102

فى أبوال الإبل و ألبانها 103

الباب العشرون الجبن 104

فى أنّ الجبن يفسد الجوف 104

فى قول الإمام الصادق عليه السّلام: نعم اللقمه الجبن، تعذب الفم، و تطيّب النكهه، و تهضم ما قبله، و تشهّى الطعام، و من يتعمّد أكله رأس الشهر أو شک أن لا تردّ له حاجته 105

فی أنّ الجبن و الجوز کان فی کلّ واحد منهما الشفاء، فان افترقا کان فی کلّ واحد منهما الدّاء 106

ص: 217

العنوان الصفحه

الباب الحادی و العشرون الماست و المضیره 107

فی أنّ علیّا علیه السّلام کان یأکل اللبن الحامض و الرّغیف الّذی فیه قشاء الشعیر 108

أبواب النباتات

الباب الأوّل جوامع أحوالها و نوادرها و أحوال الاشجار و ما یتعلق بها 108

معنی قوله تعالی: «وَ الْبَلَدُ الطَّیِّبُ یَخْرُجُ نَباتُهُ بِإِذْنِ رَبِّهِ» 109

فی أوّل شجره غرست فی الأرض و أوّل شجره نبتت فی الأرض، و العلّه الّتی من أجلها سمّی العود خلافا 111

العلّه الّتی من أجلها صارت الأشجار بعضها مع أحمال و بعضها بغیر أحمال 112

الباب الثانی الفواکه، و عدد ألوانها، و آداب أکلها، و جوامع ما یتعلق بها 114

معنی قوله تبارک و تعالی: «وَ هُوَ الَّذِی أَنْزَلَ مِنَ السَّماءِ ماءً فَأَخْرَجْنا بِهِ نَباتَ کُلِّ شَیْ ءٍ» 115

معنی قوله تبارک و تعالی: «وَ الزَّیْتُونَ وَ الرُّمَّانَ»* 116

معنی قوله عزّ اسمه: «وَ التِّینِ وَ الزَّیْتُونِ» و العلّه الّتی من أجلها خصّهما اللّه تعالی من الثمار بالقسم 117

فی أنّ لکلّ ثمره کان سماما 118

فی أنّ رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله کان إذا اتی بفاکهه حدیثه قبّلها و وضعها علی عینیه و یقول: اللهمّ أریتنا أوّلها فأرنا آخرها 119

فی النّهی عن القران بین التمرتین، و بحث حول النّهی 120

فی قول الصّادق علیه السّلام: خمس من فاکهه الجنّه فی الدّنیا: الرّمان الملاسی، و التّفاح الأصفهانیّ، و السّفرجل، و العنب، و الرّطب المشان 122

فی قول رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله: کلوا العنب حبّه حبّه، فإنّه أهنأ و أمرأ 123

الباب الثالث التمر و فضله و أنواعه 124

فی قول الإمام الباقر علیه السّلام: لم تستشف النساء بمثل الرّطب إنّ اللّه تعالی أطعمه مریم علیها السّلام فی نفاسها 124

فی تمر البرنیّ و فیه تسع خصال، و قول الصّادق علیه السّلام: أکل التمر البرنیّ علی الرّیق یورث الفالج 125

فی أنّ التمر علی الرّیق یقتل الدّیدان 126

فی قول علیّ علیه السّلام: ما تأکل الحامل من شی ء و لا تتداوی به أفضل من الرّطب 128

فی بدء خلق النخل 129

معنی قوله تعالی: «فَلْیَنْظُرْ أَیُّها أَزْکی طَعاماً» 131

فی أنّ رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله کان یفطر فی زمن الرّطب بالرّطب و فی زمن التمر بالتمر 132

فی قول الصّادق علیه السّلام: العجوه من الجنّه و فیها شفاء من السّمّ، و یقتل الدّیدان 133

فی أنّ التمر البرنیّ یشبع، و یهنئ: و یمرئ، و یرضی الرّبّ، و یسخط الشیطان، و یزید فی ماء فقار الظهر، و إذا أکله المرأه فی نفاسها تحلم أولادها 134

فی قول الرّضا علیه السّلام: حملت مریم علیها السّلام من تمر الصرفان، نزل بها جبرئیل فأطعمها فحملت 138

ص: 219

فی أنّ علیّا علیه السّلام کان یأکل الخبز بالتمر 139

فی قول الصّادق علیه السّلام: أطعموا نساءکم التمر البرنیّ فی نفاسهنّ تجملوا أولادکم 141

فی قول النبیّ صلّی اللّه علیه و آله: من أکل سبع تمرات من بین لابتیها حین یصبح لم یضرّه سمّ حتّی یمسی 145

العلّه الّتی من أجلها سمّی النخل الصیحانیّ بنخل الصیحانیّ، و قول الامام- السجّاد علیه السّلام: إنّی أحبّ الرّجل یکون تمریّا لحبّ رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله التمر 146

الباب الرابع الجمار و الطلع 146

فی قول الصّادق علیه السّلام: ثلاثه یهزلن: البیض و السمک و الطلع 147

الباب الخامس العنب 147

فی قول الإمام الکاظم علیه السّلام: ثلاثه لا یضرّ: العنب الرازقی، و قصب السّکر، و التّفاح اللبنانیّ 147

فی أنّ علیّا علیه السّلام کان یأکل الخبز بالعنب 148

فی قول الصّادق علیه السّلام: إذا أکلتم العنب فکلوه حبّه حبّه فانّها أهنأ و أمرأ، و أنّ العنب یذهب بالغمّ 149

فی قول النبیّ صلّی اللّه علیه و آله: لا تسمّوا العنب الکرم، و فیه بیان و شرح 150

الباب السادس الزبیب 151

فی قول رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله: علیکم بالزبیب فانّه یکشف المرّه، و یذهب بالبلغم،

و يشدّ العصب، و يذهب بالأعياء، و يحسّن الخلق، و يطيّب النّفس، و يذهب بالغمّ 151

فى قول على عليه السّلام: إحدى و عشرون زبيبه حمراء فى كلّ يوم على الرّيق تدفع جميع الأمراض إلّا مرض الموت 152

فى قول النبىّ صلّى اللّه عليه و آله: الزّبيب يطفئ المرّه، و يأكل البلغم، و يصحّ الجسم، و يحسن الخلق، و يشدّ العصب، و يذهب بالوصب، و يصفّى اللون 153

الباب السابع فضل الرمان و أنواعه 154

فى قول رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله و سلّم: كلوا الرّمان فليست منه حبّه تقع فى المعده إلا أنارت القلب، و أخرجت الشيطان أربعين يوما 154

فى قول علىّ عليه السّلام أطعموا صبيانكم الرّمان فانّه أسرع لألسنتهم 155

فى قول علىّ عليه السّلام كلوا الرّمان بشحمه فانّه دبّاغ للمعده، و أنّ آدم عليه السّلام أوصى به إلى هبه اللّه عليه السّلام 156

فى قول الصّادق عليه السّلام: فى كلّ رمّانه حبّه من الجنّه 157

فى أنّ الصّادق عليه السّلام لم يحبّ أن يشركه فى رمّانه 158

معنى قول الإمام الصّادق عليه السّلام: لو كنت مستأثرا على أحد لاستأثرت الرّمان 159

فى أنّ الرّمان المزّ أصلح فى البطن 160

فيما روى عن الصادق عليه السّلام فى الرّمان 162

فى أنّ حطب الرّمان ينفى الهوام 163

فى أنّ الرّمان يزيد فى ماء الرّجل و يحسّن الولد و اسرع للشباب 164

فى أنّ آدم عليه السّلام و النخله و العنبه و الرّمانه من طينه واحده 165

بیان: فی کلّ رمّانه حبّه من رمّان الجنّه 166

ص: 221

الباب الثامن التفاح و السفرجل و الكمثرى و أنواعها و منافعها 166

فى التداوى بالتّفاح و الماء البارد 166

فى أنّ السّفرجل يجمّ الفؤاد و يسمّى البخيل و يشجّع الجبان 167

فى أنّ أكل التّفاح نضوح للمعده، و أكل السفرجل قوه للقلب الضعيف، و يطيّب المعده، و يذكّى الفؤاد، و يشجّع الجبان، و يحسّن الولد، و الكمّثرى يجلو القلب، و يسكّن أوجاع الجوف 168

فى أنّ من أكل سفرجله أنطق اللّه الحكمه على لسانه أربعين يوما 169

فى أنّ التّفاح يطفئ الحراره، و يبرّد الجوف، و يذهب بالحمّى، و يذهب بالوباء 171

فى تفاح أخضر 172

فى قول الإمام الصّادق عليه السّلام: لو يعلم النّاس ما فى التفاح، ما داووا مرضاهم إلّا به 175

فى قول رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله: رائحه الأنبياء رائحه السفرجل، و رائحه حور العين رائحه الاس، و رائحه الملائكه رائحه الورد، و رائحه ابنتى فاطمه الزّهراء رائحه السفرجل و الاس و الورد 177

فى أنّ أوّل شى ء أكله آدم عليه السّلام حين اهبط إلى الأرض الكمّثرى 178

الباب التاسع الزيتون و الزيت و ما يعمل منهما 179

فى أنّ الزّيت يكشف المرّه، و يذهب البلغم، و يشدّ العصب، و يحسّن الخلق، و يطيّب النفس، و يذهب بالغمّ 179

معنى قول أمير المؤمنين عليه السّلام: ما أفقر بيت يأتدمون بالخلّ و الزّيت 180

فى أنّ الزّيت يطرح الرّياح 181

فى أنّ الزّيتون يزيد فى الماء 182

فى أنّ من أكل الزّيت لم يقربه الشيطان أربعين يوما 183

فى طبيعه الزيت 184

الباب العاشر التين 184

قصّه ملک القبط الّذى أراد هدم بيت المقدس 184

فى أنّ لبن التين كان نافعا لقرحه الكبد و قصّه حزقيل النبىّ عليه السّلام، و أنّ التين يذهب بالبخر، و يشدّ العظم، و ينبت الشعر، و يذهب بالدّاء 185

فى أنّ التين نافع للقولنج، و انّه يزيد فى الجماع، و يقطع البواسير، و ينفع من النقرس و الإبرده 186

الباب الحادى عشر الموز 187

فى أنّ الموز مليّن مدرّ محرک للباءه، و إكثاره مثقل 187

الباب الثانى عشر الغبيراء 188

فى قول الإمام الصادق عليه السّلام فى الغبيراء: إنّ لحمه ينبت اللحم، و عظمه ينبت العظم، و جلده ينبت، و يسخن الكليتين، و يدبغ المعده، و هو من البواسير و التقطير، و يقوّى السّاقين، و يقمع عرق الجذام باذن اللّه تعالى 188

الباب الثالث عشر قصب السكر 188

الباب الرابع عشر الاجاص و المشمش 189

فى أنّ الإجّاص نافع للمرار، و يليّن المفاصل، و يطفئ الحراره، و يسكّن الصفراء، و أنّ العتيق منه خير من جديده 189

قصّه نبىّ من الأنبياء الّذى بعثه اللّه عزّ و جلّ إلى قوم فلم يؤمنوا به، و قالوا له إن كنت نبيّا فادع لنا اللّه أن يجيئنا بطعام على لون ثيابنا و كانت ثيابهم صفراء، فجاء بخشبه يابسه فدعا اللّه عزّ و جلّ عليها فاخضرّت و أينعت و جاءت بالمشمش 190

فى طبيعه المشمش و النّهى عن أكله بعد الطعام 191

الباب الخامس عشر الأترج 191

فى قول علىّ عليه السّلام: كلوا الأترجّ قبل الطعام و بعده 191

فى أنّ الأترج بعد الطعام كان أنفع من قبل الطعام 192

فى أنّ الجبن اليابس يهضم الأترجّ 193

الباب السادس عشر البطيخ 193

فى أنّ رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله كان يأكل البطّيخ بالتمر، و يأكل البطّيخ بالرطب، و يأكل البطيخ بالسّكر 193

فى أنّ البطّيخ على الرّيق يورث الفالج و القولنج 194

فى أنّ فى البطّيخ كان عشر خصال 195

فى أنّ البطّيخ كان: طعاما، و شرابا، و فاكهه، و ريحانا، و اداما، و يزيد فى الباه، و يغسل المثانه، و يدرّ البول،

و قول الإمام أبى الحسن الثالث عليه السّلام: إنّ أكل البطّيخ يورث الجذام، فقيل له: أ ليس قد أمن المؤمن إذا أتى عليه أربعون سنه من الجنون و الجذام و البرص؟! قال عليه السّلام: نعم، و لكن إذا خالف المؤمن ما امر به ممّن آمنه لم يأمن أن تصيبه عقوبه الخلاف 196

فيما قاله علىّ عليه السّلام فى بطّيخه مرّه 197

الباب السابع عشر الجوز و اللوز و أكل الجوز مع الجبن 198

فى أنّ الجوز يهيّج الحرّ فى الجوف فى شدّه الحرّ و يهيّج القروح فى الجسد، و أكله فى الشّتاء يسخّن الكليتين و يدفع البرد

و أنّ الجبن و الجوز فى كلّ واحد منهما الشفاء، فان افترقا كان فى كلّ واحد منهما الدّاء.

و أنّ النانخواه و الجوز: يحرقان البواسير، و يطردان الريح، و يحسّنان اللون، و يخشنان المعده، و يسخنان الكلى.

و السعتر و الملح: يطردان الرّياح من الفؤاد، و يفتحان السدد، و يحرقان البلغم، و يدرّان الماء، و يطيّبان النكهه، و يلينان المعده، و يذهبان بالرّيح الخبيثه من الفم، و يصلبان الذّكر 198

أبواب البقول

الباب الأوّل جوامع أحوال البقول 199

فى أنّ لكلّ شى ء حليه و حليه الخوان البقل 199

معنى قول الإمام الصادق عليه السّلام: لأنّ قلوب المؤمنين خضر فهى تحنّ إلى أشكالها 200

الباب الثانى الكراث 200

فى أنّ الكراث: يطيّب النكهه، و يطرد الرّياح، و يقطع البواسير، و هو أمان من الجذام لمن أدمن عليه 200

فى أن لكلّ شى ء سيّد و سيّد البقول الكراث، و أنّ النبىّ صلّى اللّه عليه و آله كان يأكل الكراث 201

فى قول الإمام الباقر عليه السّلام: إنّا لنأكل الكراث 202

فى أنّه لا يعلق بالكراث شى ء من السّماد، و هو جيد للبواسير 203

فى قول رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله: سنام البقول و رأسها الكراث، و فيه بركه، و بقلتى و بقله الأنبياء، و أنا احبّه و آكله 204

فى أنّ من أكل الثوم و البصل و الكراث فلا يدخل المسجد فيؤذى برائحته 205

الباب الثالث الهندباء 206

فى الهندباء (بكسر الهاء و فتح الدّال) و أنّها كانت معتدله ناقعه للمعده و الكبد و الطحال أكلا، و للسعه العقرب ضمادا 206

فی قول الإمام الرّضا علیه السّلام: علیکم بأکل بقله الهندباء فانّها تزید فی الماء و الولد 207

فی قول الإمام الصّادق علیه السّلام: من سرّه أن یکثر ماله و ولده الذکور فلیکثر من أکل الهندباء، و أنّه یزید فی الماء و یحسن الوجه 208

دواء لمن هیّج رأسه و ضرسه و ضربانا فی عینیه 209

فی أنّ فی الهندباء کان قطره من قطرات الجنّه، و أنّ من أکل الهندباء لا یقرّبه شی ء من الدّواب لا حیّه و لا عقرب 210

فی رجل صالح صعب علیه فی بعض الاحانین القیام لصلاه اللیل، فرأی فی النّوم مولانا الإمام المنتظر عجل اللّه تعالی فرجه الشریف فقال علیه السّلام له: علیک بماء الهندباء، و فیما قاله رئیس الحکماء و الأطبّاء أبو علیّ ابن سینا فی الهندباء و خواصّه، و انّ النبیّ صلّی اللّه علیه و آله أمر بتناول الهندباء غیر مغسول 211

الباب الرابع الباذروج 213

فی أنّ رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله نظر إلی الباذروج فقال صلّی اللّه علیه و آله: هذا الحوک کأنّی انظر إلی منبته فی الجنّه، و کان أحبّ البقول عنده صلّی اللّه علیه و آله 213

فی قول الإمام الرّضا علیه السّلام: الباذروج لنا و الجرجیر لبنی أمیّه 214

فی أنّ الباذروج یمرأ الطعام، و یفتّح السدد، و یطیّب النکهه، و یشهّی الطعام، و یسهل الدّم، و أمان من الجذام، و یذهب بالسّل 215

فی أنّ الباذروج ینفع الدّم و سوء التنفّس، و بزره ینفع السّوداء 216

الباب الخامس السلق و الکرنب 216

فی قول الإمام الباقر علیه السّلام: إنّ بنی إسرائیل شکوا إلی موسی علیه السّلام ما یلقون؟؟؟

من البياض فشكى ذلک إلى اللّه عزّ و جلّ، فأوحى اللّه إليه: مرهم يأكلوا لحم البقر بالسلق 216

فى أنّ فى السلق كان شفاء من الأدواء، و يغلّظ العظم، و ينبت اللحم، و يشدّ العقل، و يصفّى الدم، و يقمع عرق الجذام 217

فى الكرنب و فوائده 218

الباب السادس الجزر 218

فى أنّ الجزر يسخّن الكليتين، و يقيم الذّكر 218

فى أنّ الجزر أمان من القولنج و البواسير و يعين على الجماع، و قصّه إبراهيم- الخليل عليه السّلام 219

الباب السابع الشلجم 220

فى قول الإمام الصّادق عليه السّلام: ما من أحد إلّا و فيه عرق الجذام فكلوا الشلجم فى زمانه يذهب به عنكم 220

الباب الثامن الباذنجان 221

فى قول الإمام الصّادق عليه السّلام: إذا أدرک الرّطب و نضج العنب ذهب ضرر الباذنجان، و فيه بيان و شرح 221

فى أنّ الباذنجان كان جيّدا للمرّه السوداء، و انّها حارّ فى وقت الحراره، و بارد فى وقت البروده، و فيه بيان 222

فى قول النبىّ صلّى اللّه عليه و آله: كلوا الباذنجان و أكثروا منها، فانّها أوّل شجره آمنت

باللّه عزّ و جلّ 223

معنى الباذنجان البورانىّ و المقلىّ 224

الباب التاسع القرع و الدبا 225

فى قول علىّ عليه السّلام: كلوا الدبّاء فانّه يزيد فى الدماغ و يسرّ قلب الحزين 225

فى أنّ رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله كان يعجبه الدبّاء، و أنّ الدبّاء يزيد فى العقل، و أنّ بعض المخالفين كانوا يشترطون فى حلّ القرع قطع رأسه أوّلا، و يعدونه تذكيه له 226

فى أنّ الدبّاء يزيد فى العقل و الدّماغ، و فيه بيان و شرح 227

فى أنّ الدبّاء كان جيّدا لوجع القولنج 228

فى أنّ من أكل اليقطين حسن وجهه و نضر وجهه 229

الباب العاشر الفجل 230

فى أنّ ورق الفجل يطرد الرّياح، و لبّه يسر بل البول، و أصوله تقطع البلغم 230

الباب الحادى عشر الكمأه 231

فى قول رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله و سلّم: الكمأه من المنّ الّذى أنزل اللّه تعالى على بنى- إسرائيل، و هى شفاء العين 231

فى لغه الكمأه و أقسامها 232

الباب الثانى عشر الرجله و الفرفخ 234

فى قول رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله و سلّم: عليكم بالفرفخ و هى المكيسه فانّه إن كان شى ء

العنوان الصفحه

يزيد فى العقل فهى 234

فى قول الإمام الصّادق عليه السّلام: ليس على وجه الأرض بقله أشرف و لا أنفع من الفرفخ، و هى بقله فاطمه عليها السّلام، ثمّ قال: لعن اللّه بنى أميّه هم سمّوها بقله الحمقاء، بغضا لنا و عداوه لفاطمه عليها السّلام 235

الباب الثالث عشر الجرجير 236

فى قول الإمام الصّادق عليه السّلام: كره رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله الجرجير، و كأنّى انظر إلى شجرتها نابته فى جهنّم، و ما تضلّع منها رجل بعد أن يصلّى العشاء إلّا بات تلك الليله و نفسه تنازعه إلى الجذام 236

فى أنّ أبا الحسن عليه السّلام كان إذا أمر بشى ء من البقل يأمر بالإكثار من الجرجير فيشترى له عليه السّلام و كان يقول: ما أحمق بعض النّاس؟! يقولون: إنّه ينبت فى وادى جهنّم، و فيه بيان فى جمع بين هذا الخبر و سائر الأخبار، و أنّ أكل الجرجير يورث البرص 237

فيما قاله السيّد رحمه اللّه تعالى فى المجازات النبويّه 238

الباب الرابع عشر الخس 239

فى أنّ الخس يطفئ الدّم، و يورث النعاس و يهضم الطعام 239

الباب الخامس عشر الكرفس 239

فى قول رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله: الكرفس بقله الأنبياء 239

فى أنّ الكرفس يورث الحفظ، و يذكى القلب، و ينفى الجنون و الجذام و البرص 240

العنوان الصفحه

الباب السادس عشر السداب 241

فی أنّ السّداب یزید فی العقل، و أنّه جیّد لوجع الاذن، و ینثر ماء الظهر 241

بیان فی السّداب 242

الباب السابع عشر الحزاء 242

فی أنّ الحزاء جیّد للمعده بماء بارد، و فیه بیان و شرح 242

الباب الثامن عشر النانخواه و الصعتر 243

فی أنّ الصعتر یدبغ المعده، و ینبت زئیر المعده 243

فی أنّ الثفّاء (النانخواه) دواء لکلّ داء 244

الباب التاسع عشر الکزبره 245

فی أنّ أکل التفّاح الحامض و الکربزه، و الجبن، و سؤر الفاره، و قراءه کتابه القبور، و المشی بین امرأتین، و طرح القمّله حیّه، و الحجامه فی النقره، و البول فی الماء الرّاکد 245

فی طبیعه الکزبره 246

الباب العشرون البصل و الثوم 246

فی أنّ البصل یطیّب النکهه، و یشدّ اللثه، و یزید فی الماء و الجماع 246

العنوان الصفحه

فی أنّ من أکل البصل و الثوم فلا یخرج إلی المسجد، و أنّ البصل یذهب بالنصب و یشدّ العصب و یذهب بالحمّی 247

فی قول رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله: إذا دخلتم بلادا کلوا من بصلها یطرد عنکم و باءها 249

فی أنّ رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله کان لا یأکل الثوم و لا البصل و لا الکراث و لا العسل الّذی فیه المغافیر 250

فی قول رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله و سلّم: کلوا الثوم فلو لا أنّی اناجی الملک لأکلته 251

بیان فی روایه الّتی نقلها الشیخ فی التهذیب: سأل أحدهما علیه السّلام عن أکل الثوم، فقال: أعد کلّ صلاه صلّیتها ما دمت تأکله 252

الباب الحادی و العشرون القثاء 252

فی قول الإمام الصادق علیه السّلام: إذا أکلتم القثّاء فکلوه من أسفله فانّه أعظم برکته 252

فی أنّ رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله کان یأکل القثّاء بالرطب و القثّاء بالملح، و بیان فی القثّاء و الخیار، و أنّه صنفان: کازرونیّ و نیشابوریّ 253

فیما رواه العامّه فی أنّ النبیّ صلّی اللّه علیه و آله کان یأکل القثّاء و الرطب، و هو صلّی اللّه علیه و آله و سلّم یأکل من ذا مرّه و من ذا مره 254

أبواب الحبوب

الباب الأوّل الحنطه و الشعیر و بدو خلقهما 255

فی أنّ آدم علیه السّلام کلّما زرع الحنطه جاء حنطه، و کلّما زرعت حوّا جاء شعیر، و طبیعه الحنطه و الشعیر، و کان الشعیر غذاء الأنبیاء علیهم السّلام 255

العنوان الصفحه

الباب الثانى الماش و اللوبيا و الجاورس 256

فى أنّ رجلا شكا إلى أبى الحسن عليه السّلام البهق، فأمره أن يطبخ الماش و يتحسّاه و يجعله فى طعامه

و أنّ اللوبيا تطرد الرّياح المستبطنه 256

فى الجاورس و طبيعته 257

الباب الثالث العدس 257

فى قول رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله: عليكم بالعدس، فانّه مبارک مقدّس، يرقّ القلب، و يكثر الدمعه، و قد بارک فيه سبعون نبيّا آخرهم عيسى بن مريم عليه السّلام 257

فيما روى فى العدس و طبيعته 258

الباب الرابع الارز 260

فى قول رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله: سيّد طعام الدّنيا و الآخره اللحم ثمّ الأرزّ 260

فى أنّ الأرزّ يوسّع الأمعاء، و يقطع البواسير 261

فى طبيعه الأرزّ 262

الباب الخامس الحمص 263

فى أنّ الحمّص جيّد لوجع الظهر 263

فى فوائد الحمّص و طبيعته 264

العنوان الصفحه

الباب السادس الباقلا 265

فی أنّ الباقلا یمخّ الساق و یولد الدّم الطریّ 265

فی أنّ الباقلا کان طعام عیسی علیه السّلام 266

فی فوائد الباقلا، و أنّه: جیّد للصدر، و نفث الدّم، و السعال مع العسل، و ینفع من أورام الحلق و السحج أکلا، و دقیقه إذا طبخ و ضمد به سکن الورم العارض من ضربه، و لو قشّر الباقلا و دقّ و ذرّ علی موضع نزف الدّم حبسه 267

أبواب ما یعمل [من الحبوب]

الباب الأوّل فعل الخبز و إکرامه و آداب خبزه و أکله 268

فی أنّ علیّا علیه السّلام کان یعاتب خدمه فی تخمیر الخمیر، و فیه بیان و شرح 268

بیان و شرح و تفصیل فی قول الإمام الصادق علیه السّلام: إنّی لألعق أصابعی من المأدم 269

فی إکرام الخبز 270

فی قول رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله: لا تقطعوا الخبز بالسکّین و لکن اکسروه بالید 271

فی قول رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله و سلّم: صغّروا رغافکم فانّ مع کلّ رغیف برکه، و نهی صلّی اللّه علیه و آله أن یشمّ الخبز کما تشمّ السّباع، و فیه بیان، و قوله صلّی اللّه علیه و آله إذا اتیتم بالخبز و اللحم فابدءوا بالخبز 272

قصّه دانیال علیه السّلام و انّه أعطی صاحب معبر رغیفا، فرمی صاحب المعبر بالرّغیف و قال ما أصنع بالخبز، فلمّا رأی دانیال علیه السّلام ذلک منه، رفع یده إلی السّماء ثمّ قال: اللهم أکرم الخبز، فحبس المطر، حتّی انّه بلغ من أمرهم أنّ بعضهم أکل بعضا، و قصّه امرأتین 273

العنوان الصفحه

الباب الثانى أنواع الخبز 274

فى قول الرّضا عليه السّلام: فضل خبز الشعير على البرّ كفضلنا على النّاس، و قوله عليه السّلام:

ما دخل فى جوف المسلول شى ء أنفع له من خبز الأرزّ، و قول الإمام الصّادق- عليه السّلام: أطعموا المبطون خبز الأرزّ 274

فى أنّ رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله ما أكل خبز برّ قطّ، و لا شبع من خبز شعير قطّ 275

الباب الثالث الأسوقه و أنواعها 276

فى أنّ السّويق نزل بالوحى من السّماء، و أنّه طعام المرسلين، و ينبت اللحم، و يشدّ العظم، و ترقّ البشره، و تزيد فى الباه 276

فى قول الإمام الصّادق عليه السّلام: اسقوا صبيانكم السّويق فى صغرهم فانّ ذلک ينبت اللحم و يشدّ العظم، و من شرب السّويق أربعين صباحا امتلأت كتفاه قوّه 277

فى أنّ السّويق الجافّ إذا اخذ على الرّيق أطفأ الحراره و سكن المرّه 278

فى أنّ السّويق الجاف يذهب بالبياض، و يجرّد المرّه و البلغم جردا، و يدفع سبعين نوعا من أنواع البلاء 279

فى قول الإمام الصّادق عليه السّلام: املئوا جوف المحموم من السّويق 280

فى أنّ سويق التفّاح نافع للسع الحيّه و العقرب و انقطاع الرّعاف 281

فى أنّ سويق العدس يقطع العطش، و يقوّى المعده، و يطفئ الصفراء، و يبرّد الجوف، و يقطع الحيض 282

بيان و شرح و تفصيل فيما يؤخذ منه السّويق 283

العنوان الصفحه

أبواب الحلاوات و الحموضات

الباب الأوّل أنواع الحلاوات 285

فى أنّ المؤمن عذب يحبّ العذوبه و المؤمن حلو يحبّ الحلاوه 285

فى الفالوذج، و الخشتيج، و الخبيص 286

فى حبّ النساء و الحلواء 287

الباب الثانى العسل 288

تفسير قوله تبارک و تعالى: «وَ أَوْحى رَبُّکَ إِلَى النَّحْلِ أَنِ اتَّخِذِى مِنَ الْجِبالِ بُيُوتاً وَ مِنَ الشَّجَرِ وَ مِمَّا يَعْرِشُونَ، ثُمَّ كُلِى مِنْ كُلِّ الثَّمَراتِ فَاسْلُكِى سُبُلَ رَبِّكِ ذُلُلًا يَخْرُجُ مِنْ بُطُونِها شَرابٌ مُخْتَلِفٌ أَلْوانُهُ فِيهِ شِفاءٌ لِلنَّاسِ إِنَّ فِى ذلِکَ لَآيَةً لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ» و قصّه رجل قال لعلىّ عليه السّلام: إنّى موجع بطنى، فقال عليه السّلام:

استوهب زوجتک شيئا من مالها طيّبه نفسها ثمّ اشتر به عسلا ثمّ اسكب عليه من ماء السماء، ثمّ اشربه 289

فى أنّ من تغيّر عليه ماء بصره ينفع له اللبن الحليب بالعسل: و من أراد الحفظ فليأكل العسل، و أنّ شربه يذهب بالبلغم 290

فى أنّ الطيب و العسل و الرّكوب و النظر إلى الخضره نشره 291

قصّه عائشه و أذيّتها برسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله بقولها: إنّى أجد منک ريح المغافير، لأنّه صلّى اللّه عليه و آله شرب عند زينب بنت جحش عسلا، و نزول سوره التحريم 292

قصّه امرأه رفعت غزلا إلى رجل لتخاط به كسوه الكعبه، و قول الإمام الباقر- عليه السّلام: اشتر به عسلا و زعفرانا و خذ من طين قبر الحسين عليه السّلام و اعجنه بماء

العنوان الصفحه

السّماء و اجعل فيه شيئا من عسل و زعفران و فرّقه على الشيعه ليتداووا به مرضاهم 293

ما كان فى النحل و العسل 294

فيما رواه العامّه فى العسل 295

بحث و تحقيق حول الطبّ 296

الباب الثالث السكر و أنواعه و فوائده 297

فى أنّ السكّر الطبرزد يأكل البلغم أكلا، و فيه بيان 297

فى أنّ أوّل من اتخذ السكّر سليمان بن داود عليهما السّلام 298

فى أنّ السكّر ينفع و لا يضرّ 299

فى أنّ السكّر نافع للحمّى 300

الباب الرابع الخل 301

فى أنّ الخلّ يشدّ العقل، و انّه كان نعم الإدام، و لا يقفر بيت كان فيها 301

فى قول الإمام الصّادق عليه السّلام: الخلّ الخمر ينير القلب، و يشدّ اللثه، و يقتل الدّوابّ البطن 302

فى قول رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله: إنّ اللّه و ملائكته يصلّون على خوان عليه خلّ و ملح و الابتداء به عند الطعام 303

فى أنّ الإمام الباقر عليه السّلام كان يأكل خلّا و زيتا فى قصعه سوداء مكتوب فى وسطها «قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ» 304

فى أكل الثوم و البصل بالخلّ 305

العنوان الصفحه

الباب الخامس المرى و الكامخ 306

في أنّ يوسف الصديق عليه السّلام لمّا كان في السجن شكا إلى ربّه عزّ و جلّ أكل الخبز وحده، و سأل إداما يأتدم به، فأمره أن يأخذ الخبز و يجعله في إجانه و يصبّ عليه الماء فصار مريّا و جعل عليه السّلام يأتدم به 306

معنى المرىّ و الكامخ 307

الباب السادس فيما يستحب أو يكره أكله و بعض النوادر 308

في أنّ الكتان و الطيب و النوره يسمنّ، و اللحم اليابس و الجبن و الطلع يهزلن، و ما يورث النسيان 308

في الأطعمه الّتي كانت يعجبها الأئمّه عليهم السّلام، و النهي عن أكل ما تحمله النمله بفيها و قوائمها 309

في امرأه بذيّه أكلت اللقمه من فم النبيّ صلّى اللّه عليه و آله و سلّم و ما أصابها داء حتّى فارقت الدّنيا 310

النهي عن أكل سؤر الفار 311

أبواب آداب الأكل و لواحقها

الباب الأوّل ان ابن آدم أجوف لا بد له من الطعام 312

العنوان الصفحه

معنى قوله عزّ و جلّ: «يَوْمَ تُبَدَّلُ الْأَرْضُ غَيْرَ الْأَرْضِ» 312

فيما أكله النّاس فى المحضر حتّى يفرغوا من الحساب 313

الباب الثانى مدح الطعام الحلال و ذمّ الحرام 313

فى أوّل ما عصى اللّه تبارک و تعالى 313

فى قول رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله: اكثر ما يدخل النار الأجوفان: البطن و الفرج، و عقاب من أكل لقمه من الحرام 314

فى قول رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله: من وقى شرّ لقلقه و قبقبه و ذبذبه فقد وجبت له الجنّه 315

الباب الثالث إكرام الطعام و مدح اللذيذ منه، و ان اللّه تعالى لا يحاسب المؤمن على المأكول و الملبوس و أمثالهما 315

معنى قوله تبارک و تعالى: «ثُمَّ لَتُسْئَلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ» 315

فى قول الإمام الصّادق عليه السّلام: ليس فى الطعام سرف 316

فى أنّ اللّه تبارک و تعالى لا يسأل عباده عمّا تفضّل به عليهم و لا يمنّ بذلک عليهم 317

فيما روى عن الإمام الباقر عليه السّلام فى معنى قوله عزّ و جلّ: «ثُمَّ لَتُسْئَلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ» 318

الباب الرابع التواضع فى الطعام و استحباب ترک التنوق فى الاطعمه و كثره الاعتناء به 319

معنى قوله تبارک و تعالى: «وَ يَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ أَذْهَبْتُمْ طَيِّباتِكُمْ

العنوان الصفحه

فِی حَیاتِکُمُ الدُّنْیا وَ اسْتَمْتَعْتُمْ بِها فَالْیَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذابَ الْهُونِ بِما کُنْتُمْ تَسْتَکْبِرُونَ» 319

فی قول عمر بن الخطّاب: استأذنت علی رسول اللّه فدخلت علیه و انّه لمضطجع علی خصفه و انّ بعضه علی التراب و تحت رأسه و ساده محشوّه لیفا، فقلت أنت نبی اللّه و کسری و قیصر علی سرر الذّهب و فرش الدّیباج و الحریر، فقال رسول اللّه: اولئک قوم عجّلت طیّباتهم، و إنّما اخّرت لنا طیّباتنا.

و ما قاله علیّ علیه السّلام لعاصم بن زیاد لمّا دخل علی العلاء بن زیاد بالبصره 320

فیما کتبه علیّ علیه السّلام إلی أهل مصر، و بیان فیما ورد فی کیفیّه تعیّش رسول اللّه و أمیر المؤمنین و بعض الأئمّه علیهم السّلام 321

فیما رواه سوید بن غفله فی طعام أمیر المؤمنین علیه السّلام 322

فی قول علیّ علیه السّلام: لا تزال هذه الامّه بخیر ما لم یلبسوا لباس العجم و یطعموا أطعمه العجم، فإذا فعلوا ذلک ضربهم اللّه بالذّلّ 323

فی أنّ علیّا علیه السّلام کان لا ینخّل له الدقیق، و انّ الإمام الباقر علیه السّلام کان یأکل خلّا و زیتا 324

الباب الخامس ذم کثره الاکل و الاکل علی الشبع و الشکایه عن الطعام 325

معنی قول رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله: المؤمن یأکل فی معاء واحد و الکافر فی سبعه أمعاء، و ما قاله السیّد رحمه اللّه و إیّانا فیه 325

فیما قاله الراوندیّ رحمه اللّه فی معنی قول رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله 326

قصّه أبی غزوان و أکله و إسلامه 327

فیما قیل فی معنی الحدیث 328

فى أنّه يحتمل أن يريد بالسبعه فى الكافر سبع صفات، و هى: الحرص،

ص: 240

العنوان الصفحه

و الشره، و طول الأمل، و الطمع، و سوء الطبع، و الحسد، و حبّ السمن، و بالواحد فی المؤمن: سدّ خلّته، و انّ شهوات الطعام سبع، و هی: شهوه الطبع، و شهوه النفس، و شهوه العین، و شهوه الفم، و شهوه الاذن، و شهوه الأنف، و شهوه الجوع، و الواحد فی المؤمن: شهوه الجوع 329

فی قول رسول اللّه: ما ملأ آدمیّ وعاء شرّا من بطن، حسب الآدمیّ لقیمات صلبه، فان غلب الآدمیّ نفسه فثلث للطعام، و ثلث للشراب، و ثلث للنفس، و فیه شرح و ما یناسب المقام 330

فی قول الإمام الباقر علیه السّلام: ما من شی ء أبغض إلی اللّه من بطن مملوء، و قول رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله: نور الحکمه الجوع، و التباعد من اللّه الشبع، و الأکل علی الشبع یورث البرص 331

فی أربعه یذهبن ضیاعا 332

معنی قول رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله: الدنیا سجن المؤمن و جنّه الکافر 333

فیما قاله عیسی علیه السّلام لامرأه ذهبت ماء وجهها بکثره الطعام، و ما قاله إبلیس لعنه اللّه لیحیی بن زکریّا علیهما السّلام 334

ذمّ کثره الأکل 335

فیما قاله الإمام الصّادق علیه السّلام فی قلّه الأکل 337

الباب السادس فی ذمّ التجشؤ و ما یفعل أو یقال عنده 338

فی قول رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله: إذا تجشّیتم فلا ترفعوا جشأکم إلی السماء 338

فی التجشؤ و بیانه 239

الباب السابع الغداء و العشاء و آدابهما 240

العنوان الصفحه

فيما قاله الطبرسىّ رحمه اللّه و إيّانا فى تفسير قوله عزّ و جلّ: «آتِنا غَداءَنا لَقَدْ لَقِينا مِنْ سَفَرِنا هذا نَصَباً» و قوله عزّ و جلّ: «وَ لَهُمْ رِزْقُهُمْ فِيها بُكْرَةً وَ عَشِيًّا» 340

فى قول علىّ عليه السّلام: من أراد البقاء و لا بقاء، فليباكر الغداء، و ليجيّد الحذاء، و ليخفّف الرّداء، و ليقلّ غشيان النساء، و فيه بيان 341

فى أنّ العشاء الأنبياء عليهم السّلام كان بعد العتمه، و أنّ ترک العشاء خراب للبدن، و بيان فى معنى العشاء 342

فى أنّ العشاء كان قوّه للشيخ و الشابّ، و أنّ ترک العشاء يوجب الهرم 343

فى أنّ من ترک العشاء ليله السبت و ليله الأحد متواليتين ذهبت منه قوّه لم ترجع إليه أربعين يوما 345

ذمّ من ترک العشاء 346

الباب الثامن ذم الاكل وحده و استحباب اجتماع الأيدى على الطعام و التصديق ممّا يؤكل 347

فى أنّ رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله لعن ثلاثه: الأكل زاده وحده، و الرّاكب فى الفلاه وحده، و النائم فى بيت وحده، و فيه بيان 347

فى استحباب اجتماع الأيدى على الطعام، و العلّه الّتى من اجلها ابتلى يعقوب بيوسف عليهما السّلام 348

بيان فى قول رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله: طعام الواحد يكفى الاثنين، و طعام الاثنين يكفى الأربعه 349

العنوان الصفحه

الباب التاسع فی استحباب الاکل مع الاهل و الخادم و إطعام من ینظر الی الطعام و القام المؤمنین 350

فی أنّ الإمام الرّضا علیه السّلام کان یجلس علی المائده و جمع حشمه کلّهم، و لا یدع صغیرا و لا کبیرا حتّی السائس و الحجّام 350

ثواب من جمع عیاله و وضع مائدته فیسمّون فی أوّل طعامهم و یحمدون فی آخره 351

الباب العاشر غسل الید قبل الطعام و بعده و آدابه 352

فی قول علیّ علیه السّلام: من سرّه أن یکثر خیر بیته فلیتوضّأ عند حضور طعامه 352

فی أنّ غسل الیدین قبل الطعام و بعده زیاده فی الرّزق، و أنّ الوضوء قبل الطعام و بعده یذهبان الفقر 353

فی أنّ صاحب البیت یبدأ فی غسل الید ثمّ یبدأ بمن عن یمینه، و إذا رفع الطعام بدأ بمن علی یساره، و یکون آخر من یغسل یده صاحب المنزل، لأنّه أولی بالغمر، و یتمندل عند ذلک 354

فی أنّ من غسل یده قبل الطعام و بعده، عاش فی سعه و عوفی من بلوی جسده، و بیان فی أنّ الوضوء قبل الطعام أحدثته الملوک 356

فی أنّ صاحب المنزل هو صاحب الطعام و إن کان المنزل لغیره 358

فی أنّ من کانت یده نظیفه فلم یغسلهما فلا بأس أن یأکل من غیر أن یغسل یده 359

فیما رواه العامّه فی لعق الأصابع و المسح بالمندیل 360

فیما قاله المحقق الأردبیلیّ رحمه اللّه تعالی و إیّانا فی غسل الید، و أنّ

العنوان الصفحه

الوضوء قبل الطعام و بعده ينفيان الفقر كما ينفى الكير خبث الحديد و ما عاش عاش فى سعه و انّ الملائكه تصلّى على من يلعق إصبعه فى آخر الطعام 362

معنى الوضوء 364

الدّعاء الّذى يقرأ عند مسح الحاجبين لمّا غسل اليد بعد الطعام 367

الباب الحادى عشر التسميه و التحميد و الدعاء عند الاكل 367

من أكل طعاما فسمّى اللّه على أوّله و حمد اللّه على آخره، لم يسأل عن نعيم ذلک الطعام كائنا ما كان، و فيه بيان 368

فيمن توضّأ أو أكل أو شرب و لم يسمّ 369

فيما قالت الملائكه لمّا وضعت المائده 371

فى شرک الشيطان 372

فى أدعيه الطعام 376

علّه التّخمه 378

فى التسميه على كلّ إناء 379

الدّعاء عند الطعام، و توضيح لغاته 381

فى حدّ الطعام 383

الباب الثانى عشر منع الاكل باليسار و متكئا و على الجنابه و ماشيا 384

فى قول علىّ عليه السّلام: الأكل على الجنابه يورث الفقر، و انّ النبىّ صلّى اللّه عليه و آله نهى أن يأكل الإنسان بشماله و أن يأكل و هو متّكئ، و انّه صلّى اللّه عليه و آله يجلس جلسه العبد تواضعا للّه 385

العنوان الصفحه

فی أنّ رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله و سلّم ما أکل متّکئا منذ بعثه اللّه حتّی قبض، و کان یأکل أکل العبد و یجلس جلسه العبد تواضعا للّه عزّ و جلّ 386

فی جواز الأکل بالیسار، و الأکل فی المشی 387

فی کیفیّه الجلوس فی الطعام، و النّهی عن أکل الطعام فیمن کان مستلقیا علی قفاه أو منبطحا علی بطنه 389

بحث و بیان و تفصیل فیما یستفاد من الأخبار فی کراهه الأکل متّکئا، و الاتّکاء بالید 390

فی الاضطجاع 391

فی صفه الاتّکاء 392

فی کراهه الأکل مستلقیا و منبطحا و ماشیا 393

فی کراهه الأکل متربعا و کیفیّه التربّع، و کراهه الأکل علی الجنابه 394

الباب الثالث عشر الملح و فضل الافتتاح و الاختتام به 394

فی قول رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله و سلّم: سید ادامکم الملح، و انّه کان شفاء من سبعین نوعا من أنواع الأوجاع 394

فی العقرب الّتی لدغت رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله فلعنها، و فیه بیان، و إمکان لدغ الموذیات الأنبیاء و الأئمه علیهم السّلام 395

فی لغه العقرب، و البدء بالملح فی أوّل الطعام 396

فیمن طعامه بالملح 397

فی أنّ الملح کان شفاء من سبعین داء منها الجنون و الجذام و البرص و وجع الحلق و الأضراس و وجع البطن 398

ص: 245

العنوان الصفحه

الباب الرابع عشر النهى عن اكل الطعام الحار و النفخ فيه 400

فى مناهى النبىّ صلّى اللّه عليه و آله أنّه نهى أن ينفخ فى طعام أو فى شراب 400

فى النفخ على القدح 401

فى أنّ الطعام الحارّ كان غير ذى بركه 402

الباب الخامس عشر أنواع الأوانى و غسل الإناء 403

فى أنّ غسل الإناء و كسح الفناء مجلبه للرّزق، و جواز نقش القرآن و الأسماء و الدّعاء فى الظروف الّتى يؤكل فيها 404

الباب السادس عشر لعق الأصابع و لحس الصفحه 405

ثواب لعق الأصابع و كراهه مسح الرجل يده بالمنديل و فيها شى ء من الطعام حتّى يمصّها 405

فى قول الصّادق عليه السّلام: إنّى لا لعق أصابعى حتّى أرى أنّ خادمى سيقول: ما أشره مولاى، و قوله عليه السّلام: إنّ قوما كانوا على نهر الثرثار فكانوا قد جمعوا من طعامهم شبه السبائک ينجّون به صبيانهم، فمرّ رجل متوكّئ على عصا فاذا امرأه أخذت سبيكه من تلک السبائک تنجّى بها صبيّها، فقال لها، اتّقى اللّه، فانّ هذا لا يحلّ، فقالت: كأنّک تهدّدنى بالفقر، أما ما جرى الثرثار فانّى لا أخاف الفقر، فأجرى اللّه الثرثار أضعف ما كان عليه، و حبس منهم بركه السّماء، فاحتاجوا إلى الّذى كانوا ينجّون به صبيانهم، فقسموه بينهم بالوزن، ثمّ إنّ اللّه عزّ و جلّ رحمهم فرد عليهم ما كانوا عليه 406

العنوان الصفحه

الباب السابع عشر جوامع آداب الأكل 407

النهى من أكل ما بين الأسنان، و فيه بيان، و أكل طعام الفجأه 407

فى الأكل فيما كان على اللثه 408

فى إناء غير مغطاه الرّءوس 409

فى قول علىّ عليه السّلام: من أراد أن لا يضرّه طعام فلا يأكل حتّى يجوع و تنقى المعده، و كان رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله لا يأكل الحارّ حتّى يبرد 410

فى طول الجلوس على المائده 411

فى أنّ الاستلقاء بعد الشبع يسمن البدن، و يمرئ الطعام، و يسلّ الداء، و انّ النبىّ صلّى اللّه عليه و آله كان يأكل بالخمس الأصابع 412

فى كراهه القيام عن الطعام، و قول الإمام المجتبى عليه السّلام فى المائده اثنتى عشره خصله 413

فيما يستحب فى الأكل 414

فيما أوصى به رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله عليّا عليه السّلام، و ما أوصى به علىّ عليه السّلام ابنه الحسن- المجتبى عليه السّلام فى المائده 415

معنى قوله تبارک و تعالى: «وَ لَقَدْ كَرَّمْنا بَنِى آدَمَ وَ حَمَلْناهُمْ فِى الْبَرِّ وَ الْبَحْرِ وَ رَزَقْناهُمْ مِنَ الطَّيِّباتِ» 416

فى أنّ لكلّ شى ء حدّ، و حدّ المائده 417

فى الأكل ممّا يلى الإنسان 418

فى استحباب الاستلقاء بعد الطعام على قفا و وضع رجل اليمنى على اليسرى، و معنى الأكل على الحضيض 419

فى الجلوس على الرّجل اليسرى 420
فى الأطعمه التى كانت تعجبها الأئمّه عليهم السّلام 421
ص: 247

العنوان الصفحه

فى أنّ من أكل الطعام على النقاء، و أجاد الطعام تمضّغا، و ترک الطعام و هو يشتهيه، و لم يحبس الغائط إذا أتاه، لم يمرض إلّا مرض الموت 422

فى أنّ الأكل فى السوق كانت دناءه 424

فيما قاله على عليه السّلام لكميل بن زياد النخعىّ رحمه اللّه فى آداب أكل الطعام 425

الباب الثامن عشر فى المنع عن نهک العظام و قطع الخبز و اللحم بالسكين 426

النهى عن نهک العظام لأنّ فيها للجنّ نصيبا، و النهى عن وضع الخبز تحت شى ء، و قطع الخبز بالسكّين 426

فى النهى عن قطع اللحم بالسكّين على المائده 427

الباب التاسع عشر فى حضور الطعام وقت الصلاه 427

فى أنّ الطعام إذا حضر وقت الصّلاه فالأفضل أن يبدأ بها مع سعه وقتها إلّا أن ينتظر غيره 427

فى الاستحباب للصائم ان قوى على الجوع أن يصلّى قبل أن يفطر 428

الباب العشرون اكل الكسره و الفتات، و ما يسقط من الخوان 428

فى أنّ الإمام الصّادق عليه السّلام تقمّم ما سقط من الخوان و ألقاه إلى فيه، و انّ من تتبّع ما يقع من مائدته فأكله ذهب عنه الفقر و عن ولده و ولد ولده إلى السّابع 428

فى قول الإمام الرّضا عليه السّلام: من أكل فى منزله طعاما فسقط منه شى ء فليتناوله، و من أكل فى الصحراء أو خارجا فليتركه للطير و السبع 429

العنوان الصفحه

ثواب من وجد كسره أو تمره ملقاه فأكلها 430

قصّه أبى أيّوب الأنصارىّ 431

فى أنّ الامام السّجاد عليه السّلام أعتق غلاما لاكل تمره وجدها ملقاه 432

فى أنّ الإمام الحسين عليه السّلام أعتق غلاما لاكل لقمه وجدها ملقاه 433

الباب الحادى و العشرون فضل سؤر المؤمن 433

فى أنّ سؤر المؤمن كان شفاء من سبعين داء 434

الباب الثانى و العشرون غسل الفم بالاشنان و غيره 434

فى قول الإمام الرّضا عليه السّلام: إنّما يغسل بالاشنان خارج الفم، فأمّا داخل الفم فلا يقبل الغمر 434

فى أنّ من استنجى بالسعد بعد الغائط و غسل به فمه بعد الطعام، لم تصبه علّه فى فمه، و لا يخاف شيئا من أرياح البواسير 435

الباب الثالث و العشرون الخلال و آدابه و أنواع ما يتخلل به 436

فى أنّ التخلّل بالطرفاء يورث الفقر، و التخلّل بعود الرّمان و قضيب الرّيحان يحرّک عرق الجذام، و النهى عن التخلّل بالقصب 436

فى التخلّل بالبادجنام 437

فيما شكت به الكعبه 439

فى اللحم الّذى فى الأسنان 440

العنوان الصفحه

فی النهی عن التخلّل بالرّمان و الاس و القصب 441

فی أنّ التخلّل علی أثر الطعام کان صحّه للناب و النواجذ 442

الباب الرابع و العشرون مضغ الکندر و العلک و اللبان و اکلها 443

فی أنّ مضع اللبان یشدّ الأضراس و ینفی البلغم، و یذهب بریح الفم، و أنّ اللّه تبارک و تعالی ما بعث نبیّا إلّا بتحریم الخمر و أن یقرّ له بأنّ اللّه یفعل ما یشاء، و أن یکون فی تراثه الکندر 443

فیما یزدن فی الحفظ، و أنّ اللبان یزید فی عقل الصبیّ 444

الباب الخامس و العشرون نادر 444

علّه قول الإمام الکاظم علیه السّلام: إنّ الرّجل یأکل فی الجنّه فی أکله واحده بمقدار الدنیا و ما فیها، من أنّ الأبدان لا تزال تزید حتّی یبلغ الرّجل فی العظم ما یأکل بمقدار الدنیا 444

أبواب الاشربه المحلله و المحرمه و آداب الشرب

الباب الأوّل فضل الماء و أنواعه 445

تفسیر الآیات و جواز استعمال ماء القریه بغیر اذن أهلها 446

فی أنّ طعم الماء طعم الحیات، و فضیله ماء الفرات 447

العنوان الصفحه

فی التحنّک بماء الفرات، و أنّه یصبّ فیه میزابان من الجنّه، و أنّ ماء زمزم کان خیر ماء علی وجه الأرض 448

فی أنّ ماء نیل مصر یمیت القلب 449

فی ماء زمزم، و نیل مصر، و ماء البارد 450

فی أنّ الماء المغلیّ ینفع من کلّ شی ء و لا یضرّ من شی ء، و قول الامام- الصّادق علیه السّلام: إذا دخل أحدکم الحمّام فلیشرب ثلاثه أکفّ ماء حارّ، فانّه یزید فی بهاء الوجه، و یذهب بالألم من البدن 451

معنی الزّندیق 452

فی أنّ معنی قوله تبارک و تعالی: «ثُمَّ لَتُسْئَلُنَّ یَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِیمِ» الرطب و الماء البارد، و أنّ ماء السماء یطهّر البدن 453

فی کثره شرب الماء 455

فی المنع من إکثار شرب الماء 456

فائده ماء المیزاب الکعبه 458

الباب الثانی آداب الشرب و أوانیه 458

فی قول علی علیه السّلام: لا ینفخ الرّجل فی موضع سجوده و لا فی طعامه و لا فی شرابه و لا فی تعویذه، و قوله علیه السّلام: إیّاکم و شرب الماء من قیام 458

النهی عن شرب الماء من قیام، و التغوّط بقبر، و البول فی ماء الراکد 459

النهی عن شرب الماء من عروه الاناء، و شرب الماء کرعا، و النهی عن البزاق فی الماء الّتی یشرب 460

معجزه النبیّ صلّی اللّه علیه و آله فی اسقاء الناس، و بعض مکارم أخلاقه صلّی اللّه علیه و آله و سلّم 461

فی قول الصّادق علیه السّلام: ثلاثه أنفاس فی الشرب أفضل من نفس واحد فی الشرب،

ص: 251

العنوان الصفحه

و النهی عن شرب الهیم، و فیه بیان و شرح 462

النهی عن اختناث الأسقیه 463

فی قول الصّادق علیه السّلام: ما من عبد شرب الماء فذکر الحسین علیه السّلام و لعن قاتله إلّا کتب اللّه له مائه ألف حسنه، و حطّ عنه مائه ألف سیّئه، و رفع له مائه ألف درجه، و کأنّما أعتق مائه ألف نسمه، و حشره اللّه تعالی یوم القیامه ثلج الفؤاد 464

النهی عن شرب الماء من موضع اذن الکوز و موضع کسره 465

معنی قول رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله: مصّوا الماء مصّا و لا تعبّوه عبّا فانّه یأخذ منه الکباد 466

فی الشرب بالید 468

آداب الشرب 471

فی أنّ النبیّ صلّی اللّه علیه و آله رأی رجلا و هو یشرب قائما فنهی صلّی اللّه علیه و آله و سلّم من ذلک 472

فی أنّ رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله کان یشرب فی أقداح القواریر الّتی یؤتی بها من الشام، و یشرب فی الأقداح الّتی یتّخذ من الخشب، و فی الجلود، و یشرب فی الخزف، و یشرب بکفّیه یصبّ الماء فیهما، و کان صلّی اللّه علیه و آله یشرب قائما، و ربّما شرب راکبا، و ربّما قام فشرب من القربه أو الجرّه أو الأداوه، و فی کلّ إناء یجده و فی یدیه، و یشرب الماء الّذی حلب علیه اللبن، و یشرب السویق، و یشرب الماء علی العسل، و ما نهی صلّی اللّه علیه و آله عنه فی الشرب 473

فی أنّ النبیّ صلّی اللّه علیه و آله کان إذا شرب الماء تنفّس ثلاثا مع کلّ واحد منهنّ تسمیه 474

الدّعاء المرویّ عند شرب الماء 475

فی قول رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله و سلّم: إذا وقع الذّباب فی إناء أحدکم فلیغمسه فانّ فی أحد جناحیه داء و فی الآخر شفاء، و إنّه یغمس بجناحه الّذی فیه الدّاء فلیغمسه

ص: 252

العنوان الصفحه

كلّه ثمّ لينزعه 476

الباب الثالث فضل ماء المطر فى نيسان و كيفيه أخذه و شربه 476

فيما قاله النبىّ صلّى اللّه عليه و آله فى ماء المطر فى نيسان و ما يقرأ عليه، و فوائد هذا الماء 476

روايه اخرى فى ماء المطر فى نيسان 478

فيما كان لمن يشرب ماء المطر 479

الباب الرابع النهى عن الاستشفاء بالمياه الحاره الكبريتيه و المره و أشباههما 479

فيما قالاه الحسن و الحسين عليهما السّلام فى ماء المرّ، و قولهما عليهما السّلام: إنّ للماء سكانا كسكّان الأرض 479

فى أنّ النبىّ صلّى اللّه عليه و آله نهى عن الاستشفاء بالعيون الحارّه الّتى تكون فى الجبال الّتى توجد منها رائحه الكبريت 480

فى أنّ نوح عليه السّلام لعن الماء الكبريت و الماء المرّ 481

أبواب الاشربه و الأوانى المحرمه

الباب الأوّل الا نبذه و المسكرات 482

فى أنّ النبيذ و الفقّاع حرام، و بيان فى ربّ الجوز 482

النهى عن الشطرنج و النرد و الغناء، و العلّه الّتى من أجلها حرّم اللّه الخمر 483

العنوان الصفحه

فی تحریم الخمر قلیلها و کثیرها، و المضطرّ لا یشرب الخمر لأنّها تقتله 484

فی أنّ اللّه عزّ و جلّ أدّب نبیّه حتّی إذا أقامه علی ما أراد قال له: «وَ أْمُرْ بِالْعُرْفِ وَ أَعْرِضْ عَنِ الْجاهِلِینَ» فلمّا فعل ذلک رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله و سلّم زکّاه اللّه فقال:

«إِنَّکَ لَعَلی خُلُقٍ عَظِیمٍ» فلمّا زکّاه فوّض إلیه دینه، فقال: «ما آتاکُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَ ما نَهاکُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا» فحرّم اللّه الخمر و حرّم رسول اللّه کلّ مسکر، فأجاز اللّه ذلک کلّه، و أن اللّه أنزل الصّلاه و انّ رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله وقّت أوقاتها فاجاز اللّه ذلک له 485

فی قول الصّادق علیه السّلام تسعه أعشار الدّین التقیّه، و لا دین لمن لا تقیّه له، و التقیّه فی کلّ شی ء إلّا فی شرب النبیذ و المسح علی الخفّین 486

سبب نزول قوله تبارک و تعالی: «یا أَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَ الْمَیْسِرُ» و انّ ما أسکر کثیره و قلیله، حرام، و أنّ أبا بکر شرب الخمر بالمدینه فسکر فجعل یقول الشعر و یبکی علی قتلی المشرکین من أهل بدر 487

العلّه الّتی من أجلها سمّی مسجد الفضیخ، و أنّ شارب المسکر لا تقبل صلاته أربعین یوما إلّا أن یتوب 488

فی قول رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله و سلّم فی الخمر: شاربها و عاصرها و معتصرها و بایعها و مبتاعها و حاملها و المحموله إلیه و آکل ثمنها سواء فی عارها و اثمها، و من سقاها یهودیّا أو نصرانیّا أو صابئیّا أو من کان من النّاس فعلیه کوزر من شربها، و من باعها أو اشتراها لغیره لم یقبل اللّه عزّ و جلّ منه صلاه و لا صیاما و لا حجّا و لا اعتمارا حتّی یتوب منها، و قصّه نوح علیه السّلام و إبلیس الملعون فی غرس الکرم 489

العلّه الّتی من أجلها حرّم اللّه الخمر، و أنّ شارب الخمر کعابد الوثن 490

النهی عن تزوّج شارب الخمر، و قبول شهادته، و ائتمانه، و مصاحبته، و الضحک فی وجهه، و مصافحته و معانقته، و عیادته و تشییع جنازته، و ردّ

السّلام عليه 491

ص: 254

العنوان الصفحه

فی أنّ یزید علیه و علی أبیه لعائن اللّه عدد الشعر و الوبر و الحجر و المدر و قطر السّماء إلی یوم لقاء اللّه لمّا حمل رأس الحسین علیه السّلام إلیه شرب الفقّاع و لعب بالشطرنج 492

فی شرب المیاه و شرب لبن کلّ شی ء یؤکل لحمه من الدوابّ و الصّید و الأنعام و ما طبخ من عصیر العنب و التمر 493

فی قول رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله: الخمر حرام، و لعن اللّه الخمر بعینها، و آکل ثمنها، و عاصرها، و معتصرها، و بایعها، و مشتریها، و شاربها، و ساقیها، و حاملها، و المحموله إلیه 494

فی کتاب کتبه الامام الحسن المجتبی علیه السّلام إلی معاویه علیه الهاویه فی ابنه یزید 495

بحث و تحقیق فی تحریم الخمر، و انّه من ضروریّات الدّین حتّی یقتل مستحلّه 496

فی کلّ ما عمل من لونین حتّی نشّ و تغیّر و أسکر 497

بحث حول جواز سقی الدوابّ المسکرات بل سایر المحرّمات، و بیان فی الکراهه 498

الباب الثانی النهی عن الاکل علی مائده یشرب علیها الخمر 499

فی أن النبیّ صلّی اللّه علیه و آله نهی عن الجلوس علی مائده یشرب علیها الخمر 499

بیان فی تحریم الأکل علی مائده یشرب علیها شی ء من المسکرات 500

الباب الثالث العصیر و أقسامه و أحکامه 501

فی الزبیب المطبوخ 501

العلّه الّتی من أجلها احل ما یرجع إلی الثلث ما طبخ من عصیر العنب 502

العنوان الصفحه

ما جرى بين نوح عليه السّلام و إبليس لعنه اللّه فى غرس النخيل و الاعناب 503

بيان فى أنّه إذا صبّ العصير فى الماء و غلا الجميع لا يحرم و لا يشترط فى حلّه ذهاب الثلثين 504

فى الزبيب الّذى يدقّ و يلقى فى القدر ثمّ يصبّ عليه الماء 506

فى الزبيب المطبوخ كيف يطبخ حتّى يصير حلالا، و فيه بيان 507

صفه شراب طيّب نافع للقراقر و الرياح من البطن 509

تفصيل و تحقيق و بيان فى حرمه العصير العنبىّ بالغليان و الاشتداد 510

فى ذهاب الثلثين 511

بحث فى نجاسه العصير، و طهارته و الأقوال فى ذلک 512

بيان فى الغليان الموجب للحرمه أو النجاسه 513

بيان فى العصير العنبىّ، و الاختلاف فى عصير التمر و الزبيب 515

بيان من العلّامه المجلسىّ رحمه اللّه تعالى و إيّانا فى عدم تحريم عصير الزبيب و التمر 516

فيما قاله المحقّق الأردبيلىّ رحمه اللّه و إيّانا فى تحريم العصير العنبىّ بالغليان 517

فى العنب إذا غلا فى حبّه 518

فى أنّ الزبيب المطبوخ فى الطعام و الشورباجات كان حلالا، و بيان فى عصير العنبىّ إذا صار دبسا 519

فى ذهاب الثلثين المعتبر فى العصير بالوزن و الكيل و الحجم 520

إيضاح من العلّامه المجلسىّ قدّس سرّه 522
فى أنّ الذّهاب هو الفناء و الانفصال 523
ص: 256

العنوان الصفحه

الباب الرابع انقلاب الخمر خلا 524

فی أنّ الخمر إذا صار خلّا و ذهب سکره فلا بأس بأکله، و أنّ خلّ الخمر یقتل الدیدان فی البطن 524

فی الخمر الّذی یعالج بالملح، و جواز علاج الخمر بما یحمضها و یقلّبها إلی الخلّیه 525

فی العصیر الّذی یصیر خمرا فیصبّ علیه الخلّ 526

الباب الخامس الاکل و الشرب فی آنیه الذهب و الفضه و سایر ما نهی عنه من الأوانی و غیرها 527

فی أنّ النبیّ صلّی اللّه علیه و آله نهی عن الشرب فی آنیه الذّهب و الفضّه 527

فی مرآه ملبّسه فضّه 528

النهی عن الأکل فی فخار مصر 529

فی القدح المفضّض 530

فی القدح من صفر، و کراهه التدهن فی مدهن فضّه 531

القول فی کراهه الشرب فی أوانی الذّهب و الفضّه 532

فی أنّ رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله و سلّم کان یعجبه أن یشرب فی القدح الشامیّ، و أنّ الامام- الباقر علیه السّلام کان یشرب فی قدح من خزف 533

بیان فی قول رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله: لا تأکلوا فی فخار مصر و لا تغسلوا رءوسکم بطینها، فانه یذهب بالغیره، و یورث الدّیاثه 534

فی خواتیم من الذّهب 535

العنوان الصفحه

فی السرج و اللجام من الفضّه، و السریر الّذی یکون فیه الذهب أو ماء الذهب 536

فی أنّ ذا الفقار سیف رسول اللّه صلّی اللّه علیه و آله و سلّم کان من السّماء و هبط به جبرئیل علیه السّلام و کانت حلیته من فضّه، و جلد التعویذ 537

فی النهی عن التختم بالذّهب 538

فی جواز حلیه النساء بالذّهب و الفضّه 539

فی جواز تحلیه المصاحف و السیوف بالذّهب و الفضّه 540

بحث و تحقیق و بیان و أقوال فی تحریم أوانی الذّهب و الفضّه مطلقا، و أقوال العامّه 541

فیما قاله الشهید رحمه اللّه تعالی فی الذکری فی الأوانی 542

فی تحریم اتّخاذ أوانی و غیرها من الذّهب و الفضّه لغیر الاستعمال 543

فی تزیین المجالس من الذّهب و الفضّه 544

فی معنی النهی و الکراهه 545

فی الأوانی المفضض 546

فی الجمع بین أخبار المفضّض 547

فیما قاله العلّامه رحمه اللّه فی المنتهی و الشیخ بهاء الدّین العاملی رحمه اللّه 548

بحث حول حرمه العین أو الانتفاع به 549

بحث فی الطهاره إذا تطهّر من إنائی الذّهب و الفضّه، و انّ تحریم الاستعمال مشترک بین الرّجال و النساء، و جواز اتّخاذ الظروف الصغیره

الّتی لا تصلح للأکل و الشرب کالمکحله 550

فی تحلیه المشاهد و المساجد بالقنادیل من الذّهب و الفضّه 551

فیما قاله العلامه رحمه اللّه تعالی فی المنتهی باتّخاذ الفضّه الیسیره کالحلیه للسیف، و القصعه و السلسله الّتی یتشعّب بها الاناء، و أنف الذّهب، و ما یربط به أسنانه، و ما لیس بإناء، و التزیین بالجوهر للرجال 552

العنوان الصفحه

فی جواز استعمال الحلقه للقصعه و قبیعه السیف و السلسله من الذهب و الفضّه، و ما رواه العامّه، و زخرفه السقوف و الحیطان بالذهب، و الشرب عن کوز فمها خاتم فضّه أو إناء فیه دراهم 553

فی جواز اتّخاذ الأوانی من کلّ ما عدا الذّهب و الفضّه 554

إلی هنا إلی هنا انتهی الجزء الثالث و الستون علی تجزئه الطبعه النفیسه الرائقه البهیه، و هو الجزء العاشر من المجلد الرابع عشر حسب تجزئه المؤلّف- محمّد الباقر المجلسیّ رحمه اللّه تعالی و إیّانا

و بتمامه تمّ المجلد الثانی من ثلاث مجلدات فهرسنا علی تمام أجزاء بحار الأنوار حسب الطبعه الحدیثه بطهران

و آخر دعوانا أن: الحمد للّه ربّ العالمین 25- ج 2- 1394- القمری- المسترحمیّ

ص: 259

فهرس هذا الكتاب الذى بين يديک

الجزء الخامس و الثلاثون من الصفحه: 1- إلى: 9

الجزء السادس و الثلاثون من الصفحه: 9- إلى: 16

الجزء السابع و الثلاثون من الصفحه: 17- إلى: 20

الجزء الثامن و الثلاثون من الصفحه: 21- إلى: 26

الجزء التاسع و الثلاثون من الصفحه: 26- إلى: 34

الجزء الأربعون من الصفحه: 34- إلى: 43

الجزء الحادى و الأربعون من الصفحه: 43- إلى: 54

الجزء الثانى و الأربعون من الصفحه: 54- إلى: 65

الجزء الثالث و الأربعون من الصفحه: 65- إلى: 78

الجزء الرابع و الأربعون من الصفحه: 78- إلى: 89

الجزء الخامس و الأربعون من الصفحه: 89- إلى: 98

الجزء السادس و الأربعون من الصفحه: 98- إلى: 108

الجزء السابع و الأربعون من الصفحه: 108- إلى: 115

الجزء الثامن و الأربعون من الصفحه: 116- إلى: 122

الجزء التاسع و الأربعون من الصفحه: 122- إلى: 130

ص: 260

الجزء الخمسون من الصفحه: 130- إلى: 136
الجزء الحادى و الخمسون من الصفحه: 137- إلى: 142
الجزء الثانى و الخمسون من الصفحه: 142- إلى: 147
الجزء الثالث و الخمسون من الصفحه: 147- إلى: 151
الجزء الرابع و الخمسون من الصفحه: 152- إلى: 155
الجزء الخامس و الخمسون من الصفحه: 155- إلى: 160
الجزء السادس و الخمسون من الصفحه: 160- إلى: 165
الجزء السابع و الخمسون من الصفحه: 165- إلى: 171
الجزء الثامن و الخمسون من الصفحه: 171- إلى: 175
الجزء التاسع و الخمسون من الصفحه: 176- إلى: 186
الجزء الستون من الصفحه: 186- إلى: 190
الجزء الحادى و الستون من الصفحه: 190- إلى: 197
الجزء الثانى و الستون من الصفحه: 197- إلى: 210
الجزء الثالث و الستون من الصفحه: 210- إلى: 259
ص: 261

رموز الكتاب

ب: لقرب الإسناد.

بشا: لبشاره المصطفى.

تم: لفلاح السائل.

ثو: لثواب الأعمال.

ج: للإحتجاج.

جا: لمجالس المفيد.

جش: لفهرست النجاشىّ.

جع: لجامع الأخبار.

جم: لجمال الأسبوع.

جُنه: للجُنه.

حه: لفرحه الغرىّ.

ختص: لكتاب الاختصاص.

خص: لمنتخب البصائر.

د: للعَدَد.

سر: للسرائر.

سن: للمحاسن.

شا: للإرشاد.

شف: لكشف اليقين.

شى: لتفسير العيّاشىّ

ص.: لقصص الأنبياء.

صا: للإستبصار.

صبا: لمصباح الزائر.

صح: لصحيفه الرضا عليه السّلام .

ضا: لفقه الرضا عليه السّلام .

ضوء: لضوء الشهاب.

ضه: لروضه الواعظين.

ط: للصراط المستقيم.

طا: لأمان الأخطار.

طب: لطبّ الأئمه.

ع: لعلل الشرائع.

عا: لدعائم الإسلام.

عد: للعقائد.

عده: للعُده.

عم: لإعلام الورى.

عين: للعيون و المحاسن.

غر: للغرر و الدرر.

غط: لغيبه الشيخ.

غو: لغوالى اللئالى.

ف: لتحف العقول.

فتح: لفتح الأبواب.

فر: لتفسير فرات بن إبراهيم.

فس: لتفسير علىّ بن إبراهيم.

فض: لكتاب الروضه.

ق: للكتاب العتيق الغروىّ

قب: لمناقب ابن شهرآشوب.

قبس: لقبس المصباح.

قضا: لقضاء الحقوق.

قل: لإقبال الأعمال.

قيه: للدّروع.

ک: لإكمال الدين.

كا: للكافى.

كش: لرجال الكشّىّ.

كشف: لكشف الغمّه.

كف: لمصباح الكفعمىّ.

كنز: لكنز جامع الفوائد و تأويل الآيات الظاهره معا.

ل: للخصال.

لد: للبلد الأمين.

لى: لأمالى الصدوق.

م: لتفسير الإمام العسكرىّ عليه السّلام .

ما: لأمالى الطوسىّ.

محص: للتمحيص.

مد: للعُمده.

مص: لمصباح الشريعه.

مصبا: للمصباحين.

مع: لمعانى الأخبار.

مكا: لمكارم الأخلاق.

مل: لكامل الزياره.

منها: للمنهاج.

مهج: لمهج الدعوات.

ن: لعيون أخبار الرضا عليه السّلام .

نبه: لتنبيه الخاطر.

نجم: لكتاب النجوم.

نص: للكفايه.

نهج: لنهج البلاغه.

نى: لغيبه النعمانىّ.

هد: للهدايه.

يب: للتهذيب.

يج: للخرائج.

يد: للتوحيد.

ير: لبصائر الدرجات.

يف: للطرائف.

يل: للفضائل.

ين: لكتابى الحسين بن سعيد او لكتابه و النوادر.

يه: لمن لا يحضره الفقيه.

ص: 262

درباره مرکز

بسمه تعالی
هَلْ يَسْتَوِی الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ
آیا کسانی که میدانند و کسانی که نمیدانند یکسانند ؟
سوره زمر/ 9

مقدمه:
موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال 1385 هـ .ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:
موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفا علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب « مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:
1.بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)
2.تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی
3.جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه ، تبلت ها، رایانه ها و ...
4.سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو
5.گسترش فرهنگ عمومی مطالعه
6.زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:
1.عمل بر مبنای مجوز های قانونی
2.ارتباط با مراکز هم سو
3.پرهیز از موازی کاری
4.صرفا ارائه محتوای علمی
5.ذکر منابع نشر
بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :
1.چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه
2.برگزاری مسابقات کتابخوانی
3.تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...
4.تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...
5.ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com
6.تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...
7.راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی
8.طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...
9.برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)
10.برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)
11. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در 8 فرمت جهانی:
JAVA.1
ANDROID.2
EPUB.3
CHM.4
PDF.5
HTML.6
CHM.7
GHB.8
و 4 عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :
ANDROID.1
IOS.2

WINDOWS PHONE.3
WINDOWS.4
به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .
درپایان :
از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان -خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آباده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی -پلاک 129/34- طبقه اول
وب سایت: www.ghbook.ir
ایمیل: Info@ghbook.ir
تلفن دفتر مرکزی: 03134490125
دفتر تهران: 88318722 ـ 021
بازرگانی و فروش: 09132000109
امور کاربران: 09132000109